Pornografi

WITOLD GOMBROWICZ

WITOLD GOMBROWICZ

Polonyalı romancı, oyun, kısa öykü ve deneme yazarı Witold Gombrowicz, 4 Ağustos 1904'de Polonya Krallığı'nda doğdu ve 25 Temmuz 1969'da Fransa'da öldü. Özellikle *Ferdydurke* (1937) romanıyla uluslararası ün kazandı.

Polonya avangard yazarlar topluluğu içinde yer alan Gombrowicz'in yapıtları sırasıyla Naziler, Stalinciler ve Polonya hükümetince yasaklandığı için, 25 yıl (1937-63) boyunca Arjantin'de sürgün yaşadı. Sonunda Avrupa'ya döndüyse de, yaşamının geri kalan bölümünü Fransa'da geçirdi. Savaş sonrasında yazdığı, *Trans-Atlantyk* (1953; *Atlantik Ötesi,* çev. Yaşar Avunç, Ayrıntı Yay., 1995), *Pornografia* (1960; *Pornografi*) ve 1967'de Uluslararası Edebiyat Ödülü'nü kazanan *Kosmos* (1965; *Kosmos,* çev. Aykut Derman, Can yay., 1992) adlı romanları kendi ülkesi dışında yayımlandı.

Gombrowicz'in oyunları, içerdikleri kara mizah, acayip durumlar ve saçma sapan diyaloglar yüzünden Uyumsuz Tiyatro geleneği içinde görülür. Oyunlarında da romanlarındakine benzer temalar vardır. Başlıca oyunları şunlardır: *Iwona: Ksieznicka Burgunda* (1957; *Burgunda Prensesi İvona*), *Slub* (1953; *Evlilik*) ve *Operetka* (1966; Operet).

Günlüklerini topladığı *Dziennik* (1957-66, 3 cilt) adlı yapıtında sanatsal ve felsefi görüşleri yer alır. *Rozmowyz Gombrowiczem* (1969; *Bir Tür Tanıklık*) adlı bir otobiyografisi de vardır. Öyküleri, *Pamietnik z okresu dojrzewania* (1933; Bir Ergenlik Çağı Günlüğü) ve *Bakakaj* (1957/yakında Ayrıntı Yayınları tarafından yayımlanacak) adlı yapıtlarında toplanmıştır. Gombrowicz'in yapıtları çok sayıda dile çevrilmiştir.

Gombrowicz romanları ve oyunlarıyla, özellikle de *Ferdydurke* ile acımasız bir hiciv ustası olarak ünlenmiş, grotesk ve gerçeküstücü üslubuyla öne çıkmıştır. Yapıtlarının merkezi teması insanların birbirine bağımlılığı, kendi deyimiyle "insanlararası kilise"dir. Gombrowicz, insanın bağımsız bir özünün olmadığına; sahip olduğu tek kimliğin, çevresindeki insanların eylemleri ve hepsinin içinde bulunduğu kolektif durum tarafından belirlenen tepkilerin bileşiminden ibaret olduğuna inanır. İnsanlığın bir yandan olgunluğa ulaşmayı istemesi ve diğer yandan ise gençliğin olgunlaşmamışlığını çekici bulması arasındaki çatışma Gombrowicz'in diğer önemli temasıdır. Gombrowicz bireyin başkalarının talep ve beklentilerine tabi olmasını içerdiği için olgunluğa sahicilikten uzak bir durum olarak bakar ve olgunlaşmamışlığı da toplumsal bağımsızlığa işaret eden bir özellik olarak görür.

Tüm bu temaların en yoğun olarak işlendiği yapıt ise Gombrowicz'in ilk romanı ve başyapıtı olan, dünya edebiyatında önemli bir yeri bulunan *Ferdydurke*'dir. (Çev.: Yaşar Avunç, Ayrıntı Yay., 1996.) Gençliğe ve olgunluğa ilişkin özelliklerin bir paradoks içerisinde ele alındığı bu roman fantastik ve karanlık bir mizah duygusunu dışa vuran sahnelerle doludur. Politik bir alegori, modern uygarlığa ilişkin gerçeküstücü bir araştırma, varoluşçu bir roman ve klasik Polonya edebiyatının temalarının karmaşık bir parodisi olarak yorumlanmış olan *Ferdydurke*, Polonya'da basıldıktan kısa bir süre sonra yasaklanmıştır.

Ayrıntı: 216
Edebiyat dizisi: 74

Pornografi
Witold Gombrowicz

Fransızcadan çeviren
Berran Tözer

Yayıma hazırlayan
Necmettin Sevil

Kitabın özgün adı
Pornografia

Çeviride kullanılan metin
La pornographie
Çeviren: Georges Lisowski

Gallimard/1995
basımından çevrilmiştir.

Kapak illüstrasyonu
Sevinç Altan

Kapak düzeni
Arslan Kahraman

Düzelti
Ayten Koçal

Basıma hazırlık
Renk Yapımevi (0 212) 516 94 15

Baskı ve cilt
Mart Matbaacılık Sanatları Ltd. Şti. (0 212) 212 03 39-40

Birinci basım *Remzi Kitabevi. 1991*

Ayrıntı Yayınları'nda birinci basım *1998*

ISBN 975-539-158-4

Witold Gombrowicz

Pornografi

Yazarın Fransızca baskı için yazdığı

Önsöz

Polonyalı bir yazar, bana mektup yazarak *Pornografi*'nin felsefi anlamını sordu.

Şöyle yanıtladım:

“En basit biçimde açıklamaya çalışalım. İnsan, biliyorsunuz, mutlak olana, eksiksizliğe, gerçeğe, Tanrı'ya, tam bir olgunluğa yönelir. Her şeyi kavramak ve kendini bütünüyle gerçekleştirmek;

t

uyduğu ahlâk buyruğu budur.

“Oysa *Pornografi'*de$_t$ bana kalırsa insanın kuşkusuz çok daha gizli, hatta bir anlamda yasadışı bir başka amacı ortaya çıkıyor: Tamamlanmamışa... Yetkinsizliğe... Düşmüşlüğe... Gençliğe duyduğu ihtiyaç...

“Bu anlamda kilise sahnesi, kitaptaki en açımlayıcı sahnelerden biridir. Ayin, Frederick’in rahatsız vicdanının etkisiyle önemini yitirir, ayinin etkisini yitirmesiyle birlikte mutlak olan da, Tanrı da yitirir önemini. Ama öte yandan, karanlıkların içinden, kozmik boşluktan, reşit olmamış iki kişiden oluşan yeni bir idol, şehvet dolu, dünyevi bir idol çıkar ortaya. Bu iki kişi de, kilise gibi kapalı bir alan yaratırlar; çünkü karşılıklı bir çekim içindedirler,

“Bir başka önemli sahne de, Siemian’ın öldürülüşünden önce, büyüklerin kendi aralannda yaptıkları toplantıdır. Büyükler cinayeti İşleyemeyeceklerini hissederler, çünkü bunun ağırlığını bilmektedirler. Bu durumda cinayeti gençler işleyecek, söz konusu ağırlık böylece yerini bir tür hafifliğe, sorumsuzluğa bırakacaktır, cinayet ancak bu yolla mümkün olabilir.

“Bundan, başka bir yerde, *Günce*'min Buenos Aires’in Reti-ro’suyla ilgili bölümünde de söz ettim (1955): ‘Gençlik benim için yaşamın en büyük değeridir,., ama bu ‘değer’in, kuşkusuz şeytan tarafından icat olunmuş bir özelliği vardır: Gençlik, sırf gençlik olduğu için, her türlü değerin altında yer alır.’

“Bu son söylediğim (‘her türlü değerin altında’), benim neden hiçbir çağdaş varoluşçuluğa tutunamadığımı açıkbyor. Varoluşçuluk; değeri yeniden yaratmaya çalışır, oysa benim için ‘alt-değer’, ‘yetersizlik’, ‘azgelişmişlik* her türlü değerden çok daha yakındır insana. Sanıyorum ‘İnsan Tann olmak istiyor’ formülü, varoluşçuluğun özlemlerini çok iyi dile getiriyor. Bense bu formülün karşısına acımasızcasına ölçüsüz bir başka formül koyuyorum: ‘İnsan genç olmak istiyor.’

“Kanımca insan vasi, dovuma varmak-dovuma varamamak ve

arasındaki eytişime ara büvük, bunca dramatik

Sanki

biri çıkmış, Ruh’u ensesinden tuttuğu gibi hafifliğe, batırmış.

“Ama felsefenin benim için bir anlam taşımadığıı yim; benim üstüme vazife değil felsefe. Ben yalnızca çeşitli olanaklarından yararlanmaya çalışıyorum. Bı özel ‘güzellikler’ yakalamaya çalışıyorum...”

Bilmem anlatabildim mi? Bir yapıtı yine yapıtın kendisinin açıklayacağı, yazarının yaptığı açıklamaların bir yaran olmayacağı söylenir. Doğrudur aslında! Ama çağdaş sanata ulaşmak her zaman o kadar kolay olmuyor, bu nedenle yazann arada sırada okuyucunun elinden tutup, ona bir yol göstermesinde yarar var.

Kim olduğumu, nereden geldiğimi de söylemeliyim belki.

Leh dilinde şu kitapların yazanyım: *Bakakaj* (öyküler), *Bour-gogne Prensesi Yvonne* (komedi), *Ferdydurke* (roman), *Evlilik* (oyun), *Transatlantik* (roman), *Pornografi* (roman). Ve nihayet 1953-1961 yıllannın *Günce**si.

1957'ye kadar neredeyse hiç tanınmıyordum. Arjantin’de bir göçmendim.

Polonya hükümeti, 1957 yılındaki geçici bir özgürlük hareketi içinde, kitaplarımın yeniden basılmasına izin verdi. Bu girişim kısa zamanda öylesine beklenmedik bir başan getirdi ki, belli bir süre sonra yeniden yasaklandım, benimle ilgili yazı yazmak da yasaklandı. (İşte biz kimi ülke yazarlan, politikaya bulaşmıyor olsak bile, halkımızla dans ederken böyle sürekli ayak değiştirmek zorunda kalınz.)

***

Ferdydurke kuşkusuz beniıri kim olduğumu, neyi anlatmaya çalıştığımı en iyi dile getiren, en önemli yapıtım. Yirmi yıl sonra yazdığım *Pornografi*, *Ferdydurke'nin* bir uzantısı. Bu nedenle *Ferdydurke* konusunda bir-iki söz etmeliyim.

Başkalan ona öyle davrandığı için çocuklaşan bir adamın gülünç öyküsüdür bu roman. *Ferdydurke* insanlığın Büyük Gelişme-mişliğinin maskesini düşürmek istemektedir. Bu kitabın tanımladığı haliyle insan, belli davranışlanyla kendini açıklamak zorunda olan yansız, saydamsız bir varlıktır. Bu belli davranışlar sonucunda kendi içinde olmadığı kadar dışardan -başkalan için- tanımlanmış ve belirlenmiş olur. Gizli gelişmemişliği ve başkasını korkutmak için taktığı maske arasında acınası bir oransızlık vardır. Sanki gerçekten dışarıya gösterdiği kişiymiş gibi, kendi içinde de bu maskeye uyum sağlamaktan başka çıkar yolu yoktur.

Böylece *Ferdydurke* insanının başkalan tarafından yaratıldığını, insanlann, belli biçimleri ya da “davranış biçimi” dediğimiz şeyi karşılıklı zorla benimseterek, birbirlerini yarattıklannı söyleyebiliriz.

Ferdydurke 1937 yılında, Sartre daha “öteki’nin bakışı” kuramını ortaya atmadan önce yayımlandı. Ancak Sartre’cı kavramlar yaygınlaştıkça, benim kitabımın da bu yönü çok daha iyi anlaşıldı ve özümsendi.

Bununla birlikte *Ferdydurke* çok daha az işlenmiş başka alanlarda da gezinir: “Biçim” sözcüğü, “olgunlaşmamışlık” sözcüğüyle bir araya gelir kitapta. Bu *Ferdydurke* insanım nasıl tanımlamalı? Biçim tarafından yaratıldığı için, yalnızca dışardan yaratılmıştır, dahası gerçek değildir, özünden sapmıştır. İnsan olmak, hiçbir zaman kendi olmamak demektir.

Ferdydurke insanı aynı zamanda sürekli bir biçim üreticisidir de: Annın bal yapışı gibi, o da dur durak bilmeksizin biçim üretmektedir.

Öte yandan kendi biçimiyle mücadele eder. *Ferdydurke,* insanın kendi dışavurumuyla savaşının, insanlığın, Prokrustes'in demir yatağında gördüğü işkencenin betimlenmesidir.

Olgunlaşmamışlık her zaman doğuştan gelmez ya da başkalan tarafından zorla benimsettirilmez. Bir de kültür bizi avucunun içine aldığında, onun düzeyine erişmeyi başaramadığımızda, kültü* rün bizi içine ittiği bir olgunlaşmamışlık vardır. Her "üstün" biçim bizi çocuklaştırır. Maskesinden usanan insan, yalnızca kendi kullanmak üzere bir alt-kültür oluşturur gizlice: İtiraf edilmemiş tutkuların. ergenleşmemiş efsanelerin, kültürün üstün deşerler dünva-

şan niteliksiz bir dünyadır kızartıcı belli bir şiir, tehli

belli bir güzellik doğar...

*Pornografi'*nin yanı başına gelmedik mi?

Evet, *Pornografi*, *Ferdydurke'den* çıktı. *Pornografi*, *Ferdydurke'c* dünyanın, insanı özellikle rahatsız eden bir durumudur. Çünkü bu durumda Küçük, Büyüğü yaratır. Büyük, Küçüğü biçimlendirdiğinde, toplumsal ve kültürel açıdan her şey yolunda demektir. Ama Büyük, Küçüğe boyun eğdiğinde, cehennemi bir karanlık başlar! Bu durumda yalnızca sapkınlık ve utanç vardır! Yalnızca tuzak! Biyolojik olarak daha üstün, fiziksel olarak daha güzel olan Gençlik, ölümün çoktan zehirlediği yetişkini tavlamakta ve avucunun içine almakta hiç zorlanmaz. Bu açıdan *Pornografi,* her şeyden önce ince ve acı bir alay üzerine kurulu olan *Ferdydurke'* den çok daha gözü kara bir kitaptır; çünkü mizah, belli bir mesafeyi de beraberinde getirir. O dönemde, seçtiğim konularda söylediklerime hiç laf ettirmiyordum, *Ferdydurke*[1] de olgunlaş-mamışlıkla, bundan onur duyarak mücadele ettiğim öne sürülebilir. Oysa daha o zaman bile, olgunlaşmamışlığa karşı çıkan bu rakibin, aslında olgunlaşmamışlığı ölümüne sevdiğini düşündürecek, oldukça üstü kapalı bir ton yakalanıyordu kitapta.

Mizahın koyduğu mesafeyi, *Pornografimde* kaldırdım. Bu kitap bir yergi değil, yalnızca bir roman, klasik bir roman... Yaşını başını almış iki beyin ve genç bir çiftin romanı; şehvet dolu, metafizik bir roman! Ne ayıp!

*Günce'*mden şunu da aktarayım:

“Düşünsel ve estetik amaçlarımdan biri de, Gençliğe giden çok daha açık, çok daha dramatik bir yol bulabilmek. Gençliğin olgunlukla olan ilişkisini -bu ikisi birbirlerini tamamlasınlar diye- ortaya çıkartmak.”

Daha ilerde:

“Erotik olmayan bir felsefeye inanmıyorum. Cinsellikten arınmış bir düşünceye güvenmiyorum.

“Hegerin *Mantik'* ı ya da Kant’ın *Saf Aklın Eleştirisi* yazılırken, doğal olarak yazarlan kendi gövdeleriyle bir mesafe almışlardır, aksine inanmak çok güç. Ama saf bilinç, daha kavranır hale gelir gelmez, yeniden gövdenin, cinsiyetin, Eros*un içine sokulmak zorundadır hemen; sanatçı, düşünürü çekiciliğin, büyüleyiciliğin, güzelliğin içine sokmalıdır.”

Herkes megaloman olduğumu düşünecek belki ama, küçük bir gözlem daha: “Ya *Pornografi*, Polonya erotizmini bir yenileme girişimiyse?.. Tecavüzlerden, köleliklerden, köpek gibi hırlaşmalardan oluşan yalan tarihimize ve yazgımıza uygun düşecek bir erotizmi yeniden bulma girişimiyse? Gövdenin ve bilincin karanlık uçlarına doğru yapılan bir yolculuksa?

Bana en karmaşık gelen konulan, çok basit, hatta nahif bir biçimde aktarmayı gitgide daha çok seviyorum. *Pornografi* bir Polonya “taşra romanı” gibi yazıldı biraz; sanki, son moda çığırtkanlığın zehriyle modası geçmiş bir kağnının içinde gezintiye çıkmış gibiydim (bu çığlık da modası geçmiş bir acı çığlığıdır tabii). Edebiyat daha cesaretli ve daha ulaşılmaz oldukça, eski, kolay, okuyucunun alışık olduğu biçimlere daha çok yöneliyor, böyle düşünmekte haksız mıyım?

Kitabıma değerli önerileriyle fazlasıyla katkıda bulunan K.A. Jelenski, *Pornografi*[9]yi çok fazla açık seçik buluyor; bazı hayvanlar ya da bazı

ressamlar gibi izlerimin bir kısmını silmemi söylüyordu bana. Ama okuyucumla aramdaki yanlış anlamalardan yoruldum artık ve elimde olsaydı, okuyucumun beni yorumlama özgürlüğünü daha da fazla sınırlardım.

r

Witold Gombrowicz, (1962)

/.

bölüm

I

Size bir başka maceramı anlatacağım, en kaçınılmaz olanını.

O sıralar, 1943 yılıydı, eski Polonya'da, eski Varşova'da, oldubittinin kuytusunda oturuyordum. Sakin sakin. Eski Zodiaque, Zie-mianska ve Ips kahvelerindeki eski arkadaşlarımdan oluşan, artık süngüsü düşmüş bir grup, her salı Krucza Sokağı'ndaki küçük bir apartman katında toplanıyorduk. Burada bir yandan içki içiyor, buyandan da eski konuşmalarımıza, sanat üzerine eski tartışmalarımıza dönerek... sanatçı, yazar, düşünür olmayı sürdürmeye çalışıyor-duk... Onları yeniden yoğun bir sigara dumanı içinde, sedirlere oturmuş ya da boylu boyunca uzanmış görüyordum. Şuradaki iskelete benzeyen adam tam anlamıyla bir hiçti, şu öbürü çökmüştü biraz, yine de hepsi büyük hararetle tartışıyordu. Biri: "Tanrı" diye

haykırıyordu, bir başkası: "Sanat", bir üçüncüsü: "Halk", bir dördüncüsü: "Proletarya", soluğumuz tıkanana kadar tartışıyorduk, bu böyle sürüp gidiyordu; Tanrı, sanat, halk, proletarya. Derken günün birinde, otuz-kırk yaşlarında, esmer, soğuk, kartal burunlu bir adam çıkageldi, nezaket kurallarına uygun olarak, tek tek herkese tanıttı kendini. Ondan sonra da ağzını neredeyse hiç açmadı.

İkram edilen votka kadehine büyük bir nezaketle teşekkür etti,

A

aynı aşın nezaketle: “Sizlerden bir kibrit rica edeceğim,” dedi, sonra bu kibriti beklemeye başladı... kibrit kendisine verilince, sigarasını yakmaya koyuldu. O sırada tartışma olanca şiddetiyle sürüyordu -Tann, sanat, halk, proletarya- oysa bu kokuşmuşluktan rahatsız olmaya başlamıştık. “Sizi hangi rüzgâr attı böyle Bay Fre-derick?” diye sordu biri. Beklemeksizin, son derece açık bir biçimde cevap verdi: “Eva’dan, Pientak’ın sık sık buraya geldiğini öğrendim, bu nedenle geçerken bir uğrayayım dedim, onu bulmaya çalışıyorum, satılacak dört tavşan postum, bir de ayakkabı tabanım var da.” Söylediklerini doğrulamak istercesine, bir kağıda sanlı duran dört tavşan postunu gösterdi.

Ona çay ikram ettik, içti; çay tabağının kenarında bir parça şeker kalmıştı, almak için elini uzattı, ama bu hareketini yeterince açık bulmamış olacak ki, elini geri çekti; bu kez de elini geri çekmesi iyiden iyiye anlamsız kaçtı, yeniden elini şekere doğru uzattı, alıp ağzına götürdü ve yedi; kıtır kıtır şeker yemenin keyfinden değil, olabildiğince münasip bir hareket yapmış olmak için... şekere ya da bize karşı... Bu kötü izlenimi silmek için olmalı, öksürdü, derken bu öksürüğe açıklayıcı bir neden bulmak için, cebinden bir mendil çıkardı; ne var ki sümkürmeye cesaret edemedi, ayağını oynattı yalnızca. Ama ayağım oynatmak da ona yeni güçlükler çıkarttı herhalde ki sustu ve tamamen haraketsiz kaldı. Bu garip hareket (tek yaptığı “hareket etmek”ti, sürekli “hareket ediyordu” çünkü) daha ilk görüşmemizde merakımı uyandırdı. O günü izleyen birkaç ay içinde, belli bir kültüre ve sanatsal deneyime sahip olduğunu (bir zamanlar tiyatroyla uğraşmıştı) anladığım bu adama bağlandım. Uzun lafın kısası birkaç kuruş ekmek paramızı çıkardığımız bir iş ortaklığı kurduk. Bu durum fazla uzun sürmedi, çünkü bir gün, Sandomierz civannda toprağı olan Hippo’dan, daha doğrusu arkadaşım Hippolyte S.'den, bizi oraya davet eden bir mektup aldım. Hippolyte aynca, bizi Varşova’daki işleri için tutmak niyetinde olduğunu ekliyordu sözlerine, bu işler için bize ihtiyacı olacaktı. “Buraları oldukça sakin, anlatacak bir şey yok, yalnızca birkaç yağmacı çete, baskı gevşedi, ikiniz birlikte gelin, birbirimize daha iyi destek oluruz.”

Gitmek mi? Hem de ikimiz! Bu yolculuğun uygunluğu konusunda, açıklanması güç bir tedirginliğim vardı. Bu yüzden kafam karışıyordu. Hem canım onu ne diye götürecektim? Orada, köy yerinde, kendi kendiyle oynadığı oyunu sürdürsün diye mi?.. Ya o gövdesi, o hiç... hiç başkalannkine benzemeyen gövdesi? Hem sessiz hem de insanın yüzüne yüzüne bağıran,

bitmek bilmez densizliğine rağmen götüreyim mi onu da? Bu kadar uyumlu, bu yüzden de bir o kadar tehlikeli biri nasd üstlenilir?.. Onun sürekli konuşmasına... (kimle konuşuyordu sahi?) katlanılır mı? Hele o bilgiçliği, bilgisi... hangi konuda? Ya sinsiliği, kurnazlıkları? Evet, bunların hiçbiri hoş şeyler değildi, ama öte yandan oynadığı sonu gelmez oyun, onu o kadar farklı, bizlerin ortak dramına o kadar yabancı kılıyordu ki, bitmek bilmeyen tartışmalarımızın -Tann, halk, proletarya, sanat- tamamen uzağında kalıyordu, bu da huzur veri-

v ■

yordu bana, bir tür denge oluşturuyordu benim için... Üstelik de son derece kusursuz, ihtiyatlı ve Ölçülüydü! İyi, hadi bakalım o zaman, hem iki kişi daha zevkli olur! Kısacası, sonunda vagona girmeyi başardık ve tren gıcırdayarak, ağır ağır hareket etti.

Öğleden sonra saat üç. Sisli bir hava. Frederick, iri kıyım bir kadın gövdesi yüzünden ikiye katlanmış durumdaydı, çocuğun birinin ayağı çenesine dayanmıştı, saygın görünüşünün altında korkunç bunalmıştı aslında, buna rağmen her zamanki gibi en nazik ve en görgülü haliyle oturuyordu. Susuyordu. Ben de öyle. Tren bizi sarsıyor, birbirimizin üzerine savuruyordu, her şey donmuş gibiydi... Camın, insan kafalarının engellemediği küçücük bir parçasından, telaşlı bir gürültü içinde kat ettiğimiz, mavimsi, uykuya dalmış tarlaları görüyordum... Sisli ufuk çizgisinin kuşattığı, kim-bilir kaç kez seyredilmiş aynı geniş ova, kareler halinde sürülmüş bir toprak, gözünüzün önünden hızla kaçıveren birkaç ağaç, bir ev, uzaklaşan bir kadın gövdesi... önceden görmeyi beklediğimiz, hep aynı şeyler... Oysa, yine de aynı şey değil! Çünkü tamamen aynı şey! Ve beklenmedik, ve yabancı, dahası anlaşılmaz bile diyebili-

rim, şaşılacak kadar tuhaf hatta! Çocuk mızırdanmaya başladı,

kadın hapşırdı...

Bu ekşi koku... Trenle yolculuğun sonsuz hüznü, ezbere bilinen o hüzün, uçurumun ya da elektrik tellerinin bir görünüp bir kaybolan çizgisi, pencerede birdenbire beliriveren bir ağaç* bir telgraf direği, bir kulübe, manzaranın hızla geriye doğru kayışı, durmaksızın gerileyişi... derken bir

baca, bir tepe ufukta beliriverir... uzun bir dönemeçte, hiçliğin içine gömülür. Frederick benim karşımdaydı; aramızda iki ya da üç kafa vardı, Frederick'inki şurada, hemen yakınımdaydı, onun kafasını görebiliyordum -susuyordu, kendini, kendi yolculuğuna kaptırmıştı- nezaketsiz, saygısız, yüzsüz yabancı gövdelerin varlığı, benim onunla baş başalığımı daha da çekilmez kılıyordu.,, tek kelime etmiyorduk... bu Allahın belası yerde bulunmamayı ve birlikte yolculuk etme projemizin suya düşmüş olmasını tercih ederdim. Üstü etle kaplı diğer gövdeler arasında bir gövdeydi çünkü, başka bir şey değil... ama aynı zamanda da *vardı*... her şeyin dışındaymış gibi, acımasızcasına *vardı*... Hiçbir şey yapılamazdı. Onu yok saymak, ihmal etmek, silmek mümkün değildi, bu aceleci kalabalığın içindeydi ve *vardı*... Aynca yaptığı yolculuk, bir yerden bir yere gidişi, diğerlerininkine hiç benzemiyordu -çok daha kaygı verici, hatta belki de tehlikeli bir yolculuktu bu...

Arada bir gülümsüyordu bana, bir-iki laf ediyordu -ama yol arkadaşlığını benim için daha katlanılır kılmak, kendi varlığının ezi-ciliğini de azaltmak için yapıyordu bunu besbelli. Birdenbire onu şehirden çıkartmak, kırların boşluğuna atmak projesindeki tehlikeyi görüverdim, ondaki garip iç yetenek, açık havada dilediğince özgür kanat çırpabilirdi... o da bunun farkında olmalıydı, çünkü hiç bu kadar sessiz, bu kadar kendi halinde görmemiştim onu. Bir süre sonra alacakaranlık, biçimleri yutan bu öz, yokluğa çağıran gecenin içine hızla sarsılarak giren trenin vagonunda, onu da silmeye, seçilemez kılmaya başladı. Bu, onun varlığının daha az hissedilmesine yol açmadı ama, yalnızca gözle görünür olmaktan çıkmıştı varlığı, görünmezliğin perdesinin arkasına gizlenmiş de olsa, aynı kalıyordu. Birdenbire ışık yandı, onu yarı karanlıktan çekip aldı, çenesini, büzülü duran dudaklarının ve kulaklarının birleşme yerlerini ortaya çıkardı... ama o kılını bile kıpırdatmadı, gözünü hiç

ayırmadan sallanan bir kordona dikti, ayaktaydı, vardı, oradaydı. Tren yeniden durdu -polis, arkamda bir yerlerde konuşmalar, bağ-nşmalar, çizme sesleri, ne yapacağım bilmeyen kalabalık daha da bir sıkışıyor, bizi boğuyor, bir şeyler oluyor ama ne, bilinmiyor-ama o, yine kendisi gibiydi, vardı ve oradaydı. Yeniden hareket ediyoruz, hava iyice karardı. Lokomotif kıvılcımlar saçıyor, vagonlar gece yarışına başlıyorlar -niye onu da yanımda getirdim sanki? Beni rahatlatacağı yerde bitkin düşüren bu güçlü varlığa kendimi niye tutsak ediyorum? Arada durulan istasyonlar ve aramalarla

kesintiye uğrayan bu uykulu yolculuk saatler sürdü, yolculuk için yolculuğa, uyuşuk ve inatçı, kendiliğinden bir yolculuğa dönüştü; Cmielow istasyonunda inişimiz ve kendimizi elimizde valizlerimiz, tren rayları boyunca giden dar bir yolda buluşumuzla sona erdi. Tren, gitgide azalan bir gürültü içinde geçip gidiyordu. Sessizlik, tuhaf, hafif bir rüzgâr ve yıldızlar. Cırcırböceği sesi.

Ben, olaylı geçen, uzun bir yolculuğun kargaşasından yeni çıkmıştım, yolda duruyordum, Frederick yanımdaydı, kolunda bir palto, ayakta duruyordu ve sessizdi. Neredeydik? Burası neresiydi? Oysa bu bölgeyi tanıyordum, rüzgârı yabancı değildi bana. İyi de neredeydik? İlerde, Cmielow istasyonuyla, karanlıkta sallanan birkaç lamba vardı ama... nereye, hangi gezegene inmiştik? Frederick ayakta duruyordu, ayakta durmaktan başka bir şey de yapmıyordu. Ben önde, o arkada, gara doğru yürüdük. İşte at arabası, atlar, arabacı -at arabası tanıdık, arabacının kasketini çıkarışı da tanıdık bir hareket- niye böyle dikkatli dikkatli bakıyorum onlara?..

Biniyorum, Frederick de arkamdan biniyor, yola koyuluyoruz. Karanlık göğün ışığı altında kumlu yol, yolun iki yanında ağaçların ya da çalıların siyah lekeleri, Brzustowa köyünü geçiyoruz. Kireç gibi beyaz tarhlar ve bir köpek havlaması... bu havlama pek normal değil... önümde arabacının sırtı... sırtta bir tuhaflık var... yanımda, sessizce, kibarca bana eşlik eden bu adam... Altımızdaki görünmeyen yol, arabayı sallıyor, sarsıyor, ağaçların arasında iyice yoğunlaşan karanlık, gölgelerden oluşan boşluklar etrafı görmemizi engelliyordu. Kendi sesimin tınısını duymak için arabacıya sordum:

“Nasıl buralar? Sakin mi ortalık?”

“Şimdilik iyi, bir olay yok... Ormanda çeteler var, yine de son

 rafı günlerde sakin sayılır...” diye cevap verdiğini duydum.

Yüzü görünmüyor. Ses aynı -demek ki aynı değil. Önümde yalnızca sırtı vardı, bir an bu sırtı yakından incelemek için öne eğilmek istedim, ama tuttum kendimi... çünkü Frederick... burada, yanımdaydı. Tuhaf bir biçimde sessizdi. O yanımdayken kimseyi incelememek daha yerinde olurdu... çünkü

birdenbire, yanımda oturanın sessizliğinde kararlı olduğunu fark ettim, canavarlığa varacak kadar kararlı! Evet, o bir aşırılık yanlısıydı, bilinçaltı bile aşırılıktan yanaydı. Yok, onunki sıradan bir varoluş biçimi değildi, son derece saldırgan, o güne kadar hiç karşılaşmadığım ölçüde gergin bir varoluş biçimiydi bu. Kimsenin yüzüne bakmasam daha iyiydi -altımızda görünmeyen yol, arabayı sallayıp sarsarken; bir-iki yıldızın parladığı koyu karanlık etrafımızı görmemizi engellerken- sırtı bir dağ gibi bizi ezen arabacıya dahi bakmam alıydım. Yolun geri kalanı sessizlik içinde geçti. Sonunda geniş bir yola girdik, atlar hızlandılar: Kapı, üstünde küçük lamba, köpekler, kapalı ev. çekilen sürgülerin sert gıcırtısı, elinde bir lambayla Hippo... “Tanrım, nihayet gelebildiniz!”

O muydu? Patlayacak gibi duran kırmızı yanaklarının şişkinliği önce şaşkınlık, sonra da iğrenme duygusu verdi bana. Bu şişkinlik, organları arasındaki orantıyı bozmuştu, her tarafından etler fışkırmıştı, bu yüzden zaten çoktan patlamış gibi duruyordu, iğrenç denecek kadar aşın büyümüş gövdesi, sönmemiş etten bir yanardağı andınyordu... süvari çizmelerinin içinde ayaklan, korkunç bir hayvanın ayaklan gibiydi, gözleri, bu yağ kütlesinin derinlerinden, küçücük bir delikten bakıyormuş gibi bakıyordu bize. Bu haliyle de hana yapışıyor, kollannda sıkıyordu. Utanarak mırıldandı:

“Şiştim... Allah kahretsin! Bunca yağ nereden geliyor bilmem ki! Her şeyden geliyor kuşkusuz, her şeyden...”

Sonra dolmaya benzeyen parmaklarına derin bir üzüntüyle bakarak, daha alçak sesle kendi kendine söyledi:

“Bunca yağ nereden gelir bilmem ki! Her şeyden geliyor kuşkusuz, her şeyden.”

Derken inanılmaz bir gürültüyle yükseltti sesini:

“îştekanm!”

Daha alçak sesle kendi kendine tekrarladı:

“İşte karım.”

Ardından haykırdı:

Ve işte sevgili Henia, benim güzel Henia'm!"

44

44

Ve işte sevgili Henia, benim güzel Henia'm!" diye belli belirsiz bir sesle mınidandı tekrar.

Sonra müthiş bir keyifle bize dönerek: "Gelmekle ne iyi ettiniz," dedi, "Hadi bakalım Witold, arkadaşını tanıştır bize...

Bunu söyleyip gözlerini kapadı... bu arada dudaklan yine de oynamaya devam ediyordu. Frederick en becerikli haliyle, melankolisi uzak bir gülümseyişle pembeleşmiş, narin zarafeti hafifçe titreşmekte olan ev sahibesinin eline doğru bir ok gibi atıldı. Karşılıklı olarak tanışma, sonra onların bizi içeri alması, bizim oturmamız; petrol lambası dalgın bir ışık yaymaktayken -bu bitmek bilmez yolculuğun ardından- onların bize iltifatlar yağdırması, bizim aynen iade etmemiz türünden oyunlan büyük bir coşkuyla oynadık. Bir uşak akşam yemeği servisi yaptı. Düşen göz kapakla-n. Votka. Uykuyla mücadele ederken, bir yandan da ne söylendiğini işitmeye ve anlamaya çalışıyorduk; ister A.K.'yla[1] ilgili olsun ister Almanlarla, çetelerle, yönetimle, Polonya polisiyle, yeni yasalarla, etraftaki korku ve şiddet havasıyla ilgili olsun -ki zaten kapalı duran ve demir parmaklıklarla desteklenmiş kepenkler, kapılardaki büyük kilitler, bir köşede parlayan silahlar böyle bir şiddetin varlığını doğruluyordu- sıkıntının her türlüsü vardı... "Sie-nech'lerin evleri ateşe verildi, şu ortakçı Rudniki, onun da bacakla-nnı ezdiler, buraya, bize bir ev dolusu sığınmacı geldi Poznan'dan, işin kötüsü bundan sonra ne olacağını bilmiyoruz; Ostrovviecz'de, Bodzechow'da yığınla işçi var, küçücük bir fırsat çıksın diye bekliyorlar, şimdilik ortalık sakin daha, ama birlikler yaklaşır yaklaşmaz kıyamet kopacaktır. Kıyamet kopacaktır! Siz o zaman görün kıyımı, patlamayı, havai fişek gösterilerini! Pek tuhaf bir fişek gösterisi olacak doğrusu!" diye gürledi, ardından düşünceli düşünceli kendi kendine fısıldadı:

"Pek tuhaf bir fişek gösterisi..."

Derken “İşin kötüsü, siktirip gidecek bir tek yer yok,” diye haykırdı.

“İşin kötüsü, siktirip gidecek bir tek yer yok,” diye mınidandı.

Lamba. Bitmek bilmeyen akşam yemeği. Uyku gevşekliği. Uykunun koyu sosuna bulanmış Hippo’nun devasa gövdesi, uzaklara dalıp giden karısı, Frederick. Lambaya çarpan pervaneler, lamba -mn içinde pervaneler, lambaya karşı pervaneler, çok dik küçük merdiven, mum... bir yatağa düşüyor ve uyuyorum. Ertesi gün, duvarda bir güneş üçgeni. Pencerenin arkasında bir ses. Kalktım ve kepenkleri açtım. Sabah.

II

Yolların hoş kıvrımları arasında ağaç kümeleri... arkalarındaki gölün parlak yüzeyinin saklı olduğu ıhlamur ağaçlarına doğru yumuşak bir eğimi var bahçenin -ah! Çiyden pırıl pırıl parlayan bu yeşillikler! Kahvaltıdan sonra bahçeye çıktığımızda -ev beyaz ve iki kadıydı, çatısı eğriydi, çamlardan ve mazılardan, çiçek tarhlarından ve yollardan oluşan, başka bir zamana, savaş öncesi günlere aitmiş gibi bizi şaşırtan çevresiyle... hiç değişmeyen eskiliği içinde, savaştan daha gerçek görünüyordu gözümüze... ama aynı zamanda da bunun doğru olmadığı duygusu, gerçekle bağdaşmaması, bu eve bizim gözümüzde bir tiyatro dekoru havası veriyordu -her neyse, kahvaltıdan sonra bahçeye çıktığımızda, ev, park, gökyüzü, tarlalar, hem tiyatro dekoru hem de gerçek oldular. İşte ev sahibi-

miz geliyordu, şişmiş gövdesinin üstünde yeşil bir ceket vardı, dev gibiydi, iyi uyuyup uyumadığımızı sormadan önce, tıpkı eskilerden kalma bir hareketle, elini salladı uzaktan. Tembel tembel sohbet ederek kapıdan çıktık, yüzeyi rüzgârda dalgalanarak sürekli değişen tarlalara daldık. Hippo, Frederick’le hasattan ve alman üründen konuşuyor, zaman zaman da küçük toprak kümelerini ayağıyla eziyordu. Eve geri döndük. Merdivenin üstünde Hippo’nun karısı belirdi ve bize “Günaydın,” diye bağırdı, o sırada küçük bir oğlan çocuğu çimenlerde koşuyordu, belki aşçının oğluydu. Diğer geçmiş sabahların tekrarı olan bu sabahı da geçirebilmek için işte böyle çırpınıp duruyordu... oysa hiç de bu kadar basit değildi... çünkü çevremizdeki görünüm ani bir güçsüzlüğün etkisi altına girdi ve bana yeniden, her şey aynı kalmış ama yine de değişmiş gibi geldi. Ne tuhaf bir düşünce, ne kadar rezilce gizlenmiş bir fikir. Frederick yanımda yürüyordu, çiy beyaz gün

ışığında öylesine cisimleş-mişti ki, kulağından çıkan bütün kılları, solgun ve kırış kırış cildinin bütün gözeneklerini tek tek saymak mümkündü. Frederick, diye düşündüm, kambur, silik, beli çökmüş, burnun üstünde gözlükler, tikler yüzünden oynayan sinirli bir ağız, eller cepte; kır gezintisine çıkmış bir aydın tipi tam! Bu arada, bu aykırılık içinde, manzara artık eski gücünde değildi, ağaçlar kendilerine duydukları güveni yitiriyorlardı, gökyüzü gevşemiş gibiydi, inek kendisinden beklenilen direnci gösteremiyordu artık, kırların her zaman süregelmiş hali değişmişti şimdi, kesinliğini yitirmişti, zedelenmişti... ve Frederick, evet Frederick, şimdi otlardan bile daha gerçekti. Daha gerçek? Yorucu bir düşünce bu, kaygı verici, dahası pis bir düşünce, hafif de isterik, hatta kışkırtıcı, rahatsız edici, yıkıcı... Bunu bana düşündüren neydi? Frederick mi, yoksa savaş, devrim veya işgal mi? Ya da hem biri hem öbürleri mi, hepsi birden mi? Oysa Hippolyte'e toprak işleriyle ilgili sorular sorarak, tam da ondan beklediğimiz bir konuşma türünü sürdürerek kusursuz davranış biçimini koruyordu. Birdenbire Henia'nm çimenlerden bize doğru geldiğini gördük. Güneş derimizi kavuruyordu. Gözlerimiz kupkuruydu, dudaklarımız çatlamıştı.

‘ Annem hazır. Atlan arabaya koştum,” dedi.

“Kiliseye, ayine, bugün pazar çünkü,” diye açıkladı Hippo. Daha alçak sesle kendi kendine ekledi: “Kiliseye, ayine.”

Vaaz verir gibi sürdürdü konuşmasını:

“Bizimle gelmek isterseniz çok seviniriz, ama mecbur değilsiniz, hoşgörüden yanayımdır ben, değil mi? Ama ben giderim, hayatta kaldıkça da gideceğim! Kilise var oldukça gideceğim! Ve pek tabii karım ve kızımla, üstelik atb arabayla -benim saklayacak bir şeyim yok! Aksine, görsünler beni. Bana baksınlar, bana çok dikkatli baksınlar, beyinlerine kazısınlar!

Ve mınidandı: “Beyinlerine kazısınlar!

Frederick büyük bir içtenlikle ayine katılmak istediğimizi söyledi. Kuma gömüldükçe tekerlekleri gürültüyle gıcırdayan arabada yol alıyorduk. Tepenin üzerine vardığımızda, şaşılacak kadar yüksek gökyüzünün altında, uzaklara doğru giderek basıklaşan, devi-nimsiz bir dalgalanmada donup kalmış, alçak toprakların oluşturduğu geniş bir düzlüğe çıktık. İleride, uzakta

demiryolu. İçimden gülmek geldi. Araba, atlar, şu arabacı, terin ve verniğin ağır kokusu, toz, güneş, yüzümde bir sinek ve kuma sürtünen tekerleklerin gıcırtısı -iyi de bütün bunlar yüzyıllardır biliniyor, üstelik hiç ama hiçbir şey değişmiş değil! Tepenin üzerinde, bitiminde Saint-Croix dağlannm sisli çizgisinin seçilebildiği ufuktan gelen, derin bir esinti kapladı her yanımızı ve birdenbire bu gezinin sapkınlığını görüverdim. Hepimiz bir tablodan -eski bir aile albümündeki ölü bir fotoğraftan- çıkmış gibiydik, eski araba tepenin üzerinde çok uzaktan bile seçilebiliyordu, bu da çevreye özellikle alaycı bir görünüm, aşağılayıcı bir acımasızlık veriyordu. Yolculuğumuzun sapkınlığı, biz ağır ağır ilerledikçe başka şeye dönüşen, değişen mavimsi manzaraya bırakıyordu kendini. Arka koltukta Hanımefendi nin yanında oturan ve hayatında kiliseye gitmekten başka bir şey yapmamış görünerek kiliseye gitmekte olan Frederick bir o yana bir bu vana dönüyor, manzaranın renklerini hayranlıkla seyre dalıyordu. Sanıyorum onu hiçbir zaman bu kadar sevimli ve candan görmemiştim! Yol vadiye inmek üzere kıvnldı, köy başlıyordu, çamur da...

Bendeki en baskın duygunun boşluk duygusu olduğunu hatırlıyorum (bu, sonradan aktaracağım olaylar açısından oldukça önemli) ve yine, önceki gece olduğu gibi, arabacının yüzünü görebilmek için kapıdan sarkmak istiyordum ama olmazdı, böyle bir şey yapılmazdı... bu yüzden onun aşılamaz sırtının arkasında kaldık ve yolculuğumuz onun sırtının gerisinde sürdü. Grocholice köyüne girdik, solda küçük bir dere, sağda etrafları çitle çevrili birkaç ev, bir tavuk ve bir kaz, bir yalak ve bir su birikintisi, bir köpek, kiliseye doğru hızlı hızlı yürüyen, bayramlıklarını giymiş köylü bir adam ya da köylü bir kadın... pazar günü bir köyün güneşli sükûneti... Ama sanki bizim kendi ölümümüz suyun üstüne eğilmiş, suya kendi görüntüsünü yansıtıyordu, oradan geçişimizdeki köhnemiş eskilik, köyün geçmiş zamanlardan kalma yaşantısına işte böyle yansıyor, kendi taşkınlığı içinde böyle yankılanıyordu -aslında bu taşkınlık da bir şeyleri gizlemeye yarayan bir maskeydi yalnızca... Neyi gizlemeye? Her türlü anlamı ve herhangi bir anlamı... savaşın, devrimin, şiddetin, utanmazlığın, sefaletin, açlığın, talihsizliğin ya da talihin anlamını... Neyin anlamı olursa olsun, hiçbir anlam bu kırsal görünümün etrafındaki kristali delmeye yetecek kadar güçlü değildi, öyle ki bizim uzun süredir köhne, hiçbir ağırlığı olmayan görüntümüz değişmezliğini koruyordu... Frederick en cana yaİan haliyle Hanımefendiyle konuşuyordu - bu sıradan konuşmayı *başka bir şey* dememek için mi sürdürüyordu acaba? Nihayet kilisenin dış duvarına vardık,

aşağı inmeye başladık*., ama ben kesinlikle neyin ne olduğunu, neyin nasıl olduğunu ayırt edemiyordum artık... örneğin kilisenin iç avlusuna varmak için çıktığımız basamaklar sıradan basamaklar mıydı, değil miydi? Frederick şapkasını çıkardıktan sonra kolunu Hanımefendi'ye uzattı ve törensel bir edayla, meraklı bakışlar altında onu kiliseden içeri soktu -ama belki de başka türlü davranmamak için böyle yapıyordu- onların arkasında, arabadan güçlükle inmeyi başaran Hippo vardı, tıknefes gövdesiyle kalabalığı yarıyordu, bu yolda azimliydi, kimse onun önüne geçemezdi, ertesi gün onu bir domuz yavrusu gibi kesebileceklerini biliyordu, yine de, başına gelecekleri kabullenmişti ve askeri bir birlik gibi, bütün nefretlere karşı koyarak, güçle ilerliyordu. Derebeyi! Ama belki o da, başka bir şey olamadığı için kendinden bunca emin bir derebeyiydi.

Yanan birkaç kalın mumun çakılmış çiviler gibi durduğu, ezik ve huşû içinde başlarını öne eğmiş halk kitlesinin söylediği iniltili şarkının dalga dalga yükseldiği yan karanlığa alışır alışmaz... yine de her şeye sinmiş olan o çift anlamlılık, anlaşılmazlık kayboluverdi hemen -sanki bizimkinden daha güçlü, görünmez bir el, ayinin insanı kutsayan havasını tek bir hareketle yerleştirivermişti. O ana kadar kendini ezdirmemek için öfke ve hırsla derebeyi olmayı sürdüren Hippolyte, birdenbire yatışmış ve kibarlaşmıştı, köyün ileri gelenlerinin bulunduğu sırada oturuyor, İkania mülklerinin yöneticisinin karşı sırada oturan ailesini başıyla selamlıyordu. Ayin henüz başlamamıştı, rahip daha kürsüsüne geçmemişti, kalabalık, söylediği çekingen, yumuşak, tiz ve beceriksiz ilahisiyle kendi haline bırakılmış gibiydi, yine de onları bir arada tutan bu ilahiydi, tasmalı bir köpek gibiydiler, öylesine zararsızdılar. Sonunda dinginlik ve rahatlama: Burada, bu kutsal yerde, yeniden köylü köylü, derebeyi derebeyi, ayin ayin, taş taş oluyor ve her şey yeniden kendine dönüyordu!

Bu arada, Hippolyte'in arkasındaki sırada oturan Frederick diz çökmüş dua ediyordu... benim huzurumu biraz kaçırdı bu, davranışı birazcık abartılı göründü bana belki de... diz çökmekten başka bir davranışta bulunmamak için diz çöküyor diye düşündüm ister istemez... derken çan çaldı, elinde kutsal çanakla rahip göründü, çanağı kürsünün üstüne koyarak öne doğru pek aşın bir biçimde eğildi. Yeniden bir çan sesi. Aniden kendimi, varlığımın en ulaşılmaz derinliklerinden Öylesine bir güçle yakalanmış hissetmiştim ki, bitkin ve yan baygın dizlerimin üstüne düşmüş, yoğun yabanıl yalnızlığımın içinde dua etmeye başlamıştım bile... Ama Frederick! Bana öyle geliyordu

ki... sözümona o da diz çökmüştü ve “dua ediyordu” ama Frederick’in nasıl tabansız biri olduğunu bildiğimden, onun numara yapmadığından, gerçekten “dua ettiğinden” kuşkuya düştüm, hayır emindim -başka türlü söyleyecek olursam, yalnızca başkalannı değil, kendini de kandınyordu. Başkalannın gözünde ve kendi gözünde “dua ediyordu”, ama duası, dua etmeyişini gizlemeye yarayan koskoca bir paravandan başka bir şey değildi... Dolayısıyla bu bir savuşturma eylemiydi, bizleri mutlak inançsızlığın sonsuz uzamına fırlatan “egzantrik” bir eylemdi, olumsuz bir eylemdi, olumsuzlamanın kendisinden çıkan bir eylemdi. Ne olmuştu birdenbire? Değişmeye başlayan neydi? Hiç böyle bir şey görmemiştim, böyle bir şeyin olabileceğine de hayatta inanmazdım. Tam olarak ne olmuştu? Aslını sorarsanız hiçbir şey, sanki bir el bu ayinin özünü ve taşıdığı anlamı çekip almıştı -rahip didinip duruyordu hâlâ, diz çökmeye, kürsünün bir yanından öbür yanına geçmeye devam ediyordu, çocuk korosu küçük çanlar çalıyor ve buhurdanlıktan duman kıvamlan yükseliyordu ama bütün anlam, patlak bir balondan çıkan gaz gibi uçup gitmişti, ayin korkunç bir güçsüzlük içinde yavanlaşmıştı... havada asılı kalmıştı... yeniden kendini toparlamaktan acizdi! Bu anlam kaybı, ayine katılan birinin dilsiz ama ölümcül bir davranışı yüzünden bizim dışımızda, ayinin dışında işlenmiş bir cinayetti. Ayin buna karşı kendini koruyamıyordu bile, çünkü tamamen alışılmamış türde de olsa, bir iman biçimi yol açmıştı olan bitene; aslında bu kilisede bulunan hiç kimse buna karşı direnemezdi, hatta Frederick bile ayinin bu haline, olabilecek en doğru biçimde katılıyordu... onu katletmiş de olsa, bunu yalnızca görüntüde yaptığı söylenebil»di. Ama bu farklı yorum, bu art niyetli ölümcül yorum, kötülüğün eseriydi -çelik gibi, soğuk, sinsi, acımasız bir bilincin eseriydi... ve ben birdenbire böyle bir adamı kiliseye sokmanın nasıl bir çılgınlık olduğunu kavrayıverdim; Allah kahretsin, böyle bir şeyi mutlaka engellemek gerekirdi! Onun için en korkunç yer kiliseydi!

Ama olan olmuştu işte! Gözlerimin önünde olup biten, gerçeğin en çıplak haliydi... Önce duayı hiçe saymıştı, bu yüzden de, kasap vitrinlerinde çiğ çiğ sergilenen bayat et parçalan gibi, şimdi her türlü üsluptan yoksun kalmış bütün bu alık suratlılan, mide bulan-dıncılan hiçbir şey kurtaramazdı bundan böyle. Artık onlar “halk” değildi, "köylü” değillerdi, hatta “insan” bile değildiler, nasıllarsa öyle varlıklardı... nasıllarsa öyle... ve doğal pislikleri birdenbire her türlü zarafetten kopmuş olarak çıkıvermişti ortaya. Ama bizim de artık “zeki” ya da “kültürlü” ya da “hassas” olmayı bırakmış ve birdenbire asıllanna dönerek modelleri olmayan karikatürler haline gelmiş,

göt gibi açıkta kalmış yüzlerimizdeki onlannkinden daha az küstah olmayan hayasızlık, bu bin başlı vahşi kalabalığın kargaşasına pek de güzel uyuyordu! Biçimsizliğin bu çifte infilakı -derebeyli biçimsizliği ve köylü biçimsizlik- rahibin kutsayan el hareketinde birleşiyordu... Neyi kutsuyordu? Neyi? Hiç... Yine de bununla bitmiyor.

Kilise artık kilise olmaktan çıkmıştı. İçeriyi bir boşluk kaplamıştı; kozmik ve kapkara bir boşluktu bu, artık dünyada bile değildik, ya da daha çok dünya, evrenin boşluğunda asılı duran bir gezegene dönüşmüştü, boşluk varlığını iyice yakınımızda hissettiriyordu, biz boşluğun tamamen içindeydik. Öyle ki, mumların titreşen ışığı, hatta vitraylardan süzülen gün ışığı bile kömür gibi kapkara olmuştu. Artık kilisede değildik, bu köyde değildik, dünyada da değildik, -gerçeğe uygun olarak, evet, gerçekliğe uygun olarak-kozmosun bir yerlerinde, hep birlikte ve kendi aramızda bu garip dolapları çevirip durduğumuz o sonsuz boşlukta, mumlarımız ve ışığımızla, yüzünü biçimden biçime sokan maymunlar gibi bu tuhaf şeyleri kendimizle ve kendi aramizda tasarlayarak havada asılı duruyorduk. Orada, galaksilerde bir yerde, çok özel bir oyun oynanıyordu, karanlıkların içinde insana özgü bir kışkırtma vardı, boşlukta yapılan hareketler acayip, mimikler garipti. Uzayda böy-lesine boğulup gitmek yine de, somutun olağanüstü bir biçimde yeniden doğmasına neden oluyordu, kozmosdaydık ama en küçük ayrıntısına kadar tanımlanmış, yadsmamayacak varlıklar gibiydik. Papazın şarabı kaldırdığını bildiren çan çaldı. Frederick diz çöktü.

Bu kez diz çöküşü, tavuğun boynunun burulmasına benzeyen öldürücü bir darbeydi, ayin devam ediyordu ama öldürücü bir yara almıştı artık ve sarhoş gibi sendeliyordu, *ite, missa, est.* Ve... ah, ne zafer! Nasıl da üstesinden gelindi bu ayinin! Ne gurur! Ayinin böyle katledilişi, sanki benim için uzun süredir dilenen bir sonu temsil ediyordu: Sonunda yalnızdım, yapayalnız, hiç kimse yoktu, benim dışımda hiç kimse, mutlak karanlıklarda yalnızdım... en uç noktaya varmış, karanlıklara ulaşmıştım. Son acıdır, zaferin tadı acıdır ve amaç acıdır! Yine de bütün bunlar gurur vericiydi, nihayet özerkleşmiş zekânın acımasız olgunluğunun etkisi altında baş döndürücüydü. Aynı zamanda da korkunçtu, her türlü destekten yoksundu, bir canavarın ellerindeymişim gibi hissediyordum kendimi, bu canavar bana her şeyi yapabilirdi, her şeyi yapabilirdi! Gururun kuruluğu. Dorukta olmanın dondurucu soğukluğu. Ciddiyet ve boşluk. N’olmuş yani? N’olmuş? Ayin sonuna yaklaşıyordu, ben her tarafa uykulu gözlerle bakıyordum,

yorgundum, ah! şimdi kalkıp çıkmak, o kumlu yoldan Powoma'ya, eve dönmek gerekecekti... ama bir an, bakışımı... gözlerimi... ağır ve yarı kapalı gözlerimi... Evet, gözleri... gözlerimin dikkatini çeken bir şey vardı. İştah açıcı ve insanı etkisi altına alan bir şey, evet. Ne? Dikkatimi çeken, iştahımı kabartan neydi? Düşlerimizde bir sis perdesinin gerisinde duran, ulaşılmaz olduğu kadar da istek uyandıran, bu yırtıcı isteğin verdiği karmakarışık duygular içinde, sessiz çığlıklarla etrafında döndüğümüz yerlere benzeyen, olağanüstü şey neydi?

Ben de Öyle dönüp duruyordum etrafında, hâlâ kuşkum vardı, emin değildim... ama şimdiden, beni alıp götüren, -büyüleyen-saran-başımı döndü ren-iştahımı kabartan ve etkisi altına alan bu tatlı şiddete büyük bir zevkle bırakıyordum kendimi... Bu gecenin kozmik soğuğuyla, şehvet fışkıran bu kaynak arasında öyle bir çelişki vardı ki, kendimi belli belirsiz, bunun Tann işi bir mucize olduğunu düşünürken yakaladım, Tann işi bir mucizeydi.

Peki neydi bu?

Bu... kalabalığın arasında, şurada, bizim birkaç adım önümüzde duran birine ait... bir yanak ve bir ense parçasıydı...

İnanılacak gibi değildi! Bu... bu bir...

(oğlandı)

(oğlandı)

Onun (oğlandan) başka bir şey olmadığını anlayınca, kendimden geçmiş halimden geri dönmeye başladım hemen. Zaten, onun kim olduğunu tam olarak görememiştim bile. Gördüğüm yalnızca yanaktan ve enseden ibaret sıradan bir ten parçasıydı. Derken birdenbire kıpırdadı ve bu hiçbir anlamı olmayan hareket beni bir yandan öbür yana deldi geçti. Ne inanılmaz çekicilik!

Oysa o bir (oğlandı).

Ve bir (oğlandan) başka bir şey değildi.

Ah, ne can sıkıcıydı durum! On altı yaşında bir ense, kısacık kesilmiş saçlar ve üstünde birkaç küçük çatlak olan, fazlasıyla sıradan bir (oğlan) teni, (genç) bir başın duruşu -zaten her şeyi son derece normal- peki o zaman bu titreme de neyin nesi? Ah... burnun çizgisini şimdi fark ediyorum, çünkü hafifçe sola döndü, hiçbir özelliği yok, sonra yan açıdan (oğlanın) sıradan yüzünü görüyorum -bal gibi sıradan hem de! Halktan biri değildi. Öğrenci miydi? Stajyer mi? Henüz bozulmamış, biraz hırçın bu (genç) yüz hiçbir özellik taşımıyordu, kalemleri dişleyen birinin yüzüydü bu, futbol, Rus bilardosu oynayan, ceketinin yakası gömlek yakasını kapatan, ensesi bronzlaşmış bir yüzdü. Yine de kalbim çok hızlı çarpıyordu. Tannsal bir şey yayılıyordu ondan, gecenin bu sonsuz boşluğunda müthiş büyüleyici ve çekiciydi, sıcaklık kaynağıydı, pınltılı bir nefesti. Tann'nın lütfuydu. Kendime boşu boşuna "neden" diye soruyordum, anlamsızlığı neden birdenbire bu kadar anlamlı oluvermişti?

Frederick? Biliyor muydu, görüyor muydu, o da fark etmiş miydi?.. İnsanlar birden sallanmaya başladılar, ayin sona ermişti, çıkışa doğru ağır ağır yığılıyorlardı. Ben de onlarla birlikte hareket ediyordum. Henia benim önümde yürüyordu, hâlâ bir okul çocuğu olduğu izlenimi uyandıran sırtı ve ensesi birdenbire gözümün önüne geldi, geldikten sonra da buyunırcasına yerleşti oraya -ve biraz önceki diğer enseyle öylesine ahenk içinde, öylesine mükemmel bir biçimde bir araya geldi ki... bir anda kavradım, kolaydı, çaba harcamaya gerek yoktu, tabii: Bu ense ve öbür ense... İki ense de... Bu enseler...

Nasıl? Ne? Sanki (genç kızın) ensesi yerinden kopmuş, koşarak öbürünün, (oğlanın) ensesini bulmaya gidiyordu, ensenin sürüklediği bu ense ve ensesinden enseyi sürükleyen ense! Eğretilemelerdeki baştan savmalığı bağışlayın lütfen. Bu anlatım beni biraz rahatsız ediyor. (Günün birinde neden *oğlan* ve *genç kız* sözcüklerini paranteze aldığımı da açıklamam gerekecek, evet bu da açıklık kazandırılması gereken bir nokta.) Aceleci ve heyecanlı kalabalığın içinde (genç kızın) önümde, benden önce yaptığı hareketler, bir biçimde "onu da ilgilendiriyor muş" ve aynı kalabalığın içinde, hemen yakınımızda, onun hareketlerinin sanki sevdalı, bitkin bir tamamlayıcısı oluyormuş gibi geliyordu. Gerçekten mi? Yanılmış olmayayım? Birdenbire (genç kızın) gövdesinden aşağı sarkan elini gördüm, kalabalığın baskısıyla elinin eti eziliyordu ve eti ezilmiş bu el, bütün bu birbirlerine yapışmış gövdelerin karmaşası ve yakınlığı içinde, (genç kızı)

(oğlanın) ellerine bırakıyordu. Doğru, (genç kızdaki) her şey “onun için”di ve o, biraz ötede, bu insanlann arasında rahat yürüyor, yine de (genç kıza) yöneliyor, onun tarafından yönlendiriliyordu. Bu aşk, bu çılgın istek, aslında aşk ve istek söz konusu değilmiş gibi, kalabalıkla birlikte sakin sakin ilerliyordu. Evet, mesele buydu işte! İlk andan itibaren onda beni çeken gizi şimdi biliyordum.

Kiliseden güneşli meydana çıktık, insanlar dağıldılar ve ikisini -(oğlan) ve (genç kız)- bütünüyle gördüm. (Genç kız) -açık renk bluz, lacivert etek giymiş, beyaz bir yaka takmış, biraz ötede, ayakta durmuştu, anne ve babasını bekliyordu. Dua kitabının kopçasını kapatıyordu. (Oğlan) dış duvara doğru birkaç adım atıyor, parmaklarının ucunda yükselerek duvann öbür yanma bakıyordu -neye bakıyor bilmiyorum. Tanışıyorlar mı? Ayn ayrı duruyor olsalar da, birbirlerine uygunlukları hemen göze çarpıyordu: Birbirleri için yaratılmışlardı. Gözlerimi kırpıştırıyordum -küçük meydan beyazdı, yeşildi, maviydi, sıcaktı- gözlerimi kirpiştınyordum. Birbirlerinden iyice uzaktılar, birbirlerine karşı en ufak bir ilgi göstermiyorlardı ama birbirleri içindiler -ve (oğlanın) dudaklarının (kızın) yalnızca dudakları için değil, tüm gövdesi için yaratıldığı -ve bu (kızın) gövdesinin (oğlanın) bacaklarından heyecan duyduğu, (oğlanın) bacaklarıyla biçimlendiği izlenimi öylesine güçlüydü ki!

Yine de bu son cümlede, düşünmeden fazla ileri gitmiş olmaktan korkuyorum... Birbirlerine mükemmel bir biçimde yakıştıklarını -yalnızca cinsel açıdan da değil- söylemekle yetinmek daha iyi olmaz mıydı? Bazen gördüğümüz bir çift için, “Bunlar hiç değilse birbirlerine çok yakışıyorlar” dediğimiz olur; ama şu andaki durumda, onların birbirlerine uygunluğu, bu uygunluktaki olgunlaş-mamışlık nedeniyle çok daha açık görünüyordu diyebilirim... yeterince net görüp görmediğimi bilemiyorum gerçekten... ama yine de bu yeniyetme şehvet alışılmamış bir ışıltıyla parlıyordu, çünkü birbirleri için dorukta bir mutluluk, en değerli, en önemli varlıktılar! Burada, bu meydanda, bu güneşin altında, aptal ve şaşkın bir halde niye birbirlerine daha fazla ilgi göstermediklerini, birbirlerine doğru uçmadıklarını anlayamıyordum bir türlü. İkisi de ayrı ayn duruyorlardı!

Pazar günü, köy, sıcaklık, uykulu bir tembellik, kilise... kimse eve dönmek için acele etmiyor, küçük gruplar oluşturuyordu. Hanımefendi, sanki derisinin üstündeki pürtükleri kontrol ediyormuş gibi parmağıyla yüzüne

dokunuyordu, Hippolyte, İkania mülklerinin yöneticisiyle, teslim etmek zorunda olduklan mallar konusunda konuşuyordu, Frederick nazikti, elleri ceketinin cebindeydi, pek sosyetik görünüyordu... Ah! bu görüntü, biraz önce birdenbire karşıma çıkan o yakıcı ateşin bulunduğu karanlık kuyuyu silip götürmüştü... huzurumu kaçıran bir tek düşünce vardı: Frederick bunu fark etmiş miydi? Biliyor muydu?

Frederick?

Hippolyte yöneticiye, “Peki ya patates işini ne yapacağız?” diye sordu.

“Yanm kental teslim edebiliriz her zaman.”

(Oğlan) bize doğru geliyordu.

“İşte oğlum Karol” diyerek onu, elini sıkan Frederick’e doğru itti. Çocuk tek tek herkesi selamladı.

Bak, Bayan Galecka iyileşmiş bile,” dedi annesine Henia. Papaza küçük bir ziyaret yapalım mı?” diye sordu Hippolyte, hemen ardından da, “Niye ki?” diye mınidandı. Sonra haykırdı:

“Haydi bakalım çocuklar, yola koyulalım, eve dönme vakti geldi!”

Yöneticinin elini sıktık. Karol’un refakatinde (dur şimdi, ne demek bu?) arabaya bindik, Karol arabacının yanına oturdu, hareket ettik, arabanın kauçuk tekerleklerinin dingilleri yerdeki izlerin üzerinde gıcırdıyordu; uyuşuk ve ürperir gibi esen yelde kumlu yol, vızıldayan bir sinek -tepenin üstüne vardığımızda aşağıda görünen tarlaların düzensiz kareleri, uzakta, ormanın başladığı yerde tren yolu. Ağır ağır ilerliyoruz. Frederick, Henia’nın yanında oturuyor, uzun uzadıya havadaki mavi yaldızlı hareleri anlatıyor, bu harelerin bu bölgeye özgü olduğunu, böyle ışıldayan şeyleri, küçücük alüvyon taneciklerinin oluşturduğunu açıklıyor. Ağır ağır ilerliyoruz.

Araba sarsılıyordu. Karol arabacı koltuğunda, arabacının yanında oturuyordu. Henia ön koltuktaydı ‘başının görüntüsünün bittiği yerde (oğlan)ın görüntüsü başlıyordu, bir basamak yukarıda oturu-yormuş gibiydi, sırtı bize dönüktü, yüzü olmayan bir siluet görünümündeydi, -yalnızca rüzgâr gömleğini şişiriyordu- (genç kızın) yüzüyle (oğlanın) yüzünün silüeti arasındaki uyum, (genç kızın), yüzünün görünür oluşuyla (oğlanın) görünmeyen omurgasının bütünleşmesi, karanlık, heyecan verici bir ikilik duygusuyla şaşırtıyordu beni... Ne biri ne de diğeri özel olarak güzeldiler - doğal olarak bu yaşta sahip olunan güzellikten daha fazlası yoktu onlarda- ama oluşturduktan büyülü halkayla, karşılıklı duyduklan istek ve hayranlıkla, güzelliğin ta kendisiydiler - sonuç olarak kimsenin dı-

şardan katılmasına izin vermeyen bir şey vardı onlarda. Yalnızca ve yalnızca kendileri için, kendi başlannaydılar. Üstelik de böyle-sine (gençtiler). Bu nedenle onları gözetlemeye hakkım yoktu, bakmamaya çalışıyordum ama Frederick karşımda, Henia[5] nın yanında oturduğu için, bıkmak usanmak bilmeden aynı sorulan soruyordum yeniden: Görmüş müydü onlan? Biliyor muydu? Kayıtsız görünen ama aslında oburca bir merakla dolu olarak, kaçamak bakış-lanndan hiçbirini kaçırmıyordum.

Ya diğerleri? Onlar ne biliyorlardı? Bu kadar ayan beyan olan bir şeyin küçükhanımm ailesinin gözünden kaçmış olmasına inanmak pek mümkün değildi. Bu nedenle akşamüzeri Hippolyte’le ahıra gittiğimizde, lafı döndürüp dolaştınp Karol’a getirmiştim. Beni böyleşine tahrik etmiş olan -ne ayıp!- (oğlan) hakkında doğrudan doğruya sorular sormak güçtü yine de, Hippolyte ise zaten konuya pek önem vermiyor gibi görünüyordu: “Karol, evet iyi bir çocuktur, yöneticinin oğlu, direnişe katılmış, onu ta Lublin civann-da bir yerlere gönderdiler, orada da yaramazlıklar yaptı... yani, önemli bir şey değil, bir şey çalmış, sonra arkadaşını mı şefini mi ne, birini yaralamış, öyle pek önemli bir şey değil ama, sonunda kaçıp eve döndü, ama babasıyla kedi köpekten beter kanlı bıçaklı olduğu için hayta, onu biraz yanıma aldım -makinelerden anlıyor, hem de ne olur ne olmaz, evde kalabalık olmamız daha iyi...” Bundan çok zevk alıyormuş gibi “Ne olur ne olmaz” diye tekrarladı ve ayağıyla küçük bir toprak kümesini ezdi. Ardından birdenbire başka bir konuya geçti. On altı yaşındaki bu yaşam öyküsü ilginç gelmiyor muydu ona? Yoksa sonradan daha da artar korkusuyla bu tür haylazlıktan önemsiz gibi göstermeyi mi tercih ediyordu? “Arkadaşını yaralamış mı, öldürmüş mü?” diye düşündüm. Ama öldürmüşse bile, hiç

değilse her şeyi affettiren y^şı nedeniyle mazur görülebilirdi bu. Henia'yla onun uzun süredir tanışıp tanışmadıklannı sordum. İneğin kıçına birkaç hafif şaplak vurarak, “Çocukluktan beri,” dedi, ardından ekledi: “Hollanda ine£i! İvi süt verir! Hasta.

[1] k/ ¥

Allah kahretsin!” Ondan bütün öğrenebildiklerim bunlar oldu. Sonuçta o da, kansı da hiçbir şeyin, Önemsiz de olsa, dikkatlerini harekete geçirmesi gereken en küçük bir şeyin bile farkında değildiler. Nasıl olabilirdi bu? Keşke işin içinde biraz daha yetişkinlik olsaydı -mesele biraz daha fazla olgunluk taşısaydı- bu kadar ço-

cuksu olmasaydı... diye düşünüyorum... ama yaş yetersizliği içinde boğulup gitmişti işte.

Frederick? O ne fark etmişti? Kiliseden sonra, ayinin boğazlanmasından, boğulmasından sonra, onun da bilip bilmediğini artık kesinlikle öğrenmem gerekiyordu; bilmediği düşüncesine ise dayanmak mümkün değildi. İşin kötüsü ne yaparsam yapayım, bu birbirinden farklı iki ruh halini bağdaştıramıyordum bir türlü. Biri kapkaraydı ve Frederick'den kaynaklanıyordu, diğeri ise taze, coşku dolu, Henia ve Karol'un neden olduğu bir ruh haliydi. Bu iki ruh hali bende ayn ayıv tamamen birbirinden kopuk yaşamaya devam ediyordu. Ama eğer onların arasında bir şey yoksa, Frede-rick'in herhangi bir şey fark etmesini nasıl ümit edebilirdim? Her ikisinin de, sanki aralarında böyle bir çekim söz konusu değilmiş gibi davranmalarını aklım almıyordu, olacak iş değildi doğrusu! Birinden biri bu duruma ihanet etsin diye sonuna kadar boşuna bekledim durdum. Kayıtsızlıktan inanılacak gibi değildi! Karol'u öğle yemeği boyunca izledim. Bir çocuk belki, ama çoktan kirlenmiş. Sevimli bir katil. Güler yüzlü bir köle. Genç bir asker. Kaba bir yumuşaklık. Acımasız, hatta kanlı bir oyun duygusu taşıyor. Hâlâ gülen, daha doğrusu hâlâ gülümseyebilen bu çocuğu insanlar çoktan «ele geçirmişlerdi»; büyüklerin işlerine çok erken bulaşmış, savaşın içine atılmış, sürü eğitimi görmüş bir yeniyetmenin hüzünlü

ciddiyeti vardı onda. Ekmeğine yağ sürerken, yemek yerken, açlığın ona öğretmiş olduğu bir kanaatkârlık vardı üzerinde. Sesi kimi zaman karanyor, donuklaşıyordu. Demire benzeyen bir yanı vardı. Deri bir kayışla kesilmiş taze bir ağaçtı. İlk bakışta son derece sıradan, sakin ve sevecen, baş eğen, hatta saygılı biriydi. Kendisindeki çocukla, yetişkin insan arasında parçalanmıştı (bu da onu hem aptal denecek kadar saf, hem de acımasızcasına deneyimli kılıyordu), oysa ne oydu ne de öbürü, bir üçüncü kavram gibi, kendi içinde şiddet doluydu ve zincirinden boşanmışçasma özgürdü, gençlikti o. Bu hali onu acımasızlığa, zorunluluklara ve boyun eğmeye sürüklüyor, köleliğin ve aşağılanmanın içine atıyordu. Üstün değildi, çünkü gençti. Mükemmel değildi, çünkü gençti. Şehvetliydi, çünkü gençti. Eti kızışıyordu, çünkü gençti. Yıkıcıydı, çünkü gençti. Genç olduğu için de aşağılanabilirdi. İşin tuhafı, sahip olduğu en zarif şey olan gülümseyişi, onun aşağılanmasına neden olan düzeneğin kendisiydi zaten, çünkü bu çocuk kendini korumayı bilmiyordu daha, sürekli gülme ihtiyacı yüzünden de savunmasızdı. Bütün bunlar yüzünden azmış bir dişi köpeğin üstüne atlar gibi Henia'ya yöneliyordu, onun için yanıp tutuşuyordu, bunun "aşk"la hiç ilgisi yoktu gerçekten, hayır, bu onun yeniyetme dünyası için son derece utanç verici bir şeydi -bütün aşınlığı ve kısalığıyla bir çocuk aşkıydı. Bir yandan da hiç aşk değildi, ona tam anlamıyla çocukluktan beri tanıdığı bir küçükhanım gibi davranıyordu, konuşmaları rahat ve samimiydi. "Eline ne oldu?" "Konserve açarken kesildi." "Roblecki'nin Varşova'ya gittiğini biliyor musun?" Hepsi bu, bir bakış bile yok, hepsi bu! Buna dayanarak kim onların arasında herhangi bir şey olduğundan kuşkulanabilirdi ki? Oğlanın sımsıkı sarıldığı (eğer öyle denebilirse) kıza gelince, kız onun zorlamasıyla *a priori* tecavüze uğramıştı (eğer bunun bir anlamı varsa). Bekâretinden hiçbir şey kaybetmemişti, aksine, ilişkide olduğu kişinin olgunlaşmamış kucaklamalarıyla eskisinden daha da temizdi, oğlanın henüz tam erkek olmamış, genç sıkılganlığının karanlık köşelerinde birleşmişti onunla. "Erkekleri tanıyor" denemezdi, (hani hayat kadınlan için denir ya!), "oğlanı tanıyor" denebilirdi yalnızca -bunda da hem çok daha saf hem de çok fazla sefih bir yan vardı. Makama yerlerken böyle göründü bana. Birbirlerini çocukluktan beri tamyan, birlikte olmayı kanıksamış, hatta bundan belki biraz da sıkılmış bir çift gibi yiyorlardı makarnayı. Peki sonra? Bütün bu hikâye gerçekten benim düş gücümün ürünü, utanç verici bir yanılsamaysa eğer, Frederick'in bir şeyler sezmesini nasıl ümit edebilirdim? Gün böyle geçti. Güneş battı. Akşam yemeği servisi yapıldı. Kepenkler kapalı, kapılar

sıkıca sürgülü, evdeki tek petrol lambasının cimri ışığı altında masada yeniden bir araya geldik ve süt kaymağıyla patates yedik. Henia*nın annesi parmaklanmn ucuyla peçetesinin yuvarlak ucunu hafifçe okşuyordu, Hippo kan oturmuş gibi duran suratını lambaya doğru çevirmişti. Her şey sessizdi ama bizi koruyan duvarlann ardında, gizemli ve anlaşılmaz gürültüleriyle bahçe, bahçenin de Ötesinde, savaşın vahşice yıkıma uğrattığı tarlalar başlıyordu... Konuşmuyorduk, hiç hareket etmeden lambanın camına vuran bir pervaneye bakıyorduk. Odanın karanlık bir köşesinde Karol, ağılda kullanılan feneri açmış temizliyordu. Henia birdenbire dişleriyle iğnesinin ucundaki ipliği kopardı, çünkü bir gömlek dikmekteydi. Onun bu hareketi, bu ısırış, bir köşede hareketsiz duran Karol'un bütün gövdesinin ateş almasına, kendinden geçmesine yetti. Henia ise gömleği yana koyarak kolunu masaya dayadı. Gözümüzün önünde duran bu kol, bu düzgün, her yönüyle kibar, hâlâ okullu, anne ve babanın mülkiyetindeki kol, aynı zamanda soyunuktu, çıplaktı, evet çıplak, hayır, bir kolun çıplaklığı değildi bu, eteğin yırtmacından görünen bir dizin... bir bacağın çıplaklığıydı. Bu sefih ve bir öğrencinkini andıran kolla onu hem tavlıyor, hem de "aptalcasına genç" (bunu başka türlü söylemek mümkün değil) ve hoyrat bir biçimde sinirlendiriyordu. Bu hoyratlığa, onlarda ve onların etrafında çınlayan hafif ve büyüleyici bir ezgi eşlik ediyordu. Karol feneri temizlemekteydi. Henia kımıldamıyordu. Frederick ekmek parçalarını

eliyle yuvarlıyordu.

Verandanın kapısı sıkıca sürgülenmişti -kepenkler demir çubuklarla desteklenmişti- lambanın, masanın etrafındaki sessizliğimiz, bizim dışımızdaki unsurlarla daha da çarpıcı bir etki yaratıyordu sanki -nesneler; saat, dolap, etajer, onlara özgü bir dirimle canlanmış gibiydiler- bu sessizlikte, bu sıcakta erken gelişmiş, tamamen içgüdüsel ve gecenin etkisindeki cinsellikleri, istekten ve cinsel uyandan oluşmuş kapalı bir kürenin, bir tür büyülü yuvarlağın içinde iyice yoğunlaşmıştı. Çok sakin, hatta uykulu gibi görünmelerine karşın, belki de gecenin ortasında, dışarda, tarlalann içinde gezinen öbür yabani tutkuyu kışkırtmaya ihtiyaç duyuyorlardı, böylesine susamışlardı şiddete. Frederick sigarasını uzun uzun, acele etmeden, yansına kadar içtiği çaym tabağmda söndürdü, o sırada ansızın avluda bir köpek havladı ve Frederick eliyle sigara izmaritini ezdi. Hippolyte'in kansı uzun parmaklarım narin ve ince elleri üzerinde, bir sonbahar yaprağını tutuyor ya da solmuş bir çiçeği kokluyor gibi ağır ağır

gezdiriyordu. Henia kıpırdadı... Karol da kıpırdadı tesadüfen.., onlan birbirlerine bağlayan bu iradedışı hareket, bir alev gibi yandı, gövdelerini tutuşturdu ve Henia'nın beyaz dişleri (oğlanı) bir anda karanlık köşede, karanlık ve hareketsiz dizleri üzerine çöktürdü. Hippolyte'in kıllı ve kırmızı, eski çağlardan kalma gibi duran etli iri elleri de masa örtüsünün üzerindeydi, Hippolyte katlanmak zorundaydı, sonuç olarak kendi elleriydi onlar.

“Yatalım” diye esnedi. Sonra mırıldandı: “Yatalım.”

Hayır, gerçekten bu kadar olmazdı artık! Hiç ama hiçbir şey yoktu. Benim onlar tarafından beslenen pornografim dışında hiçbir şey. Bu tarifi imkânsız aptallık, hiçbir şey anlamayan bu küçük acemi çaylak, şu geri zekâlı kaz, öfkemi iyiden iyiye körüklüyordu, çünkü aralannda hiç ama hiçbir şey olmamasına aptallıktan başka açıklama bulamıyordum!.. Ah, ne olurdu sanki birkaç yaş daha büyük olsalardı! Gel gör ki Karol köşesinde feneriyle, çocuk ayaklan ve çocuk elleriyle oturuyordu, feneri tamir etmekten başka yapacak işi yoktu, yaptığı işe dalmış, vidalan sıkıyordu -bu arada etrafındaki hava istekle, hayranlıkla titreşsin, dünyanın en büyük mutluluğu bu yeniyetme tannda saklı olsun, ona neydi!? Vidaları

I

sıkıyordu o şimdi! Henia da masada, bıkkın, kollanna dayanmış, uyukluyordu... Hiçbir şey! İnanılacak gibi değildi! Peki sigarasını söndürme ve ekmek parçalannı yuvarlama oyunu oynayan Frederick ne biliyordu? Frederick, Frederick, Frederick! Bu masada oturan, bu masaya, bu eve, bu karanlık tarlalann arasına, bu tutku yumağının ortasına yerleşmiş olan Frederick! Kendi başına zaten korkunç bir kışkırtma ifadesi taşıyan yüzüyle, kışkırtıcı görünmeye çok özen gösteriyordu.

Frederick!

Henia'nın gözleri kapanıyordu. Bize iyi geceler diledi. Az sonra Karol da ay m şeyi yaptı ve oraya buraya saçılmış vidalannı bir kağıda sanp, birinci kattaki odasına çıktı.

Lambaya ve onun vızıldayan uydular krallığına bakarak, çaktırmadan konuya girmeyi denedim: “Çok sevimli bir çift oluşturuyorlar!”

Hiç kimse cevap vermedi. Henia'nın annesi parmaklarının ucuyla peçetesine dokundu. "Allah izin verirse Henia yakında nişanlanacak," dedi.

Frederick, bir yandan ekmek parçalannı yuvarlamaya devam ederek, sesinde nazik bir merakla, "Öyle mi? Çevreden biri mi?" diye sordu.

Evet... Bir komşu. Genç Paszkowski, Ruda'dan bir genç. Buraya çok yakın. Sık sık bizi görmeye geliyor. Çok iyi biri, gerçekten çok iyi.

u

Gözlerini kırpıştırdı.

"Bir hukukçu o," diye atıldı Hippolyte, "Savaş çıktığında büro açmak üzereydi, Zeki, ciddi, kafalı yani, anlatabildim mi, iyi eğitim görmüş bir oğlan! Annesi dul, mülkleriyle ilgileniyor, tam bin iki yüz dönüm toprak, bizden yedi mil ötede."

"Azize gibi bir kadın."

"Lwow civan doğumlu. Kızlık soyadı Trzeszewska, Goluc-howski›lerin akrabası."

"Henia daha genç biraz... ama hiçbir zaman böyle bir kısmet çıkmaz karşısına. Bu oğlan sorumluluk duygusuna sahip, son derece yetenekli, çok kültürlü, öyle de zeki ki tam bir beyefendi, eşi yok, buraya tekrar gelirseniz, muhatap olabileceğiniz biri olacak, bu kadar söyleyeyim."

"Gerçekten çok ciddi. Namuslu ve doğru sözlü. Manevi değerlere de sahip. Annesinin kopyası. Olağanüstü bir kadın o, iman sahibi, dindar... bir azize. Ruda, hepimizin manevi sığmağıdır."

"En azından ayak takımından değil, kimin nesi biliyoruz." "Kızımızı kime verdiğimizi biliyoruz hiç değilse..."

"Allaha çok şükür!"

"Ne olursa olsun, Henia iyi bir evlilik yapacak..."

“Ne olursa olsun” diye bir kez de kendi kendine söylendi ve birden düşünceli bir hal aldı.

Gece fark etmeden, sorunsuz geçti. Allahtan kendime ait bir odam vardı, böylece onun uykusuna katlanmak zorunda kalmıyordum... Kepenkler açıldı, mavimsi ve güllerle dolu bahçenin üstünden bulutlan kovalayan, ışıl ışıl bir gün başladı. Hemen üstümüzdeki güneş eğik ışıklar saçıyor ve her şey ışığın bu eğikliğinden etkilenmiş görünüyordu -at eğikti, ağaç eğikti! Ne eğlenceli! Hem eğlenceli hem de düşündürücü! Yatay çizgiler dikey, dikey çizgiler yatay olmuştu! Bense bu sabah vakti ateşler içindeydim, bir gün öncesinde maruz kaldığım yanmalardan, bu ateşten ve bu ışıktan neredeyse hasta olmuştum -çünkü hak vermek gerekir ki, berbat, bunaltıcı, yorucu, gri ya da çılgınlığa varacak kadar saçma sapan yıllann ardından beklenmedik bir anda başıma gelmişti bütün bun-

lar. Bu yıllar boyunca güzellik kavramını bile unutmuştum. Yalnızca ölümün iğrenç kokusunu solumuştum. Sonra birdenbire, artık geri dönmeyecek sandığım bir ilkbaharda temiz bir sevginin var olabileceğini ve iğrenme duygusunun, bu iki genç insanın hayranlık verici iştahlan karşısında yok olup gittiğini gördüm. Başka hiçbir şey istemiyordum. Yeterince can çekişmiştim. PolonyalI bir yazar olan ben, ben Gombrowicz, oltanın ucundaki yemin peşinden koşan balık gibi koşmuştum bu parıltının ardından -peki ama Frederick ne biliyor ya da ne tahmin ediyordu? Bunu öğrenme ihtiyacım dayanılacak gibi değildi, ne bildiğini bilmem gerekiyordu, ne düşündüğünü, ne hayal ettiğini bilmeliydim, kendimi ondan yoksun bırakmaya, daha doğrusu her an yakınımda olmasına rağmen ona ulaşamamaya dayanamıyordum. Sorsam? Ama nasıl sora-nm? Nasıl söylerim? Yok, bırakayım onu kendi yağında kavrulsun, ben de izleyeyim. Sonunda nasıl olsa bu durumun onu da tahrik ettiğini açık edecektir...

Çay saatinden sonra, ikimiz verandada otururken böyle bir fırsat geçti elime: Esnememi bastırdım ve biraz kestireceğimi söyledim, uzaklaştıktan sonra, salon perdesinin arkasına gizlendim. Bunu yapmak için biraz... cesur... hayır, biraz yüzsüz olmak gerekiyordu, tam anlamıyla bir kışkırtmaydı çünkü yaptığım. Ama onda da kışkırtıcı bir yan olduğu için, benim davranışım sonuç olarak “kışkırtıcıyı kışkırtmak”tan öte bir şey değildi. Perdenin arkasına gizlenmek, benim açımdan arkadaşlığımıza vurulmuş ilk önemli darbeydi ve ilişkimizde, biraz ahlâka aykın yeni bir dönem başlıyordu.

Zaten ona ne zaman baksam, eğer bir şeyle çok fazla meşgul değilse, benim bakışıma karşılık vermişti, kendimi bayağı bir şey yaparken suçüstü yakalanmış gibi hissetmiştim. Yine de perdelerin arkasına geçmekte tereddüt etmiyordum. Bir süre daha sırada oturup, bacaklanm ileriye uzatarak, onu bıraktığım durumda kaldı. Ağaçlan seyrediyordu.

Kımıldadı, kalktı. Ağır ağır avluda dolaşmaya başladı, en az üç kere turladı avluyu, sonra parkı meyve bahçesinden ayıran çardaklı yola saptı. Onu gözden kaybetmemek için uzaktan izliyordum. İçimden bir ses, daha şimdiden doğru iz üzerinde olduğumu söylüyordu bana.

e

Çünkü Henia meyve bahçesinde, bilmem hangi bahçe işiyle uğraşıyordu - oraya mı gidiyordu? Hayır. Göl kıyısına giden bir yan yola saptı, boş gözlerle suyun kenarında durdu, yüz ifadesi misafirliğe gelmiş birini, bir turisti andırıyordu. Gezintisi, gezintiden başka bir şey değil miydi? Yoksa düş gücümün oyuncağı olduğumdan emin, (bu adamın, bu tür konularda koku alması gerektiğini seziyordum: Eğer hiçbir şey fark etmediyse, demek ki fark edilecek bir şey yoktu), neredeyse dönüp gidiyordum ki, birdenbire geri döndüğünü ve çardaklı yola saptığını gördüm. İzledim.

Ağır ağır yürüyordu, sık sık duruyor, düşünceli düşünceli çalıları inceliyordu, zeki profili, olabilecek en soyut görünümle yaprakların üzerine eğiliyordu. Park sessizdi. Kuşkularım, bir tanesi dışında yeniden yok olup dağıldılar. Kendisini kandırıyordu. Bahçede gereğinden fazla oyalandı gibi geliyordu bana.

Yanılmamışım. Dd kez daha yön ve yol değiştirdi, sonunda meyve bahçesine doğru döndü, bir iki adım attı, durdu, esnedi, etrafına bakındı... Henia orada, yüz metre ötede, mahzenin önünde patatesleri ayırıyordu. Bir çuvalın üstüne ata biner gibi oturmuştu! Bakışı kızın üzerine, aldırmaz bir tavırla kaydı.

Esnedi. Bu kadar olmazdı artık, inanılacak gibi değildi! Maskaralıktı bu. Bütün bu önlemler kimden gizlenmek içindi? Hem niye? Yapmak niyetinde olduğu şeye kimsenin katılmasına izin vermiyordu sanki... ama gezintisi sırasında, Henia’nın etrafında, her seferinde biraz daha yaklaşarak, dönüp durmaktan başka bir şey yapmadığı meydandaydı. Durun... şimdi de şato

yönünde uzaklaşıyor, hayır, tarlalara doğru saptı, uzaklaşıyor, duruyor, etrafını kolaçan ediyor, aylak aylak geziniyormuş gibi yapıyor... yine de geniş bir yay çizerek, ambara doğru yöneldi, evet, kesin, dosdoğru ambara geliyor. Bunu görür görmez, bir çiftlik binasının arkasında, daha rahat bir gözetleme yeri bulabilmek için, çalılara doğru koşabildi-ğimce hızlı koştum. Ayağımın altında kırılan çalı çırpıdan çıkan gürültüyle çalılıkları ve içine ölü kedilerin atıldığı, kurbağaların zıplayıp durduğu çukuru aşarken, birdenbire çalılıkları ve çukuru karanlık oyunlarımıza alet ettiğimizin farkına vardım. Garajın arkasına ulaştım. Oradaydı, gübre yükledikleri bir araba kapatıyordu onu. Aniden atlar, arkalarındaki arabayı çekerek ilerlediler, avlunun karşı köşesinde, hangarın önünde birkaç hurda demiri inceleyen Karol'un tam karşısında, açıkta buluverdi kendini.

İşte o anda açık verdi. At arabasının önünde oluşturduğu siper ortadan kalkınca, merakının odağı ile kendisi arasındaki bu geniş alana katlanamayıp, olduğu yerde kalacağına, diğeri onu görmesin diye koşarak bir çitin arkasına gizlendi, nefes nefese durdu. Ama bu ani hareket maskesini düşürdüğü için korktu, eve girmek amacıyla birkaç adımda yola ulaştı. Yolda benimle burun buruna geldi. Birbirimize doğru yürüyorduk.

Bu karşılaşmadan kaçmak söz konusu değildi. Onu suçüstü yakalamıştım ama bir yandan bunun tersi de doğruydu. Gözlediğimi görmüştü. Birbirimize doğru yürüyorduk, itiraf etmeliyim ki içim pek rahat değildi, çünkü artık geri dönüşsüz bir biçimde değişecekti ilişkimiz. Bildiğini biliyorum, bildiğimi biliyordu -kafamdan bu geçiyordu. Bana seslendiğinde, daha aramızda epey mesafe vardı. “Sevgili Witold, hava almaya mı çıktınız?”

Tam istediği gibi teatral bir tonda söylemişti bunu, bu “Sevgili Witold”da korkunç sahte bir şey vardı, bana hiç böyle hitap etmezdi. Boğulur gibi bir sesle, “Evet,” dîye cevap verdim.

Koluma girdi -daha önce hiç yapmadığı bir şeydi- aym neşeli tonda, “Ne harikulade bir akşam, ağaçlar ne güzel kokuyor! Bu ikindi gezintisinde bana eşlik etmek istemez misiniz?” diye sordu. Ben de aynı saray nezaketiyle cevap verdim, çünkü bulaşıcıydı: “Ne demek, benim için zevktir, çok sevinirim!”

Şatoya doğru yürümeye başladık. Ama yürüyüşümüz her zamankinden farklıydı... yeni bir cismaniyet kazanmış gibi törenle, müzik sesi eşliğinde giriyorduk parka sanki... beni avucunun içine alacak yeni bir karan olduğundan kuşkulanıyordum. Ne olmuştu bize? İlk kez bana karşı düşmanca ve tehditkâr olduğunu hissediyordum onun. Hâlâ kolumdan tutuyordu ama bu davranışında sinsi ve soğuk bir yan vardı. Şatoyu geçtik (günbatımının koyulu açıklı renk yelpazesi karşısında kendinden geçmeye devam ediyordu), çimenlerin arasından, kestirmeden, ona doğru... kıza doğru giden en kısa yola saptığımızı fark ettim... gerçekten de şık ve gölgelerle dolu olan park, kocaman bir buket gibi, çam ve köknar ağaçlanyla donanmış bir lamba gibi duruyordu. Ona doğru yürüyorduk. Bize

baktı. Hâlâ çuvalın üstünde oturuyordu, elinde küçük bir bıçak vardı.

“Rahatsız etmiyoruz ya?” diye sordu Frederick.

“Kesinlikle hayır, zaten patateslerle işim bitti.”

“Bu güzel hanımdan, yalnız gezintimizde bize eşlik etmesini bekleyebilir miyiz?”

Bunu böyle pat diye sorarken, yaltaklanır gibi eğmişti başmı. Henia kalktı, önlüğünü çözdü. Bu uysallık... belki de yalnızca nezakettendi. Sonuç olarak, yaşlı bir bekâr, biraz abartılı bir biçimde de olsa, alt tarafı bahçede dolaşmaya davet etmişti onu, başka bir şey değil... ama... yine de meseleye böyle yaklaşmış olması, meseleyi böyle ele alması... bütün bunlarda aşın bir utanmazlık hissediyor ve elimde olmadan, “kızı götürüp becerecek” ya da “kız kendini becermesine izin veriyor” diye düşünüyordum.

En kısa yoldan, çimenlerden kestirme giderek, çiftlik binalanna yöneldik. “Atlara mı bakacağız?” diye sordu kız. Frederick cevap vermedi. Amacı, gizli niyeti, yollann ve patikalann, ağaçlann ve çimenlerin bilgiç duruşlannda yazılıydı sanki. Gittiğimiz yeri, onu götürdüğü yeri söylemeyi reddetmesi, yeniden kuşku verici göründü bana. Bir kız çocuğu... On altı yadında bir kız çocuğu yalnızca... Çiftliğin, tabam sıkıştınlmış topraktan avlusuna varmak üzereydik neredeyse. Avlunun etrafı ambarlarla, garajlarla ve ahırla çevriliydi, avlu girişini* bir su yalağı ve bir dizi akağaç kapatıyordu, gerisinde de arabaların oklan görülüyordu... bir çocuk o, bir çocuk... ama

orada, hangarın altında, elinde hâlâ bir demir parçası tutarak arabacıyla koyu bir sohbete dalmış bir çocuk, en az onun kadar genç bir çocuk daha vardı. Etrafını tahta parçalan, sınklar, yığınla talaş, çuval dolu bir el arabası ve kesilmiş ot kokusu sarmıştı. Yaklaşıyorduk. Ayaklanmız, eğimli, sıkıştınlmış toprak zemini eziyordu. Avluya vardığımızda üçümüz de durduk.

Güneş batıyordu. Havada, nesneleri hem belirgin hem de puslu kılan o özellik vardı -bu ışıkta bir ağaç gövdesi, kuru tahtadan çitte bir delik, damın kınlmış çeperi, hem kayıtsızlık hem de kesinlik içinde, en küçük aynntısına kadar görünür oluyorlardı. Çiftliğin avlusunun kahverengimsi tabanı garajlara kadar uzanıyordu. Arabacıyla, köylülere özgü bir yavaşlıkla konuşuyordu, hangann damını tutan direğe hafifçe yaslanmıştı, bizi gördüğünde konuşmasına hiç ara vermedi. Ortamızda Henia, ikimiz de hareket etmiyorduk, ikimiz de tek kelime etmediğimiz için, sanki Henia'yı ona

getirmiş gibi bir halimiz vardı. Henia da susuyordu... suskunluğun* dan utanç yayılıyordu. Elindeki demir parçasını yere bıraktı ve bize yaklaştı, kime yaklaştığı pek belli değildi -Henia'ya mı, bize mi?- bu durum, onda belli bir arada kalmışlık, bir beceriksizlik hali ortaya çıkardı, böyle olunca bir an kafası karıştı, ama sonunda rahat bir tavırla, hatta taze bir neşeyle yanımıza geldi. Bu arada, hepimizin beceriksizliğinden kaynaklanan sessizlik birkaç saniye daha devam etti... bu süre, ağır ve kâbus dolu bir rüyada olduğu gibi, onların boğucu bir ümitsizliğin, pişmanlığın, Kader ve Kıs-met'in bütün özlemlerinin yılgınlığına düşmelerine yetti.

Gözümüzün önündeki bu sevdalı bitkinlik, gövdenin bu ince uzun biçimi, bir erkekten gelmiyorsa kimden geliyordu peki? Çünkü Henia'yı, bir erkeğe bir kadın getirir gibi getirmiştik, ama henüz... o henüz erkek değildi ki. Dolayısıyla derebeyi de değildi. Efendi de değildi. Demek ki bir şeye sahip olamazdı. Hiçbir şey ona ait olamazdı, hiçbir şeye hakkı yoktu, hizmet eden-boyun eğen olmak durumundaydı hâlâ. Bu çiftlik avlusunda, tahta parçalarının, sırıkların arasında kırılganlığı, etkiye açık oluşu daha da belirginleşiyordu. Henia'da da aynı kırılganlık ve etkiye açıklık vardı. Birdenbire birleştiler, bir kadın ve bir erkek gibi değil, başka türlü, yabancı bir Moloch'a birlikte bir şey sunar gibi birleştiler, birbirlerine sahip olamıyorlardı, yapabildikleri tek şey birbirlerini karşılıklı sunmaktı - aralarında daha önce var olan cinsel uyum, yerini başka bir uyuma, belki çok

daha acımasız ama yine de çok daha güzel bir uyuma bırakmak üzere silindi. Bütün bunlar birkaç saniye sürdü. Zaten bir şey olup bittiği yoktu: Dördümüz de, donmuş gibi ayakta duruyorduk. Frederick, parmağıyla Karol’un paçaları yerlerde sürünen, biraz fazla uzun pantolonunu göstererek, Kuzum bunun paçalarını kıvırsanıza,” dedi. “Haklısınız,” dedi Karol, eğildi.

“Durun bir saniye.”

*

Besbelli ki, söyleyeceği şeyin arkası gelecekti. Onlara yüzünü göstermemek için biraz yana döndü, önüne bakarak kısık ama anlaşılır bir sesle, “Yok, siz durun, sizin yerinize o yapabilir,” dedi.

ı *ii*

O yapabilir,” diye tekrarladı.

Böyle bir talebin utanmazlığı -onların düşüncelerinin içine zorla girmek gibi bir şeydi bu- belli bir itirafı da içinde taşıyordu:

Sizden beklediğim bu tür bir heyecanı duymanız işte, duyun bunu, bu heyecanı duymanızı istiyorum, bunu arzuluyorum... Böylelikle onları bizim isteğimizin düzeyine çıkarıyor, bizim onlardan ötürü duyduğumuz isteğin içine sokuyordu. Sessizliklerinin üzerinden bir saniyelik bir korku ürpermesi geçti. Ama ardından her şey öylesine basit ve kolay, evet öylesine “kolay” oldu ki, sanki ayaklarımın dibinde bir uçurum açılıvermiş gibi başım döndü.

Kız hiçbir şey demedi. Ama yerlere kadar eğilip, oğlanın pantolonunun paçalarını kıvırdı. Karol kıpırdamadı bile; gövdelerine mutlak bir sessizlik hâkimdi.

Arabaların gökyüzüne doğru dikilmiş korkuluklu sopalarıyla, taşı çatlamış yalağıyla, sıkıştınlmış topraktan ve tahtadan yerin kahverengiliğinde açık renk bir leke gibi duran, taze otlarla yeni kaplanmış ambarıyla bu çiftlik avlusunun tuhaf çıplaklığı, birdenbire yürek daraltan bir güçle çarptı gözüme.

Hemen ardından “Hadi gidelim!” dedi Frederick, o, ben ve Henia geri dönüp, şatoya doğru yola koyulduk. Küstahlık artık aleniydi. Hemencecik oradan ayrıldığımıza göre, hangarın altında oluşumuzun bir tek anlamı vardı: Oraya, Henia Karol’un pantolonunun paçalarını kıvırsın diye gelmiştik, şimdi Frederick, ben ve o, işimiz bitmiş dönüyorduk. Aşağıda iki, yukarıda iki dizi halindeki pencereleriyle ve verandasıyla şato göründü. Konuşmadan yürüyorduk.

Arkamızda, otlann üstünde birinin koştuğunu duyduk, Karol bize yetişti ve aramıza katıldı. Nefes nefese olmasına rağmen, adımlarımıza uydu hemen. Yanımızda ağır ve siakin adımlarla yürüyordu. Koşar adım aramıza sızan bu sıcaklık coşku doluydu -sanki oyunlarımız hoşuna gitmiş, bu oyunlara isteyerek katılıyörmüş gibi bir hali vardı- koşar adımdan, bizim dönüşümüzün dinginliğine hiç zorlanmadan geçebilmesi, ağırbaşlı olmanın gerekliliğini anlamış olduğunu kanıtlıyordu. Varlığın, kaçınılmaz olarak geceyle gelen bu parçalanışı her tarafta hissediliyordu. Frederick, ben, Henia, Karol erotik, acayip bir karışım, şehvet kokan tuhaf bir dörtlü gibi, alacakaranlıkta yürüyorduk. *

Çimenlere yayılı örtünün üzerine uzanmış, toprağın nemli kokusunu içime çekerek, “Nasıl olmuştu?” diye düşünüyordum. “Ne olmuştu?” Pantolonunun paçalarını mı kıvırmıştı? Tamam. Böyle bir şey yaptı, çünkü yapabilirdi, alt tarafı ona yapılmış küçük bir jestti bu... Ama ne yaptığını biliyordu. Frederick için, onun keyfi için yaptığını biliyordu. Demek ki Frederick’in de, kendisiyle birlikte zevk aldığını kabul ediyordu.:. Kendisiyle birlikte ama yalnızca bu kadar değil, Karol’u cinsel açıdan uyaracağını, baştan çıkaracağını biliyordu... En azından bunu Frederick biliyordu... Bu oyuna katıldığına göre Karol da biliyordu... Bu durumda hiçbiri, sandığımız kadar saf değildi! Neyin keyif vereceğini biliyorlardı. Bunu, aslında bir yandan da enikonu aptal gençliklerine rağmen biliyorlarsa, demek ki gençliğin bu konularda olgun insanlardan çok daha güçlü bir sezgisi vardı, onlar bir anlamda profesyoneldiler, tam gelişmemiş etleri, tam gelişmemiş kanlan, tam gelişmemiş zevkleri konusunda şaşmaz bir içgüdüye sahiptiler. Bu meselede her şeyi berbat eden bendim, onlar değil. Peki o zaman ikili ilişkilerinde çocuk gibi davranmalarının nedeni neydi? Üçüncü bir oyuncu sahneye çıkar çıkmaz bütün safiyetlerini kaybettiklerine, üçüncü oyuncunun isteklerini titizlikle yerine getirdiklerine göre, niye böyleşine masumdular kendi ilişkilerinde? Beni en çok kaygılandıran şey de, bu

üçüncü kişinin, her zaman bunca ihtiyatlı, bunca dengeli olan Frederick olmasıydı. Parka doğru en kestirme yoldan böyle kararlı yürümesi, sanki meydan okuyormuş ya da askeri bir harekât yapıyormuş gibi, kızı oğlana sunmak üzere götürmesi ne demekti? Ne anlama geliyordu? Bütün bunlan başlatan ben değil miydim? Onu gözetleyip, gizli deliliğini ortaya çıkartmıştım, suçüstü yakalanmış olduğu, herkesten gizlediği bir şeyin açığa çıktığı duygusuna kapılmıştı. Şimdi, gizli düşlerinin hayvanı kafesinden kaçmış, gelip benimkiyle birleşmişti, artık bildiğini okuyordu. Dördümüz de, itiraf edilemeyecek bir suçun, her türlü açıklamayı daha baştan söze sığmaz bulup dışlayan ve utançtan soluğumuzu kesen bir suçun dilsiz ortaklanydık aslmda, şimdiki durum bunu gösteriyordu.

Onun... onların dizleri, pantolonlu ve etekli (genç) dört diz... Öğleden sonra, önceki gün adı geçen, meşhur Albert Paszkowski arzı endam eyledi. Yakışıklı adamdı doğrusu! Yapılı, düzgün gövdeli, söylenecek laf yok. Biraz kemikli ama anlamlı bir burnu, çıkık elmacık kemikleri, zeytin gibi gözleri, derinden gelen bir sesi vardı, özenle kesilmiş bıyığı, bu duyarlı burnun altına, etli ve pembe dudaklannın üstüne rahatça yerleşmişti. Tam kadınların hoşlanacaklan türden bir erkek güzeliydi... çünkü kadınlar, aynntı-lardaki soylu inceliklere, mesela uçlannda bakımlı tırnaklar bulunan uzun parmaklı bir elin kibar çizgilerine hayran kaldıklan kadar, güzel bir davranışa da hayran kalırlar. Zarif, taba rengi potinlerin sardığı yüksek kemerli, ince ayağı ya da ne çok küçük ne de çok büyük kulaklan konusunda kim bir şey söyleyebilirdi? Alnının üstündeki, zihinsel yeteneklerini ortaya koyan bu küçük alan ilginç, hatta çekici değil miydi? Ya teninin bu beyazlığı, köy köy dolaşan bir halk şairini hatırlatmıyor muydu? Yakışıklı bir beyefendi olduğuna şüphe yoktu! Muzaffer bir efendi! Saygıdeğer bir avukat! İlk anda nefret ettim ondan, iğrenmeyle karışık bir nefretti bu, nefretimin taşıdığı nedensiz şiddetin büyüklüğüne ben de şaşırdım, çünkü son derece hoş ve mükemmel bir insandı. Yanaklarında ve parmaklarında fark edilen, göbek bölgesinde gezinen hafif şişkinlik ya da yuvarlaklık gibi küçük kusurlara takılmak, hem yanlış hem de haksız bir şey olurdu aslında, çünkü bu yuvarlaklıkta bile son derece seçkin bir yan vardı. Gövdesindeki her şeyin, tat almakta çok usta görünen ağzının, koku almakta çok hassas burnunun, dokunmakta çok becerikli parmaklarının aşırı zarif ve cinsel çekicilikten pek fazla pay almamış oluşlarıydı belki beni rahatsız eden. Ama kadınların gözünde onu ideal bir âşık kılan da bu özelliklerdi! Bu gövdede beni tiksindiren şey, onun imkânsız çıplaklığıydı hiç kuşkusuz -çünkü bu

gövdenin bir yakaya, kol düğmelerine, bir adet mendile, hatta şapkaya ihtiyacı vardı, ayakkabılı bir gövdeydi bu, tuvalçt malzemelerine, giyime ilişkin aksesuarlara ihtiyacı vardı. Ama işin en tüyler ürpertici yanı, yeni yeni dökülmeye başlamış saçları ya da gövdesinin yumuşak tıknazlığı gibi bazı kusurların, onda zarafet ve İncelik gibi nitelikler kazanıyor olmasıydı. Yontulmamış insanlann cinsel görünüşlerinin, kendilerinin önem vermediği büyük avantajları vardır, çünkü yontulmamış insanlar böyle şeylere aldırmazlar, bu nedenle böyle gövdeler estetikten uzak bile olsalar insanı irkiltmez. Ama bakımlı bir adam, cinselliğini ortaya koyar, ön plana çıkarır, bundan hoşlanır, sonuna kadar tadını çıkarır bunun. Bu nedenle de, her kusur korkunç göze batar. Başkasının gövdesine karşı bu aşın duyarlılık da nereden çıktı şimdi? Bu kaçamak, utanç verici gözlem duygusu?

Bu arada söz konusu kişinin çok zekice, hatta belli bir seçkinlikle davrandığım söylemeliyim. Kibirli bir hali yoktu, çok az ve çok alçak sesle konuşuyordu. Çok kibardı. Nezaketi, alçakgönüllülüğü, iyi bir eğitimin göstergeleriydi ama, bütün bunlar onun kişiliğinde, doğuştan gelme bir özellik kazanıyorlardı. Hiç uçan olmayan kişiliği, “Ben sana saygı duyuyorum, sen de bana duy,” der gibi bakan gözlerine yansıyordu. Hayır, üstünlük filan tasladığı yoktu, kusurlannı biliyordu, bu kusurlan olmasın isterdi kuşkusuz ama olabildiğince rahat, zeki, soylu kişiliğinden sapmamakta direniyordu ve bu ince, yumuşak görünüşüne rağmen, inatçı, hatta alabildiğine dediği dedik olmalıydı. Davranışlarındaki incelik, kesinlikle zayıflığından değil, büyük olasrıikla, kararlı ahlaki değerlere sahip olmasından, bunu başkalarına karşı görev bilmesinden ileri geliyordu. Bu ince davranışları, aynı zamanda ondaki asaleti, yalnızca ona özgü bir üslubu açıkça ortaya koyuyordu. İncelik, kibarlık, tatlılık gibi önem verdiği değerleri sonuna kadar savunmakta kararlıydı besbelli, tarih bu değerleri acımasızcasına silmeye çalıştıkça, o daha çok savunuyordu. Aramıza gelişi, küçük dünyamızda önemli değişikliklere neden oldu. Her zaman kılı kırk yaran Hippolyte’e, her şeyi yolunda giden birinin güveni gelmiş gibiydi, kendi kendine alçak sesle söylenmeyi, kara kara düşünmeyi bırakmıştı, sanki eski günlerden kalma zarif kostümünden çıkmasına izin verilmişti, köyün, o gümbür gümbür konuşan, hiçbir sakınca görmeksizin herkesi evinde büyük bir sıcaklıkla ağırlayan, sıradan bir soylusu olmuştu yeniden. “Nasılsınız bakalım? Ne var ne yok? Votka serinletir, içelim hadi, içelim anasım satayım!” Hanımefendi, ince parmaklarını havada uçarcasına oynatarak, o

cansız yürüyüşüne dans adımlan katıyor, ince davranışlannın simgesi olan şalını, görkemli bir hareketle savuruyordu.

Frederick, Albert’in kendisine gösterdiği saygıya, aşın bir saygıyla karşılık verdi; salona girerken ona yol açtı, ama hemen yerine getirilmesi gereken bir emre boyun eğer gibi, diğerinin yaptığı bir el hareketi üzerine, salona ilk kendisi girdi -tam anlamıyla Ver-sailles Sarayı’ndaydik. Derken gerçek bir nezaket yanşı başladı ama işin tuhafı, herkesin nezaketi, karşısındakine değil, kendine yönelikti. Albert, konuşmanın ilk sözcüklerinden itibaren, sıradışı bir adamla karşı karşıya olduğunu sezdi ama bunu belli etmeyecek kadar büyük bir hayat tecrübesine sahipti -yine de Frederick’e verdiği önem, kendi özsevgisinden duyduğu keyfi artırıyordu, bu nedenle onun seviyesinde olduğunu göstermekte kararlıydı, kendine karşı da müthiş kibar davranıyordu. Bu aristokrat davranışlan büyük bir heyecanla benimseyen Frederick, büyük havalara girdi hemen, konuşmaya arada sırada katılmaya razı oluyordu, konuşmamakta diretirse, dinleyicilere hak etmedikleri bir cezayı vermiş olacağı için yapıyor gibiydi bunu. Yeterince mükemmel olmamaktan duyduğu kaygı, yerini birdenbire bir üstünlüğe, kibre bırakmıştı. Henia’ya (ki bu ziyaretin nedeni oydu) ve Karol’a gelince, önem

duygularını yitirmişlerdi. Pencerenin yanındaki bir iskemlede oturan Henia, uslu bir kız çocuğu gibiydi, Karol ise kız kardeşinin kur yapışım seyreden bir ağabeydi, çaktırmadan ellerinin kirli olup olmadığını kontrol ediyordu.

Ne kahvaltıydı o! Masaya pastaların, çöreklerin, reçellerin biri gidip biri geliyordu. Güneşli bir huzurun hüküm sürdüğü bahçeye çıktık sonra. Genç çift, Henia ve Albert, önümüzde yürüyorlardı. Birbirlerine söylecekleri varsa engellemeyelim diye, biraz uzaktan izliyorduk onları... Hippolyte ve karısı heyecanlı görünüyorlardı, biraz delidolu bir keyif içindeydiler, Venedik hakkında durmaksızın konuşan Frederick ve ben onların yanında yürüyorduk.

Albert sorular soruyor, bir şeyler açıklıyordu, Henia, dikkatini ve bağlılığını gösterircesine başını ona doğru hafifçe eğmişti, elindeki dal parçasıyla

oynuyordu.

Karol bizlerden uzakta duruyordu, kız kardeşine yapılan kura canı sıkılmış bir ağabey gibi, çimenleri eziyordu, aramızda işi yoktu.

“Sanki savaş öncesi bir gezintide gibiyiz,” dedim Hippolyte’in karısına, cevap olarak elini hafifçe çırptı. Göle yaklaşıyorduk.

Karol’un bizim dışımızda, kendi kendine dolaşması iyice göze batan gergin bir hal almıştı, ne yapacağmı bilmediği belliydi, sıkıntının buz gibi havasıyla donmuş hareketlerini, zorlukla kontrol ediyor gibiydi; ama aynı zamanda, Henia’nın Albert’e söyledikleri, yavaş yavaş Karol’a yönelmeye başlıyordu, biz ne dediğini duymuyorduk; varoluş biçimi, gizlice (oğlanın) varoluş biçimine bağlanıyordu yeniden, kendi isteği dışında oluyordu bu sanki, çünkü arkasına bakmıyordu, hatta Karol’un yanımızda olduğunu bilmiyordu bile. Albert’le tam bir nişanlı kız havasmda yaptığı bu tatlı konuşma, kendisini izleyen (oğlanın) varlığıyla aniden bütün değerini yitirdi, aynı anda Henia’dan bir tür sapkın ışıltı yayılmaya başladı. Sevdalı hukukçu, bir yabangülü dalını, çiçeği koparıp saçlarına takması için Henia’ya doğru eğdi. Henia’nın hoşuna gitmiş gibiydi bu, hatta heyecanlandı bile denilebilirdi - ama bu heyecan Albert’le sınırlı kalmadı, yoluna devam edip Karol’la karşılaşınca da, karşı koyulamayacak kadar genç, yeniyetme, enayicesine kararsız ve serseri bir heyecana dönüştü... Aşklarının gerçek önemi kaybolmuştu, daha aşağı bir düzeyde, on altı yaşında bir kızla, on yedi yaşında bir oğlanın düzeyinde, onların yetersizliklerinin ve gençliklerinin düzeyinde, bayağı ve sıradan bir duyguya dönüşmüş ve değersiz bir şeye indirgenmişti. Gölün kıyısındaki fındık ağaçlarının çevresini dolaştık, az sonra gözümüzün önünde bir kadın belirdi.

Gölde çamaşırını yıkamakla meşguldü, bizi görünce doğruldu, gözlerini faltaşı gibi açtı; geçkin bir kadındı, koca popolu, pörsük memeliydi, çok çirkindi, gövdesi kekremsi bir koku yayacak kadar yağlıydı ve iğrenç derecede yıpranmıştı, küçücük gözleri kötü kötü bakıyordu. Elinde çamaşın dövmeye yarayan tahta, bize bakmaktaydı .

Karol gruptan aynldı, bir şey söyleyecekmiş gibi kadının yanına gitti. Sonra, beklenmedik bir hareketle kadının eteklerini kaldı-nverdi. Bir saniyelik bir sürede, kadının kamının altında ışıldayan beyaz etini ve siyah kıllann

oluşturduğu gölgeyi gördük! Kadın bir çığlık attı. Müstehcen bir hareket daha yaptı hayta, sonra topuklarının üzerinde döndü, kadm ona küfürler yağdırırken, sanki hiçbir şey olmamış gibi, yanımıza gelmek üzere geniş adımlarla geçti otlan.

Ağzımız açık kalmıştı. Hepimizi şaşkına çeviren bu kaba davranış öylesine müstehcen, öylesine münasebetsiz ve öfkelendiriciydi ki... ama Karol, yanımıza varmıştı bile, son derece rahat bir biçimde yürüyordu. Konuşmaya dalmış olan Albert ve Henia çifti, bir yol sapağında kayboldular -belki de hiçbir şey görmemişlerdi- biz de, Hippolyte, biraz ürkmüş olan kansı ve Frederick, onlan sessizce izledik... Neydi, ne olmuştu? Beni bu kadar korkutan, bu çılgınlıktaki inanılmaz gariplik değildi, bu çılgınlığın hemen başka bir plana, başka bir biçime, tamamen doğal bir harekete dönüşüvermiş olmasıydı asıl... Ve Karol’un yanımızda, eski sevimliliğiyle, yaşlı kadınlara oyunlar oynayan haylaz bir çocuk sevimliliğiyle, sürekli artan ama benim doğasını anlayamadığım bir sevimlilikle yürüyor olmasıydı. Yaşlı bir kadına yapılan bu iğrenç hareket, nasıl olup da böyle çekici bir hareyle donanmıştı? Karol’dan tam anlamıyla böyle bir çekiciliğin ışıltısı yayılıyordu. Frederick koluma dokundu ve neredeyse duyulmayacak kadar alçak bir sesle, “Vay, vaay!” dedi.

Hemen ardından, bu anlamlı vurguyu düzgün bir cümleye çevirerek, yüksek ve biraz yapmacık bir sesle, “Vaay, sevgili Witold, bir şeyler anlatsanıza/’ diye sürdürdü konuşmasını.

“Anlatacak hiçbir şey yok, sevgili Frederick,” dedim.

Hippolyte’in kansı bize doğru döndü.

“Size nefis bir Amerikan mazısı örneği göstereceğim. Kendi ellerimle diktim.”

Asıl gayesi, genç çifti konuşurlarken rahatsız etmemekti. Mazıyı seyre dalmıştık ki, çiftlikte çalışan çocuklardan birinin, el kol hareketleri yaparak koştuğunu gördük. Hippolyte çocuğa doğru ilerledi.

“Ne oldu?”

“Opatow’dan Almanlar geldi.”

Gerçekten de, ağılın önünde bmleri vardı. Hippolyte, kıpkırmızı olmuş bir yüzle koştu hemen, onun arkasından kansı, onlann arkasından da, Almanca bildiği için yardım edebileceğini düşünen Frederick koştu. Bense mümkün olduğunca onlara bulaşmamayı tercih ettim, ruhen bizi kanştıran bu Almanların yaşamımızda kaçınılmaz bir yere sahip olduklarını düşünüp birden bitkin hissettim

kendimi. Ne kâbus... Eve döndüm.

Ev boştu, odalarda kimsecikler yoktu, kendi hallerine bırakılmış gibi duran eşyalar, sanki çok daha yoğun bir hayatla yaşamaktaydılar, bekliyordum... ağılın önünde sessizce dönüp duran Al-manlann bu ziyaretinin sonucunu bekliyordum... ama bu bekleyiş kısa sürede, bir yol sapağında kaybolan Albert'i ve Henia'yı bekleyişe dönüştü... ve birdenbire Frederick düşüncesi, bu bomboş evin içinde patlayıverdi. Neredeydi Frederick? Almanlarla birlikte miydi? Pek emin değildim bundan... Gölün kıyısında, genç kızımızı bıraktığımız yerde olmasmdı sakın? Oradaydı! Orada olmalıydı! Onlan gizlice gözetlemek için geri dönmüştü röntgenci. Ne görüyordu acaba? Onun keşfedebileceği her şeyi kıskanıyordum. Evin boşluğu beni dışan atmış gibi, alelacele çıktım, sözüm ona çiftliğe, Almanlann olduğu yere gidiyordum, oysa çalılann arasından, içinde kurbağalann kaygan ve iğrenç bir şapırtıyla dalıp çıktıklan çukurun kenanndan geçip, dosdoğru gölün yolunu tuttum, çevresini dolandım ve onlan -Albert'i ve Henia'yı- gördüm. Bahçenin ucundaki bir bankta, koruya karşı oturmuşlardı. Akşam oluyordu, şim-diden bastırmıştı karanlık. Hava çok nemliydi. Frederick neredeydi? Burada olmaması mümkün değildi. Yanılmıyordum: ilerde, söğütlerin arasındaki belli belirsiz bir hendeğin içinde pusuya yatmış ve dikkat kesilmişti. Bir saniye bile tereddüt etmeden, sessiz adımlarla hendeğe ulaşıp, yanında pusuya yattım, kıpırdamadı bile, ben de donmuş gibi duruyordum; bu gösteride yer almaya kalkışmam, onun çevirdiği dolaplara, geri dönüşü olmayan bir biçimde ortak olmam demekti! Banlan üstündeki siluetlerini seçiyorduk, konuşuyorlardı herhalde, ama çok alçak sesle konuşuyor olmalıydılar ki hiçbir şey duyulmuyordu.

Henia'nın yaptığına ihanet denirdi, hem de iğrenç bir ihanet. Sadık kalması gereken (oğlan) ondan uzakta, her şeyin dışına atılmışken, o tutmuş bir avukat bozuntusuna yanaşıyordu... Bu düşünce dayanılmaz geldi bana, sanki dünyada bana ait son güzellik olasılığı yıkılmış ve yerini kokuşmuşluğa, can

çekişmeye, sıkıntıya, yıkıma bırakmıştı bundan böyle. Ne alçaklık! Sarılıyor muydu ona? Ellerini uzatıyor muydu? Ellerinin kızın elleri için yarattığı sığmak ne kadar iğrenç, ne kadar nefret vericiydi! Aniden, rüyalarda olduğu gibi, bir şeyle karşdaşacağımı sezdim ve başımı çevirdiğimde... çok şaşırtıcı bir şey gördüm.

Frederick yalmz değildi: Yanında, birkaç adım ötesinde, çalılıkların arasında Karol duruyordu.

Karol'un burada, Frederick*in yanında ne işi vardı? Nasıl olmuş da Frederick onu buraya kadar sürükleyebilmişti? Hangi bahaneyle? Ne olmuşsa olmuştu, buradaydı işte ve ben onun Henia için değil, Frederick için burada olduğunu seziyordum. Bankın üstünde olup biteni gözetlemek için değil, Frederick*in orada bulunu-yor olmasına kandığı için gelmişti. Zekice olduğu kadar karmaşık bir şey vardı ortada, anlatılması güç bir şey... (Oğlanın) oraya çağrılmadan, sırf bizim duygularımızı daha çok körüklemek, daha çok açığa çıkartmak, daha acı verecek biçimde bilemek için geldiği duygusuna kapılmıştım. Öbürü, yaşını başını almış adam, kız çocuğunun ihanetinin etkisiyle gözünü dört açmış onu izlerken, o toy delikanlı, çalıların arasından sessizce çıkmış ve hiçbir şey söylemeden onun yanında pusuya yatmıştı herhalde. Hem ürkek hem gözüpek! Bu arada akşam karanlığı çöküyordu, artık neredeyse görünmez olmuştuk, tam bir sessizlik içindeydik, tek kelime edemiyorduk. Davranışımızdaki akıl almaz sinsilik, gecenin ve sessizliğin boşluğuna gömülüyordu. Bir yandan (oğlanın) varlığı bu sinsiliği siliyor, bizi neredeyse masum kılıyordu; hafifliğiyle, inceliğiyle günahlarımızı bağışlatıyordu, (gençliğe özgü) öyle bir sevimliliği vardı ki, cam kimin yanına gitmek isterse gidebilirdi... (bu parantezlerin anlamını daha sonra açıklayacağım)... Derken aniden, geldiği gibi büyük bir rahatlıkla, uzaklaşıp gitti.

Ama yanımıza bir gölge gibi gelmiş olması, banka, yüreğimizi delen bir hançer görünümü vermişti şimdi. (Oğlan), (genç kız) kendisini aldatırken, işte böyle gerçeküstü ve öfkeli bir biçimde belin-vermişti yanımızda! Dünya yüzündeki her durumun bir açıklaması vardır. Ne var ki, burada olağanüstü bir şeyler olup bitiyor ve biz ne olup bittiğini anlayamıyor, tam olarak çözemiyorduk. Dünya, hesapta olmayan, tuhaf bir yola girmişti. O sırada, ağılın bulunduğu yerden bir silah sesi geldi kulağımıza. Hepimiz birden, hep bir arada, ok gibi fırladık o yöne doğru. Albert benim yanımda, Henia,

Frederick’in yanında **koşuyordu.** Böyle kritik durumlarda sakinleşen ve idareyi ele alan Frederick, arabalann durduğu yere yöneldi, biz de onu izledik. Gözümüzün önündeki tabloda korkunç bir yan yoktu. Biraz çakırkeyif bir Alman, güvercinlere ateş ederek eğleniyordu. Zaten az sonra hep birlikte kamyonlarına bindiler, bize el salladılar ve gittiler. Hippolyte öfke dolu gözlerle baktı bize,

“Rahat bırakın beni!”

Bakışı, sanki bir mazgal deliğinden fırlatılmış gibi, kendi dışına taşıyordu, derken bütün kapı ve pencereleri çarptı, eve girdi.

Akşam, yemekte yüzü yeniden kızarmış ve yumuşamıştı, bize votka koydu.

“Hadi bakalım! Albert’in ve Henia’mn şerefine içelim. Anlaşmaya vardılar.”

Frederick ve ben, en iyi dileklerimizi sunduk.

Alkol. Votka. Baş döndürücü macera. Alkol gibi bir macera -bir büyük kadeh, derken bir kadeh daha- ama bu sarhoşluk, her an pisliğin, sapkınlığın, anlam çamurunun içine yuvarlanma tehlikesi taşıyan kaygan bir yokuş gibiydi. İçmemek mümkün değildi yine de. İçki bizim sağlığımız haline gelmişti, herkes içebildiği gibi, içebildiği kadar içiyordu, ben de öyle. Ancak ben, bir içki âleminde bile her şeye rağmen araştırmalarını sürdüren, araştırmak için içen bir bilgin havasım koruyarak, saygınlığımın son kırıntılarını kurtarmaya çalışıyordum. Araştırma yapıyordum yani.

Damat adayı, kahvaltıdan sonra bizden aynldı. Bir sonraki gün, hep birlikte Ruda’ya gitmek üzere sözleştik.

Karol arabayı merdivenin önüne getirdi. Gaz almak için Ostro-

wiec’e gidiyordu. Birlikte gitmeyi teklif ettim.

Frederick de aynı teklifi yapmak üzere ağzını açmıştı ki birden, onu sık sık yoklayan bir sıkıntıya kapıldı, bu sıkıntının onu ne zaman yoklayacağını bilmek mümkün değildi. Ağzını açmıştı ama hemen kapadı, sonra yeniden açtı, araba Karol’u ve beni götürürken, bu diyalektiğin acımasız oyunuyla yere çivilenmiş gibi kaldı.

Atların kalkıp inen kıçları, kumlu yol, geniş ufuklar, birbiri üstüne binen tepelerin ağır dönemeçleri... Sabahın, uzayın içindeyiz, ben onunlayım, o, benim yanımda, küçük Powoma Vadisi'nden çıkıyoruz, uzaktan seçiliyoruz, benim onun yanındaki yersiz varlığım, çok uzaktan bile kolayca görülebilir.

Şöyle başladım söze: "Hadi bakalım Karol, dün göl kıyısında ne oldu da, o kadıncağıza öyle davrandın, anlat biraz."

Biraz çekinerek, sanki sorumun anlamı hakkında daha açık seçik bir fikir edinmek ister gibi, "Niye?" diye sordu.

"Ne demek niye? Herkes gördü yaptığını!"

Konuya böyle girmek yeterince bulanıktı, konuşmayı başlatmaya yaradı yalnızca. Rasgele güldü, biraz da gergin havayı yumuşatmak için gülmüştü herhalde. "Ne var ki bunda?" diye sordu, tamamen kayıtsız bir havayla deri kamçıyı şaklattı. Şaşkınlığımı gizlemeyerek, "Hiç değilse işe yarar bir şey olsaydı! Ama böyle şişko, üstelik de böyle yaşlı bir kan..." diye söylendim. Cevap vermediğini görünce daha da üstüne gittim.

"Yoksa yaşlı kadınlarla mı düşüp kalkıyorsun sen?"

Patavatsız bir hareketle, kamçıyı yol kenarındaki bir çalıya vurdu. Sanki sorulanının cevabım bulmuş gibi, öfkeyle atlan kamçıladı, atlar ön ayaklannın üstünde kalktılar, neredeyse arabayı deviriyorlardı. Bu cevap, söze dökülememiş olsa bile, makul göründü bana. Bir süre yola bu hızla devam ettik. Sonra atlar yavaşladılar, ışıl ışıl dişlerini ortaya koyan bir gülümsemeyle bana dönüp, "Genç olmuş, yaşlı olmuş, ne fark eder ki?" diye sordu.

Ardından açıktan açığa gülmeye başladı.

Beni tedirgin etti bu. Sırtım ürperir gibi oldu. Onun yanında oturuyordum. Ne demek istiyordu? Dikkatimi hemen bir şey çekti: Dişlerinin olağanüstü önemli olduğunu fark ettim. Işık oyunlarıyla ağzını aydınlatan dişleri çok önemliydi; iç dünyasımn insanı ann-dıran beyazlığıydı bu dişler; dişler, sözlerden çok daha etkiliydi -sanki yalnızca dişleri görünsün diye konuşuyordu- istediğini söyleyebilirdi çünkü laf olsun diye konuşuyordu, keyfi çok yerindey-di, en mide bulandırıcı pis sözün bile bu ışıl ışıl dişler

yüzünden bağışlanacağım biliyordu. Yanımda oturan kimdi gerçekten? Benim gibi biri mi? Kesinlikle değil. Özünde benden farklı bir varlık, sevecen bir varlık, çiçekler içinde bir ülkeye ait, sevimliliği zamanla çekiciliğe dönüşen bir varlık. Bir prens ve bir şiir. Peki neden bu prens, yaşlı çamaşırcı kadınlara sarkıntılık ediyordu? Sorun buydu işte. Neden bundan zevk alıyordu? Bir prens olmasına rağmen, en çirkin kadını bile arzulamasına neden olan açlığın etkisinde kalıyor olmaktan zevk mi alıyordu? (Henia'ya yaraşan) Adonis, bu açlığı kimin giderdiğine, kiminle düşüp kalktığına aldırmayacak kadar mı emindi güzelliğinden? İşte bu noktada kesinlikle karmakarışık bir düğüm vardı. Tepeyi indik. Onda bir günah işleme eğilimi seziyordum, bunu hiç vizdanı sızlamadan yapıyor, ruhu bu günahı taşıyor, umutsuzluk kendini hissettiriyordu.

(Belki de kendimi, sırf içki âlemi sırasında takındığım araştırmacı tavrımı korumak amacıyla, bu yorumlara kaptınyordum.)

Bir asker gibi davranmak için mi kaldırmıştı kadının eteğini? Bir askerin davranışı değil miydi bu?

"Peki babanla neden dalaşıyorsun?" diye sordum (kibarlık olsun diye konuyu değiştiriyordum, çünkü kendim için kaygılanmaya başlamıştım). Duraksadı, şaşırdı, ama Hippolyte'in bana bu konudan söz etmiş olduğunu anladı.

"Çünkü annemi üzüyor," diye cevap verdi. "Ona çok kötü davranıyor sersem herif. Eğer babam olmasaydı, onu..."

Son derece dengeli bir cevaptı. Böylece annesine duyduğu sevgiyi rahatlıkla itiraf edebilmişti, çünkü bunu yaparken, babasına duyduğu nefreti de dile getirmiş, duygusallığa düşmekten kurtarmıştı kendini. Yaptığı savunmada onu daha da zorlamaya karar vererek sordum hemen:

"Anneni çok mu seviyorsun?"

"Tabii seviyorum. Annem o benim."

Bir oğulun annesini sevmesi gerektiği gerçeği bilindiğine göre, bunda şaşılacak bir şey yok anlamma geliyordu bu. Yine de tatmin olmamıştım. Yakından bakıldığında garip bir durum çıkıyordu ortaya: Biraz önce

anarşinin canlı örneği gibiydi, yaşlı kadınlara sal-diriyordu, şimdiyse birden kuralcı oluvermişti, evlat sevgisi kanununa boyun eğiyordu. Hangi dine, hangi anarşiye, hangi kanuna inanıyordu? Eğer gelenekler karşısında böylesine uysal oluyorsa, bunu kendini değerli kılmak için değil, tam aksine kendindeki bütün değerleri ortadan kaldırmak, annesine duyduğu sevgiyi tamamen sıradan ve önemsiz bir şeye dönüştürmek için yapıyordu. Niye sürekli kendini olduğundan daha önemsiz gösteriyordu? Niye kendini küçük düşürmeye bu kadar düşkündü? Bu düşünce garip bir biçimde büyülüyordu inşam, saf alkol gibiydi; onunla birlikteyken, niye her düşünce hep tutku dolu ve aşın, büyüleyici ya da itici oluyordu? Grocholic'i geçmiştik, yol, sarı topraktan bir duvar b}-yunca yukarı doğru çıkıyordu, duvarda patates muhafaza etmek için açılmış oyuklar vardı. Atlar sessizce, adım adım gidiyorlardı. Karol birdenbire canlanıverdi.

"Bana Varşova'da iş bulamaz mısınız? Mesela karaborsada. Çalışabilseydim, anneme de yardım ederdim biraz. Oysa şimdi bizim moruk söylenip duruyor, zamanımı boşa harcıyormuşum, öyle diyor. Canıma tak dedi artık." Durmamacasına konuşuyordu, parasal ve gündelik sorunlar söz konusuydu çünkü. Bu konularda konuşabiliyordu, hem de büyük bir kolaylıkla. Zaten bunları benimle konuşması da doğaldı... o kadar da doğal mıydı gerçekten? Bu, bir yetişkin olan benimle "ilişkiye girmek", bana yakın olmak için yaratılmış bir bahane değil miydi yalnızca? Bir oğlan çocuğu böyle zor durumlarda, kendisinden daha güçlü büyüklerin yardımına başvurmalıydı tabii, bunu da kişisel çekiciliğiyle sağlayabilirdi ancak... ama genç bir erkeğin kendini beğendirmek için yaptığı cilveler, cinsiyeti sayesinde işi kolaylaşan genç bir kızınkinden çok daha karmaşıktı. Böyle bir hesabı vardı anlaşılan, neyse ki bilinçsiz ve masum bir hesaptı bu: Ona yardım etmem için doğrudan bana geliyordu, ama gerçekte, niyeti Varşova'da herhangi bir iş bulmak değildi, yalnızca ilgilenilen ve buzlan eriten kişi rolünü oynamak istiyordu... gerisi kendiliğinden gelecekti. Buzlan eritmek mi? Hangi anlamda yani? Sonra bu kendiliğinden gelecek olan "gerisi" de neyin nesiydi? Onun yeniyetmeliğinin, benim olgunluğumla ilişkiye girmeye çalıştığını biliyordum yalnızca, en azından bundan kuşkulanıyordum, dünyaya küskün olmadığını, açlığının ve isteğinin, onu rahatlıkla elde edilebilir biri yaptığını da biliyordum... Bana yaklaşmak konusundaki gizli niyetini sezdiğimde ürperdim... sanki onun da yer aldığı bu dünya, beklenmedik bir anda her yanımı kaplamıştı. Yeterince açık anlatabiliyor muyum bilmem. Yetişkin bir adamla, genç bir oğlanın alışverişi, genellikle

teknik sorunlar, bir yardım, bir konuda işbirliği yapma düzeyinde seyreder. Ama bu alışveriş daha dolaysız hale gelir gelmez, tehlikeli yüzü ortaya çıkı veriyordu. Bu genç varlığın, gençliğiyle beni tavlamak istediğini hissettim, sanki ben yetişkin bir insan olarak, şerefimi çaresizce tehlikeye sokacaktım.

Ama “gençlik” sözcüğünü kullanmak yasaktı ona.

Yamacın üstüne vardık ve gözlerimizin önünde aynı manzara belirdi: Tepelerin yuvarlak doruklan, yandan gelen bir ışığın neden olduğu değişmez bir dalgalanma içinde daha da heybetli görünü* yor, bulutlan delip geçiyordu.

“Ailenin yanında kalsan senin için daha iyi olur.” Bir emir gibi çıkmıştı bu cümle ağzımdan, çünkü bir yetişkin tonuyla konuşuyordum. Bu saygın tavn sürdürüyormuş gibi yaparak, “Peki ya Henia? Ondan hoşlanıyor musun?” diye sordum.

En zor soru, tereyağından kıl çeker gibi soruluvermişti, o da aynı rahatlıkla, “Tabii ki hoşlanıyorum,” diye cevap verdi. Ardından, kamçısıyla ufukta bir noktayı göstererek devam etti.

“Şuradaki çalılıklan görüyor musunuz? Onlar çalılık değil, Li-siny Vadisi'nin ağaçlarının tepeleri. Bodzechow Ormanlan’na bağlanır bu ağaçlar. Çeteler vardır çoğu zaman orada...” Beni gizli bir bilgiye ortak ediyormuş gibi bir mimik yaptı. Sağda bir İsa heykelini geçerek yola devam ettik. Sanki hiç uzaklaşmamışım gibi, yeniden konuya döndüm... Etraftaki, nedenini bilemediğim sessizlik, aradan geçen zamanı yok saymamı sağlıyordu.

“Ona âşık değil misin yani?”

Soru zaten riskliydi, konuyu tehlikeli bir çember içine alıyordu, üstelik inatla gündeme geldiği için, benim karanlık emellerimi, Frederick’in karanlık emellerini ele verebilirdi. Uyuyan yılanı uyandıran biri kadar da tehlikede hissediyordum kendimi. Hiç nedensiz yere.

“Yok canım... çocukluğumuzdan beri tanıyoruz birbirimizi!”

Hiçbir art niyet gölgesi olmaksızın söylemişti bunu. Oysa hangarda, dördümüzün de gizli suç ortağı olduğumuz son olay yüzünden bu soruya

biraz daha zorlanarak cevap vermesi beklenebilirdi.

Hiç de öyle olmamıştı! Olay onun için bambaşka bir düzeyde geçmişti kuşkusuz, sorumsuzluğun, hatta hafif bir alayın verdiği kaprisli, gizli bir zevkle öylesine uzatmıştı ki bu “Yok canım”ı, bu olaya kafa yormaya şimdilik niyeti yoktu besbelli. Tükürdü. Tükürerek, oynadığı alaycı çocuk rolünü noktalayan, onu silahsız bırakan Kir gülüşle güldü. **Çapkın** bir edayla, gözucuvla bana baktı.

“Asıl annesi hiç fena değiL.”

Hayır. Doğru olamazdı bu. Hippolyte’in iç sızısı gibi sıska karısı! Doğru değilse, o zaman niye böyle söylüyordu? Öbür kocakarının eteklerini kaldırmış olduğu için mi? Zaten bunu niye yaptığı da belli değildi ki! Ne saçmalık, ne içinden çıkılmaz bir mesele! Ama yine de insanlann zaman zaman görünüşte hiçbir anlam taşımayan davranışlarda bulunduklanm, bu davranışlara, kendi kişiliklerini ortaya koymak için ihtiyaçlan olduğunu biliyordum (insanlar konusundaki edebi bilgimin en temel ilkesi buydu). İlk akla gelen örneği vermek gerekirse durum böyle açıklanabilirdi, kendi gözünde korkak durumuna düşmemek için, hiçbir yaran olmamasına rağmen, çılgınlıklann en kötüsünü bile yapmaya hazırdı. Gençler, kendileriyle ilgili böyle bir tanımlamaya son derece ihtiyaç duyuyor olmalıydılar. Yanımda oturan, dizginleri ve kamçıyı elinde tutan bu yeniyetmenin sözlerinin, hareketlerinin çoğunun, bu tür “kendini test etmeklerden kaynaklandığı kesindi. Hatta benim ve Frederick’in gizli ve pohpohlayıcı bakışlan onu kışkırtıyor, farkında olmadan kendisiyle böyle oynamasına yol açıyor olmalıydı. Tamam: Dün bizimle dolaşıyordu, cam sıkılıyordu, yapacak bir şeyi yoktu, sonunda, bize şehvetperest görünmek için gidip kadının eteklerini kaldınverdi, kendini arzu nesnesi konumundan, özne konumuna geçirebilmek için buna ihtiyacı vardı. Denge ustası bir çocuk. İyi. Peki o zaman ne diye annesinin hiç fena olmadığını söyleyerek, yeniden bu konunun üstüne gidiyordu? Gizli ve çok daha saldırgan bir niyeti olduğunu göstermez miydi bu?

“İşte beni buna inandıramazsın,” dedim. “Annesini kızına tercih ediyorsun, Öyle mi? Hadi canım sen de,” diye ekledim. Kızgın güneşin altında, inatla “Evet, tercih ediyorum,” diye cevap verdi.

Anlamsızdı bu, yalandı! Niye, hangi amaçla böyle söylüyordu? Bodzechow'a yaklaşıyorduk, uzaktan Ostrowiec'in çelik fabrikasının fırınlan görünüyordu. Niye Henia'dan hoşlanmıyordu? Niye istemiyordu onu? Hiçbir şey bilmeden biliyor, anlamadan anlıyordum. Bu genç yaşta gerçekten yaşhlan mı tercih ediyordu? "Yetişkinlerle olmak isteyenlerden miydi o da? Bu düşünce beni nereye götürecekti? İnanılmazlığı, yakıcı yoğunluğu, dramatikliği, beni kısa sürede iz üzerine sürdü -çünkü onun garip dünyasında ancak sezgilerimle, içgüdümle yol alabiliyordum. Bu velet, biz büyüklerin yetki alanına taşmayı mı tasarlıyordu? Bir oğlanın güzel bir genç kıza tutulmasından ve aşklarının doğal bir sevgi çizgisini izlemesinden daha normal bir şey yoktu ama, onun niyeti başkaydı belki de... çok daha büyük, çok daha cesaret gerektiren bir şey tasarlıyor olmalıydı. Yalnızca "bir kızla birlikte olan bir oğlan" değil, "yetişkinlerle de birlikte olan bir oğlan", olgunluğun dünyasına zorla giren bir oğlan olmak istiyordu... nasıl da karanlık bir sapkınlık taşıyordu bu düşünce! Onun arkasında savaşın ve anarşinin deneyimi vardı, benim yaşamadığım, yaşayamayacağım bir deneyimdi bu, onu neyin nasıl biçimlendirdiğini bilmiyordum, ama hem tanıdığımız hem de tanımadığımız bu manzara kadar çözümlenemez olduğu kesindi. Bir tek şeyden emindim: Karşımdaki bu velet çoktan bebeklikten çıkmıştı! İyi de, neye saplanıp kalmak için? Bunu anlamak mümkün değildi, kimden ve neden yana tercih yaptığmı açıkça göremiyorduk. Henia'yla değil de bizimle mi gönül eğlendirmek istiyordu, bu yüzden mi beni yaş farkının bir engel teşkil etmeyeceğine ikna etmeye çalışıyordu? Ama nasıl? Evet evet sıkılıyordu, eğlenmek istiyordu, henüz bilmediği, bugüne kadar sıkıntıdan, uyuşukluktan, tembellikten hiç düşünmediği bir oyunu oynayarak eğlenmek istiyordu... Bu oyunu Henia'yla değil, bizimle oynamak istiyordu, çünkü biz, kendi çirkinliğimizle onu daha da ileriye götürebilirdik, Henia'ya oranla çok daha sınırsızdık. Sonuç olarak (hangarda olup biteni hatırlayarak) nazlanmadığım bana belli etmeye özen gösteriyordu... Yeter. Onun güzelliğinin, benim çirkirlliğimin peşinden koşacağı düşüncesi bile midemi bulandınyordu. Konuyu değiştirdim.

"Kiliseye gidiyor musun? Tann'ya inanır mısın?"

Yeniden düzene çağıran, onun aldatıcı sorumsuzluğuna set çekebilmem için sorulmuş bir soruydu bu.

"Tann'ya mı? Off, nasıl söylesem, şu papazlann anlattığı şeyler hiç de..."

“Ben Tann’dan söz ediyorum. Tann’ya inanıyor musun?”

“Tabii. Ama...”

“Ama, ne?”

Sustu.

Ona yeniden, “Kiliseye gidiyor musun?” diye sormam gerekirken, “Kadınlara gidiyor musun?” diye sordum.

“Arada bir.”

“Kadınlar senden memnun kalıyorlar mı?”

Gülmeye başladı.

“Nerdee? Daha çok gencim.”

Çok genç. Bu kez taşıdığı anlam çok küçük düşürücüydü. Zaten bu nedenle çok rahat kullanabilmişti “genç” sözcüğünü. Bu oğlan çocuğu yüzünden, biraz önce Tann’yı ve kadınlan gülünç bir yanlışlıkla birbirine kanştırmış olan ben, bu “çok genç” sözcüğünde garip bir ihtar sezmiştim şimdi. Evet, çok gençti, kadınlar için olduğu kadar Tann için, herkes için çok gençti; ne olursa olsun, ne yaparsa yapsın, ne söylerse söylesin, ne hissederse hissetsin “çok genç” olmasının hiçbir anlamı olmayacağma göre, Tann’ya inanıp inanmamasının, kadmlann ondan memnun kalıp kalmamasının ne önemi olabilirdi ki? Yaşı kemale ermemişti, daha “çok genç”ti. Henia ve Henia’yla arasında doğan her şey için, benim için ve Frederick için “çok genç”ti... Neydi ondaki bu dayanıksız olgunlaşma-mışlık? Belirsiz bir olgunlaşmamışlıktı bu, dolayısıyla sayılmazdı. Bir yetişkin olan ben, nasıl oluyordu da kendi ciddiyetimi, onun ciddiyetsizliğine alet ediyor, bunca önemsiz birini, tüm varlığımı saran bir titremeyle dinleyebiliyordum? Manzaraya bir göz attım. Bulunduğumuz yamacın üstünde, Kamienna’mn yatağı seçilebiliyor, hatta Bodzechow’dan gelmekte olan trenin belli belirsiz sesi bile işitiliyordu; bütün bir vadi, ana yol şeridiyle ayaklarımızın altına serilmişti, sağda solda, tarlalann satranç tahtasını çağnştıran san yeşil kareleri alabildiğine uzanıyordu -uykulu ama sınırlanmış, boğulmuş, boğazlanmış bir sonsuzluk. Günahın insanı ezen kokusu manzaraya da

sinmişti, bu “çok genç”, çok hafif, ağırlığı olmayan, yetersizliği, tamamlanmamışlığı ilkel bir güce dönüşen oğlanla birlikte ben de bu günahm içindeydim... Hiçbir dayanak bulamadığıma göre, kendimi ona karşı nasıl savunacaktım?

Anayola çıktık ve araba metal jantların çıkardığı gürültüyle sarsıldı, yol kalabalıklaştı. Yolda beliren insanlann yanından geçip gidiyorduk, biri kasketli; diğeri şapkalı iki adamı geçtik, biraz daha ötede üstü denklerle dolu bir arabaya rastladık, atlann güçlükle sürüklediği arabada bir ailenin bütün mal varlığı taşınıyordu, daha da ileride bir kadın çıktı karşımıza, bizi durdurdu; yolun tam ortasında duruyordu, yaklaştı sonra. Köyde kadınlann taktığı türden bir başörtüsünün çevrelediği oldukça ince bir yüz, kısa denebilecek siyah ipek eteğinin altında, erkek postallan içinde iki kocaman ayak, gece elbiselerinde olan türden zarif, epey açık bir dekolte gördüm; gazete kâğıdına sanlı bir paket vardı elinde, bize bu paketi sallayarak işaret etti, bir şey söylemek istedi ama dudaklannı kastı, derken yeniden konuşmak istedi, ardından yanıldığını anlamış gibi bir el hareketi yaptı, geri gitti ve biz uzaklaşırken arkamızdan uzun süre, hiç kıpırdamadan baktı. Karol gülüyordu. Cehennemi bir gürültü patırtı içinde Ostrowiec*e geldik sonunda, taşlı yol arabayı öyle bir sallıyordu ki, yanaklarımız bile titreşiyordu; fabrikanın önündeki Alman nöbetçilerin yanından geçtik; şehir değişmemişti, tepelerinde fırın bacalan bulunan, üst üste yığılmış fabrika binalanyla, Kamienna üzerindeki köprüsüyle, birbiri içine geçmiş raylanyla, büyük meydana çıkan ana caddesiyle ve köşedeki Maünowski kahvesiyle hep aynıydı. Yine de bir şeyin eksikliği hissediliyordu -etrafta Yahudi yoktu. Buna rağmen yollar kalabalıktı, hatta çok canlıydı, bir kadın kapısının Önünü süpürüyor, adamın biri kocaman bir ip paketi taşıyordu, bakkalın önünde birkaç kişi vardı, küçük bir çocuk, elindeki taşla, bir bacaya konmuş serçeye nişan alıyordu. Arabaya tıka basa gaz yükledik, biraz alışveriş daha yaptık ve konukseverlikten garip bir biçimde uzak görünen Ostrowiec şehrini hemen terk ettik. Araba ana yoldan çıkıp, yumuşak topraklı köy yoluna girdiğinde rahat bir nefes aldık. Bu arada Frederick ne yapıyordu acaba? Kendi haline bırakılınca ne olmuştu? Uyuyor muydu? Oturuyor muydu? Yürüyor muydu? Her zaman, her şeyin en mükemmelini yapmaya ne kadar özen gösterdiğini biliyordum, eğer o turu yordu ysa, bunu azami bir ihtiyatla yaptığından emindim, yine de neyle uğraştığını bilmemekten doğan belirsizlikten rahatsız olmaya başlamıştım. Karol’la eve dönüp, bizim için yeniden ısıtılan yemeğin başına oturduğumuzda, Frederick ortalarda yoktu.

Ev sahibesi, toprağı çapalamakla meşgul olduğunu söyledi. Sanki savaş öncesi refah zamanlarında evlerine gelmiş bir misafirden söz eder gibi, “Korkarım burada biraz sıkılıyor,” diye, gözle görülür bir üzüntüyle ekledi. Tann aşkına, neydi şimdi bu? Bahçede yolu çapalıyordu. Hippolyte de, “arkadaşın bahçede... çapa yapıyor,” diye bilgi verdi bana.

Sesinin tonu, Frederick’in misafirliğinden biraz sıkılmaya başladığı duygusu uyandırdı bende. Kafası kanşık gibiydi, mutsuz ve sıkıntılı bir hali vardı. Frederick’i aramaya çıktım. Beni görünce çapasını yere bırakıp, her zamanki nezaketiyle yolculuğun nasıl geçtiğini sordu... sonra yüzünü başka yöne çevirip, özenle seçilmiş sözcüklerle Varşova’ya dönmek düşüncesinden söz etti, sonuç olarak burada bir işe yaradığımız yoktu, öte yandan, işlerimizi de böyle ihmal etmek kqtü olabilirdi, evet, gerçekten bu yolculuk karan biraz aceleye gelmişti, bavullanmızı toplasak daha iyi olurdu belki... Henüz almamış olduğu bu kararı sindirmeye çalışıyor, farkında olmadan, yavaş yavaş söz konusu karan giderek kaçınılmaz kılıyor, kendini, beni, parkın ağaçlannı buna ikna etmeye çabalıyordu. Ben ne düşünüyordum bu konuda? Tabii bir yandan... köy hayatının kolaylıkları vardı... ama... sonuç olarak yann da gidebilirdik... öyle değil mi? Birdenbire beni sorgulayışı baskıcı bir hal aldı ve anladım: Karol’un ağzından laf alıp almadığımı söyletmek istiyordu bana, yolculuk sırasında ağzını yokladığımdan emindi; Albert’in tatlı nişanlısının, günün birinde Karol’un yeniyetme kol-lanna düşebileceği konusunda hâlâ bir ümit kınntısı taşıyıp taşıyamayacağımızı öğrenmek istiyordu şimdi de! Aynı zamanda, üstü kapalı bir biçimde de olsa, bu konuda bildiği hiçbir şeyin, kendisini daha fazla kandırmasına yetmediğini açıkça belli ediyordu.

Bu sahnenin iğrençliğini anlatmak mümkün değil. Yaşlı bir adam, yüzündeki bozuk ifadeyi gizlemek ya da en azından bu ifadeyi düzeltmek için, gizli bir irade gücüyle sevimli olmaya çalışıyordu. Düş kırıklığına uğramıştı, her türlü çekicilikten, ümitten, tutkudan vazgeçmişti, yüzündeki kınşıklıklar gevşemişti ve şimdi bu kınşıklıklar, bir cesedin üstündeki kurtlar gibi yüzünde kımıldayıp duruyorlardı. Güçsüzdü, kendi iğrençliğine boyun eğiyor olması, onu utanç verecek bir çekilmezliğe sürüklüyordu. Güçsüzlüğü

bana da bulaştı hemen, benim kurtlarım da canlandılar, kımıldamaya, tırmanmaya başladılar ve bütün yüzümü kapladılar. Ama meselenin asıl iğrençliği bu değildi daha. Durumun sinsi gülünçlüğü, bizim düş kırıklığına

uğramış ve başka bir çift tarafından dışlanmış iki sevgiliye benzememizdeydi daha çok. Yanıp tutuşmalarımızı, aşın coşkulanmızı yatıştıracak hiçbir şeyimiz yoktu, bu duygular, kendi aramızda, birimizden diğerine gidip geliyordu... kendi dışımızda ne bir kimse ne de bir şey vardı, bundan tiksinti duyuyor da olsak, başlattığımız ve bizi alıp götüren bu şehvetin içinde birlikte olmalıydık. Hiç değilse birbirimize bakmamaya çalışıyorduk. Güneş kavuruyordu, çalılar kantarit* kokuyordu.

Bu üstü kapalı konuşmanın sonunda, şu ikisinin birbirlerine karşı kayıtsızlıklarının bizler için nasıl bir darbe olduğunun farkına vardım, üstelik de ne yazık ki bu kayıtsızlıkta şüphe götürür bir yan kalmamıştı. Genç kız -Albert'le nişanlı. Genç adam -kızdan hiç mi hiç etkilenmiyor. Bütün bunlar gençliklerinin getirdiği körlüktü. Düşlerimizin hepsi yıkılıp gitmişti işte!

Frederick'e belki de haklı olduğunu, gerçekten de Varşova'dan bu kadar uzun bir süre aynlmamızm çıkarlarımızı tehlikeye düşürebileceğini söyledim. Gitmeye razı oluşuma dört elle sanldı hemen. Şimdi her ikimiz de kaçış düşüncesinin etkisi altındaydık, şatoya giden yolu tırmanırken, bu karan içimizde olgunlaşmaya bırakıyorduk.

- Gelgelim evin arkasındaki köşede, çalışma yerine g
- Frederick, "Garajın arkasındaki eski ambara mı?" d

1

Armia Krajowa-Halkın Ordusu: Polonya'daki direnişçiler

Gelgelim evin arkasındaki köşede, çalışma yerine giden kaldı-nmda onlara rastladık. Kızın elinde bir şişe vardı. Diğeri onu inceliyordu. Konuşuyorlardı. Çocuk!uklan, çaresiz çocukluklan öylesine ortada, Öylesine belli ve öldürücüydü ki, kız -bir ilkokul öğrencisi, oğlan toy bir liseliydi.

Frederick, “Ne oldu?” diye sordu.

ff

Henia: “Şişenin tıpasını içeri kaçırdım.

Karol, şişeyi ışığa tutarak: “İnce bir telle çıkannm

Frederick: “O kadar kolay değil.”

Henia: “Belki de başka bir şişe getirsem daha iyi olacak.” Karol: “Gerek yok! Çıkar Frederick: “Ağzı çok dar.

abiliriz.”

M

’Kantarit: İspanyol sineğt de denilen, yine kantarit adında afrodlzyak bir madde elde ediien bir böcek.

Karol: “Girdiği gibi çıkar.”

Henia: “Ya da parçalanır, ama o zaman da meyve suyunu bozar.”

Frederick cevap vermedi. Karol aptal aptal, uzun bacakları üzerinde yaylanıyordu. Henia elinde şişeyle duruyordu öylece. “Yukarıdan tıpa getireyim. Büfede yok,” dedi.

Karol: “Sana çıkaracağımı söylüyorum.”

Frederick: “Bu şişenin ağzı zorlanmaya gelmez.”

Henia: “Halledin o zaman.”

Karol: “Biliyor musun ne diyorum, dolaptaki şişelerden birine

boşaltalım...”

Henia: “Olmaz. Onlar ilaç şişesi.”

Frederick: “Yıkayabiliriz.”

Bir kuş havalandı.

Frederick: “Ne kuşu bu?”

Karol: “S an as ma kuşu.”

Frederick: “Buralarda çok var mıdır?”

Henia: “Şu solucana bak, ne kadar kocaman!”

Karol aynk duran bacaklan üzerinde yaylanmaya devam ediyordu, kız baldınnı kaşımak için bir ayağım kaldırdı -o sırada oğlanın ayakkabısının burnu yukan kalktı, topuğun üstünde yanm daire çizdi ve solucanı ezdi... ama yalnızca yarısmı ezebildi, çünkü ayağı daha uzağa yetişmiyordu, topuğunu oynatamayacak kadar da tembeldi; zavallı solucanın gövdesinin geri kalanı kıvnlıp bükül-meye, büyük bir telaşla halkalarını kasıp yeniden gevşetmeye çalıştı, oğlan ilgiyle izliyordu bunu. Eğer Frederick’in çektiği acıyı dışan vuran cam gibi bakışı bu manzaraya inatla çakılıp kalmamış olsaydı, sinekliğin üzerindeki bir sineğin ya da lambanın camına yapışmış bir pervanenin ölümünden daha çarpıcı bir ölüm olmayacaktı solucamnki. Frederick olay karşısında duyduğu öfkeden etkilenmiş görünüyordu belki ama aslında işkencenin sonuna kadar gitmek, acıyı sonuna kadar yaşamaktan başka derdi yoktu. Bu acıyı kendi içine yerleştiriyor, acıyı sömürüyor, onunla dolup taşıyordu. Sonuçta acının kıskacında uyuşup, dilsizleşiyor, hareket edemez hale geliyordu. Karol, solucanı öldürmedi, gözucuyla Frederick’e baktı. Frederick’in duyduğu dehşeti çok isterik buluyordu... Henia ilerledi ve ayakkabısıyla basarak solucanı ezdi.

Yine yalnızca bir ucunu. Solucan kıvranmaya, kasılıp gevşemeye devam etsin diye, gövdesinin tam ortasına basmamaya özen göstererek yalnızca öbür ucunu ezmişti.

Bütün bunlar... anlamsız... alt tarafı bir solucan ezilmişti* hensi bu.

Karol: “Lwow taraflarında çok daha fazla kuş var.

i var.”

M

nema: uana gidip patates soymam lazım.

Frederick: “Size özendiğimi söyleyemem... Oldukça sıkıcı bir iş...”

Eve girerken birkaç kelime daha ettik, sonra Frederick kayboldu ortadan, nereye gittiğini bilmiyordum ama kafasını neyin meşgul ettiğini biliyordum. Biraz önce olan bitenin anlamını, titreyen bir gövdenin üstünde, sonunu düşünmeden ortak bir acımasızlıkla birbirine karışan masum bacakları düşünüyordu. Acımasızlık mı? Acımasızlık mıydı bu? Anlamdan yoksun bir hareketti daha çok; hiç nedensiz yere, öylesine, sırf o anda orada olduğu için eziyorduk solucanı -günde kimbilir kaç solucan eziyorduk! Hayır, hayır, bu acımasızlık değil, bilinçsizlikti: Çocuksu bir bakışla solucanı seyrediyor, can çekişmenin verdiği yoğun sıkıntıda eğlenecek bir yan buluyorlardı. Onlar için ne önemi vardı? Peki ya Frederick için? Her şeyin sonuna kadar gitmeye alışık bir beyin için? Hep diken üstünde duran bir duyarlılık için? İnsanın damarlarındaki kanı dondurabilecek kadar canavarca bir hareket değil miydi bu? Çünkü acıya katlanmak bir dev için olduğu kadar, bir solucan için de çok güçtü, uzay nasıl tekse, acı da “tek”ti. Acı bölünemezdi ve acının her ortaya çıkışı, korkunç bir iğrençliği de beraberinde getiriyordu. Acıyı kışkırtmışlardı, acının doğmasına neden olmuşlardı, bir solucanın huzurlu varlığını, tabanlarıyla, iğrenç, cehennemi bir şeye dönüştürmüşlerdi. Bundan daha büyük günah, daha büyük bir cinayet düşünülemezdi. Günah... Günah... Evet günahtı, günahsa bu günahı birlikte işlemişlerdi -solucanın çırpınan gövdesi üzerinde birbirine kanşmıştı bacakları.

Bu delinin ne düşündüğünü biliyordum! Bu deli! Onlan düşünüyordu. Bunu “onun için” yaptıklanna inanıyordu. “Kendini kandırmaya çalışma.

Aramızda hiçbir şey olmadığını düşünme sakın... Görmedin mi işte, birimiz solucanı ezdi, öbürü de hemen aynı şeyi yaptı. Bunu senin için yaptık. Günahta birleşelim diye, senin önünde ve senin için yaptık.”

Frederick'in şu andaki mantığı böyle işliyor olmalıydı. Ama belki de ben kendi mantığımı ödünç veriyordum ona. Belki o da kendi düşüncesini ödünç veriyordu bana... ne ben ne de o birbirimiz üzerine çok kafa yoruyorduk... her birimiz, kendi düşüncesini karşısındakinin beynine yerleştirerek, büyük bir tutkuyla besliyordu. Bu düşünce hoşuma gitti, yüksek sesle güldüm, belki o da gü-lüyordur, diye düşündüm...

“Bunu senin için, günahta birleşelim diye, senin önünde yaptık...”

Yaptıkları şeyin sonunu düşünmeden acımasız bacaklarıyla bize iletmek istedikleri mesaj buysa., iki kez aynı şeyi tekrar etmek zorunda değillerdi! Anlayan anlardı. Şu anda, Frederick de onun hakkında ne düşündüğümüzü düşünüp gülüyordur, düşüncesiyle güldüm yeniden. Şöyle düşünüyordum: Başlangıçta kafasında binbir uğraşla hazırladığı plandan bir an için vazgeçmişti. Şimdi av sahasını koklayan bir av köpeği olmuştu yeniden, ufukta birdenbire yeni ümitler görerek iyice coşmuştu.

Şu basit “günah” sözcüğünün açtığı ufuklar, verdiği ümitler inanılır gibi değildi. Bu oğlan çocuğu ve bu kız çocuğu sonunda kendilerini günaha kaptırmışlarsa eğer... ikisi birlikte... ve ikisi bizimle birlikte... Ah, Frederick’in eli şakağında, bir köşede derin derin düşündüğünü görür gibi oluyorum, günahın en derinlere kadar işlediğini, iki varlığı, en yakıcı okşamalardan bile daha güçlü birbirine bağladığını, cinsel ilişkiyle nasıl başka bir gövdeye giriyorsak, özel, kişisel, utanç verici günahla da bir başkasının varlığına öylesine nüfuz ettiğimizi düşünüyordu. Eğer böyleyse... demek ki Frederick (Frederick de, “demek ki Witold” diye düşünüyordur)... yani ikimiz, onlar için o kadar da yaşlı değiliz -başka türlü söyleyecek olursak, onların gençlikleri bizim için ulaşılmaz değil. Ortada hep birlikte işlenmiş bir günah var. Sanki bu günahı, kendileri kadar istek uyandırıcı olmayan, çok daha yaşlı ve çok daha ciddi birini, birlikteliklerinin gelişiminin gizli tanığı olsun diye, bile isteye yaratmışlardı. Erdemli davrandıklarında., bizim için kapalı kutuydular, anlaşılmazdılar... Ama günaha girdiler mi, bizimle birlikte zevk alabilirlerdi artık. İşte Frederick’in düşündüğü buydu! Sanki karşımdaymış gibi görüyordum onu, bir parmağı

ağzında, düşünüyor, onların içlerine sızabilmesini sağlayacak bir günah an-yor, amacına en uygun düşen günahı bulmak için, akla gelebilecek bütün günahları gözden geçiriyordu. Ya da benim böyle bir günah bulmaya çalıştığımı düşünüyor, bundan kuşku duyuyordu. Hayranlık verici bir aynalar sistemi: O bende, ben onda düşünüyorduk, böylece her birimiz, diğerinin hesabına düşler kuruyor, ikimizin de kendimize ait olduğunu itiraf etmeye cesaret edemeyeceği gizli niyetleri açığa çıkarmayı başarıyorduk.

Ertesi gün Ruda'ya gitmemiz gerekiyordu. Yolculuk enine boyuna, bütün ayrıntılarıyla tartışıldı -hangi atlarla, hangi arabalarla, hangi yoldan gidilecekti- sonuç olarak Henia'yla ben, iki kişilik arabaya bindik. Frederick kendi karar vermek istemediği için, bize kimin eşlik edeceği konusunda kura çektik, bana Henia çıktı. Tanımlanması güç bir sabah, engebeli bir arazi üzerinde dolambaçlı yol, toprakta, san duvarlar boyu giden derin patikalar oluşmuş, orda burda bir çalı, bir ağaç, bir inek... Karol'un sürdüğü araba önümüzde beliriyor ve yeniden bir hendekte kayboluyor. Pazar günü elbisesini giymiş, omuzuna kirli beyaz bir palto atmış olan Henia, nişanlısıyla buluşmaya giden bir gelin adayıydı tam. İçimdeki kıpırdanmayı daha fazla tutamayıp, birkaç sıradan başlangıç cümlesinden sonra lafa girdim.

“Tebrikler! Yakında evlenecek, bir yuva kuracaksınız. Çocukla-nnız olacak.”

“Evet, çocuklanm olacak,” diye cevap verdi.

Hem de nasıl uysal, nasıl gayretkeş bir havayla cevap verdi örnek bir genç kız edasıyla. Ezberlediği dersi söylüyordu. Kendi çocukla-nnın olması düşüncesi, onu hemen uslu bir çocuk yapıvermişti yeniden. Atlar hızla gidiyordu. Kuyruklannın ve geniş kalçalannm düzenli hareketlerle inip kalktığını görüyorduk. Evet, evlenmek istiyordu o avukatla! Ondan çocukları olsun istiyordu! Genç âşığının silueti yüz metre ötemizdeyken, bunu söylemeye cesaret ediyordu.

Yolun kenarına bırakılmış moloz yığınlannın ve hemen arkasından iki akasya ağacının yanından geçtik.

“Karol'u seviyor musunuz?”

“Tabii... Birbirimizi iyi tanıyoruz...”

Çocukluktan beri, biliyorum. Ona karşı başka bir şey duyup duymadığınızı soruyorum ben.”

“Severim onu.”

“Severim mi? Daha fazlası değil mi yani? O zaman niye o solucanı birlikte ezdiniz?[1]’

“Hangi solucanı?”

“Peki ya pantolonunun paçası? Hani hangarın altında kıvırmıştınız.”

“Hangi pantolon paçası? Ha, evet, yerlerde sürünüyordu. Ne var bunda?”

Bu parlak yalan duvarı insanı körleştiriyordu, son derece iyi niyetle ama yalanlarla örülmüş bir duvardı bu ve o, yalanı yalan olarak göremiyordu, Gerçeği söylemeye nasıl zorlayabilirdim onu? Yanımda oturan bu kırılgan, içine kapanık, varla yok arası varlık bir kadın bile değildi daha, kadınhğa giriş süresindeydi yalnızca, bu geçici birey olma hali, yalnızca kendi olmaktan çıkmak için ortaya çıkıyordu ve yalnızca kendi olmaktan çıktığı süre içinde ge-çerliydi, sonra yavaşça kendini yok ediyordu.

“Karol size âşık ama.”

“Karol mu? Karol bana âşık değil, ne bana ne de bir başkasına... Onun tek istediği... nasıl söylesem, yatmak yani...” Gözle görünür bir zevk alarak, “O daha çocuk, hatta... neyse, hiç söylememek daha iyi!” diye ekledi.

Kuşkusuz KaroFun biraz karışık geçmişine atıfta bulunacaktı ama her şeye rağmen bu sözlerde, belki de onlan birbirlerine bağlayan arkadaşlıktan kaynaklanan bir iyi niyet, “organik” bir sevgi okur gibi oldum. Ne olursa olsun sözlerinde kmayıcı bir ton yoktu, sanki bir anlamda hoşuna gidiyordu, sesinde az da olsa içtenlik vardı... Albert’in nişanlısı olarak Karol’u sert biçimde yargılamadan edemezdi ama aynı zamanda, savaşın tüm etkilerinin duyum-sandığı dönemde doğmuş kuşağın bu ortak fırtınalı kaderinde Karol’la dayanışma içine giriyordu. Hemen işin bu yönüne asıldım; aynı içten tonu kullanmaya çalışarak, uyuşuk, dostça bir havada onun da mutlaka

görmüş geçirmiş olduğunu, kesinlikle bir azize olmadığını, Karol'la yatsa hiçbir şey kaybetmeyeceğini söyledim, ne yani, öyle değil miydi? Sözlerimi çok iyi, benim tahmin ettiğimden çok daha iyi, hatta belli bir cani yakınlık ya da belki garip bir uysallıkla karşıladı. "Hiçbir şey kaybetmeyeceği" konusunda benimle aynı düşüncede olduğunu söyledi hemen, zaten geçen yıl, evlerine sığınan A.K.'den biriyle bu işi daha önce yap-

mıştı. "Bizimkilere söylemezsiniz tabii, değil mi?" Niye be kadar rahatça açıyordu sırlarını? Üstelik Albert'le nişanlanm hemen ardından? Ailesinin bir şeyden şüphelenip şüphelenir ni sordum (A.K.'lı adam konusunda).

"Biraz şüphelendiler, hatta bizi suçüstü yakaladılar. Ama *da* hiçbir şeyden şüphelenmediler.

"Aslında" -ne dâhice sözcük! Bu sözcükle her şey söylenebilir, her şey söylettirilebilir. Her şeyi anlaşılmaz hale getiren büyülü sözcük Şimdi bir dizi ıhlamur ağacının arasından Brzustowa'ya doğru iniyorduk. Parlak güneş ışığının içinde bir gölge, boyunlarında koşumlarıyla yavaşlayan atlar, tekerleklerin altında gıcırdayan kum...

yi öyleyse, daha iyi ya! Niye olmasın? Öbürüyle yaptıysanız, onunla niye yapmayasınız?

İİ

"Olmaz."

Kadınların "olmaz" deyişlerindeki şu kolaylık. Sahip oldukları şu inanılmaz reddetme yeteneği. Hep bir kenarda sakladıkları, fırsatını bulduklarında da acımasızcasına kullandıkları şu "olmaz" sözcüğü. Ama... acaba Albert'e âşık mıydı? Karol'la yatmak konusundaki çekimserliğinin nedeni bu muydu? "Geçmişini" öğrendiği takdirde, bunun Albert için bir darbe olacağını, Albert'in onunla çok övündüğünü, ilkeli ve dindar bir insan olduğunu ima ettim. Bunu hiçbir zaman ona itiraf etmeyeceğinden emin olduğumu, Albert'i böyle zor bir deneyime sokmamasının çok daha iyi olacağını söyledim... Albert ki, ruhen çok uyuştuklarına yürekten inanıyordu... Hakaret eder gibi sözümü kesti.

"Siz ne samyorsunuz? Ahlak nedir bilmediğimi mi?"

“Ama o bir Katolik.”

“Ben de Katoliğim.”

“Nasıl? Dinin gereği şaraplı ekmek ayinine katılıyor musunuz?”

“Tabii katılıyorum.

tam

Katolik gibi inanıyor musunuz?”

“Tann’ya inanmasaydım, günah çıkarmaya gitmezdim. Ne sanıyordunuz ki? Nişanlımın ahlak ilkeleri benimkilerle uyuşuyor. Annesini annem biliyorum. Nasıl bir kadın olduğunu göreceksiniz! O aileye girmek benim için şereftir.”

Kısa bir sessizlikten sonra, dizginlen nanıçe çekerek, Ne olursa olsun, onunla evlenirsem, sağda solda düzüşmeyeceğim,” diye ekledi.

Kum. Yol. Tırmanıyor.

Bu son söylediklerindeki bayağılık niçin?

“Sağda solda düzüşmeyeceğim.” Bunu daha nazik bir biçimde söyleyebilirdi. Çift anlamlı bir cümleydi bu yine de... Saygın, temiz biri olmak istediğini dile getiriyordu -ama yakışık almayan, küçültücü bir anlatımla... bu da yeniden istek uyandırıcıydı... benim için istek uyandıncıydı... çünkü bu anlatım onu yine Karol’a yaklaştınyordu. Ve ben bir kez daha, evvelki gün Karol’la olduğu gibi, geçici bir kızgınlığın kurbanıydım. Onlardan bir şey öğrenmek mümkün değildi, gerçekten de bütün söyledikleri, bütün düşündükleri, bütün hissettikleri, istek duymalanna, birbirlerini karşılıklı kışkırtmalanna, baştan çıkarmalarına yarayan bir oyundu -baştan çıkarmanın zarannı gören de ilk onlar oluyordu. Bu kız çocuğu... Tann’nın özenerek çekici ve güzel yarattığı, bu büyüleyici, sevimli, yumuşak huylu, uyumlu, kanaatkâr kız çocuğu şimdi küçük, küçücük elleriyle, küçük paltosunun içinde, yanımda oturuyordu .

Ne olursa olsun, onunla evlenirsem, sağda solda düzüşmeyeceğim.” Çok sert bir yankılanma vardı bu cümlede, bir tür değişim söz konusuydu -Albert

için, Albert tarafından- ama öte yandan da kendi zayıflığını ortaya koyan, biraz iç gıcıklayıcı, samimi bir itiraftı. Erdemli olduğunda bile, sonuna kadar istek uyandıncıydı demek ki... ama önümüzde, uzakta, Karol'un vadiye tırmanan arabası vardı, Karol arabacı koltuğundaydı... Karol... Karol... Arabacı koltuğunda. Tepenin üstünde. Uzakta. "Uzaktan" ya da "tepenin üstünden[1]' aniden görünüverdiği için mi böyle algılamıştım? Karol'un böyle aniden ortaya çıkı vermesi birdenbire çileden çıkarttı beni, parmağımla onu işaret ederek, büyük bir öfkeyle, "Birlikte solucanları ezmeye bayılıyorsunuz ama, değil mi?" diye sordum.

"Kusura bakmayın ama canımı sıkmaya başladınız! Bu solucan meselesinde olağandışı ne buluyorsunuz bilmiyorum. O ezdi, ben de çiğneyerek onun yaptığını tamamladım, hepsi bu."

"Hayvanın acı çektiğini biliyordunuz!"

"Ne demek istiyorsunuz?"

Yeniden karanlıklara gömülmüştüm. Yanımda oturuyordu. Bir an bütün bunlardan vazgeçmeyi ve geriye dönmeyi düşündüm... İçinde bulunduğum durum, onların erotizminin bu kadar içine girmem... hayır, bu böyle süremezdi! En kısa zamanda yaşıma başıma uygun başka bir uğraş bulmalı, artık ciddi işlerle ilgilenmeliydim! Eski durumuma, dikkatimi başka sorunlara harcadığım ve gençlerle oynanan böyle küçük oyunları son derece ayıp kabul ettiğim normal halime dönmek çok mu zordu acaba? Ama bir kere arzusu uyandı mı insanın, kendi arzusunu sevmeye başlıyor, duyduğu arzu, arzusunu daha da kamçılıyor ve sonuçta, bu arzunun dışındaki hiçbir şey onu ilgilendirmez oluyor! Sabrını tüketmek ve itiraf ettirmek amacıyla zehirli parmağımı bir kez daha KaroFa çevirerek, inatla, "Siz kendinize ait değilsiniz. Bir başkasına aitsiniz. Bu başkası da, o! Onun olmalısınız!" dedim.

"Ben ona mı aitim? Gerçekten saçmalıyorsunuz!"

Gülmeye başladı. Ah, ikisinin bitmek bilmez, sonu gelmez gülüşleri, her şeyi kapkara yapan gülüşleri. Durum ümitsiz!

Gülerek... itiyordu onu... Gülüşüyle itiyordu. Kısa bir gülüştü, hemen kesiliyordu, gülüş müsveddesiydi. Ama bu kısacık gülüşte, diğerinin gülüşünü gördüm. Arasından bembeyaz, güzel dişlerin göründüğü aynı gülümseyen ağız. “Güzel”di... Evet, ne yazık ki “güzel”di. İkisi de “güzel”diler. İşte bu yüzden istemiyordu.

Ruda. İki arabanın taşıdığı yük, kapının önünde boşaltıldı. Albert göründü ve nişanlısını evinin eşiğinde karşılamak için ona doğru koştu, bir yandan da kendine özgü ulvi bir nezaketle bizleri selam* lıyordu. Girişte, papatya suyu ve ilaç kokan, küçücük, kupkuru, yaşlı bir hanımın elini öptük, o da titizlikle parmak uçlarımızı sıktı. Ev ağzına kadar doluydu. Bir gün önce, Lwow civarından akrabaları aniden gelmiş ve eve sığınmışlardı. Evin bir katı bu akrabalara ayrılmıştı ama salonda bile yataklar vardı; hizmetçiler koşuşturup duruyor, çocuklar yerde, açılmış bavulların ve bohçaların arasında oynuyorlardı. Gece Powomo’ya dönmeye karar verdik hemen, ama Albert’in annesi şiddetle karşı çıktı. “Bana bunu yapamazsınız,” diyordu, “biraz sıkışırsak hep birlikte kalabiliriz burada.” Di-

ğerleri de Powoma’ya hemen dönülmesinden yana görüş bildirdiler. Albert, gizli kalması koşuluyla şunlan söyledi: A.K.’dan iki adam geceyi şatoda geçireceklerdi, dediklerine göre bu civarda her an ortalık karışabilirdi... Her şey havanın gerginleşmesine katkıda bulu-nuyordu. Büyük salonun koltuklarına yerleştik, sayısız pencereye rağmen salon karanlıktı, yaşlı hanım benimle ve Frederick’le sohbet etmeye, Varşova’da sürdüğümüz hayat hakkında sorular sormaya koyuldu. İnanılmaz derecede yaşlanmış ve kurumuş başı, boynunun üstünde bir yıldız gibi yükseliyordu, sıradan biri olmadığı kesindi, zaten bu evde soluduğumuz havanın da sıradışı bir özelliği vardı. Övgümde aşırıya kaçmıyorum: Taşrada bolca bulunan basit bir softayla değil, olağanüstü güçlü bir kişilikle karşı karşı-

m

yaydık. Dk anda bunun nasıl bir şey olduğunu anlatmak zor. Albert’in gösterdiği türden, ama çok daha derin bir insan saygısı. Özünü, değerlerin en ince anlamında bulan bir nezaket. Gizemli bir esin taşıyan, tamamen içten gelen ama aynı zamanda insanı şaşırtacak kadar da sade bir incelik. Garip bir sağduyu. Sonuç olarak bu ev, sarsılmaz, hatta katı bir gücün, üstün bir aklın egemenliğin-deydi, her türlü kuşkuyu bir anda bıçak gibi kesen, mutlak bir

aklın. Yüce değerlerle dolu bu ev, bizde, bende ve kuşkusuz Frede-rick'de inanılmayacak kadar dinlendirici bir yer, bir barınak izlenimi bıraktı. Bu evde, metafizik bir kuralın, cinsellik ötesi bir kuralın, kısacası etin köleliğinden kurtulmuş, bizimle birlikte Henia ve KaroFun peşinden çalıların, koruların içinde koşturup durmayacak kadar saygın, Katolik bir Tann'mn sözü geçiyordu. Sanki bu zeki anne, doğru yola girelim diye bize tokat atmıştı ve o anda her şey normal boyutlarına kavuşmuştu yeniden. Henia'yla Karol, Henia artı Karol, eski hallerine dönmüşler, normal iki genç olmuşlardı; Henia ve Albert'e gelince, onlar yakın bir gelecekteki evlilikleri ve aşkları nedeniyle önem kazanmışlardı şimdi. Biz yetişkinler ise, yeniden yetişirin olma özelliğimizin varlık nedenine kavuşmuştuk. Kendimizi bu varlık nedeninin içine öylesine aniden gömülü bulmuştuk ki, bundan böyle onlardan, yani aşağıdan gelebilecek bir tehdit kesinlikle söz konusu olamazdı artık. Kısacası aklımız başımıza gelmişti, bu duyguyu daha önce Powoma'da, Albert'in ziyareti sırasında da yaşamıştık ama bugünkü kadar yoğun değil. Genç dizlerinin göğsümüzün üzerinde yaptığı baskı, artık eskisi kadar

ezici değildi.

Frederick hayata dönmüş gibiydi. Lanetli genç ayakların kıskacından kurtulmuş, yeniden kendine güvenen bir insan olmuştu -derin bir nefes aldı ve en parıltılı tüylerini taktı üstüne. Söyledikleri özel olarak hayranlık verici şeyler değildi, konuşmayı devam ettirmeye yarayan sıradan cümlelerdi, ama bu cümlelere kendi kişiliğini, kendi heyecanını, kendi aydınlık bilincini koyunca, en küçük ayrıntı bile ağırlık kazanıyordu. Mesela basit bir "pencere" ya da "ekmek" ya da "teşekkür ederim" sözü, onun ne söylediğini çok iyi bilen dudaklarında çok farklı bir tat kazanıyordu. Öylesine söylediği "Var olmanın küçük zevklerini seviyoruz" cümlesi, bir itiraf olarak bu cümleye yüklediği önemden ötürü hemen çok Önemli oluveriyordu. Kendine özgü üslubu son derece etkili hale gelmiş, şimdiki zamana hâkim olmuştu. Eğer bir insan genelde, kendine verdiği önemle ölçülüyorsa, o zaman bizler bir devin karşısmday-dık, çünkü kendi gözünde de görülmemiş bir olguyu temsil ediyordu. Görülmemiş derken, toplumsal değerler düzeyinde değil tabii, tam anlamıyla bir varlık, bir varoluş olarak. Albert ve annesi, bu yüce yalnız ruha, sanki birine gösterebilecekleri saygı onlar için zevklerin en incesiymiş gibi, yürekten kucak açtılar. Bu evde birinci keman rolünü

oynamaya yazgılı Henia bile ikinci plana atıldı, artık sanki yalnızca Frederick vardı.

“Gelin,” dedi yaşlı hanım Frederick’e, “Size terasın manzarasını göstereceğim. Öğle yemeğine kadar zamanımız var.”

Onunla öylesine doluydu ki, yalnızca Frederick’e hitap ediyor, Henia’yı, Henia’nın ailesini, beni tamamen unutuyordu... Onlara eşlik ederek terasa çıktık, yer basamak basamak, uzakta belli belirsiz, ölü gibi duran, dingin bir su alanına doğru iniyordu. Görüntü çirkin değildi. Ama Frederick, “Fıçı...” diye ağzından kaçırdı.

Bundan rahatsız oldu... çünkü manzaraya hayranlık duyacağı yerde, solda bir ağacın altına bırakılmış şu fıçı gibi, hiçbir yaran olmayan, anlamsız bir şey fark etmişti. Nasıl olup da bunun ağzından çıktığını, durumu düzeltmek için de ne yapması gerektiğini bilmiyordu. Yaşlı hanım yankılar gibi tekrarladı:

“Fıçı...”

Onun görüşlerini tam bir katılım içinde paylaşıyor ve onu haklı buluyormuş gibi, çok alçak ama içe işleyen bir tonda söylemişti

bunu. Sanki o da söze böyle beklenmedik bir nesneden söz ederek, beklenmedik bir biçimde başlamaya, bütün önemini sizin onunla kurduğunuz bağdan alan şuadan bir nesneye umulmadık bir bağlılık göstermeye alışıktı... ah... ne çok ortak noktalan vardı bu ikisinin gerçekten! Sığmmacı aile ve bu ailenin çocuklanyla birlikte sofraya oturduk. Bütün bu misafirler, bu kalabalık, bir türlü yola gelmeyen bu çocuklar, çabucak hazırlanıvermiş yiyecekler, her şey çok tatsızdı. Yemek yorucu geçti. Sürekli “durum” gündeme getiriliyordu. Alman ordulannın yaptığı yıkımdan doğan genel durum olduğu kadar yerel durum da. Ve ben bu köylü konuşma biçimi içinde kayboluyordum, Varşova’daki sohbetlerde kullandığımız dilden çok farklıydı, söylenenlerin yansını anlamıyordum ama soru sormuyordum, sormak istemiyordum, neye yarardı soru sormak, gereği yoktu, nasıl olsa birazdan anlardım meseleyi. Buna karşılık, bu karmaşa içinde durmadan içiyordum, kurumuş küçük başının üstünden yemeğin düzenine göz kulak olan yaşlı hanımın Frederick’e aynı farklı özeni göstererek, -hatta belli bir asabiyetle-saygıda kusur etmemeye dikkat ederek, davranmayı

sürdürdüğünü fark ediyordum bir tek. Ona âşık olmuş gibiydi... Aşk mı? Bu daha çok, Frederick’in uyanık bilincinden doğan tükenmez bir büyüydü, ben de kaç kez tanık olmuştum bu büyüye. Bilinçli, ama inatla ve tutkuyla bilinçliydi. Albert’in, zekâsı kuşkusuz çok sayıda düşünce ve beyin jimnastiğiyle bilenmiş olan annesi, konuştuğu kimsenin hiç de kolay biri olmadığının kokusunu almıştı hemen. Hayranlık verecek kadar dikkatli, kendini kavramlann en son ve en kesin an-lamlanna kaptırmayan, bunlarla oyalanmayan, her şeyiyle son derece ciddi, yanında herkesin çocuk gibi kaldığı biri. Frederick’i keşfetmişti, şimdi onun da kendisi hakkında ne düşündüğünü bilmek istiyordu mutlaka. İçinde büyük bir inançla beslediği gerçek, Frederick tarafından kabul mü yoksa ret mi görecekti?

Onun dindar olduğundan kuşku duyuyordu; bundan kuşku duyduğu, ihtiyatlı davranmasından, zorla korumaya çalıştığı mesafeden belliydi. Aralannda böyle bir uçurum bulunduğunun farkındaydı ve onay göstermesini, durumu kabul etmesini ondan bekliyordu. Bugüne kadar yanında olan herkes inançlıydı, ama inançlannın sonuna kadar gitmiyorlardı -oysa o inançsızdı ama yine de son derece derindi, o “aşın”ydı, o zaman ondaki “aşırılığı”

da anlamalıydı, çünkü o “biliyordu”, “anlıyordu”, “hissediyordu”. Sonuç olarak yaşlı hanım onun aşırılığıyla kendi aşırılığını karşı karşıya getirmek istiyordu; eserini hayatta ilk kez, bu işten gerçekten anlayan birine göstermek imkânını bulmuş bir taşra sanatçısına benziyordu; ama eseri kendisiydi, onun haklı bulmasını, onaylamasını istediği kendi hayatıydı. Bunu tabii ki söyleyemezdi, Frede-rick’in tanrıtanımazlığı onu engellemiyor olsa bile yapamazdı bunu. Başka birinin derinliğini yanı başında duyması bile, onu derinden etkileyip teşvik ediyor, ona ne kadar bağlı olduğunu, ondan neler beklediğini, hiç değilse onu ağırlayışıyla ve içinde taşıdığı gerginlikle anlatmaya çalışıyordu.

Frederick’e gelince, onun davranışı her zaman olduğu gibi çok büyük bir inceliğin izlerini taşıyordu. Buna rağmen, dün yolu çapalarken, yenildiğini itiraf ettiği sırada ortaya koyduğu aym bayağı yan, yaşlı hanımın etkisiyle yavaş yavaş gösteriyordu kendini. Güçsüzlüğün bayağılıydı bu. Bütün bunlar çiftleşmeyi hatırlatıyordu, beyinsel bir çiftleşmeyi tabii. Yaşlı hanım, Tann’yı olmasa bile, kendi imanını kabul etmesini talep ediyordu ama bu adam böylesi bir ahlaki yüceliği gösteremiyordu, var olan her şeyin korkunçluğunu sonsuza kadar yaşamaya mahkûmdu, hiçbir şeyin ısıta-

mayacağı kadar soğuk bir ruha sahipti -neyse oydu- Albert'in annesini gözlemlemekle yetiniyor, onun da neyse o olduğunu saptıyordu. Bu da yaşlı hanımın kendine özgü tutkusunun ışığında, ölümcül bir güçsüzlük olarak beliriyordu. Frederick'in tanrıtanımazlığı, yaşlı hanımın insanı fetheden Tanrı inancının karşısında daha da yoğunlaşıyordu, aralarındaki çelişki çaresiz ve kaçınılmazdı. Bunun da ötesinde, bu aşın tinselliğin etkisiyle kendini tensel anlamda ortaya koyuyordu, elinin çok fazla ele dönüştüğünü, giderek daha da fazla ele dönüştüğünü görüyordum mesela (niye bu bana solucan olayını düşündürdü bilmiyorum). Aynı biçimde, yaşlı hanımı gözleriyle soyan bir bakışım da yakaladım, ancak bir Don Juan küçük bir kıza böyle bakabilirdi, "Çıplakken nasıldır acaba?" sorusunu ele veren bir bakıştı bu. Erotik bir açgözlülükle değil de, karşısındakinin kim olduğunu tam olarak bilebilmek için böyle bakmıştı muhakkak. Bu bakış karşısında yaşlı hanım büzülüverdi ve birdenbire sustu -onun gözünde, onun gördüğünden daha fazla bir şey olmadığını anlamıştı.

Öğle yemeğinden sonra, terasta oldu bu. Koltuğundan kalktı ve Frederick'e, "Koluma girin de bahçede bir tur atalım," dedi.

Frederick'in koluna yaslandı. Belki tensel bir temasla onu hâlâ evcilleştirmeye ve "maddeciliğini" yenmeye çalışıyordu! Onlar iki âşık gibi birbirlerine yaslanarak önden gidiyorlardı, biz altımız da, resmi geçit yapar gibi arkalarından. Bütün bunlarda "temiz bir sevgi"yi andıran bir görünüş vardı; daha önce Henia ve Albert'e de böyle eşlik etmemiş miydik?

Bir idil, ama trajik bir idil. Yaşlı hanımın, kendisini soyan böyle bir bakışı üzerinde hissettiği zaman, buz gibi bir ürperti duyduğunu sanıyorum; çünkü kimseden bugüne kadar bu tür bir davranış görmemişti, çok genç yaşmdan beri çevresi yalnızca saygı ve sevgi göstermişti ona. O zaman o ne biliyordu, ne tür bir şey biliyordu ki kendisine böyle davranmaya cesaret edebiliyordu? Bunca insanın sevgi ve saygısını kazanmasına neden olan manevi çabasının değeri tartışılamazdı, duyduğu endişe kendisiyle ilgili değildi bu yüzden, dünyaya ilişkin bir kaygı duyuyordu; çünkü kendi dünya görüşünün karşısına başka bir dünya görüşü dikilivermişti, üstelik de en az kendininki kadar ciddi ve önemli, aynı kendininki gibi aşın tavırlara sığınmış bir dünya görüşüydü bu.

Bu iki ciddi insan, yan yana, kol kola girmiş, alabildiğine uzanan kırların içinden yürüyorlardı; güneş alçalmaya, alçaldıkça irileşmeye başlamıştı, arkamızda gitgide daha uzun gölgeler sürüklü-yorduk. Henia, Albert'le yürüyordu. Hippolyte karısına eşlik ediyordu. Ben tek başıma, onların yanındaydım. Ve Karol. Önümüzde konuşmaya dalmış bu çift. Anlamsız bir konuşma. Malum konudan... Venedik'ten söz ediyorlar.

Yaşlı hanım birden durdu.

"Dönüp etrafınıza bir bakın. Ne harika değil mi?"

"Evet, gerçekten. Harika," diye yanıtladı Frederick.

Basit bir yansıma.

Ürperdi yaşlı hanım, sabrı tükenmişti aniden. Frederick'in cevabı cevap değildi. Bu cevabı son derece nazik, hatta belli bir heyecan duyarak vermiş de olsa, aslında gerçek cevabı savuşturan bîr cevaptı. Oysa, TanrTnın eseri olan bu güneş batımına gerçekten hayran kalsın, Tann'ya hiç değilse eserini görünce şükretsin istiyordu. Ruhunun bütün saflığı bu isteğinde yansıyordu.

"Gerçekten bakın, gerçekten söyleyin. Harika değil mi?"

Bu kez yapılan uyan karşısında topladı kendini, heyecan tonunu yakalayabilmek için çabaladı ve olabildiğince içten olmaya çalışarak, "Sizi temin ederim ki çok duygulandım, harika, olağanüstü!" dedi.

Artık ona kızamazdı. Elinden geleni yaptığı belliydi. Bu, ona özgü doğuştan bir yetenekti, bir şey söylediğinde, bunu başka şeyler söylememek için söylediği izlenimine kapılıyordunuz... Yapılacak bir şey yoktu. Am61ia açık oynamaya karar verdi ve lafı dolandırmadan, "Tann'ya inanmıyorsunuz," dedi.

Böylesine hassas bir konuda konuşmaya başlamadan önce, etrafı kontrol etmek ister gibi bir sağa, bir sola baktı Frederick. Cevap verdi... Soru daha baştan cevabı da içerdiği için başka türlü yapamazdı.

"Tann'ya inanmıyorum."

Ama yine *başka bir şey* söylememek için söylemişti bunu! Hissediliyordu. Her türlü polemik ortadan kalktığı için sustu yaşlı hanım. Eğer gerçekten inançsız olsaydı, onunla boy ölçüşebilirdi, kendi nedenlerini ileri sürebilirdi, kendi aşınlığının çok daha derin olduğunu ona gösterir, kısacası başa baş bir mücadeleye girebilirdi. Ama o konuştuğu zaman ağzından çıkan sözcükler, başka bir şeyi saklamaya yarıyordu yalnızca. Neyi? Neyi? Eğer inançlı ya da inançsız değilse, neydi o zaman? Yaşlı hanımın önünde, gölgeli bir alan açılıyordu, bu garip "başkalaşım" karşısında kafası kanşıyor, şaşınyor, nasıl davranacağını bilemiyordu.

Döndü ve eve doğru yürümeye başladı, hepimiz onu izledik, devasa gölgelerimiz otlara yansıyor, kekik tarlasının uzak ve yabancı bitim çizgisine kadar uzanıyordu. Akşamın şaşırtıcı bir berraklığı vardı. AmĞlia ciddi olarak korkmaya başlamıştı, bu konuda yemin edebilirdim. Frederick'in sadık bir köpek gibi yanında yürüyor olmasına aldırmadan, küçük ama hızlı adımlarla ilerliyordu. Şaşkındı, savunmasızdı... Kimse onun inancına saldırmış değildi -zaten kimseye karşı inancını savunmaya ihtiyacı yoktu- ama bir maskeden başka bir şey- olmayan bu tanntanımazlık karşısında, Tanrısı anlamını yitiriyordu, savunmasız kalmıştı, Tannsız kalmıştı, ne olduğu belli olmayan birkaç ilkeden oluşan bu ulaşılmaz varlık karşısında savunmasız kalmıştı. Bu varlığın ellerinin arasından kayıveriyor olması, çaresiz bir biçimde saygınlığını yitirmesine neden oluyordu. Çünkü Katolik maneviyatının her an bilinmeyen, anlaşılamayan, önceden kestirilemeyen bir şeyle yüz yüze gelebileceğini gösteriyordu bu. Aniden kendini her şeyiyle alışılmadık biri tarafından yakalanmış gibi hissetmişti -Frederick'de yansıması kendisi için de anlaşılmaz bir şeye dönüşmüştü.

Günbatımında, kortejimiz çayırların üstünde yılan gibi kıvnla kıvrıla ilerliyordu. Biraz gerimizde, sol yanda Henia ve Albert yürüyordu, her ikisi de çok sakin, uygar ve ailelerine sıkı sıkıya bağlıydılar, Albert annesinin oğluydu, Henia ailesinin kızı; avukatın gövdesi, yanındaki on altı yaşındaki bu genç kız iki anne ve bir babayla çevrili olarak ona eşlik ettiğinde, daha rahat hissediyordu kendini. Karol kenarda tek başına, elleri cebinde yürüyordu, sıkılıyor gibi bir hali vardı, ya da sıkılmıyordu belki; otların üstünde önce sol, sonra sağ, sonra sol, sonra sağ, sonra sol adımını atıyor, çayırların uyuşukluğu içinde, hafifçe esen serin bir melteme karşı yine de insanı ısıtan yakıcı güneşin altında ayaklarını bir o yana, bir bu yana atıyor, (Amelia'ya eşlik eden) Frederick'in hizasına gelebilmek için adımlarım

yavaşlatıyor ya da hızlandırıyordu. Bir süre sessizce yürüdüler. Karol, “Bu ceketi bana verebilirsiniz” dedi.

“Niye ki?

“İhtiyacım var. Değiş tokuş yapacağım.

“Bundan bana ne?

“ihtiyacım var!

“O zaman kene

“Param yok”

“Benim de yok.”

“Bu ceketi bana verebilirsiniz.”

Amelia adımlarım “Bu ceketi bana verebilirsiniz!

M

“Bu ceketi ona verebilirsiniz!

birkaç adım geride bırakmıştı i. tavırları onunkine benziyordu.

Henia’ydı bu.

“Bu ceketi ona verebilirsiniz!” “Bu ceketi bana verebilirsiniz!

Frederick durdu, gülünç bir hareketle kollannı havaya kaldırdı. Çocuklar, rahat bırakın artık beni!” Amelia hiç arkasına bakma-

4<

dan, gittikçe daha hızlı yürüyordu, sanki onlar tarafından izleniyor-muş gibi bir hali vardı. Hem niçin bir kez bile kafasını çevirmemiş* ti, yalnızca bir tek kez, hataydı bu: Şimdiyse bu yeniyetme çocuk-suluktan kaçıyor havasındaydı (oysa oğlu ikinci planda kalmıştı). Kimden kaçıyordu, iki çocuktan mı, yoksa Frederick'ten mi? Ya da diğerleriyle birlikte Frederick'ten mi? Gençleri birbirine bağlayan ilişkilerdeki tuhaflığı sezmiş miydi? Bu pek mümkün görünmüyordu, bu tür konularda burnu hassas birine benzemiyordu, bu yüzden şu ikisi önem taşımıyorlardı onun gözünde -Henia, Al* bert'in müstakbel karısı olarak bulunduğu sürece önemliydi, Henia ve Karol'a gelince, gençti onlar, çocuktular daha. Eğer birinden kaçıyorsa, demek ki Frederick[1] ten kaçıyordu, Karol'un Frederick'le olan içlidışlılığmdan kaçıyordu -böyle bir içlidışiılığı anlayamazdı-gözünün önünde, burada kurulmuştu bu samimiyet ve aslında onu hedef almıştı... çünkü bu adam, oğlanın ani saldırısı karşısında, onunlayken takındığı ciddi tavrı kaybediyordu... Bu hayret verici içlidışlılık, oğlunun nişanlısının sesiyle daha da perçinlenmişti! Amelia'nm kaçışı bir itiraftı -bütün bunları gürmüş, hafızasına kaydetmişti!

Am61iâ uzaklaştıktan hemen sonra iki genç, Frederick'le uğraşmayı bıraktılar. O uzaklaştığı için mi? Yoksa eğlenecek halleri olmadığından mı? Frederick bu genç oğlanın saldırısından ne kadar etkilenmiş olursa olsun, boş bir arsada bir serseri çetesinin elinden mucize eseri kurtulmuş birine ne kadar benzerse benzesin, yine de görünüşü kurtarmak ve bu tahrike kapılmamak için her türlü tedbiri almış olduğunu söylemeye gerek yok tabii. Hiç zaman kaybetmeden Hippolyte'le karısının yanma giderek, bu münasebetsizlikleri laf kalabalığında boğmaya çalıştı. Hatta bununla da yetinmeyip Albert'e seslendi, onunla koyu, hiçbir tehlike taşımayacak kadar sıradan bir sohbete daldı. Bütün gece boyunca uslu uslu oturdu, Henia ve Karol'a, Henia'yla Karol'a bakmadı bile, durumu kurtarmaya, yavan sükûneti geri getirmeye zorladı kendini. Am61ia'nın uyandırmayı denediği derinliklerin işe karışmasından kaygı duyuyordu kuşkusuz. Gençlerin bu yüzeysellikleri ve hafiflikleriyle, bu derinliklerin bir araya gelmesindeki tehlikeden çekiniyordu, bu iki farklı düzeyin birlikte var olamayacağını hissediyor, bir şeyin patlamasından, her yanı kaplamasından korkuyordu... Neyin? Evet, evet, bu patlayıcı bileşimden korkuyordu, A (Am61ia) çarpı (H artı K)'dan korkuyordu. Bu nedenle sessiz sedasız, kuyruğunu kıstırmış oturuyordu, aman susalım, şişşt! Hatta bu çabasını öyle bir noktaya vardırdı ki, akşam yemeği sırasında (kendi aramızda bir yemek oldu bu, çünkü Lwow

sığınmacılarının yemek servisi odalarına yapıldı), mutluluk dilekleriyle ilgili çok içten sözler söyleyerek, nişanlılar şerefine kadeh kaldırmaktan bile çekinmedi. Bundan daha uygun davranılamazdı. Geri adım atmayı denediği andan itibaren, maalesef onu konuştukça batıran o garip mekanizma bir kez daha girdi devreye -ama bu kez hiç olmadığı kadar şiddetli ve dramatik biçimde. Zaten ayağa kalkmış olması, hepimizin arasından sivrilivermesi, umutlu bir bekleyişin ürpertisine kapılmamıza neden olmuştu, Hippolyte'in karısı asabi bir "ahhl" nidasının önüne geçemedi, çünkü ne söyleyeceğini, ne söyleyebileceğini bilmiyorduk hiçbirimiz. İlk cümlelerle rahatladık, yerinde sarf edilen, hatta duygulandırıcı cümlelerdi bunlar. Peçetesini sallayarak genç çifte, coşku dolu nişanlılıklarının ışığıyla kendi kederli bekârlık durumunu aydınlattıkları için teşekkür etti, diğerlerine genç sözlüleri beceriyle kurulmuş birkaç cümlede, sevgiyle anlattı. Ancak ondan sonra, yavaş yavaş, konuşması ilerledikçe, söylediğinin arkasındaki söylenmeyen ortaya çıkmaya başladı; evet, hep aynı hikâyeydi işte!.. Sonuçta konuşmacının kendisini de dehşete düşürerek, konuşmasının, sözsüz olan, söz ötesi olan, sözcüklerin dile getirmekte aciz kalacakları bir anlamla yüklü gerçek söylevden bizi uzaklaştırıp, dikkatimizi dağıtmaktan başka amacı olmadığı ortaya çıktı. Kulağı okşayan gündelik ve sıradan cümlelerin arasından, bu varlığın asıl Özü yansıyordu; zalimce bir ifade taşıyan bu yüzü ve bu gözleri hiçbir şey silemezdi. Gittikçe korkunçlaştığını, yani kendisi için de tehlikeli olduğunu fark ederek nazik ve zararsız görünmeye çabalıyor, "toplumsal çekirdek olarak aile", "milli geleneğin mirası", vs. gibi konularda, uzlaşmacı, aşın ahlâkçı, fena halde Katolik ne kadar sözcük varsa hepsini kullanıyordu. Aynı zamanda insanı hiç yanıltmayan, varlığını zalimce hissettiren yüzü, Am61ia'ya ve misafirlerine karşı tam bir hakaret gibiydi. Bu konuşmanın yıkıcı gücüne akd sır ermiyordu, üstelik bu gücün, bu sıradı-şı gücün konuşmacıyı alıp götürdüğünü, giderek zıvanadan çıkarttığını görüyorduk!

Mutluluk dileklerini şu tür sözlerle ifade ederek bağladı konuşmasını:

"Sevgili dostlar, onlar mutlu olmayı hak ediyorlar, o zaman mutlu olacaklardır!*'

"Sırf konuşmak için konuşuyorum!" demekti bu.

Am61ia, “Sağ olun, gerçekten çok duygulandık,” diyerek teşekkür etmeye çabaladı.

Tokuşturulan kadehlerin gürültüsü sıkıntılı havayı dağıttı. AmSlia, ev sahibesi olmanın gerekliliklerine kaptırdı kendini: “Biraz daha soğuk et alın, bir kadeh votka daha?..” Herkes kendi sesinin tınısını duymanın açlığı içinde, büyük bir gevezelikle konuşmaya başladı ve giderek artan bu ses kargaşası, huzursuzluk duygusunun tamamen ortadan kalkmasını sağladı. Tatlı servisi yapıldı, peynirli pasta. Yemeğin sonuna doğru AmSlia kalktı ve çalışma odasına geçti. Alkolden zaten hafif çakırkeyif olmuş bizlerse neşeli neşeli sohbet ediyor, nişanlı genç kıza savaş öncesinin, birbirinden güzel yemeklerin ağırlığıyla masaların çöktüğü nişan yemeklerinin hikâyelerini anlatıyorduk. Karol sık sık gülüyor, daha da sık içiyordu. Amelia’nm çalışma odasından dönerek, garip bir gerginlikle masadaki yerini aldığım fark ettim. Önce iskemlesinin yanında ayakta durmuş, sonra sanki bir emir almış gibi oturmuştu. Ama buna şaşıracak kadar zaman bulamadan, Amelia’nın yere yığıldığını gördüm. Herkes başma üşüştü. Yerde büyük bir kan lekesi vardı. Mutfaktan şiddetli bir çığlık duyuldu, bir silah sesi avlunun sessizliğini bozdu ve biri, sanırım Hippolyte, lambanın üstüne ceketini atarak ışığı söndürdü. Karanlıkta kalmıştık. Yeniden bir silah sesi duyuldu. Hemen kapıyı tuttuk, Am61ia’yı divana taşıdık, karanlıkta sürekli olarak gidip geliyorduk... Lambanın üstündeki ceket yanmaya başladı, yere atarak çiğnedik, derken herkes sakinleşti ve kulak kesildi. Albert elime bir tüfek tutuşturup, “Gözünüzü dört açın!” diyerek pencerenin yanına yolladı beni. Tepede dolunayıyla dingin ve sessiz geceye, pencereye doğru uzanmış bir dalda yarı yarıya kurumuş bir yaprağa baktım, bana gümüşi küçük kamını gösteriyordu. Tüfeğe sımsıkı sarılıp, gözlerimi faltaşı gibi açtım, nemli ağaç gövdelerinin gölgelerindeki en küçük kıpırtıyı izliyordum. Ama korulukta yalnızca bir serçe hareket etti. Sonunda bir kapı kapandı, birinin yüksek sesle konuştuğunu duydum, bu sese

başka sesler karıştı ve paniğin yatıştığını anladım.

Hippolyte’in kansı yanımda belirdi. “Biraz doktorluktan anlar mısınız? Gelin. Ölüyor. Bıçak yarası. Tıp bilginiz var mı?”

Am61ia divana uzanmıştı, başını yastıklara dayamıştı, yemek odası tıka basa doluydu -Lwow sığınmacıları, hizmetçiler... Hiçbirinde bir hareket olmayışı

beni de felce uğrattı, güçsüzlük soluyorlardı... zaman zaman Frederick’in yüzünde beliren güçsüzlüğün aynısını... Hepsi kendilerini çekmiş ve AmĞlia’yı tek başına can çekişmeye bırakmış gibiydiler. Seyretmekten başka bir şey yaptıkları yoktu. Amelia’nın profili sert bir kaya gibi hareketsiz yükseliyordu. Albert, Frederick ve Hippolyte başında ayaktaydılar... Ölmesi uzun zaman mı alacaktı? Yerde, içi pamuk ve kan dolu bir leğen duruyordu. Ama odadaki tek gövde Amelia’nınki değildi, bir köşede bir başka gövde vardı... ne olduğunu, buraya nasıl geldiğini bilmiyordum, zaten iyi seçemiyordum bile ama yine de erotik olduğu, araya erotik bir şey girdiği sanısına kapıldım... Karol? Karol neredeydi? Bir iskemlenin arkasına dayanmış, herkes gibi halkaya katılmıştı, Henia ise dizlerinin üstüne oturmuş, dirseklerini koltuğa dayamıştı. Hepimiz gözümüzü Ameiia’ya dikmiştik, öyle ki odanın bir köşesinde kımıltısız yatan diğer gövdeyi, bu fazladan ve beklenmedik gövdeyi keyfimce incelemek için gözlerimi çeviremi-yordum bile. Kimse kıpırdamıyordu. Ama herkes AmSlia’nın yüzüne dikkatle bakıyordu, nasıl öleceğini merak ediyor gibiydiler; çünkü ondan sıradışı bir ölüm beklemeye haklan vardı, oğlu, Hippolyte ve kansı böyle bir ölüm umuyorlardı, Henia, hatta Frederick bile gözünü ayırmıyordu ondan. Ne çelişki! Hepsi, kıpırdaması mümkün olmayan tek kişiden, güçsüzlüğün içinde donup kalmış olmasına rağmen yine de bütün bu seyirci topluluğu arasında harekete geçebilecek tek insan o olabilirmişçesine, bir eylem yapmasını bekliyorlardı. O da bunu biliyordu. Birdenbire Hippolyte’in ka-nsı koşarak çıktı ve elinde bir haçla geri geldi, sanki ölüm döşeğindeki kadına harekete geçmesi için işaret verilmiş gibi bekleyişin ezici ağırlığı azaldı -artık birazdan öleceğini biliyorduk. Hippolyte’in kansı, elinde haçla divanın ayakucunda duruyordu.

O şurada öyle şaşırtıcı bir şey oldu ki, son derece incelik taşımasına rağmen, hepimiz şok geçirdik... Ölmek üzere olan kadın, gözlerini Frederick’e çevirdi ve bir daha ayırmadı, oysa haça bile ancak şöyle bir bakabilmişti. İnanılacak gibi değildi! Şu anda Hippolyte’in karısının ellerinde gülünç bir gereksizliğe bürünmüş haç karşısında böyle bir **kayıtsızlık** göstereceği kimin aklına gelirdi. Bu kayıtsızlık bütün ağırlığını Amelia’nın, Frederick’e çakılmış bakışma yerleştiriyordu. Ona sabit bakıyordu. Kadının ölümün gölgelediği ürpertici bakışıyla çivilenen zavallı Frederick dondu kaldı, sarardı, hazırola geçti. Birbirlerine baktılar. Hippolyte’in kansı haçı sallamaya devam ediyor ama bu arada dakikalar geçiyor, haçın gereksizliği değişmiyordu -işsiz kalmış zavallı bir haçtı. Bu azize, ölüm anında

Frederick'i Isa'dan daha mı önemli bir yere koyuyordu? Ona ciddi ciddi âşık mı olmuştu? Hayır, aşk değildi bu, aşktan daha kişisel bir şeydi, Frederick'i kendi yargıcı olarak görüyordu bu kadın, onun takdirine hak kazanmadan, ona kendisinin de onun kadar "aşın" biri, vaka olarak en az onun kadar eksiksiz ve önemli biri olduğunu kanıtlamadan ölmeye razı olmuyordu. Frederick onun gözünde bu kadar vazgeçilmezdi işte. Varlığını tanıması ve onaylaması için İsa'ya değil ona yalvanyordu, yalnızca eşsiz bir bilince sahip bir ölümlüye yalvanyordu, onun açısından şaşırtıcı bir sapkınlık vardı bunda, hayat için mutlak olanı inkâr etmekti bu, bir insanı Tann'nın değil, bir başka insamn yargılaması gerektiğini itiraf etmekti. Kuşkusuz bunu hemen böyle net algılayamadım, yine de başka bir insanın gözlerine takılı kalmış bakışını görmek her yanımı ürpertti, bu arada Tann, Hippolyte'in kansının ellerinde, sanki göze çarpmayacak kadar önemsiz bir şeymiş gibi durmaya devam ediyordu.

Aslında ağır adımlarla ilerleyen can çekişmesi, bizlerin gösterdiği dinsel saygının ve bekleyişin ağırlığı altında giderek daha gergin bir can çekişmeye dönüşmüştü. Kendimizdeki bütün gerginliği ona aktanyorduk çünkü. Frederick'i, bir insanın ölüm anı gibi böy-lesine özel, böylesine alışılmadık bir olay karşısında münasebetsiz bir davranışta bulunmasından kaygı duyacak kadar iyi tanıyordum. Ama hâlâ saygı duruşundaymış, kilisedeymiş gibi dimdikti, tutumunda karşı çıkılacak hiçbir şey yoktu, yalnızca zaman zaman ba-kışlannı elinde olmadan Am61ia'dan kaçınp, benim için de bir merak konusu olan, bulunduğum yerden zaten rahatça göremediğim diğer gövdenin yattığı köşeye doğru kaydınyordu; Frederick'in gittikçe sıklaşan ısrarlı bakışları yüzünden, gidip bizzat bakmaya karar verdim... ve köşeye yaklaştım. Orada canlı yatan, canlı ne kelime, altın rengi bir inceliğin capcanlı örneği, narinliği Karol'un narinliğinin kopyası olan, iri siyah gözlerinin ve koyu esmer teninin, yerde rasgele duran kollarını ve çıplak ayaklarını olduğundan daha da vahşi kıldığı (bir oğlan) gördüğümde duyduğum korkuyu ve heyecanı anlatamam!

Vahşi bir sarışın, yırtıcı bir kedi, çıplak ayaklı nefis bir köylü -bu kir pas içindeki görkemli idol, yerde serili yatarken bile tehlikeli bir çekicilik taşıyordu. Bu gövde? Bu gövdenin ne işi vardı burada? Buraya nasıl gelmişti? Karol'un... Karol'un bir tekrarı gibiydi, ama bir oktav altında... ve birdenbire odadaki gençlerin yalnızca nicelikleri değil (çünkü iki kişi yerine üç kişi olmak farklıydı), nitelikleri de çoğaldı, başkalaştı, daha vahşi, daha

bayağı bir şeye dönüştü. Karol’un gövdesi, seker gibi harekete geçti hemen, aniden yükseldi, genişledi ve Henia, huşu içinde diz çökmüş olmasına rağmen, bembeyaz bir fırtına gibi diğer ikisiyle günahkâr ve gizemli bir suç ortaklığına girdi. Bu arada Amölia’mn can çekişmesinin üstüne bazı iffetsiz lekeler düşmüş, şüphe çekici bir can çekişmeye dönüşmüştü -onunla bu çocuk arasında ne tür bir bağ olabilirdi, çocuk, tam o ölürken buraya niçin gelmişti? Bu Ölümü çevreleyen koşullar gittikçe karmaşıklaşıyordu, ilk bakışta göründüğünden çok daha karmaşıktı her şey...

Dalgınlıkla ellerini cebine sokan Frederick, hemen ardından geri çıkardı ve pantalonunun dikişleri hizasına koydu.

Albert diz çökmüş dua ediyordu.

Hippo'nun kansı haçı sallamaya devam ediyordu yine, çünkü başka bir şey yapamazdı -haçı yere bırakmak olacak iş değildi.

Amelia’mn parmağı titredi, yukan kalktı ve birine doğru... kendisine ağır ağır yaklaşan Frederick’e doğru yöneldi. Kadın parmağını, Frederick başım onun dudaklan hizasına eğinceye kadar sallamaya devam etti, sonra da umulmayacak kadar sert bir sesle, “Gitmeyin. Göreceksiniz, Görmenizi istiyorum. Her şeyi. Sonuna kadar” dedi.

Frederick eğildi ve geri çekildi.

Ancak bundan sonradır ki kadın gözlerini haça doğru çevirdi ve büyük bir olasılıkla dua etmeye başladı, dudaklarının belli belirsiz kıpırdayışı bunu gösteriyordu - sonunda her şey normale döndü:

Haç, onun duası, bizim başucunda saygı dolu bekleyişimiz - bu durum çok uzun sürdü, hiçbir kuvvetin haçtan uzaklaştıramayacağı bu duanın coşkunluğunun tek göstergesi akıp giden zamandı yalnızca. Bu kıpırtısız, neredeyse ölü ama sürdüğü için de heyecan veren yoğunluk, ölmek üzere olan kadını kutsallaştırıyordu. Albert, Hippolyte ve karısı, Henia, ev ahalisi, diz çökmüş, ona eşlik ediyorlardı. Frederick de diz çöktü. Boşuna. Çünkü can çekişmekte olan kadın haçla dopdolu olsa da, talep ettiği şey etkisinden hiçbir şey kaybetmemişti. Her şeyi, sonuna kadar görmesini istiyordu. Ne işine yarayacaktı bu? Son bir gayretle, Frederick’i dine döndürmeyi mi

umuyordu? Ona Katolik bir ölüm nasıl olur göstermek mi istiyordu? Ne olursa olsun, yüce yargı rolünü İ^a değil Frederick oynuyordu; eğer İsa'ya dua ediyorsa, bunu Frederick için yapıyordu, bu nedenle o istediği kadar diz çöksün, bu rolü daha az üstlenmiş olmuyordu, yüce yargıç ve Tann olan İsa değil oydu, çünkü Am6iia onun için can çekişiyordu. Ne kadar can sıkıcı bir durumdu -onun elleriyle yüzünü gizlediğini görmek şaşırtmıyordu beni. Dakikalar geçiyordu ve geçen her dakikayla Amelia'nın hayatının biraz daha solduğunu biliyorduk. Ama o duasını uzattıkça uzatıyordu, duayı, son kertesine değin gerilen bir ip gibi en gergin halde tutabilmek için yapıyordu bunu. Parmağı yeniden kıpırdadı ve bu kez oğlu yönünde sallanmaya başladı. Albert, Henia'ya sanlarak annesine yaklaştı. Parmak onlara doğru, suçlayıcı bir hareketle döndü ve Amelia çabucak, "Yemin edin bana," dedi. "Hemen... Sevgi ve sadakat. Çabuk."

Ellerine doğru huşu içinde eğildiler. Henia hıçkırmaya başladı. Ama parmak çoktan doğrulmuş, bu kez karanlık köşeye doğru, bu köşeye yığılmış gövdeye doğru yeniden sallanmaya başlamıştı... Herkeste bir hareketlilik oldu. Onu yerden kaldırdılar -yaralı olduğunu gördüm, yanılmıyorsam baldınndan yaralıydı- ölmekte olan kadının önüne getirdiler. Kadın dudaklannı oynattı, kendisi gibi kanlar içinde olan bu (oğlanın) burada ne aradığını ve aralannda ne olduğunu nihayet öğreneceğimi düşündüm... Ama kadın güçlükle soludu, bir kez, bir kez daha denedi ve bembeyaz kesildi. Hippoly-te'in kansı haçı daha yükseğe kaldırdı. Am61ia ümitsizlik içinde Frederick'in gözlerini aradı ve gözleri karşılaştığında - son nefesini verdi.

bölüm

Yere diz çökmüş olan Frederick, ayağa kalkarak odanın ortasına doğru ilerledi. "Onun için dua edin!" diye bağırdı, "Bu Ölümün önünde eğilin!" Vazodan bir buket gülü çekip aldı ve divanın aya-kucuna fırlattı, sonra elini Albert'e uzatarak, "Bu yüce ruh cennete gitmeyi hak ediyordu! Bize artık onun önünde sessizce eğilmek düşüyor!" dedi. Konuşmasına eşlik eden abartılı el kol hareketleri şöyle dursun, yalnızca bu sözcükler bile içimizden başka birinin ağzından çıkmış olsaydı, çok gülünç kaçarlardı. Oysa o, dokunaklı olmaya hakkı olan -sıradışı yeni bir düzen yerleştiren- bir hükümdar gibi buyururcasma içimize işletiyordu bu sözleri. Bir hükümdar, bir tören kuralları ustası! Bu coşturucu konuşmaya kendini kaptıran Alben de ayağa kalktı ve elini minnetle sıktı. Frederick'in

bu girişimi, Am61ia'nın can çekişmesini bulanıklaştırmış olan bazı garip münasebetsizlikleri silmeyi ve ona hak ettiği ışıltıyı iade etmeyi amaçlıyor gibiydi. Aramızda kargaşa yaratmayı tasarlıyor gibi önce sağa sonra sola birkaç adım attı ve yerde yatan (oğlana) yaklaştı. “Diz çök!” diye buyurdu, “diz çök!” Bu buyruk da, bir anlamda önceki buyrukların doğal bir uzantısıydı ama öte yandan patavatsızlıktı da, çünkü yaralı ve kıpırdayamayacak durumda olan birine sesleniyordu; bu patavatsızlık, Frederick'in otoritesinden dehşete düşmüş olan Albert, Hippolyte ve KaroFun, diz çöktürmek üzere oğlanın üzerine saldırmalarıyla daha da belirginleşti. Evet, artık bu kadarı fazlaydı! KaroFun elleri diğerini omuzlarından kavradığında, Frederick direnmeyi bıraktı, sustu ve sönükleşti.

Ben afallamıştım, tükenmiştim... bunca heyecan... oysa onu tanıyordum... biz ve kendisi için yepyeni bir oyun icat ettiğini de biliyordum... Odada bir ölünün varlığının verdiği gerginlik içinde, esrarengiz davranışı, yalnızca onun hayal gücünün bildiği bir amaç doğrultusunda gelişiyordu. Her şeyde, belki kendisi için bile çok açık seçik olmayan bir niyet gizliydi. Niyetinin yalnızca başını bildiğini söylemek daha yerinde olurdu kuşkusuz. Söz konusu olan Amelia'ya karşı saygı göstermek miydi? Hayır, aramıza bu ne kadar olabilirse o kadar tehlikeli ve rahatsız edici yaralıyı sokmak, onu bulunduğu yerden “çekip almak”, gün ışığına çıkarmak ve onu Henia'yla Karol'a “bağlamak” söz konusuydu daha çok. Ama onlarla bu yaralı arasında nasıl bir ilişki olabilirdi ki? İşin doğrusu bu yabanıl sarışın bizim çiftimize yalnızca yaşı açısından (o da on altı yaş civarında olmalıydı) uygundu ama bunun ötesinde ortak yanlarını görmüyor ve Frederick'in de görmediğini düşünüyordum; karanlık bir duygunun harekete geçirdiği, bu duygu bende de vardı ama sezgisel bir şey söz konusuydu: Yerde yatan, diğer ikisinin bir çift oluşunu daha da çok doğruluyor, bir bakıma onlan “şeytanileştiriyordu”... İşte bu nedenle Frederick, Henia'ya ve KaroFa giden bir yol çizmeye çalışıyordu ona.

Ancak ertesi gün (cenaze hazırlıklanyla dolu bir gündü) ölümle sonuçlanan bu kazanın nasıl olduğunu bütün ayrıntılanyla anlattılar bana, yine de aşın derecede karmaşık, tuhaf ve inanılmaz geldi. Bir gün öncesinin olaylannı tam olarak aktarmak kolay değildi, arada insanı ümitsizliğe düşüren boşluklar vardı, yetmiyormuş gibi olayın tek tanıklan, şu Olek, Olek Skuziak ve yaşlı hizmetçi Valene kaba saba ve kör cahil düşünceleri içinde sürekli kayboluyorlardı. Her halükârda, çalışma odasından aynlan Am&ia'nın

mutfaklara giden merdivende bir gürültü duyduğu ve şatoya bir şeyler çalmak ümidiyle giren Olek’le burun buruna geldiği ortadaydı. Amelia’mn geldiğini duyunca, önüne ilk çıkan kapıya atılmış ve hizmetçinin odasına girmişti, Valene sıçrayarak uyanmış ve hemen bir kibrit çakmıştı. Olayın gerisi, onun karmakanşık anlattıklann-dan öğrenildi. “Kibriti çakıp, odada biri olduğunu görünce, sırtıma bir ağn saplandı, hareket edemiyordum, kibrit de sönmek üzereydi, parmağım yanıp su topladı, hâlâ duruyor. Hanımefendiyi kapının önünde kımıldamadan karşısında dururken gördüm. Kibritim

söndü. Hiçbir şey görünmüyordu, kepenkler inikti. Öylece uzanıp

►

kaldım, bakıyordum, hiçbir şey göremiyordum, karanlıktı, hiç değilse yer gıcırdasa, hayır, hiç, sanki kimse yokmuş gibi, nefes bile almıyorum, ruhumu Tann’ya emanet ediyorum, ama hiçbir şey olmuyor, sessizlik, yerde sönmek üzere olan kibrite bakıyorum ama hiçbir şeyi aydınlatmıyor, derken hop, o da sönüyor, hiç, en azından nefeslerini tutmasaîardı, o da Öbürü de, hiç. Sonra birden... (sanki dili beklenmedik engellerle karşılaşmış gibi tıkandı) birden... nasıl oldu bilmem... ama bir de baktım ki Hanımefendi onun

üstüne atılıyor... Yemin ederim! Üstüne evet, ya da altına... çünkü bacaklanna atlamıştı... İkisi yerde yuvarlanmaya başladılar!.. Nasıl oldu bilmem, Tann beni korusun, ama tek kelime etmiyorlardı, ne o ne öbürü, yalnızca yerde yuvarlanıyorlardı, sessizce. Hanımefendiye yardım etmek isterdim ama nerde, bayılıp kalmışım, derken ete giren bir bıçak sesi duydum, bir kere, iki kere, bıçak yeniden ete saplanıyor, derken ikisi birden çekip gittiler ve onlan bir daha göremedim. İşte asıl o zaman bütün bütüne bayıldım. Bütün bütüne!”

“Bu tamamen imkânsız!” diye bağınyordu Albert. “Bunun böyle olmuş olması mümkün değil! Annemin böyle... böyle davranabileceğine ölsem inanmam! Bu aptal bunak her şeyi kanştınyor, o kazkafasının içinde her şeyi birbirine kanştınyor, ah, gerçekten tavuk gıdaklamasını tercih ederim. Bir tavuk gıdaklamasını tercih ederim!”

Eliyle alnını sildi.

Ama küçük Olek Skuziak'ın tanıklığı, yaşlı hizmetçininkine uyuyordu: Hanımefendi üstüne sıçramış ve bacaklarına atlayarak onu "yere sermişti". Elinde bıçak varmış. Yalnızca yan tarafındaki ve baldırındaki yaralan değil, ensesindeki ve ellerindeki belirgin ısınk izlerini de gösteriyordu. "Isırıyordu," diyordu. "Elinden bıçağı aldım, bunun üzerine bıçağın üstüne atladı, ben de düştüm... Beni böylece yakaladılar."

Am61ia, onun dediği gibi düşerek bıçağa "saplanmış" olsundu, hiç kimse buna inanmak istemiyordu doğrusu. "Yalan!" diyordu Frederick... Isınklara gelince, aman Tanrım! İnsan eli silahlı bir haydutla (çünkü bıçağı o tutuyordu, Am€lia değil) hayatı için alt alta üstü üste çırpınarak mücadele ediyorsa... yani insanın sinirle-ri... nasıl söylesem... Şaşılacak bir şey yok bunda. İçgüdü, kendini savunma içgüdüsünün ne olduğunu bilirsiniz hepiniz..." Böyle nutuk atıyordu Frederick. Yine de, bütün bunlar çok tuhaf... ve şaşkınlık vericiydi. AmSlia'yı şu... şeyi ısırırken düşünmek... Bıçağa gelince, mesele bir hayli karmaşıktı, çünkü bıçağın Valerie'nin olduğu ortaya çıktı, ekmek keserken kullandığı, çok keskin bir mutfak bıçağıydı bu. Hizmetçinin yatağının yanındaki başucu masasının üstüne koyulmuştu, yani tam Amelia'nm durduğu yere. Bundan da Amelia'nın bıçağı el yordamıyla bulduğu ve elinde bıçakla şu... şeyin üstüne atladığı sonucu çıkıyordu.

Amelia'nın katilinin ayaklanmn çıplaklığı dikkat çekiyordu; onda, aslında oldukça sıradan iki renk baskındı, balta girmemiş ormanlardaki bataklıklar gibi ölümcül siyah gözlerinin üstüne düşen altın sansı saçlar. Bu renkler, dişlerinin saydam, hatta zarif ışıltısıyla daha da öne çıkıyordu, dişlerin beyazlığı ister istemez hemen... şeyi düşündürüyordu.

Sonra? Sonra ne? Sonra Am&ia, gittikçe kendisini sıkan bir kıskaç duygusu veren bir bekleyiş içinde bu (oğlanla) karanlıkta kalınca, artık kendini tutamamış ve... ve... el yordamıyla hemen oradaki bıçağı almış. Alınca vahşileşivermiş. Onu öldürmek üzere üzerine atlamış, ikisi birlikte yerde yuvarlanınca da ısırmaya başlamış. O. O azize kadın. O yaşta. Tannsıyla, ilkeleriyle, her zaman sadakat ve doğrulukla geçen hayatıyla, herkesin örnek olarak gösterdiği o kadın. Aşçının ve haydutun güdük hayal güçlerinin ürünü, ciddiyetten uzak bir açıklamaya benziyordu bu, kendilerine uygun, ilkel bir efsaneydi, onların anlayışını aşan karanlık ve esrarengiz bir gerçeğin

çarpıtılmasıydı. Hizmetçi odasının karanlıkları, onların hayal güçleriyle kör bir karanlığa dönüşmüştü. Bunca bilinmeyenle başı dönecek kadar hırpalanmış olan Albert, bundan sonra ne yapacağını bilemiyordu. Bütün bu olay, ölümcül bıçak darbesinden çok daha kesin biçimde alıyordu annesini onun elinden, onun kafasındaki anneyi zehirliyordu, bozuyordu... annesinin, bu on altı yaşında gövdenin üstüne dişleriyle ve delicesine sapladığı bıçağıyla oluşturduğu şirretlik izlenimini nasıl silecekti? Böyle bir ölüm bütün hayatı boyunca peşini bırakmayacaktı. Frederick elinden geldiğince onu cesaretlendirmeye çalışıyordu. “Bunların tanıklığını kesinlikle ciddiye alamayız,” diyordu. “Bir kere hiçbir şey görmemişler, çünkü her yer karanlıkmış. Zaten bu anlattıkları kadın annenize hiç benzemiyor, onun kişiliğiyle hiç bağdaşmıyor; emin olabileceğimiz tek şey olayların onların anlattığı gibi geçmediğidir, bizim için olduğu kadar onlar için de anlaşılmaz olan o karanlıkta her şey başka türlü geçmiş olmalı... Kesinlikle böyle, başka türlü olamaz... yine de tabii... karanlıkta olduğuna göre... (-Ne? Ne yani? diye sordu Albert, tereddüt ettiğini görünce) ...yani anlıyor musunuz, karanlıkta... karanlık... karanlık insanda beklenmedik davranışlar ortaya çıkarabilir... însan dünyada yaşar değil mi? Oysa karanlıkta dünya kaybolur. Anlatabiliyor muyum, etrafımızda hiçbir şey, hiç kimse yoktur, insan kendisiyle baş başa kalır. Anlıyorsunuz değil mi? Buna alışığızdır, doğaldır bu, biliriz ki lambayı söndürdüğümüzde karanlık olur, ama bazı durumlarda karanlık bizi tamamen körleştirebilir... Ama böyle bir karanlıkta bile annenizin değişmemiş olması gerek, değil mi? Ama yine de şu durumda karanlıkta bir şey... (-Ne? diye sordu Albert, konuşun Allah aşkına!) ... Hiç canım, hiç, kuşkusuz çok aptalca bir şey... (-İyi de ne?) ... Gerçekten bir şey değil, yalnız... ama şu kaba saba, hatta belki okuma yazma bile bilmeyen genç çocuk... (-Ama okuma yazma bilip bilmemesinin ne önemi olabilir ki?) ...Hiçbir önemi yok, ama yalnızca bu durumda karanlığın, içinde gençliği sakladığını söylemek istiyorum... Çıplak ayaklı bir çocuk vardı ortada... böyle bir şeyi bir gence yapmak çok daha kolaydır... yani demek istediğim, daha ciddi biri olsaydı, o zaman... (-0 zaman ne?) Hayır, yani bir gençle her zaman daha kolaydır, evet daha kolaydır -karanlıkta

tabii- büyük bir insan yerine genç bir insana yapmak daha kolaydır bunu, ve... Söylemek istemediğim bir şeyi söyletmeye çalışmayın!” diye bağırdı, gerçekten korkmuş gibi bir hali vardı, alnının üstünde birkaç ter damlası parlıyordu. “Öylesine bir düşünce işte, bir varsayım... Anneniz hiçbir

zaman... hayır, delilik bu, saçmalık, şeytanlık! Öyle değil mi Karol? Ha Karol?”

Niçin onun tanıklığına başvuruyordu? Madem korkmuştu, o zaman ne diye onu kışkırtıyordu? Ama bir felaketi önleyeyim derken çabuklaştıranlardandı o, bu tür insanlar taşıdıkları felaket korkusuyla felaketi çekerlerdi, daha da büyütürler, yaratırlardı. Felaketi bir kez düşünmeyegörsünler, onu didiklemenin, dürtükleyip durmanın Önüne geçemezlerdi. Eğer böyle tehlikeli bir bilinç taşıyorsa, bunun tek nedeni bilincini aydınlıkla değil, karanlıkla özdeşleştiriyor olmasıydı, onun için içgüdü kadar kör bir şeydi bilinç, ona güvenmiyordu, onun tutsağı olduğunu hissediyor ama bu bilincin kendisini nereye sürükleyeceğini bilemiyordu. Üstelik zekâ ve hayal gücü fazlalığından ötürü kötü bir psikologdu da. İnsana bakışı öylesine genişti ki, her şeye yer vardı bu bakışta. Hatta Amelia’yı bile olmadık durumlarda hayal edebilmişti. Öğleden sonra Albert “bu işi polisle halletmek”, başka bir deyişle polisin muhtemel bir işgüzarlığını iyi bir bahşişle engellemek için şehre indi -eskaza yetkililer bu işe burunlarım sokarlarsa, Allah bilir neler olurdu. Cenaze ertesi sabah, alelacele kalktı. Sonraki gün, şatoyu hizmetçilere emanet eden Albert’i de yanımıza alarak Powor-na’nın yolunu tuttuk. Albert’in bizimle gelişine hiç şaşırmadım, böyle bir anda Henia’yı yalnız bırakmak istememesini anlıyordum. Kadınlarla, Hippolyte ve Albert’in olduğu araba önden gidiyordu, arkada da Karol’un kullandığı araba, ben, Frederick ve biri daha: Olek.

Ne yapacağımızı bilmeden onu da yanımıza almıştık. Bırakmak olmazdı. Katildi o. Zaten ne olursa olsun Albert onu bırakmazdı, bu ölüm meselesi kapanmamıştı daha, işi bu noktada bırakamazdık... asıl önemlisi, Albert hâlâ onun ağzından bu ölümün daha uygun, daha az şaşırtıcı, değişik bir yorumunu almayı başarabileceğini ümit ediyordu. İşte böylece genç katil arabaya binmiş, en uca, arabacı koltuğunun önüne, samanların içine, Karol’un ayaklarının dibine uzanmış, ayaklarını çamurluklara dayamıştı. Frederick ve

ben arkada oturuyorduk. Araba yolun kıvrımlarını takip ederek tepeleri inip çıkıyor, manzara bir açılıyor bir kayboluyordu. Atlar tozların ve buğdayların ağır kokusu içinde tırıs gidiyorlardı. Arka koltukta oturan Frederick her ikisini de, hem KaroFu hem de Olek’i gözünün önüne oturtmuştu, ancak bu şekilde içi rahat edecekti, başka bir şekilde değil. Birbiri ardından tepecikleri

aşan bu arabada dördümüz, tuhaf bir birliktelik, anlamlı bir mesaj, garip bir yan yanalık oluşturuyorduk... ve oluşturduğumuz bu biçim, sessiz yolculuğumuz sürdükçe de, daha da fazla kurcalıyordu insanın kafasını. KaroFun alçakgönüllülüğü çok şaşırtıcıydı, ürkek yeniyet-meliği, rekabetin trajik darbeleri altında güvenini yitirmiş gibi görünüyordu, olabildiğince sessiz, nazik ve uysaldı... Duruma uygun olsun diye siyah bir kravat bile takmıştı hatta. İkisi elli santim ötemizde, Frederick’le benim önümde, arabanın ön koltuğunda oturuyorlardı. Atlar tırıs gitmeye devam ediyorlardı. Frederick’in yüzü onlara dönüktü... ne görmeyi umuyordu ki? Bu iki yeniyetme gövdeyi, yaşlarından gelen kardeşlik öylesine birbirine bağlıyordu ki, tek bir gövde gibi duruyorlardı. Ama Karol, elinde dizginleri ve kırbacıyla, ayağında ayakkabıları ve paçaları yukan sıyrılmış pan-talonuyla diğerinden daha üstündü. İkisinin arasında ne bir sevgi ne de gizli bir anlaşma vardı, yalnızca bir gencin diğerinin karşısında duyacağı katılık vardı, orada, köşelerinde oturmuş, belli etmeden şu ilkel, düşmanca kötü niyeti duyuyorlardı birbirlerine. Karol’un Frederick’le ve benimle dayanışma içinde olduğu belliydi, gözaltında tutmakla yükümlü olduğu şu halktan arkadaşa karşı bizimle, kendi sınıfının insanlarıyla birlikteydi. Saatler süren kumlu yol boyunca Önümüzdeydiler onlar (yol kimi zaman dörtnala gidilecek kadar genişleyip açılıyor, hemen ardından iki kalker kayanın arasında yeniden daralıyordu), ikisi de önümüzdeydi ve bu bir şeyleri harekete geçiriyor, bir şeyler yaratıyor, ikisini çevreliyordu. Oysa ilerde, uzakta, zaman zaman tepelerin üzerinde onu -nişanlı kızı- götüren araba beliriyordu. Atlı araba bir görünüp bir kayboluyordu ama kendini hiç unutturmuyordu, bazen onu uzun süre görmüyorduk ama her seferinde yeniden ortaya çıkıyordu. Yol boyu yanından geçtiğimiz tarlaların eğimli kareleri ve koruların oluşturduğu çizgi etrafımızı dolanıp sonra yeniden yayılıyor ve bir eörünüo bir kavbolan. uzak **Ders Dekti fi** e re **gömülüD** giden bu sı-

v 1 * A* ı V

RÖN/Pürnopr *fi

kıçı geometride Frederick’in, profili benimkine çok yakın yüzü asıh duruyordu. Ne düşünüyordu? Neyi? Arabanın arkasındaydık, arabayı

izliyorduk; ayaklarının dibinde altın sarısı saçlı, kara gözlü, çıplak ve kirli ayaklı öbür oğlanı tutan Karol'da da yavaş yavaş kimyasal bir değişim oluyordu sanki, öndeki arabayı, bir yıldızın diğerini izlediği gibi izliyordu ama öte yandan daha şimdiden bir oyun arkadaşıyla birlikteymiş gibi davranıyordu, bu ortak varoluşa dizlerine kadar gömülmüş, bu oğlana bağlanmıştı, hatta öyle bir bağlanmıştı ki, birdenbire birlikte kiraz yemeye ya da elma dişlemeye başlasalar şaşırmayacaktım. Atlar hâlâ tırıs gidiyorlardı. Evet, Frederick onlar hakkında böyle düşünüyor olmalıydı; ya da benim böyle düşündüğümü mü sanıyordu? Profili «benimkinin çok yakınında duruyordu ve ben artık bu düşüncelerin hangimizin kafasında biçimlendiğini bilemiyordum. Ne olursa olsun, saatler süren bir yolculuktan sonra Powoma'ya geldiğimizde, bu iki oyun arkadaşı çoktan "Henia için birlikteydiler," onun arkasında, bizim önümüzde süren bu uzun yolculuğun etkisi altında Henia'dan ötürü bağlanmışlardı birbirlerine.

Tutsağımızı demir parmaklıklı bir penceresi olan küçük bir kilere yerleştirdik. Yaralan hafifti, dolayısıyla kaçabilirdi. Uzun yolculuktan tükenmiş bir halde, herkes yatağa attı kendini; bütün bir geceyi, sabahın da büyük bir bölümünü derin bir uykuda geçirdim, ertesi sabah belirsiz ama burnumun ucunda vızıldayan bir sinek kadar rahatsız edici duygular içindeydim. Her seferinde kaçan ama sürekli vızıldayan bu sineği yakalayamıyordu m bir türlü -nasıl bir sinekti acaba? Öğle yemeğinden önce Hippolyte'e son olaylarla ilgili bir ayrıntıyı sorduğumda tuhaf bir duyguya kapıldım, verdiği cevapta kesin olarak bir ton değişikliği vardı- kendini beğenmiş bir tavn olduğundan değil, yalnızca biraz kibirliydi, aşağılayıcı ya da fazla kurumlu olduğundan da değil ama sanki bu konudan artık sıkılmış ya da uğraşacak başka işleri varmış gibi bir hali vardı. Ortada bir cinayet varken uğraşacak başka işleri nasıl olurdu insanın? Albert'in ses tonunda da bazı yeni değişimler fark ediyordum -nasıl desem- kuruluk, hatta evet, neredeyse bir tür gurur. Gurur mu? Ne diye? Bu ton değişimi, şaşırtıcı olduğu kadar anlaşılmazdı, nasıl olabiliyordu da Albert, annesinin ölümünden iki gün sonra böyle hindi gibi şişinerek gezebiliyordu? Aşın derecede gergin si* nirlerim yüzünden, gökyüzündeki atmosfer basıncının yer değiştirdiğinden ve yepyeni bir rüzgânn esmeye başlamış olmasından kuşku duydum hemen -ama hangi rüzgârdı bu? Bir şey bozuluyor, değişiyordu. Yön değiştiriyordu. Bu önsezi ancak akşam, Hippolyte'nin yemek odasından geçerken bir kez yüksek sesle, hemen ardından da sesini alçaltarak "İşte buna talihsizlik denir!" dediğini duyduğumda somutlaştı.

Birdenbire iskemleye oturdu Hippolyte, ağlamaklıydı... derken yeniden kalktı, atlan arabaya koştu ve gitti. Kesinlikle yeni bir şey olmuştu, artık emindim bundan ama kimseye sormak istemiyordum. Ancak akşam geç saatte, Frederick ve Albert'in çimenlerde sohbet ederek tur attıklarını gördüğümde, söz konusu değişimin nedenini öğrenebilirim ümidiyle yanlanna yakla-

■ *m*

şabildim. Ümitlerim boşa çıktı! Geçen günkü ölüm olayından konuşuyorlardı yine -bir gün öncesinin tonuyla- samimi, alçak sesle sürüp giden bir sohbetti bu: Frederick başını hafifçe öne eğmiş, gözlerini botlanna dikmiş, cinayeti incelemeye devam ediyor, gerekçeler buluyor, anyor, çözümlüyor, tartıyordu... onun bu hali, sinirleri iyice yıpranmış olan Albert'in sonunda kendini savunmaya başlamasıyla son buldu, biraz nefes almasına izin vermelerini rica ediyordu Albert, hatta onu böyle üzmenin nezaketsizlik olduğunu söylemeye kadar vardırdı işi! "Anlayamadım," dedi Frederick. "Bununla ne demek istiyorsunuz?" Albert ondan merhamet dileniyordu. Olay daha çok yeniydi, öylesine beklenmedik, öylesine korkunç bir şeydi ki, alışmaya vakti olmamıştı. İşte bundan sonradır ki, Frederick onun ruhuna yırtıcı bir kuş gibi saldırdı.

Fazla tumturaklı bir benzetme belki, ama gerçekten bu ruhun üstüne "atlarken" gördüm onu -hem de çok yüksekten. Sözlerinde merhametten, teselliden eser yoktu, tersine, annesinin ölümünden ötürü kahrolduğunu görme isteği vardı. İsa'nın acısını an be an yaşayan Katolikler gibiydi tıpkı. Daha en başında Katolik olmadığını ortaya koymuştu. Hatta belli bir ahlâka, hani nasıl derler, sahip olmadığını da. Hiç erdemli olmadığını da. "Bu acıyı sonuna kadar tüketmenizi ne adına sizden istediğimi soracaksınız (diyordu). Yalnızca gelişme adına diye cevap veririm. İnsan nedir? Bunu bildiğini kim iddia edebilir ki? İnsanoğlu bir muammadır (bu sıradan söz onun duda^anndan utanç verici ve şeytanca bir şey, bir acı gibi dökülmüştü). Bir aynadan çok daha dobra, hem melek hem

şeytan bir gayya kuyusudur insan! Ama bizler her şeyin sonuna kadar gitmeliyiz (bu "liyiz"i bir sır verir gibi, dramatik bir biçimde söylemişti). Bu kaçınılmazdır, anlıyor musunuz? Gelişmemizin koşulu budur. Bizler gelişmeye mahkûmuz. Bu kanun hem insanlık tarihinde hem de tek tek her

insanın kendi tarihinde vardır. Çocuğu ele alın. Çocuk yaşamaya daha yeni başlamıştır, çocuk bir varlık değildir, çocuk yalnızca çocuktur, bir başka deyişle bir giriş, bir başlangıçtır... Ya bir genç (neredeyse tükürür gibi çıkmıştı bu sözcük ağzından), o ne bilir? Ne hissedebilir ki... şu... embriyon? Ama biz?,. Biz? Biz?" diye haykırdı. Ve sırası gelmişken ekledi:

"Annenizle aramızda daha ilk anda derin bir iletişim oluştu. Katolik olduğu için değil. Bir iç ciddiyete sahip olduğu için... bunu siz de biliyorsunuz... hafif bir kadın değildi o..."

Gözlerini Albert'in gözlerine dikti -aslında böyle bir şeyi hiç yapmamıştı şimdiye kadar- Albert tam anlamıyla altüst olmuştu ama bakışım kaçırmaya cesaret edemiyordu.

"O da her şeyin sonuna kadar giderdi hep."

"Ne yapayım yani?" diye bağırdı Albert, kollarını havaya kaldırarak. "Ne yapayım istiyorsunuz?"

Karşısında başkası olsaydı ne bu tonla konuşabilir, ne de kollarını böyle havaya kaldırabilirdi. Frederick onun koluna girdi, diğer elinin işaret parmağını doğrultarak, "ona erişin," dedi. "Gönlünüzün çektiğini yapın. Ama ne yapıyorsanız anneniz gibi ciddiyet ve titizlikle yapın." Olgunluğun temel şartı olarak ciddiyet -hiçbir gevşeme olmuyor, hiçbir şey, her şeyi sonuna kadar inatla didiklemeye çalışan bu bakışın sertliğini azaltmıyordu... Albert bunca katılık karşısında kendini nasıl savunacağını bilmiyordu, çünkü karşısındaki gerçekten çok katıydı. Aksi halde bu davranışının ciddiyetinden, koluna girmesinin samimiyetinden kuşku duyardı... ama bu oyun bu kadar şiddetle dolu olduğundan, Frederick'e güvenmek zorundaydı. Albert'in gözünde sarsılmaz bir ön gerçekti bu. Katolikliği, tanrıtanımazlığın vahşiliği karşısında isyan ediyordu (inanan için tanrıtanımaz vahşidir) ve Frederick'in sahipsiz, dolayısıyla da yasadan yoksun, yalnızca insanın sınırsız keyfinin hüküm sürdüğü dünyası tam bir kaos gibi görünüyordu ona... ne var ki Katolik olarak ahlâki bir buyruğa, bu buyruk dinsiz ve vahşi dudaklardan çıkmış da olsa, aldırmazlık edemiyordu. Üstelik annesinin ölümünü yeterince önemseyememek düşüncesiyle titriyordu -onun dramının, sevgisinin ve saygısının düzeyine ulaşamamaktan korkuyordu. Frederick'in dinsizliğinden çok, kendi vasatlığından, onu namuslu bir avukat yapan her

şeyden korkuyordu. Bu nedenle Frederick'in kendinden emin üstünlüğüne tutunuyor, onda bir destek arıyordu, ah, nasıl olmuş, kiminle olmuş hiç önemi yoktu, yeter ki bu ölümü sonuna kadar hissetsindi! Sonuna kadar yaşasındı bu ölümü! İliğine kadar sömürsündü! Bunun için de vahşi ama her şeyin derinliğine inen bu bakışa ihtiyacı vardı, ciddiyete sarılmaya böyleşine ihtiyaç duyuyordu.

"Peki söyleyin o zaman, bu Skuziak'ı ne yapmalıyım?" diye bağırdı. Onu kim yargılayacak, kim mahkûm edecek, sorarım size! Onu tutsak almaya hakkımız var mı? Tamam, polise gitmedik, imkânsızdı gitmek; ama onu ilelebet o yüklükte tutamayız ki!"

Konuyu ertesi gün Hippolyte döndüğünde yeniden gündeme getirdi ama karşılığında yalnızca omuz silkti Hippolyte. "Sorun değil. Dert etmeye değmez! Kilerde saklayın! Polise verin! Sıkı bir tokat atın! Serbest bırakın gitsin! Ne isterseniz onu yapın!" Albert onun her şeye rağmen annesinin katili olduğunu söyleyerek Hippolyte'i mantıklı olmaya çağırınca, sinirlendi Hippolyte: "Katil mi? Katil filan değil, küçük bir serseri o. Onu ne yaparsanız yapın ama beni rahat bırakın, yapacak başka işlerim var benim!" Kısacası bir daha bu konuyu duymak istemiyordu. Sanki bu cinayetin yalnızca bir cephesi, Amelia'nın cansız vücudu ilgilendiriyordu onu, öbür cephesinin, yani katilin ise hiçbir önemi yoktu. Zaten kafasının başka şeylerle dolu olduğu telliydi. Ayakta, çini sobaya dayanmış duran Frederick sanki söz almak istiyormuş gibi kıpırdadı birden ama yalnızca, "Ah! AhhL" diye fısıldadı. Yüksek sesle söylememişti bunu. Fısıldamıştı. Kimse böyle bir şey beklemediğinden, fısıltısı büyük bir güçle çınladı odada, Frederick yüksek sesle konuşmuş olsaydı böylesine güçlü çmlamayacaktı. Fısıldadı ve fısıltısıyla öylece kaldı, oysa biz arkasını getirsin istiyorduk. Hiçbir şey söylemedi. Frederick'in tavrındaki en küçük değişikliği ortaya çıkarmayı artık öğrenmiş olan Albert, "Ne dediniz?" diye sordu. "Sanırım bir şey söylemek istiyordunuz."

Frederick kendisine soru sorulunca, bakışlarını odada gezdirdi.

"Evet, yani... onunla, yani o söz konusu olduğuna göre... onunla ne islersek yapabiliriz... ne istersek."

“Onunla mı?” diye anlaşılmaz bir öfkeyle patladı Hippolyte. “Ne diyorsunuz siz?”

Frederick, “Onunla... neyse canım... Hiç önemi yok. Ne istiyorsak, canımız neyi çekiyorsa,” diye geveledi biraz.

“Geçen gün de aynı şeyi annem için söylediniz,” diye birden bağırdı Albert. “Annemin gayet rahat onu... bıçaklaya... çünkü.” Kem küm etti. Bunun üzerine, zaten utanmış olan Frederick, “Hayır, hayır ben öylesine söylüyordum... Bu konuyu kapatalım artık, ne dersiniz?” dedi.

Ne oyuncuydu! Oyununun bütün parçalan ortadaydı, saklama zahmetine girmiyordu bile. Ama bunun ona neye mal olduğu da görünüyordu, *gerçekten* solmuş, oyunu sonuna kadar götürürken titremişti.

Bana kalırsa oynadığı oyun, bu cinayete ve bu katile olabilecek en karmaşık niteliği vermek üzerine kuruluydu ama belki de bu oyunu korku içinde, beti benzi atarak oynamaya çalışıyordu, kendi elinde olmayan bir zorunluluktu belki de bu. Tamam bu sadece bir oyundu, ama bu oyun hem onu hem de durumu etkiliyordu. Sonuç olarak herkes belli bir huzursuzluk hissetti. Hippolyte bunu bahane bilerek kalktı gitti. Albert sustu. Yine de oyuncu, vurduğu darbelerle en azından hedefine ulaşmıştı. Kilerdeki Olek giderek daha tehlikeli birine dönüşmüştü, soluduğumuz hava anlaşılmaz, tuhaf bir şeyle zehirlenmişti sanki (ben bunun kimi hedeflediğini ve neyi amaçladığını biliyordum,..) Her akşam Olek’in yaralarını temizlemek ve sarmak gerekiyordu, tıp bilgisi olduğu için bu işi Frederick üstlenmişti, Karol ona yardım ediyordu. Henia da lambayı tutuyordu; Bu müdahale anlamlı olduğu denli tehlikeliydi de, çünkü her üçü de onun çevresinde eğiliyor, her biri elinde bu eğilmeyi geçerli kılan bir şey tutuyordu: Frederick pamuk, Karol bir leğen ve bir alkol şişesi, Henia lamba; üçünün yaralı kalçanın üzerine eğilişleri, bir bakıma ellerinde tuttukları nesnelerden soyutlanıyor, katıksız ve nedensiz bir eğilme eylemine dönüşüyordu. Lamba yanıyordu oysa. Derken Albert onunla kilere kapanıyor, bazen yumuşak bazen de tehditkâr bir tonla dilediğince sorguluyordu. Ne var ki oğlanın aşağılıklığı, köylü aptallığı yüzünden bir türlü ulaşamıyordu ona; bıkmadan aynı şeyi tekrarlıyordu oğlan. Kadın üzerine atlamış, onu ısırmaya başlamıştı, bu durumda ne yapabilirdi ki? Sorulara yavaş yavaş alışınca, verdiği cevaplar da samimileşti.

Hanım tüm gücüyle ısırıyordu, izleri var.

y>

14

Albert bu bitmek bilmez sorgulamayı, uzun bir hastalıktan çıkmışçasına bitkin, bırakıp gittiğinde, bu kez de Henia gelip, sessiz ve sadık, yanına oturuyordu onun. Karol masayı hazırlıyor ya da savaş öncesinin resimlerine bakıyordu... Henia'ya, onu "Karol*la görmeye kendimi zorlayarak baktığımda, bir zamanlar tahrik edici bulduğum şeylerin hiçbirinin artık tahrik etmediklerini görüp, gözlerime inanamıyor ve çılgın hayal gücümü ayıplıyordum. Aralarında hiçbir şey yoktu, kesinlikle hiçbir şey! Yalnızca Albert'le birlikteydi o! Ama söz gelimi onunlayken de inanıl-maz açgözlüydü! Ne iştah vardı onda ama! Nasıl da büyük bir açlıkla yaklaşıyordu Al-bert'e, sanki genç bir kıza yaklaşan bir erkek gibiydi! Özür dilerim, müstehcen bir şey düşünmüyorum, yalnızca onun ruhuna diz-ginlenemez bir şehvetle saldırdığını söylemek istiyorum. Albert'in bilinçliliği, namusu, sorumluluk duygusu, saygınlığı ve buna ek olarak çektiği bütün acılar, onda aşın bir isteğe neden oluyordu, olgunluğuna öylesine ihtiyacı vardı ki, eminim nişanlısının dazlaklığı, iç gıcıklayıcı bıyığından çok daha çekiyordu onu! Tabii bütün bunlar ruhunda olup biterken Henia her zamanki gibi hareketsiz kalıyordu. Yalnızca onun olgunluğunu içine çekiyor, ona şefkatle sokuluyordu. Kendini uslu uslu onun elinin okşamasına, bu sinirli, anlaşılmaz, yetişkin erkek elinin okşamasına bırakıyordu, bu el (kendi deneyimsiz erken gelişmişliğini aşan) dramatik ölümden ötürü ciddiyet açlığı duyuyor, başka birinin olgunluğuna tutunmaya çalışıyordu. Kahrolası çocuk! Pınl pınl ve güzel olacağına (ki Karol'la birlikte böyle olabilirdi) gidip şu avukat bozuntusunu tercih etmişti, onun çirkinliğinin uyuşuk dokunuşunu arıyordu! Avukat da bundan dolayı ona minnet duyuyor ve onu yanan lambanın ışığında hafif hafif okşuyordu. Birkaç gün böyle geçti. Bir akşamüstü Hippolyte bizlere, kendisini şatoda ziyarete gelecek olan yeni bir misafir beklediğini söyledi. Bay Siemian... Sakin bir biçimde tırnaklarına bakarak, "Ziyarete gelecek," diye fısıldadı.

Ve ardından uykuya daldı.

Haberi duyunca soru sorup saygısızlık etmedik. Sesindeki ağlamaklı ve duygulu tevekkülden, gerçeği çarpıtmaya bile kalkışacak

hali olmadığı anlaşılıyordu. Bu “ziyaretin” arkasında karanlıkta gerili duran, bizi birbirimizle karşı karşıya getirip sıkıştıran koskoca bir tuzak vardı - gizlilik. Kimse artık gizliliğin nerede bitip, açıklığın nerede başladığım çıkaramıyordu - geri kalan her şey de ağır ve sıkıntılı bir sessizliğe ve tehlikeli varsayımlara dönüşüyordu. Ruda’daki trajik olaylarla aramızda oluşan duygu birliği birkaç gündür gizli bir tehditle sarsılmıştı zaten, şimdi bu gizli tehdit kendini çok daha fazla hissettiriyordu, üzerimizdeki ezici ağırlık yakın bir geçmişten, tehlikeli ve çok yakın bir geleceğe yönelmişti. Akşam yağmur yağarken, şu ince ince, hiç dinmeden bütün gece yağan yağmurlardan biri yağarken, evin önünde bir araba durdu, iç odanın aralık kapısından, uzun boylu, paltolu, elinde şapka tutan bir adamın indiğini, önünde lambayı tutan Hippo’yu izleyerek, kendisi için ayrılan odaya giden ilk kat merdivenine doğru yöneldiğini gördüm. Aralık kapı cereyan yaptı, Hippolyte neredeyse elindeki lambayı düşünüyordu, kapı çarptı. Adamı tanıyordum. Evet, o beni hiç tanımıyordu ama ben onu daha önce görmüştüm -birdenbire bu dingin evde kapana kısılmışım duygusuna kapıldım. Bu adamın önemli yasadışı faaliyetlerden sorumlu olduğunu biliyordum, Almanların ısrarla aradıkları direniş şeflerinden biriydi... hiç kuşkusuz bu adam oydu ve eğer o ise bu eve gelişi bizler için belirsizliğin gelişiyle eşanlamlıydı, yazgımız ona bağlıydı çünkü. Gösterdiği yüreklilik artık yalnızca kendisini bağlamıyordu, kendini tehlikeye atarak bizi de tehlikeye atıyordu, hepimizi bazı karanlık işlerin içine sürükleyebilirdi. Bizden bir şey istediğinde, reddetmek durumunda değildik. Çünkü ulus bilinci bizi birbirimize bağlıyordu, hepimiz yoldaş ve silah arkadaşıydık - herkesin herkese alet olduğu, herkesin herkesi ortak dava adına acımasızca kullanabildiği buz gibi soğuk bir kardeşlik.

Hem bu kadar yakın hem de tuhaf denecek kadar tehlikeli olan bu adam, korku veren bir hayalet gibi kapı aralığından görünü vermişti bana, bundan sonra da her şey gerginleşmiş ve bilinmezliğe gömülüp gitmişti. Bizim açımızdan yarattığı tehlikeyi biliyor, yine de bütün bu dekorun verdiği anlatılmaz bir mide bulantısı duymamın önüne geçemiyordum -eylem, direniş, şef, yasadışılıkla örülü kötü bir roman konusu, gençliğin çılgın denilebilecek düşlerinin gecikmiş olarak yeniden yaşanması. Oyunlarımızı her şey bozabi-

lirdi ama bu hayır. Ulus kavramı ve bu kavramı çevreleyen bütün o romantizm benim için içilmesi mümkün olmayan, sırf bana işkence olsun diye icat edilmiş bir kokteyldi. Ama bu kokteyli içmemez-lik edemiyorduk, yazgımızın önümüze çıkaracağı şeyleri engelleyemezdik. “Şefle” akşam yemeğine indiğinde tanıştım. Askere benziyordu, öyleydi de; süvari subayıydı, doğu sının kökenliydi, muhtemelen Ukrayna’dan, kırkını geçmişti, sinek kaydı tıraşlı çok gür sakalının kararttığı bir yüzü vardı, ciddi, zarif hatta çekici bir adamdı. Bütün hizmetçileri selamladı -buraya ilk kez gelmediği belliydi- kadınlann elini öptü. “Biliyorum, korkunç kazayı duydum! Sizler Varşova’dan mı geliyorsunuz beyler?..” Arada sırada gözlerim kapatıyordu, o zaman saatlerdir bitmek bilmez bir tren yolculuğu yapan birine benziyordu... Masanın neredeyse en ucuna oturtuldu; buraya bir teknisyen, yetiştirilen hayvanlan ya da ıvır zıvır işleri kontrol eden biri rolünde gelmişti kuşkusuz -hizmetçilerin varlığı böyle bir tedbir almayı gerektiriyordu. Biz misafirlere gelince, anlaşılan hepimiz durumdan haberdardık -buna rağmen konuşmalar uzadıkça uzuyor, konu bir türlü asıl meseleye gelmiyordu. Bu arada masanın öbür ucunda tuhaf şeyler oluyordu, Özellikle de Karol*la ilgili olarak. Evet, bizim (genç) Karol’un misafir sofrasındaki varlığı bir anda askeri bir uysallığa, bir kölenin hizmet etmek için gösterdiği sabırsızlığa dönüşü vermişti; birdenbire sadakat duygusuyla sarhoş olmuştu işte, gergindi, ölümü yanı başında hissediyordu, askerdi, partizandı, hükümet karşıtı bir sui-

kaba ellerine ve güçlü kollarına sessiz ve öldürücü bir

güç gelmişti, verilen emre uymaya, eylemde yararlı olmaya hazırdı. Bu tür bir değişim geçiren yalnızca Karol değildi ama. Acaba Karol'un bu hali mi etkiliyordu herkesi? Biraz önce son derece rahatsız edici olan bu vasat romantizm, mucizevi bir biçimde dağılmış ve hepimiz, birlikten kuvvet doğar duygusu içinde bir araya gelmiştik. Emirleri bekleyen ve savaş ihtimalini göz önünde bulunduran askeri bir birlik gibi masada oturuyorduk. Direniş, savaş, düşman... bu sözcükler birdenbire günlük hayattan çok daha somut bir gerçeklik kazandılar ve yemek odasını serin bir rüzgâr gibi dolduruverdiler; Henia’yla Karol arasındaki üzücü uyumsuzluğa duyarlı olmak söz konusu değildi artık, hepimiz silah arkadaşı olmuştuk. Yine de saf olmaktan uzak bir kardeşlikti bu! Aslında...

dayanılır gibi değildi, uzun lafın kısası uygunsuzdu! Laf aramızda, yetişkinler olarak, bu mücadele için biraz gülünç ve iğrenç kaçmıyor muyduk? Geçkin yaşta birinin sevişirkenki haliydi halimiz. Frederick'in sıskalığı, Hippo'nun balon gibi gövdesi, karısının silikliği bu mücadeleyle bağdaşıyor muydu hiç? Oluşturduğumuz müfreze daha çok ihtiyat müfrezesiydi, birliğimiz, çözülmekte olan bir birlikti -içinde bulunduğumuz mücadelemizde ve duyduğumuz coşkuda, kardeşliğimizi melankoli ve tiksinti yönetiyordu.

Yine de her şeye rağmen coşku ve kardeşlik hâlâ mümkün olabilirdi, ara sıra bunu düşünüp şaşırıyordum. Ama geri kalan zamanda da Henia ve Karol'a, "Gidin Allah aşkına, bizim içimize girmeyin, çamurumuza bulaşmayın, gülünç oyunumuzdan kurtarın kendinizi!" diye avaz avaz bağırmak istiyordum. Ama onlar hiçbir şey anlamak istemiyorlardı (evet, Henia da) - bize yapışıyorlardı, sokuluyorlardı, kendilerini bize sunuyorlardı, bizim emrimizdeydi-ler, şefin bir el hareketi üzerine bizimle ve bizim için her şeyi yapmaya hazırdılar! Bu hava bütün yemek boyunca sürdü. En azından ben böyle hissettim. Böyle hisseden ben miydim, yoksa Frederick mi?

Kim bilir, belki de farklı kuşaklar arasındaki böyle bir "duygu ve düşünce birliği"nin gizi, insanlığın en karanlık -ve en karmaşık-gizlerinden biridir. Nasıl oluyor da gençlik bir anda olgunluğa, olgunluk da gençliğe ulaşabiliyor? Şimdiki durumda bu gizin anahtarı subaydaydı, çünkü bir subay olarak askere yakın olan, dahası genç askere yakın olan oydu... Yemekten sonra Frederick, Siemi-an'a katili göstermek üzere kilere gitmeyi teklif edince, bu durumu çok daha açık gördük. Bana gelince, bu teklifin rasgele bir teklif olduğunu bir an bile düşünmedim tabii, Karol kendini subaya adadığından beri kilerdeki genç-katil-Olek'in varlığının gittikçe rahatsız edici, hatta dayanılmaz olduğunu biliyordum. Siemian, Frederick, ben, Henia ve Karol bir lamba eşliğinde kilere gittik. Olek, demir parmaklıklı odada bir saman yığınının üzerinde uzanmıştı -uyuyordu- tepesine dikilince kıpırdadı ve bir çocuk gibi elleriyle gözlerini örttü. Karol lambanın ışığım üstünde gezdiriyordu. Siemian onu uyandırmaması için işaret etti. Gördüğü kişi Amelia'nın katiliydi, oysa Karol ona bir katile değil de, şefine beğendirmek istediği biriymiş gibi ışık tutuyordu, Olek'i genç bir katilden çok, genç bir askeri -bir yoldaşı- gösterir gibi gösteriyordu. Askere almak üzere muayene ettiğimiz bir asker adayıydı sanki... Henia onun arkasında duruyor ve Karol'un Olek'i nasıl aydınlattığını seyrediyordu.

Subayı için bir askere ışık tutan asker haliyle Karol, bana son derece şaşırtıcı ve fazlasıyla dikkate değer göründü -iki asker arasındaki içten, kardeşçe bir davranıştı bu ama aynı zamanda acımasızdı da çünkü onu yem olarak kullanıyordu Karol. Bunun da ötesinde, bir genç başka bir gence, bir yetişkin için ışık tutuyordu, -o an ne anlama geldiğini çıkaramasam da- bu çok daha anlamlı geldi bana...

Demir parmaklıklı penceresi olan bu kilerde, lambanın etrafında ve lambanın ışığı altındaki bu üç genç varlığın sessiz patlamalarının tanığıydık -ve onlardaki bu sessiz patlama, bizlerin bilmediği, içten, incelikli, yepyeni bir şeyi açığa çıkardı. Siemian onlara dalgın dalgın baktı, bir saniye bile sürmedi bu bakış ama onun meseleye tamamen yabancı olmadığını anlamama yetti.

Kanallarla birbirinden ayrılmış, üzerleri yeşilimsi su mercimeği likenleriyle kaplı, gölün doğal uzantısı olan dört küçük adacıktan söz ettim mi size hiç? Kanallann üstüne köprüler yapılmıştı. Bahçenin en sonunda, fındık ağaçlan, yabani yasemin ve mazı öbeklerinin arasından dolanan yol, durgun sulann olduğu bu bataklık ta-kımadalan toprakla çeviriyordu. Bir gün oradan geçerken, bu adacıklardan birinin diğerlerinden kesinlikle farklı olduğu duygusuna kapıldım... hangi açıdan? Niye? Mutlaka gelip geçici bir duyguydu ama bahçe her şeyiyle öylesine bizim oyunumuza katılmıştı ki, bu duyguyu ciddiye almamam mümkün değildi. Yine de... neyse, söylemeyeyim. Adanın korusu, orda burda yüksek ağaçlarıyla tamamen hareketsizdi. Kavurucu bir gündü, çay saatiydi, ne-

redeyse kurumuş kanal, yer yer yeşil su birikintileriyle oyulmuş çamurdan kabuğunu güneşte parlatıyordu, sazlar zaferli bir edayla kıyıyı kaplamışlardı. Bizim durumumuzda her tür tuhaflık belirtisi acilen incelemeye alınmalıydı. Bu nedenle öbür kıyıya geçtim. Küçük ada zorlukla nefes alıyordu, sıcak soluğunu kesmişti, aralannda bir yığın karıncanın dolaştığı otlar sık ve uzundu, yukarılarda ise ağaçlann muhteşem tepeleri, farklı ve kapalı varlıklannı sergiliyorlardı. Çalılıklan geçtim ve... Dikkat... Sürpriz!

Bir bank vardı. Henia banka oturmuştu ama bacakları hiç alışılmamış bir biçimde duruyordu, biri tamamen örtülüyken, diğeri dizinin üstüne kadar açılmıştı... asıl en tuhafı, onun ayaklarının dibine çimenlere uzanmış olan öbürü de pantolonunun paçasını dizinin üstüne kadar sıyırıp, bir bacağını

açıkta bırakmıştı. Yanında içinde çorabıyla ayakkabısı duruyordu. Kız yüzünü ve bakışlannı kaçırıyordu ondan. O da bakmıyordu kıza, başını dirseğinin iç tarafına dayayarak çimenlere uzanmıştı. Yok, hayır, bu görüntü onlann doğal birlikteliklerine bu denli aykın düşmeseydi, bu denli donmuş, hareketsiz, yabancı bir görüntü olmasaydı eminim böylesine şaşırtıcı bir özellik taşımayacaktı. Tuhaf bir biçimde çıplak bırakılmış bacaklar... yalnızca kurbağalann suya dalışlanyla kesintiye uğrayan boğucu ve nemli sıcakta etin parladığı birer bacak! Çıplak bacaklı bir oğlanla çıplak bacaklı bir kız! Belki de suyun içinde yürümüşlerdi... hayır, başka bir şey vardı, açıklaması bu denli basit olamazdı... Bir çıplak bacakla oğlan, bir çıplak bacakla kız! Kızın bacağı hareket etti, uzandı. Ayağını oğlanın ayağının üstüne koydu. O kadar.

Seyrediyordum. Birden ne büyük bir aptal olduğumu fark ettim ve altüst oldum. Ah! Nasıl aralannda “hiçbir şey olmadığına” inanacak kadar saf olabilmiştim -Frederick de Öyle- nasıl olmuş da görünüşe aldanabilmiştim? Tersinin kanıtı burada, gözümün önündeydi, bir gürz darbesi kadar sert ve açıktı. Demek burada, adada buluşuyorlardı... Bulunduklan yerden güçlü ve dilsiz bir tatmin çığlığı yankılanıyordu. Oysa dokunuşlan hareketsiz ve sessiz sürüp gidiyordu, birbirlerine bakmıyorlardı bile (çünkü gözleri hâlâ başka yöne çevriliydi). Çıplak bacaklı bir oğlan, çıplak bacaklı bir kız!

iyi... Yine de... Hayır, imkânsız. Bütün bunlarda kesinlikle sahte, anlaşılmaz ve yoz bir yan vardı... Neden böyle büyü yapılmış gibi hareketsiz duruyorlardı? Oyunlarındaki bu soğukluk neydi? Saniyenin onda biri gibi bir sürede kafamdan son derece çılgın bir düşünce geçti, *böyle olmalı, aralarında böyle sürmeli, başka türlü değil,* dedim kendi kendime, böyle çok daha gerçek, eğer.... Laf salatası! Hemen ardından başka bir şey geldi aklıma, bütün bunlar bir komediden, bir aldatmacadan başka bir şey değildi! Buradan geçeceğimi bir mucize eseri öğrenmiş olmalıydılar, kasten böyle davranıyorlardı -benim için. Bütün bunlar benim için-di, buna kuşku yok, tam düşlerime, onlara ilişkin utancıma uygundu! Benim için, benim için, benim için! Bu düşünceden güç alarak, çalılıkların arasında gizlendiğim yerden çıkıp, her türlü tedbirden vazgeçip onlara yaklaştım. Ve böylece tablonun bütünü ortaya çıktı. Bir çamın gölgesinde, kurumuş çam dikenlerinin üstünde Frederick oturuyordu. Bütün bunlar -onun içindi!

Durdum. Beni görünce, “Bir kez daha baştan almak gerekiyor, dedi onlara.

yy

O aft, hiçbir şey anlamıyor olsam da, genç sapkınlıklarının, bozuk ahlâklarının esintisiyle buz kestiğimi hissettim. Hâlâ hareketsizdiler, genç tazelikleri korkunç derecede soğuktu.

Frederick sevimli bir tavırla yanıma geldi. “Ah, nasılsınız sevgili Witold? (Tamamen yersiz bir soruydu bu çünkü birbirimizi en fazla bir saat önce görmüştük.) Pandomimlerini nasıl buluyorsunuz? (Çekici bir kol hareketiyle onlan gösterdi.) Hiç de fena değiller, siz ne dersiniz? Ha, ha, ha! (yersiz ama gürültülü bir gülüştü bu) Elindekiyle yetinmek lazım, öyle değil mi? Bilmem biliyor musunuz, benim yönetmenliğe karşı zaafım vardır. Eskiden oyuncuydum, yaşamöykümün bu aynntısmı biliyor muydunuz?”

Koluma girdi ve tam bir tiyatro oyuncusu gibi el kol hareketleri yaparak ağaçlann arasındaki düzlüğün etrafını dolandırdı. Diğerleri tek söz etmeden bize bakıyorlardı.

Aklıma bir senaryo geldi... bir film senaryosu... ama bazı sahneler çok riskli, onlan daha fazla gözden geçirmek, canlı malzemeyle denemek gerekiyor. Bugünlük yeter. Giyinebilirsiniz.” Onlara bakmadı bile, yüksek ve rahat bir sesle düşüncelerini anlatarak, köprüye sürükledi beni. Ona göre, “oyuncuyu hesaba katmadan” senaryo ya da oyun yazma yöntemi eskimişti artık. İşe oyunculardan, "onlan uyum içinde birleştirmekten” başlamak ve

<<

oyunu bu zincirleme birleşimler üzerine kurmak gerekiyordu. Tiyatronun özü “ihtimaller klavyesine sahip canlı insanlarda baskı altında tutulan şeyleri açığa çıkarmak”tı. Oyuncunun görevi “hayali bir kişiliği canlandırmak”, kendisi olmayan birine benziyormuş gibi yapmak olmamalıydı, tam tersine, söz konusu kişilik oyuncuya uymalı, ısmarlama bir takım elbise gibi oyuncunun üstüne “geçmeliydi”. “Bu çocuklarla buna benzer bir şey yapmaya çalışıyorum,” dedi gülerek. “Onlara çabalarından ötürü bir hediye vaat ettim çünkü zorlu bir çalışma bu! Ah, hiçbir şey yapmaya yapmaya insan sıkılıyor köyde, bir şeyler yapmak lazım, sırf sağlık için sevgili Witold, sırf sağlık için! Ama tabii ki bu tür çalışmaların pek duyulmamasını tercih ederim, çünkü -ne bileyim- iyi yürekli Hippo ve saygıdeğer kansı için

belki fazla cüretkârdır, dedikodulara yol açmak istemem...” Sesi yüksek perdeden çıkıyordu, bense onun yanında gözlerimi yere dikmiş, yaptığım keşfin ışıldayan çivisinin beynime çakıldığını hissediyordum sürekli, onu yarım yamalak dinliyordum. Ah, kurnaz adam! Üçkâğıtçı! Tilki! Onlara bir şeyler yaptınyordu, onlar için oyunlar icat ediyordu... Bütün bunla-n da en hayasız ve sapkın haliyle yapıyordu. Bu sapkınlığın ateşi tüketiyordu beni, neredeyse kendime hâkim değildim artık, kıs-kançlıklann en iğrencinin vereceği acıyla karşı karşıyaydım. Hayal gücünün yakıcı hareleri zihnimi aydınlatıyordu. Soğuk, masum -cehennemi- bir sapkınlık, özellikle de kız çocuğununki, evet özellikle de onunki, bu tatlı ve sadık nişanlı kız, çalılıklann arasında bu tür seanslara katılsın, üstelik de “küçük bir hediye” karşılığında, bu kadarı fazlaydı artık.

“Çok değişik bir tiyatro deneyimi, çok ilginç,” diye cevap verdim. “Belli ki iyi bir şey yakalamışsınız!” Dilediğimce düşünmek için hemen aynldım yanından. Ortadaki sapkınlık yalnızca iki gençten kaynaklanmıyordu. Frederick tahmin edemeyeceğim kadar etkili çıkmıştı bu konuda, dolambaçlı yollara sapmadan hareket ediyor ve işin üstüne üstüne gitmekten çekinmiyordu. Planını harfi harfine uyguluyordu. Üstelik de benden gizli, kendi başına! Hiçbir şey onu cay d ıramıyordu. Amelia’nın ölümü konusunda Albert’le yaptığı dokunaklı tartışma bile. Atağa kalkmıştı. O gündür bu gündür çok mu yol almıştı acaba? Nereye kadar gidebilirdi? O söz konusu olduğunda, işin sınırlan özel olarak önem kazanıyordu -beni peşinden sürüklediği ölçüde tabii. Korktum. Yeniden akşam oldu: Gün ışığının belli belirsiz yok oluşu, koyu renklerin yavaş yavaş derinleşmesi, gecenin yoğun akışının ağır ağır doldurduğu girinti ve çıkıntıların irileşmesi... Güneş ağaçların arkasında kaybolmuştu. Verandada bir kitap unuttuğumu hatırlayarak almaya gittim. Kitabın arasında, üstünde gönderilen kişinin adı bulunmayan bir zarf, zarfm içinde de kurşun kalemle okunaksız yazılmış bir mektup buldum.

İlişki kurmak içirt yazıyorum. Bu hikâyede tek başıma olmak istemiyorum.

İnsan tek başınayken, mesela aklını kaçırıp kaçırmadığından hiçbir zaman kesinlikle emin olamaz. İki kişi olunca durum değişir. İki kişi olunca garanti vardır, hem de nesnel bir garanti. İki kişi varsa delilik yoktur.

Bundan kaygı duyduğumdan değil. Ben deliremem. İstesem bile. Bu kesinlikle benim dışımda bir şey, bir anti-deliyim ben. Başka bir riskin, belki de daha tehlikeli olanının önüne geçmek istiyorum, bir tür bozukluğun, diyebilirim, girilmesine izin olan tek yoldan uzaklaştığımızda bizi tehdit eden ihtimallerin çoğalması diyebiliriz buna... Anlıyor musunuz? Daha açık yazmak mümkün değil. Eğer başka gezegenlen gezmeye hazırlanıyorsam, yalnızca Ayı seçerim ve kim olursa olsun biri benimle gelsin isterim, ruhum yansıyacak bir ayna bulabilsin diye.

Bilgi vermek için yazacağım size. Kesinlikle gizli -gayri resmi-bizden bile gizli. Bu kâğıdı yakın ve hiç kimseye söz etmeyin, bana bile. Hiçbir şey olmamış gibi davranın. Rahatsız etmenin faydası yok -kimi? Kendimizi mi? Her tür gösterişten kaçınmak daha iyi.

Ne olursa olsun, adadaki seansı gördüğünüze seviniyorum. İki çift göz bir çiftten daha iyidir. Ama haybeye uğraşıyormuşum gibi geliyor; bu oyun onları tahrik etmiyor, hiçbir biçimde birbirlerine yaklaştırmıyor, buz gibi oynuyorlar, tıpkı oyuncular gibi... Benim için, benim emrimle, eğer onları tahrik edebilecek biri varsa o da benim! Ne şanssızlık! Nasıl olduğunu biliyorsunuz, gördünüz. Ama aldırmayın, onların kanını biraz olsun kaynatmayı başaracağız yine de.

Siz gördünüz ama şimdi de Albert'i bu seansa getirmeniz lazım. Görsün o da! Ona şöyle diyeceksiniz: 1) Gezinirken tesadüfen adada buluştuklarını gördünüz. 2) Ona haber vermeyi görev bildiniz. 3) Onlar sizin onları gördüğünüzü bilmiyorlar. Yarın onu da getirin gösteriye, öyle bir şey yapmak lazım ki onları görsün ama beni görmesin, bu işi en ince ayrıntılarına kadar hesaplayıp size yazacağım. Talimat alacaksınız. Gerçekten! Bu çok önemli! Yarından tezi yok. Bilmesi ve görmesi lazım!

Planımın ne olduğunu bilmek ister misiniz? Planım yok. Kuvvet çizgisini izliyorum, istek çizgisini. Artık onları görmesini, onların da görüldüklerini bilmelerini istiyorum. Kendilerini suçlu hissetmeliler. Gerisini sonra düşünürüz.

Bunu yapın. Bana cevap yazmayın. Mektupları kapının yanındaki duvara, bir tuğlanın altına bırakacağım. Yakın onları.

Şu Öbürü, 2 numara, Olek, bütün bu meselede o ne olacak? Oyuncu kadrosunun tamamlanması için nasıl bir entrikayla onu da diğerlerine katabiliriz? O da kadroda olmalıydı, bu kesin, kafa patlatıyorum ama bir türlü bulamıyorum. Yavaş yavaş her şey yoluna girecektir, onu da ayaklarından diğerlerine bağlarız, şimdilik yüreklice ilerlemek lazım! Bu talimatları harfi harfine uveulavın.

mT t# »T U

Bu mektup parmaklarımı yakıyordu! Odamı büyük adımlarla arşınlamaya başladım. Sonunda dayanamayarak dışarı çıkardım mektubu. Toprağın uykulu tembelliği, geçip gidiveren gökyüzünde komşu tepelerin çizgileri, gecenin yaklaşmasıyla her şeyde, her zaman olduğu gibi artan gerginlik doldurdu içimi. Karşılacağımı önceden bildiğim tanıdık manzara kısacası. Ama mektup beni gelmiş geçmiş bütün manzaraların dışına atıyordu, evet böyleydi, beni dışlıyordu ve ben, ‘ne yapmalı, ne yapmalı?' diye düşünüyordum... Ne yapmalı? Albert, Albert, hayır, olamaz, kesinlikle yapamam, zaten kesinlikle yapılmaması gereken bir şey bu. Gerçekdışı bir isteğin muğlaklığının bir olguda, somut bir olguda, burada, cebimde, bu kesin talepte berraklaşarak gerçeğe dönüştüğünü korkuyla fark ettim. Ya Frederick aklını kaçırmışsa? Bana ihtiyaç duyuyor olması, çılgınlığını haklı çıkarmak için değil mi? Onunla ilişkimi koparmak için bulunmayacak bir fırsattı bu. Çok kolay bir yol bulmuştum, Albert ve Hippo’yla konuşabilirdim... Onlara, “Bakın, tatsız

bir durum söz konusu... Sanırım Frederick’in şu sıralar ruhsal sorunları var... bir süredir fark ediyorum... bütün bu yaşadıklarımızdan sonra pek şaşırtıcı değil aslında, üstelik bu durumda olan da bir tek o değil... neyse, kısacası ona biraz dikkat etmek lazım, erotik bir takıntısı varmış gibi geliyor, Henia ve Karol’la ilgili bir takıntı...” dediğimi şimdiden duyar gibiydim... Böyle diyecektim onlara. Her sözcük, onu sağlıklı insanlar topluluğunun dışında bırakacak, ona deli gözüyle bakılmasına neden olacaktı. Bütün bunlardan haberi bile olmayacaktı onun, yavaş yavaş bizim ölçülü ilgimizin ve gözetimimizin konusu haline gelecekti, hiçbir şey bilmeyecekti, bilmediği

için de kendini savunamayacaktı, böylece on-daki şeytani yan, yavaş yavaş deliliğe dönüşecekti, hepsi bu. Öte yandan ben dengeme kavuşacaktım. Henüz geç değildi. Beni zan altında bırakacak bir şey yapmamıştım daha, bu mektup aramızdaki suç ortaklığının ilk işaretiydi... İşte bu yüzden parmaklarımı yakıyordu. Sonuçta bir karara varmak gerekiyordu. Başımın üstündeki ağaçlar, karanlıkta birbirine karışmış yapraklarıyla gerçekdışı bir hareyle çevriliydiler ve ben, eve dönerken, onu katıksız bir deliliğe iterek savunmasız bırakmak konusunda kesin bir kararlılık taşıyordum içimde. Ne var ki kapıya yakın bir yerde, bir tuğla çekti dikkatimi. sÖvle bir eöz attım: **Yeni** bir **mektnn** h^ni bekliyordu.

' j # W JC *J*

Solucan! Biliyorsunuz bunu! Anlamıştınız! O zaman her şeyi benim gibi hissetmiş olmalısınız!

O solucan Albert'ti. Solucanın üstünde bir araya geldiler. Albert'in üstünde birleşecekler. Alberfi çiğneyerek.

Birlikte olmak istemiyorlar mı? İstemiyorlar mı? Bekleyin biraz, yakında Alberf ten, üstünde yasak aşklarını yaşayacakları yumuşacık bir yatak yapacağız onlara.

Alberfi kesinlikle işin içine sokmak gerekiyor yalnız. Onları görmeli önce. Devamı gelecek sayıda.

Mektubu odamda bir kez daha okudum. Utanç verici bir şeydi, içeriği, sanki ben yazmışım gibi yakın geliyordu bana. Evet, Albert birlikte ezdikleri o solucan olmalıydı, onlan günaha, suçlu konumuna sokan, onlan kavurucu gecenin içine atan. Peki engel neydi, niçin birlikte olmak *istemiyorlardı.* Ah, biliyordum -hayır bilmiyordum- bir yetişkinin aklının almayacağı bu genç işi şeyi seze-mezdim... Bir tür kendini tutma, ahlâk, kural, ne bileyim, boyun eğdikleri bir yasak söz konusu olmalıydı... Demek ki Frederick, Albert'i çiğnemelerinin, Albert'in gözü önünde sefihleş melerin in, sıkılmış bütün frenlerin boşalmasına yeteceğini söylerken haklıydı kuşkusuz. Albert'in gözünde sevgili olduklarında... gerçekten sevgili olacaklardı. Çok yaşlı olan bizler içinse, onlarla erotik anlamda tek yakınlaşma imkânı buydu... Onlan günaha sokmak gerekiyordu! Eğer bu günaha bizimle birlikte girerlerse, bir

ilişki, bir birlik olabileceğini umabilirdik o zaman! Bunu anlıyordum. Aynca bu günah onlan çirkinleştirmeyecekti, aksine, bizim yaşlı ellerimiz tarafından sapkınlığa sürüklenen ve bize kanşan gençlikleri, tazelikleri, artık lekeli de olsalar daha da artacaktı, biliyordum. Evet, biliyordum! Yetmişti artık bu uslu ve her şeyiyle saf, sevimli gençlik! Bize, yetişkinlere acınası derecede bağlı, başka bir gençlik yaratmak gerekiyordu bundan böyle.

Coşku! Geleceğe ilişkin bu bakış coşku vermiyor muydu bana? Veriyordu pek tabii! Her türlü güzelliğin uzağına, çekiciliğin iç gı-dıklayıcı ağımn dışına çoktan düşmüş, çekiciliğini kaybetmiş, karşısındakini büyülemekten aciz, doğaya kayıtsız olan ben... ah! yine de hâlâ hayranlık duyabiliyordum, ama bu hayranlığımın bundan böyle kimseleri hayran bırakmayacağını da biliyordum... bu nedenle hayata ancak kuyruğunu kıstırmış, horlanan bir köpek gibi katılıyordum... Ama bu yaşta, insanın karşısında açan çiçeklere dokunmak, bedeli sapkınlık bile olsa gençliğe kavuşmak fırsatı çıkıyorsa hâlâ ve çirkinlik güzellik tarafından hâlâ kullanılabiliyor, güzellikte eriyebiliyorsa, o zaman... Bütün engelleri silip süpüren, önlenemez bir istek. Coşku, evet, ne diyordum, çılgınlık, üstelik nefes kesici, ama öte yandan... Hayır! Anlamsız! Uygunsuz! Çok özel, çok kişisel ve fazlasıyla alışılmışın dışında -üstelik eşi benzeri yok. Bu şeytani yola girmek, bu özel yola onunla, korktuğum, aşınlığıy-la beni çok uzaklara sürükleyeceğini bildiğim varlıkla çıkmak!

Mephistopheles gibi, Albert’in aşkını yıkmak mı? Hayır, vazgeç, aptal ve aşağılık bir heves bu. Ben mi yapacağım bunu? Asla! Asla! O zaman ne yapmak gerekiyor. Kendimi geri çekmek, gidip Hippo ve Albert’i bulmak, meseleyi klinik bir vaka gibi sunmak, şeytanı deliye, cehennemi hastaneye dönüştürmek... bunu yapmak, işlenmekte olan günahı bir kerede söküp atmak üzereydim. İşlenmekte olan mı? Nerede? Şu anda ne yapıyordu acaba? Benden habersiz bir haltlar karıştırdığı düşüncesi içimden bir ok gibi fırladı ve kendimi dışarı attım; evin önünde köpekler etrafımı sardı -şatonun etrafında karanlıktan başka hiçbir şey, hiç kimse yoktu. Mutfağın pencerelerinden ışık geliyordu. Aynı biçimde birinci kattan. Siemian’m odasının pencerelerinden de (bu arada onu unutmuştum). Evin önünde, yıldızlı gökyüzünün uzaklaşmasıyla birdenbire allak bullak olmuş, ağaçların arasında kaybolmuştum. Kararsızlık içindeydim, titriyordum. Biraz ilerde kapı vardı, kapının yanında yerinden sökülmüş tuğla, bir görevi yerine getiriyor-muşum gibi tuğlaya doğru ilerledim, ilerledim, hemen yanıbaşına

geldiğimde etrafıma bakındım... acaba çalıların arasından beni mi gözetliyordu? Tuğlanın altında yeni bir mektup vardı. Zehiri bitmek tükenmek bilmiyordu.

Her şeyi açıkça anlıyorsunuz değil mi?

Ben, ufak ufak vaziyeti çakmaya başladım bile.

1) Bilmece: *Neden birlikte olmak istemiyorlar? Hı? Biliyor musunuz?*

Ben biliyorum. Çünkü o zaman her şey fazla dopdolu olacak. Fazla tam.

Bütünlük ve karşıtıf Bir şeyin Tamamlanmamış yanı, işte her şeyin anahtarı burada!

Yüce Tanrım? Sen Bütünlüksün! Ama bu Sen den çok daha güzel ve ben Seri i bu mektupla resmen inkâr ediyorum.

2) Bilmece: *Niye arkamıza takılıyorlar? Niye bizimle flört ediyorlar?*

Çünkü bizim aramızda birlikte olmak istiyorlar. Bizimle birlikte. Albert le de. Bizimle, sevgili, çok sevgili Witold$_f$ bizimle, evet. Bunu ancak aramızda yapabilirler. Bu nedenle bize karşı bu kadar nazikler.*

Bunu yapmak için bize ihtiyaçları var, hiç böyle şeye tanık oldunuz mu? t

3) Tehlikeli olan ne biliyor musunuz? Düşünsel ve ahlâki gücümün doruğundayım, beni hâlâ iten deneyimsiz, narin ellerin buyruğu altına girdim. Hey Tanrım! Hâlâ itiyorlar! Yavaş yavaş, hafifçe, belli etmeden, beni öyle bir şeyin içine sokuyorlar ki, sonunda düşünsel ve ruhsal olarak her şeyi sonuna kadar tüketmem gerekecek. *Bana zarif hareketlerle, içindekini son yudumuna kadar içmek zorunda kalacağım bir kupa uzatacaklar...*

Başıma böyle bir bela geleceğini biliyordum ne zamandır. On altı yaşında bir haçın üzerinde çarmıha gerilmiş bir İsa'yım ben! Hoşçakal! Golgotha da görüşürüz. Hoşçakal!

Zehirlemesi bitmiyordu! Yeniden odamda, lambanın altında oturuyordum. Ona ihanet mi edeyim? Onu ele mi vereyim? Ama o zaman kendime de

ihanet etmem ve kendimi de ele vermem gerekecekti!

Kendimi de!

Bütün bunları tek başına uydurmuş olamazdı. Ben de katılmıştım. Kendimi de bir deli gibi göstermeyi kabul etmek. Beni şeye... ulaştıracak kendindeki tek imkânı tepmek. Neye ulaştıracak? Neye? Neydi? Akşam yemeği zili çaldı. Kendimi masada, her akşam oluşturduğumuz toplulukla bulunca, yeniden bütün gündelik sorunların hücumuna uğradım, savaş ve Almanlar, köy ve dertleri, ama hepsinin bana çok uzak olduğunu hissediyordum... kısacası bunlar benim sorunlarım değildi artık.

Frederick de masadaki yerinde oturuyordu, bir yandan peynirli ravyoli yiyor, bir yandan da savaşın çeşitli cephelerindeki askeri durum konusunda yorumlar yapıyordu. Hatta birçok kez bana dönerek bu konuda ne düşündüğümü sordu.

Albert'in işin içine girişi tam anlamıyla programa uygun oldu. Durumu zorlaştıracak beklenmedik hiçbir şey çıkmadı.

Kendisine gösterecek bir şeyim olduğunu söyledim. Onu kanala, ağaçların arasından düzlüğün göründüğü, önceden kararlaştırdığımız yere götürdüm. Kanalın o bölümü tam olarak kurumuş değildi. Adaya geçmeye kalkıp Frederick'i görüverir diye alınmış kaçınılmaz bir önlemdi bu.

Parmağımla sahneyi gösterdim.

Frederick, onun şerefine şöyle bir şey hazırlamıştı: Karol ağacın altında, Henia da onun arkasında. Her ikisi de başlarını kaldırmış ağacın üstünde bir yere, belki bir kuşa bakıyorlar. Karol elini kaldırdı. Henia da kaldırdı.

Elleri, başlarının üstünde, "istemeden" birbirine değdi. Ve anında, büyük bir şiddetle aşağı indirdiler ellerini. Bir süre her ikisi de

birleşmiş ellerine dikkatle baktılar. Sonra birden vere devrildiler;

* * * [1]

kimin kimi devirdiği pek belli değildi, onlan ellerinin devirdiğini düşünüyordu insan.

Düştüler ve bir süre yan yana yattılar, hemen ardından doğruldular... ne yapacaklarını bilmiyorlarmış gibi yeniden ayakta durdular. Henia yavaşça uzaklaştı, Karol da onu izledi ve fındık ağaçlan-nın arasında kayboldular.

Görünürdeki sadeliğine rağmen son derece ince düşünülmüş bir sahneydi bu. Çünkü ellerin dokunuşundaki saflık, ani bir şokla -ani bir düşüşle- karmaşık bir şeye dönüşmüştü, durumun doğallığı birdenbire öylesine büyük bir şiddetle sarsılmış, olağanlığını kaybetmişti ki, bir an gözümüze başa çıkamadıklan ilkel bir gücün etkisinde kalmış kuklalar gibi görünmüşlerdi. Ama bu bir saniye bile sürmemişti, ayağa kalkış biçimleri, rahat ve kararlı yürüyüşleri, her şey, daha önce de böyle bir şeyi yaşamış olduklannı gösteriyordu... tik defa olmuyordu. Buna alışkınlardı.

Kanalın buhan. Boğucu nem. Kıpırtısız kurbağalar. Saat beş ve bahçe yorgun. Sıcak.

“Beni buraya niçin getirdiniz?”

Bu soruyu dönüş yolunda sordu bana.

“Bunun görevim olduğunu düşündüm,” diye cevap verdim.

Düşündü.

‘Teşekkür ederim.”

Evin artık yakınında olduğumuzdan, “Bunun çok büyük önemi olduğunu sanmıyorum...” diye ekledi. “Yine de haber verdiğiniz için teşekkür ederim... Henia’yla konuşurum bunu.”

Hepsi bu. Odasına çıktı. Ben tek başıma kaldım, her gerçekleşen şeyde olduğu gibi düş kırıklığına uğramıştım, çünkü bir şeyin gerçekleşmesi her zaman karmaşıklık getiriyordu, yeterince açıklık taşımıyordu, baştaki planın berrak!ığından, büyüklüğünden eser kalmıyordu hiç. Görevini yerine getirmiş biri olarak birdenbire kendimi gereksiz, yaratmış olduğum durumdan tamamen kopmuş hissettim -ne yapayım?-. Akşam oluyordu. Yine

akşam oluyordu. Biraz hava almaya çıktım, tarlalann kenarında, başım Önümde yürüdüm; ayaklanmın altındaki toprak ne kadar sade, ne kadar uysal ve sessizdi. Uönüşte, tuğlanın altına bir göz attım ama benim için bırakılmış bir şey yoktu, nemden kararmış, serin tuğla vardı yalnız-ca. Eve giden yolu izledim, karanlık işlerini çevirdiği mekâna girecek cesaretim olmadığını hissederek durdum. Ama aynı anda, kucaklaşmalarının, taze ve dinç kanlarının, birbirlerine belli belirsiz dokunuşlarının sıcaklığı içimi öylesine kavurarak eritti ki, hayalimi gerçekleştirmeye devam etmek üzere kapıyı neredeyse omuzlayarak eve girdim! Girdim ama içerde, insanı çoğu zaman kıskıvrak bağlayıveren umulmadık bir sürpriz bekliyordu beni...

Hippolyte, Frederick ve Albert kütüphanedeydiler, bana seslendiler.

Aralarındaki konuşmanın adadaki olaylarla ilgili olduğunu sandığımdan, ihtiyatla ilerliyordum... ama son anda meselenin başka olduğunu seziverdim. Hippolyte çalışma masasının arkasında ağlamaklı bir yüzle oturuyordu, beni görünce gözlerini iri iri açtı. Albert odanın içinde bir aşağı bir yukarı dolaşıp duruyordu. Frederick ise koltuklardan birine yarı yarıya uzanmıştı. Sessizlik.

“Witold’a söylememiz gerekiyor,” dedi Albert.

Hippolyte biraz kaçamak bir tavırla, “Siemian’ı ortadan kaldırmak istiyorlar,” diye açıkladı.

Hiçbir şey anlamamıştım. Sonradan yaptıkları açıklamalarla yeni durumu kavradım ve bir kez daha milliyetçi bir entrikanın abartılı esintisini hissettim. Hippolyte de aynı duyguya kapılmış olmalıydı ki sesi boğuk ve biraz aşağılayıcı çıkıyordu. Ve ciddi. Sjo-nuçta, gece Siemian’ın “Varşova’dan gelen bazı kişilerle” görüştüğünü öğrendim: Siemian’ın bölgede uygulayacağı bir şaşırtma harekâtının ayrıntılı planını hazırlamak için gelmişlerdi bunlar. Ama görüşme sırasında “çok tuhaf bir şey olmuş, dostum”, çünkü anlaşılan Siemian, ne bu eylemi, ne de başka bir eylemi yapacağını, artık bıktığını, bu işten tamamen çekileceğini ve “evine döneceğini” söylemiş.

Gerçekten de tuhaf bir hikâye! Bunun üzerine bağırmaya, onu biraz hırpalamaya başlamışlar ama sonuçta o sinirle, yapabileceği her şeyi yaptığını ve daha fazlasını yapamayacağını -“cesaretinin onu terk ettiğini”,

“cesaretinin ödlekliğe dönüştüğünü” söylemiş, “rahat bırakın beni, içimde bir şey kınldı, nasıl oldu bilmem ama korku yerleşti içime,” demiş, bunu becerebileceğini sanmıyormuş, bu durumda bunu ya da herhangi başka bir görevi ona emanet etmek büyük sorumsuzluk olurmuş, onlan bütün içtenliğiyle uyarıyor ve onlardan izin istiyormuş. Bu kadar da olmaz! Karşılıklı sarf edilen şiddet ve öfke dolu sözlerden sonra, Siemian’m delirdiğine ya da sinirlerinin inanılmaz derecede yıprandığına dair, önce belirsiz, sonra açık bir şüphe düşmüş içlerine. Bunun üzerine ona güvenerek açıkladıklan bir sımn artık emniyette olmadığı, herhangi bir durum söz konusu olduğunda onun sessiz kalacağına güvenemeye-cekleri düşüncesiyle paniğe kapılmışlar... ki bu da, bazı özel durumlardan ötürü, bir felaket, bir yıkım, neredeyse bir yer sarsıntısı halini almış, böylece bu olağanüstü gergin ve çaresiz ortamda, onu öldürmek, ortadan kaldırmak düşüncesi hem korkan, hem de korkutan bir silah gibi patlamış sonunda. Hippo, onlann hemen odaya çıkıp Siemian’ı “gebertmek” istediklerini anlattı. Ama Hippo evde-kilerin emniyeti açısından meseleyi yoluna yordamına uygun halletmek gerektiğini öne sürerek, ertesi geceye kadar mühlet vermeye ikna etmiş onlan. İşin ertelenmesine razı olmuşlar ama en fazla yirmi dört saat süreyle. Planlannı dışanya sızdırmasından ve kaçmasından endişe ediyorlarmış. Powoma, verdikleri karan uygulamak için en uygun yermiş, çünkü Siemian buraya tam bir gizlilik içinde gelmiş, onu burada aramak kimsenin aklına gelmezmiş. Sonuç olarak, bu gece “işi halletmek” üzere geri geleceklermiş.

Düşmana ve işgalcilere karşı mücadelemizin gerçeğinin, böyle-sine gülünç bir kılıkta ortaya çıkması şart mıydı? Ne utanç verici, ne dayanılmaz bir durumdu bu! Sanki eski bir melodramdan alınmış gibiydi, oysa ölümle ve kanla damgalanmıştı, hem de gerçek bir ölümle! Daha iyi anlamak, yeni duruma iyice uyum sağlamak için merakla, “Şimdi ne yapıyor?” diye sordum.

Soruma Hippolyte cevap verdi:

“Yukanda. Odasında. Kapısını kilitledi. Evine dönmek için at istedi benden. Herhalde ona at verecek değilim.”

Kendi kendine mınidandı: “Herhalde ona at verecek değilim.”

Gerçekten de veremezdi. Yine de yapılacak iş değildi bu, bir insan böyle birdenbire, yargılanmadan, hiçbir formalite yerine getirilmeden, ortada bir belge olmadan ortadan kaldırılamazdı! Zaten bu bizim işimiz değildi. Başına bir felaket gelmiş insanlar gibi konuşuyorduk. Yine de ne yapmayı düşündüklerini sormayı göze aldığımda, soruma gelen cevap bir kamçı gibi, neredeyse edepsizce şakladı suratımda: “Ne yapabileceğimizi sanıyorsunuz? Yapılacak hiçbir şey yok! Boyun eğeceğiz!”

Hippolyte’in ses tonu, ilişkilerimizde altüst edici bir değişikliği ortaya koyuyordu. Artık onun misafiri değildim, mecburi hizmet yapıyordum, Siemian kadar bizi de hedef alan kötülüğün, acımasızlığın içine onlarla birlikte girmiştim. Bize ne kötülüğü dokunmuştu ki? Birdenbire, sessiz sedasız, hayatımız pahasına öldürmemiz gerekiyordu onu!

“Bu arada yapılacak bir şey yok. Saat yarımda geri gelecekler. Gece bekçisini, acilen satın alınması gereken bir şeyi bahane ede -rek Ostrowiec’e gönderdim; bu gece köpekleri bağlı bırakalım. Onlan kapısının önüne kadar götürürüm, gerisini kendileri halletsinler. Tek bir koşul öne sürdüm, gürültü yok, yoksa bütün ev ayağa kalkabilir. Cesede gelince, saklayacağız... bunu önceden düşündüm, ambara. Yarın birimiz Siemian’ı gara götürmüş gibi yapar, ondan sonra tamam, görmedik, duymadık. Kimse hiçbir şeyden şüphelenmeden, tereyağından kıl çeker gibi olur bu iş, yeter ki gürültü yapmasınlar.”

Frederick, “Garajın arkasındaki eski ambara mı?” diye sordu. Bir suikastçı, bir ajan somutluğuyla soruyu sormuştu -her şeye rağmen böyle davranmasından ötürü bir tür rahatlama duyuyordum, sarhoş bir komplocu gibiydi. Bundan böyle içmekten kaçınır mıydı acaba? Birdenbire bu yeni macera, şu ana kadar bizim kafamızı meşgul etmiş olandan çok daha sağlıklı, çok daha akla uygun göründü bana. Ama bu rahatlama fazla sürmedi.

Akşam yemeğinden hemen sonra (birkaç gündür “müsait” olmayan Siemian yemeklerini odasında yediği için, akşam yemeği onsuz yendi), ne olur ne olmaz diye kapıya kadar gittim, tuğlanın altında bir mektup vardı.

Sorun var. Bu hikâye canımızı sıkıyor.

Sabırlı olmak gerekiyor. Şişşşt, bu arada sessiz kalın.

Nedir, ne değildir görmek lazım. Olaylar nereye varacak? Patırtı koparsa ve çekip gitmek gerekirse, mesela biz Varşova’ya onlar başka bir yere, o zaman her şey berbat olur.

Ama belki de böyle olmaz.

Yaşlı o ’yu tammak lazım. Kimden söz ettiğimi biliyorsunuz. Doğa. Kafa karıştırmak için beklenmedik bir şey yaptığında karşı çıkmamak, direnmemek lazım, tam aksine, durumu kabullen-meli, güleryüzlü olmalıyız... ama için için kendimizi bırakmamalı, özellikle de amacımızı gözden kaçırmamalıyız, bizim kendi *amacımızın peşinde olduğumuzu bilmeli. Başta girişimlerinde hep çok kesin, kararlı, vs., ama sonra birdenbire dikkati azalmışcasına kendini bırakıyor, işte o zaman onun* kendi *çalışmalarına gizlice yeniden eğilebiliriz, hatta onun bunu hoşgörüyle karşılayacağına bile güvenebiliriz... Dikkat! Kendinizi benim davranışlarıma göre ayarlayın ki aramızda tutarsızlık olmasın. Size yine yazacağım. Bu mektup mutlaka yakılmak.*

Bu mektup! Bir delinin mektubuna öncekilerden çok daha fazla benziyordu bu seferki -ama bu deliliği ne kadar da iyi anlıyordum! Benim için ne kadar anlaşılırdı! Doğa’yla ilişkisinde kullandığı bu *taktik* hiç de yabancı değildi

bana! Gözünü hedeften ayırmadığı ortadaydı; bu mektup işin ucunu bırakmayı reddettiğini, geliştirdiği plana olan sadakatini gösteriyordu, uysallık görüntüsü altında, aslında direnmeye, karşı çıkmaya bir çağrı gizliydi. Mektubunda kime seslendiği belli değildi, bana mı, Doğa’ya mı? -boyun eğmeye niyetimiz olmadığını *bilsin*- ben yalnızca bir aracı, bir posta kutusu görevi görüyordum. Birden aklıma geldi: Frederick’in her sözünün, her davranışının, ilgili kişiye aslında yalnızca görünüşte yönelik olması ne tuhaftı, oysa o, Doğa Güçleri’yle bitmek bilmez konuşmasını sürdürüyordu... Gerçeğin yalana, yalanın gerçeğe hizmet ettiği sahte bir konuşmaydı bu. Ah, nasıl da Doğa’dan gizli davranıyormuş gibiydi mektubunda -oysa bu mektubu haberim olsun diye yazıyordu. Bu stratejinin onu savunmasız bırakacağım -belki eğlendireceğini- sanıyordu kuşkusuz... Gecenin geri kalanını beklemekle geçirdik. Ara sıra biri çaktırmadan saate bakıyordu. Işık, yemek odasını belli belirsiz aydınlatıyordu. Henia, her zaman olduğu gibi Albert’in yanına büzülmüştü; Albert ise, her akşam olduğu gibi kolunu onun omuzuna atmıştı, adada olanların Henia’ya karşı davranışlarında bir değişiklik yapmadığını görüyordum. Kafasından geçeni anlamak mümkün değildi, merak ediyordum,

acaba Siemian'm başına gelenler onu ne ölçüde düşündürüyordu, büyük sandıkları düzeltmek için yerinden çeken Karol’un yaptığı gürültünün farkında mıydı? Hippolyte’in kansı dikiş dikiyordu (“çocuklar" gibi o da sırrımızdan habersizdi). Frederick bacaklarını uzatmıştı, kolu koltuğun kenanna dayalıydı. Hippolyte kendi iskemlesinde, düşünceli oturuyordu. Yorgunluk hepimizin gerginliğini unutturmaya başlamıştı.

Siemian ve bize verilmiş gizli görevle bir araya gelmiş olan biz erkekler, ayrı bir grup oluşturuyorduk “Şu sandıklarla niye uğraşı* yorsun Karol?” diye sordu Henia. “Kanşma işime diye cevap verdi Karol. Sesleri sessizlikte çınladı, nereye varmak istiyorlardı, belli değildi. ,

Çocuklar saat on bire doğru, Hippolyte’in kansıyla birlikte yatmaya çıktılar, biz erkekler koşuşturmaya başladık. Hippolyte kazma, büyük bir torba ve ip çıkardı. Frederick ne olur ne olmaz diye tüfeğini temizledi, Albert ve ben evin etrafını kolaçan ettik. Şatonun pencerelerinde ışık yoktu, üst katta yalnızca bir tanesi, Siemian'mki, soluk bir ışık vardı ve korku ışık haresi içinde, şeffaf perdeden geçerek ışıldıyordu. Cesareti, ne olmuştu da böyle

birdenbire korkaklığa dönüşmüştü? Böyle bir günden öbürüne her şeyi bırakmasına sebep olan neydi? Ödlek bir adama dönüşen direniş şefi! Ne tuhaf bir durum! Birden ev, üst katta Siemian, alt katta da (Doğa'yla oyununu sürdüren) Frederick'le, birbirine rakip iki tür deliliği banndırıyormuş gibi geldi bana... her ikisi de farklı çizgilerde en aşın noktaya sürükleniyorlardı. Dışandaki teftişten döndüğümde, Hippo'nun en ciddi haliyle iki mutfak bıçağını incelediğini, keskinliklerini denediğini görünce, gülmemek için zor tuttum kendimi. Hey Tannm! Bu zavallı şişkonun öldürmeye hazırlanan bir katil gibi davranması tam bir komediydi. En beceriksiz halimizle boğazımıza kadar bu cinayete gömülmüş olan bizlerin, iyi eğitim almış kişilerin durumundaki gülünçlük, bütün bu hazırlıklan, amatör oyunculann oynadığı, tehlikeli olmaktan çok, komik bir temsil gibi görmeme neden oldu birden. Zaten ne olur ne olmaz diye böyle davranıyorduk, ortada verilmiş bir karar yoktu. Ama öte yandan bıçağın panltısmda geri dönülmez bir şeyler vardı sanki: Zarflar atılmış, bıçak sahneye çıkmıştı!

Olek... Frederick'in bıçağa takılmış gözlerinden, onun da aynı

şeyi düşündüğü belliydi. Olek... Bıçak... Diğerinin, Amelia'nın gövdesine giren bıçağın benzeri, neredeyse aynısı, burada, aramızda, başımızın üstünde asılı duruyordu şimdi -ah, bu bıçak diğer cinayetin devamıydı, ister istemez onu hatırlıyordu, bir bakıma o cinayetin yeniden yaşanması gibiydi. Garip bir benzerlik, şaşırtıcı bir tekrar! Bıçak. Albert de gözlerini büyük bir dikkatle dikmişti bıçağa, böylece ikisi de, Frederick ve Albert, farklı emellerle kafalarının içinde bu bıçağa sahip olmak istiyorlardı. Ama görev başında, eylemde olduklarından, içlerine kapandılar ve kendimizi hazırlıklara ve beklemeye adamaya devam ettik.

Bu görevi iyi yapmak gerekiyordu, ama ne kadar yorgunduk, bu Hikâye'nin melodramından ne kadar bıkmıştık, temiz havaya nasıl da ihtiyacımız vardı. Gece yansından sonra Hippo, parmaklarının ucunda evden çıkarak A.K.'nın adamlanyla buluşmaya gitti. Albert, Siemian'ın kapışım yakından gözetlemek için birinci kata çıktı. Ben aşağıda Frederick'le yalnız kaldım, iki kişiyken yalnızlık, hiç bu kadar bunaltıcı gelmemişti bana. Bana bir şey söyleyeceğini biliyordum ama konuşmamız yasaktı, bu yüzden susuyordu. Kimsenin konuşmamızı duyma ihtimali olmadığı halde, iki yabancıymış

gibi davranıyorduk; bütün bu tedbirler havada, açıklanamaz ama inatçı, esrarengiz üçüncü bir varlık yaratıyordu. Ve karşımda Frederick'in duvar gibi, ulaşılmaz yüzü duruyordu, oysa tanıdık bir yüzdü, sonuç olarak benim suç ortağımın yüzüydü bu... Yan yana duruyorduk, hepsi bu kadar, durmakla yetiniyorduk, ama kısa süre sonra Hippo'nun eve doğru yaklaşan hantal ayak seslerini ve solumasını duyduk. Yalnızdı. Ne olmuştu? Yine mi sorun çıkmıştı? Ters giden bir şey vardı. Bir yerde hata yapdmıştı. Panik. Buluş-maya gelmesi gerekenler gelmemişlerdi. Onların yerine başka biri gelmiş ve hemen gitmişti. "Siemian'a gelince, onu... Yapılacak bir şey yok. Bizim halletmemiz gerekecek. Onlar üstlenemezler, bölgeyi hemen terk ediyorlar. Onu ortadan kaldırmamız emrediliyor," dedi Hippo.

Hippo'nun sözlerinde mutlak bir kararlılık seziliyordu: Bu bir emirdi, hiçbir bahaneyle onun kaçmasına göz yumamazdık, hele şimdi hiç, birçok kişinin hayatı buna bağlıydı çünkü, bu tehlikeyi göze alamazdık, bir emirdi bu, yazılı bir emir değildi, zaman yetmemişti, zaman genelde yetmezdi zaten, yapılacak bir şey yoktu, onu öldürmek gerekiyordu! Bu görevi bize emanet etmişlerdi. Bizim bilemeyeceğimiz, son derece gergin bir durumdan doğan sert ve ürkütücü emir buydu işte. Bunu tartışmak mı? Ardından gelebilecek faleketlerin sorumluluğunu üstlenmek demekti bu. Ciddi gerekçeler olmadan, böylesine kesin bir çareye başvuramazdık herhalde. Eyleme tam anlamıyla hazır olmak istediğimiz her seferinde direnmeye kalkmamız, bu işten kaçmanın yolunu aramak demekti. Bu koşullarda kendimizi hiçbir zaafa bırakamazdık, Hippo bizi hemen Siemian'ın odasına götürmüş olsaydı, hiç kuşkusuz o hızla hesabını görürdük. Ama şimdi ortaya çıkan beklenmedik sorunlar, eylemi ertesi geceye kadar ertelememize bahane oluyordu. Rol dağıtımı yapmak, hazırlanmak, arkamızı sağlama almak gerekiyordu... İşi ertesi güne bırakmanın daha iyi olacağı açıkça görülüyordu... Şafağa kadar Siemian'm odasını gözetlemem buyruldu, sonra Albert nöbeti devralacaktı. Her şeye rağmen iyi yetişmiş insanlar olduğumuz için, birbirimize iyi akşamlar diledik. Hippolyte lambayı alarak yatak odasına doğnı uzaklaştı, bizler henüz merdivendeyken, bir gölgenin sıra sıra odaların karanlığından geçtiğini gördük. El feneri olan Albert, gölgeyi beyaz ışığa boğdu. Karol. Gömlekle.

Albert, gergin sinirlerine hâkim olamayarak, "Neredeydin? Gece yansı ne geziniyorsun?" diye bağırdı.

“Banyodaydım.”

Doğru söylüyor olabilirdi. Lambanın ışığıyla oğlanı karanlıktan çekip alan kendisi olmasaydı, kuşkusuz böylesine iç parçalayıcı bir inilti çıkarmazdı Albert. Ama onu böyle aydınlatınca, yüksek sesle, neredeyse uygunsuz bir inilti çıkarmıştı. Bu inilti şaşırttı bizi. Aynı biçimde Karol’un kaba sayılacak kışkırtıcı tonu da.

“Ne istiyorsunuz benden?”

Kavga etmeye hazırdı. Henia*nın nişanlısı hemen lambayı söndürdü. Karanlıkta, “Özür dilerim, gerçekten, yalnızca bilmek istedim,” dediğini duyduk.

Karanlıkta yanımızdan aynldı hemen.

Siemian’m kapısını gözetlemek için odamdan çıkmam gerekmiyordu, odalanmız bitişikti. Hiçbir gürültü gelmiyordu ama ışığı söndürmemiş ti. Uyurum korkusuyla yatmamayı tercih ettim, hâlâ hâkim olamadığım ve anlayamadığım olayların hızla kafamın içinden geçtiğini hissederek masamın başına oturdum. Anlayamıyor-dum, çünkü olayların somut akışının üstünde, çalkantılı bir suyun üzerindeki güneş ışınlan gibi, değişik ses ve işaretlerle dolu mistik bir küre bulunuyordu. Bu ışıklı dalgalanmanın düşüncesi içinde kendimi kaybederek, kapımın altından bir kâğıt atılıncaya dek, bir saatten fazla öylece kaldım.

Son A. - K. karşılaşması hakkında. Öfkeyi gördünüz mü? K. neredeyse dövecekti onu!

Kendilerini gördüğünü biliyorlar: Onun için.

Biliyorlar çünkü ben söyledim onlara. Albert in, onları tesadüfen adada gördüğünü size söylediğini bana söylediğinizi söyledim. Bahçede dolaşırken. beklenmedik bir anda onları (beni değil) fark*

ettiğini.

Tahmin edeceğiniz gibi güldüler, yani birlikte *güldüler, çünkü ben ikisine de söyledim ve onlar birlikte oldukları ve ellerinden başka bir şey gelmediği için bu duruma güldüler... çünkü* birlikteydiler *ve dahası, benim önümdeydiler! Şimdi artık A.'nın* gülen cellatları *olarak YERLERİNİ ALDILAR. Ama bu birlikte oldukları, bir çift oluşturdukları, çift oldukları sürece böyle tabii. Çünkü yemekte gördünüz, kendisi olduğunda, yani Henia tek başına olduğunda nişanlısına sadık kalıyor. Ama ikisi birlikte olunca, gülüyorlar ona*.

Şimdi BIÇAĞA gelelim.

Bu bıçak, yeni bir S. (Siemian) -Sİ (Skuziak) ilişkisi yarattı.

Bu da başka bir ilişki ortaya koyuyor: SS1 - A. A.'nın aracılığıyla Amelia mn cinayeti aracılığıyla.

Ama aynı zamanda şu da var: A. -K.H. Başka türlü söyleyecek

olursak, (KM.) - (SSl).

Ne karışım! Her şey birbirine bağlanıyor. Bu bağ şimdilik çok açık görünmüyor belki ama bu yönde bir EĞİLİM VAR... İşe bakın, ben bu Skuziak' ı oyuna nasıl sokacağımı bilmiyordum ama bu BIÇAK aracılığıyla kendiliğinden girdi bile! Yalnız dikkat! Ürkütmemek gerekiyor! Hiçbir şeyi zorlamamalı... zorla kabul ettirmemeli... Ortak amacımıza ulaşmak için her fırsattan yararlanarak, hiçbir şey olmamış gibi kendimizi olayların akışına bırakmalıyız yalnızca.

Hippo'nun gizli eyleminde işbirliği yapmalıyız. Bizim gizli eylemimizin başka bir amaca yönelik olduğunu sezdirmeden. Boğazım

ın

za kadar milli davaya, A.K. davasına, Polonya-Almanya çatışmasına gömülmüşsünüz, yalnızca bunlar varmış gibi davranın... 05/ın-da *bir tek şey yapmak söz konusu:*

HENİA VE KAROL

Ama bundan şüphelenilmesine bile izin veremeyiz. Kendimize ihanet edemeyiz. Ağzınızı sıkı tutun. Kimseye tek kelime yok. Aramızda bile konuşmak yasak. Sakın şüphe çekmeyin. Şişşşt! Kendiliğinden olsun bu...

Girişimimizde sebat etmemiz için cesaretli ve inatçı olmamız lazım, bu iş sevgeç bir zırvaya dönüşse bile. Zırva, biz direttiğimiz anda$_r$ *zırva olmaktan çıkacaktır! İlerlemeliyiz*$_t$ *işin ucunu bırakırsak işte o zaman boğazımıza kadar zırvaya batarız. Cesaretiniz kırılmasın, kendinize ihanet etmeyin! Artık dönüş yok.*

Sevgiler. En derinlerinden. Yakın bunu ha!

“Yakın bunu ha!” diye emir veriyordu. Ama daha önce, “bir tek şey yapmak söz konusu: Henia ve Karol” diye yazmıştı. Bu mektup kime yazılmıştı? Bana mı? Yoksa O’na, Doğa’ya mı?

Kapım çalındı.

“Girin.”

Albert kapıyı araladı.

"Sizinle konuşabilir miyim?”

Sandalyeyi ona bıraktım, oturdu. Ben de yatağa oturdum.

“Özür dilerim, yorgun olduğunuzu biliyorum. Ama sizinle konuşmazsam, bütün gece gözümü kırpmayacağımı anladım. Önceki konuşmalarımızdan farklı bir konuşma. Daha samimi. Umarım bana kızmıyorsunuzdur. Beni buraya neyin getirdiğini biliyorsunuz. Şu... şu adadaki mesele/’

“Korkarım fazla bir yardımım olamayacak... Ben...”

“Biliyorum. Biliyorum. Sözünüzü kestiğim için kusura bakmayın. Hiçbir şey bilmediğinizi biliyorum. Ama ne düşündüğünüzü bilmek istiyorum. Düşüncelerimi düzene koyamıyorum bir türlü. Ne düşünüyorsunuz? Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

“Ben mi? Ne düşüneyim istiyorsunuz? Size gösterdim, çünkü bunun benim görevim...”

“Kuşkusuz size gönül borcu duyuyorum. Nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Ama sizin bakış açınızı da öğrenmek isterdim.

Bana göre ortada bir şey yok. Art niyetli bir davranış söz konusu değil. Birbirlerini çocukluktan beri tanıyorlar ve... olup bitenler de çocukluktan başka bir şey değil... Zaten bu yaşta! Geçmişte aralannda belli bir yakınlaşmanın olabileceği akla yatkın görünüyor... * tabii... şu yan çocuksu davranışlan, kışkırtmalan, dokunuşlan, giderek alışılmadık bir biçime bürünen yakınlığı siz de bilirsiniz... size de tuhaf gelmiyor mu? Şimdi de, zaman zaman bu havaya giriyorlar. Doğmakta olan, belli belirsiz tomurcuklanan bir tür cinsel uyanış. Ayrıca oldukça uzaktan, çalılann arkasından baktığımız için bir tür göz yanılması durumuyla karşı karşıya bulunduğumuz da düşünülebilir. Henia’nın bana karşı beslediği duygulardan kuşku duymam. Buna hakkım yok. Ne de kuşkulanmam için bir gerekçe var ortada. Beni sevdiğini biliyorum. Hem sonra aşkımızı bu... çocukluklarla nasıl karşılaştırabilirim? Son derece gülünç!”

Gövdesi. Tam karşımda oturuyordu. Gövdesi! Üstüne robdöşambr giymiş. Fazla gelişmiş, aşın bakımlı, tombulca ve soluk, temiz ve robdöşambrlı gövdesi! Bir bavul ya da bir seyahat çantasıyla oturu-yormuş gibiydi bu gövdeyle. Gövdesi! Bu gövde yüzünden iyice öfkelenmiştim, öfkelendikçe de şehvet bürümüştü gözümü. Ona alaylı alaylı bakıyordum, hafifçe ıslık çalarak açıkça dalga geçiyordum. En küçük bir merhamet duymuyordum. Gövdesi!

“İster inanın, ister inanmayın ama sizi temin ederim ki, aklıma bir an bile endişelenmek gelmedL. Yalnız... kafamı kurcalayan bir şey var. Bilmiyorum, belki de yanılıyorum... Sizinle konuşmak istememin nedeni de bu. Eğer mantıksız olduğunu düşünürseniz, şimdiden özür dilerim. İnanın ben bile nasıl söyleyeceğimi bilmiyorum. Hani şey yapmalan, biliyorsunuz işte, birdenbire düşüp sonra kalkmalan... siz de kabul edersiniz ki... biraz tuhaftı. Bu iş *böyle* yapılmaz!”

Sustu. Tükürüğünü yuttu. Yuttuğu için utandı.

“Hayır, böyle yapılmaz bu. Diyelim öpüşebilirlerdi ama normal bir biçimde. Oğlan onu yere yatırabilirdi, normal bir biçimde. Hatta ona, gözümün önünde normal bir biçimde sahip olsaydı... kuşkusuz bu tuhaflıktan, davranışlanndaki bu tuhaflıktan, çok daha az etkilerdi beni...”

Elimi tuttu. Gözlerime baktı. Midem bulandı. Ondan nefret etmeye başladım.

F90N/PomQgmJ~ı

haksız

Yeterince iyi göremedim. Tuhaf olan belki de benim. Bilmiyorum. Söyleyin bana, ne olur!”

il

Gövdesi!

İçimde kıpırdayan, acımasız habisliği ustaca gizleyerek, neredeyse hiçbir şey söylemedim.. Ama hiçbir şey söylemememin amacı, yangına körükle gitmekti: “Ne diyebilirim ki? Aslında... Belki bir ölçüde...”

“Bu konu üzerinde durmalı mıyım, bilmiyorum. Önemli bir şey mi? Hangi ölçüde? Önce bana şunu söyleyin, sizce ikisinin arasında...”

“Ne?

t»

Özür dilerim. *Sex-appeaV*i düşünüyordum. Cinsel çekicilik dediğimiz şeyi. Onları ilk kez bir arada gördüğümde... bir yıl önce... hemen fark ettim. *Sex~appeal.* Çekicilik. Cinsel çekicilik. O ve diğeri. İkisi. Ama o zamanlar Henia’yla evlenmeyi düşünmüyordum daha. Sonra ona âşık olunca, bu konu ikinci planda kaldı, sevgim karşısında, sevgimle kıyaslandığında, önemini kaybetti, üstünde durmadım. Çocukluk olarak gördüm. Ancak şimdi...”

Derin bir nefes aldı.

“Hayal edebileceğimden de kötü bir şey olmasından korkuyorum.”

Ayağa kalktı.

“Kendilerini yere attılar... ama atmaları gerektiği gibi değil. Hemen arkasından kalktılar, kalkmaları gerektiği gibi değil. Der* ken uzaklaştılar, yine gerektiği gibi değil. Nedir bu? Anlamı ne? Bu iş *böyle* yapılmaz ki!”

Yeniden oturdu.

“Ha? Nedir? Ne olabilir?”

Bana baktı.

9

“Bunun nasıl bir işkence olduğunu bilemezsiniz! Bir şey söyleyin! Tann aşkına bir şey söyleyin. Beni bununla yalnız bırakmayın!” Zoraki bir biçimde gülümsedi: “Lütfen kızmayın bana.”

O da bu işte birlikte olalım istiyor, “bununla yalnız kalmamayı” tercih ediyordu. Şu sıra çok revaçtaydım demek ki. Ama Frederick’in tersine, çılgınlığını onaylamamam için yalvanyor, yüreği çarparak söylediklerini çürütecek bir tepki vermemi bekliyordu.

Huzuru benim elimdeydi... Gövdesi! Keşke yalnızca ruhuyla konuşsaydı. Ama gövdesi! Hele bendeki inanılmaz hafiflik! Ona cehennem azabı çektirmem için özel bir çaba harcamam gerekmiyordu, “Aslında... Olabilir... itiraf ederim ki... Belki de...” türünden bulanık bir şeyler gevelemem yeterdi. Geveledim de.

“Beni seviyor. Beni sevdiğini biliyorum, eminim, seviyor beni! ” diye cevap verdi.

Her şeye rağmen kendini savunuyordu.

“Sizi seviyor mu? Seviyor tabii. Hem onların arasındaki sevginin fazla bir anlam taşımadığını görmüyor musunuz? Aşkta size ihtiyacı var, ona değil.”

Gövdesi!

Uzun bir süre konuşmadı. Sessizce oturdu. Ben de oturuyor ve susuyordum. Her yanımızı sessizlik kaplamıştı. Frederick? Uyuyor muydu acaba? Ya Siemian? Ya Olek? O da uyuyor muydu? Evin hali, hepsi azgın birkaç ata koşulmuş bir arabaya benziyordu.

Sıkıntıyla gülümsedi.

“Gerçekten çok zor,” dedi. “Kısa süre önce annemi kaybettim. Şimdi de...”

Düşündü.

“Bu gece ziyaretinden dolayı nasıl özür dileyeceğimi bilmiyorum, ama tek başına katlanılır gibi değildi. Eğer izin verirseniz, bir şey daha söylemek istiyorum. Dinleyin. Bana karşı bir şeyler duyuyor olmasına... kimi zaman ben bile şaşırıyorum. Benim de ona duygular besliyor olmam, aynı şey değil. Ona ne duyabilirse onu duyuyorum, çünkü aşk için yaratılmış biri o. Ama o bende neyi sevmiş olabilir ki? Ona olan aşkımı mı? Hayır, yalnızca bu değil, o, *ben de* seviyor ama niye? O, bende neyi sevebilir ki? Nasıl biri olduğumu görüyorsunuz. Bu konuda kendimi kandırıyor değilim. Kendimden honşut olmadığım için, bende ne bulmuş olabileceğini gerçekten anlayamıyorum. İtiraf edeyim ki bu biraz şaşırtıyor beni. Onda beni rahatsız eden bir şey varsa... o da bana bunca yakınlık gösteriyor olmasıdır ancak. En ateşli coşku anlarında, bu coşkudan ötürü kızıyorum ona, inanır mısınız? Kendisini bu coşkuya benimle birlikte bıraktığı için kızıyorum. Onunla birlikteyken, kendimi hiçbir zaman rahat hissedemedim, hep benim için bir fedakârlık yapıldığı, taviz verildiği duygusuna kapılıyorum, hatta bu “kolaylıklar”dan, doğanın bu şaşırtıcı lütfündan yararlanmak için edepsizliği ele aldığım bile oluyor. Neyse. Yine de bütün bunlar beni sevdiğini gösteriyor. Bu bir gerçeklik. Hak edilmiş ya da edilmemiş, lütuf ya da değil, ama sevgisi bir gerçeklik.”

“Sizi seviyor, Buna şüphe yok.”

“Durun bir dakika! Ne söyleyeceğinizi biliyorum, ‘öbür hikâye aşkın ötesinde, başka bir düzeyde yaşanıyor’ diyeceksiniz. Doğru! İşte bu nedenle benim durumum bu kadar aykırı ve ahlâk dışı, bütün acımasızlığında bu kadar incelikli. Bu noktaya nasıl gelindiğini merak ediyor insan. Eğer beni başka bir adamla aldatıyorsa...” Bambaşka bir ses tonuyla, “Benim nişanlım... bir... biriyle fingirdiyor...” dedi ansızın ve bana döndü. “Ne demek bu? Kendimi buna karşı nasıl savunabilirim? Ne yapabilirim?”

“Biriyle fingirdiyor...” diye ekledi. “Üstelik de, benim içimi sızlatan... iliğime işleyen, tuhaf... benzersiz... hiç görülmemiş bir biçimde yapıyor bunu. Oysa ben bu tada duyarsız değilim, çok iyi anlıyorum... İnanmayacaksınız belki ama, gördüğümüz o küçücük şeyden çıkarak, aralannda olabilecek *her şeyi*, karşılıklı bütün dav-ranışlannı kafamda yeniden kurabildim ben. Erotik açıdan öylesine harikulade bir şey ki, bunu nasıl yarattıklarım merak ediyor insan! Sanki bir rüya. Kim yarattı bu havayı? O mu, öbürü mü? Eğer oysa, müthiş bir oyuncu!”

Bir an durdu.

“Ne düşünüyorum biliyor musunuz? Hiçbir zaman ona ait olmadığını. Eğer yatıyorlarsa, daha da korkunç. Tam anlamıyla çılgın bir düşünce bu, öyle değil mi? Eğer yatıyorlarsa kendimi hiç değilse savunabilirdim, ama şimdi... yapamam... ‘Ona çok daha fazla ait, çünkü hiçbir zaman ait olmamış,’ diye düşünüyorum bir de. Çünkü onlarda her şey değişik! Her şey çok farklı!”

Ha! Ha! Asıl önemlisini, adada gördüğü şeyin Frederick *için* ve Frederick *tarafından* hazırlandığını, onlardan ve Frederick’den doğma bir piç olduğunu bilmiyordu. Onu böyle soru işaretleri içinde bırakmak ne büyük bir tatmindi benim için! Sırdaşıyla, ona işkence edenlerle arasında, şu anda onu yıkmakta olan nedenden doğan bir çıkar ilişkisi olduğundan bir an bile şüphe etmiyordu. Oysa bu benim nedenim değildi (çok gençtiler), hem onun arkadaşıydım, öbürlerinin değil. Onu yıkarak, kendimi yıkıyordum. Ama

olağanüstü rahattım işte!

“Savaş yüzünden ,” dedi. “Savaş. Bu sümüklülerle ne diye mücadele edeyim ki? Biri annemi öldürdü, diğeri... Bu kadan fazla, her türlü ölçüyü aşıyor. Gerçekten olmaz bu kadar. Ne yapacağımı biliyor musunuz?”

Cevap vermediğimi görünce, kelimelerin üstüne basa basa tekrar etti.

, “Bundan böyle nasıl davranacağımı bilmek ister misiniz?” “Söyleyin, sizi dinliyorum.”

“Kesinlikle meydanı ona bırakmayacağım.”

“Öyle mi?”

“Birinin onu baştan çıkartmasına ya da beni baştan çıkartmasına göz yumamam.”

“Ne demek istiyorsunuz?”

“Bana ait olan bir şeyi koruyacak ve ona göz kulak olacağım. Onu seviyorum. O da beni seviyor. Önemli olan bu. Geri kalan hiçbir şey önemli olmamalı, önemli olamaz, çünkü ben böyle istiyorum. Çünkü istemeyi bileceğim. Aslında Tann’ya inanmıyorum. Annem dindardı, ben değilim. Ama Tanrı var olsun istiyorum. Bunu istemek, varlığına inanmaktan daha önemli. Bu durumda da hakkım olanı istemeyi, kendi değerlerimi kabul ettirmeyi bileceğim. Henia’ya doğru olanı göstereceğim. Onunla henüz konuşmadım, yann hemen konuşup, onu yola getireceğim.”

“Ne diyeceksiniz.”

“Nazik olacağım, onu da nazik olmaya zorlayacağım. Saygılı olacağım -ona saygı göstereceğim ki, o da bana göstersin. Ona öyle bir davranacağım ki, ne sevgi ne de sadakat göstermeyi reddedebilecek. Saygının, insanlan karşılıklı ölçülü olmaya ittiğine sonuna kadar inanınm ben. Bu nedenle, şu genç çocuğa da çok nazik davranacağım. Demin beni çileden çıkarttı ama bir daha böyle bir şey olmayacak.”

“Ciddi bir tavır takınmak istiyorsunuz yani.”

“Ben de bunu söyleyecektim işte! Ciddiyet! Onlan ciddiyete davet edeceğim!”

“Evet ama ‘ciddiyet’, ‘önemli’yi akla getiriyor. Şu ciddi bir adamdır, yalnızca en önemli olanla ilgilenir. Peki nedir en önemli olan? Bu sizin için şuysa, onlar için başka bir şeydir. Herkesin

kendi zevkine, kendi ölçülerine göre değişir.”

“Hiç de değil! Ben ciddi biriyim, onlar değil. Bütün bunlar çocukluk olduğuna göre, ciddi olmaları nasıl beklenebilir ki?”

“Peki çocukluk -onlar için- her şeyden ddha önemliyse?”

“Ne yani? Benim için önemli olan, onlar için de önemli olmalıdır. Ne biliyor ki onlar? Benim çok daha fazla bilgim var. Fena zorlayacağım onlan! Ben daha önemliyim, bunu inkâr edemezsiniz, benim aklım daha baskın çıkmalı!”

“Bir saniye. Öneminizi, ilkelerinizden aldığınızı düşünüyordum, ama şimdi görüyorum ki, ilkeleriniz daha önemli çünkü siz kendiniz daha önemlisiniz. Kişi olarak. İnsan olarak. Yetişkin olarak.”

“Şöyle ya da böyle! Hepsi aynı kapıya çıkar. Tekrar özür dilerim. Gecenin bu geç saatinde, içimi böyle açınca... Gerçekten çok teşekkür ederim.”

Çıktı. Ben gülmekten kınlıyordum. Oltaya gelmişti işte, sudan çıkmış balık gibi çırpınıyordu şimdi!

Sevimli çiftimizin ona oynadığı güzel bir oyundu bu!

Acı çekiyordu. Çekiyor muydu? Çekiyordu tabii, ama hımbıl, -yorgun- biraz da kel bir acıydı çektiği...

Tann’nm lütfü karşı kıyıdaydı. Dolayısıyla ben de karşı kıyıdaydım. O kıyıdan yayılan her şey çekici, büyüleyici, sevimli ve istek uyandıncıydı. Gövdesi!

Sözüm ona ahlâk koruyuculuğu yapan şu öküzün, bütün ağırlığıyla onların üstüne çullanmaktan başka bir şey yaptığı yoktu aslında. Ağırlığıyla ezmek istiyordu onlan. Kendi ahlâkını onlara zorla kabul ettirmek istiyordu, çünkü bu “onun” ahlâkıydı. Daha ağırlıklı, yaşça daha büyük, daha gelişmiş bir ahlâktı onunki... görmüş geçirmiş bir adamın ahlâkıydı. Bu ahlâkı benimsesinler istiyordu!

Gerçek bir öküz! Ondan nefret ediyordum. Ama... ben de biraz ona benzemiyor muydum? Ben... Görmüş geçirmiş bir adam. Kapı yeniden vurulduğunda bunu düşünüyordum. Albert bana bir şey söylemeyi unutmuştu herhalde... Hayır, Siemian’dı gelen. Görmeyi en son düşündüğüm kişi oydu, yüzüne doğru öksürdüm.

“Sizi rahatsız ettiğim için özür dilerim. Sesler duyunca, uyumadığınızı anladım. Bir bardak su rica edebilir miyim?”

Bana bakmadan, küçük yudumlarla, ağır ağır içti suyu. Kravatsızdı, yakası açık ve buruşuktu, saçları biryantinliydi ama yine de tel tel kalkmıştı, ikide bir parmaklarını saçlarının arasından geçiriyordu. Suyu bitirmişti ama gitmekte kararsızdı. Odanın ortasında duruyor, saçlarını karıştınyordu.

“Amma karmaşık iş!” diye homurdandı. İnanılacak gibi değil... Odanın ortasında, sanki başka hiç kimse yokmuş gibi dikiliyordu. Ben özellikle susuyordum. Alçak sesle, “Yardıma ihtiyacım var,” dedi gözlerini kaçırarak.

“Size nasıl yardımcı olabilirim?”

Başka birinden söz eder gibi, kayıtsız bir sesle, “Sinirlerim korkunç yıprandı, biliyor musunuz?” diye sordu.

“Anlayamadığımı itiraf etmeliyim...”

“Oysa haberdar olmalısınız!” dedi gülerek. “Nasıl bir insan olduğumu biliyorsunuz. Her şeyi tamamen bıraktığımı da.”

Vereceğim cevabı beklerken, saçlarım karıştırıyordu. Acelesi yoktu, düşünceli görünüyordu, ya da daha çok, bir düşünce üzerinde yoğunlaşıyor

ama tam anlamıyla düşünmüyordu. Benden ne istediğini Öğrenmeye karar vererek, dediği gibi *haberdar* olduğumu söyledim.

“Siz sıcak bir insansınız... Odamda, yanda... böyle kapalı duramıyordum artık.” Parmağıyla yan odayı gösterdi. “Nasıl anlatsam? Biriyle konuşmaya karar verdim. Sizinle konuşmaya karar verdim. Belki sıcak biri olduğunuz, belki de odalarımız yan yana olduğu için. Artık daha fazla yalnız kalamam. Elimde değil. İzin verir misiniz?”

Uzun bir hastalıktan yeni kalkmış, koluna, bacağına henüz gü-venemediği için en küçük hareketini bile önceden ayrıntılarıyla hesaplayan biri gibi, ihtiyatla oturdu.

“Bu evde bana karşı bir komplo hazırlanıp hazırlanmadığım

söylemenizi istiyorum,” dedi.

“Nereden çıktı bu?” diye sordum.

Güldü. “Özür dilerim ama daha açık yürekli bir cevap beklerdim. Ama önce burada niye ve hangi ruh haliyle bulunduğumu söylemeliyim. Size biraz kendimden söz etmem gerekirdi. Dinleyin! Benden söz edildiğini duymuşsunuzdur zaten. Cesur, tehlikeli bir adam türünden şeyler. Evet. Ne var ki bir süredir, kısa bir süreden beri bir şey oldu bana. Ödüm kopuyor, yani. Bir zayıflık hali var içimde. Tam bir hafta oldu, lambanın yanında sakin sakin oturuyordum, birdenbire, ‘bugüne kadar her işi nasıl başardın? Ya yann işler ters gider de tutuklanırsan?’ diye düşündüm.”

“Kuşkusuz bu tür sorular ilk kez geçmiyordu aklınızdan.” “Tabii! Hatta çok sık geçiyordu! Ama bu kez daha beterdi, çünkü hemen ardından bu düşünceyi kafamdan uzaklaştırmam gerektiğini, asıl bu düşüncenin beni zayıf düşüreceğini, beni... nasıl desem, şanssızlığa daha çok yaklaştıracağını düşündüm. ‘Bunu düşünmemek daha iyi,’ dedim kendi kendime. Bunu der demez, artık yapılacak bir şey olmadığını gördüm, bu düşünceyi kafamdan ko-vamıyordum, içimde kök salmıştı. Şu anda da yalmzca bunu düşünüyorum, bir şeylerin ters gideceğini, böyle düşünmemem gerektiğini, aksi halde gerçekten kötü gideceğini, vs., tam bir kısır döngü işte. Mahvoldum ben.”

“Sinirleriniz bozulmuş.”

“Hayır, sinirle ilgisi yok. Nedir biliyor musunuz? Gözüpekliğin ödlekliğe dönüşmesi. Bitti, yapılacak hiçbir şey yok.”

Bir sigara yaktı. Derin bir nefes çekip, dumanı üfledi. “Beyefendi, daha üç hafta öncesine kadar, hayatta bir amacım, yerine getirmem gereken bir görevim vardı, mücadele, şu ya da bu hedef... Şimdi hiçbir şeyim yok. Bir anda, benzetmemi hoş görün, donsuz kalıvermiş gibi oldum. Şimdi kafamda tek bir düşünce var: Aman başıma bela.gelmesin. Haklıyım beyefendi. İşin kötüsü haklıyım! Kendisi için korkan herkes haklıdır. Benden ne istiyorsunuz? Beş gündür buradayım, at istiyorum, reddediliyor. Beni hapseder gibi odama kapatıyorsunuz. Bana ne yapacaksınız? O küçücük odada geberip gideceğim. Ne istiyorsunuz benden?”

“Sakin olun. Sinirleriniz bozuk.”

“Öldürmek mi istiyorsunuz beni?”

“Abartıyorsunuz.”

“Ben o kadar aptal değilim. Her şeyi bıraktım. İşin kötüsü, ödlekliğim yüzünden kendime ihanet ettim! Biliyorlar. Ben korkmadığım sürece, onlar da benden korkmuyorlardı. Şimdi korktuğum için tehlikeli oldum. Bunu anlıyorum. Artık bana güvenemezler. Ama sizinle erkekçe konuşuyorum. Sizinle erkek erkeğe konuşmaya karar vererek geldim. Bu benim son şansım. Doğrudan doğruya size geldim, çünkü benim durumumda birinin başka seçeneği yok.

Dinleyin beni, kısır bir döngü bu. Benden korkuyorsunuz, çünkü sizden korkuyorum, sizden korkuyorum çünkü benden korkuyorsunuz. Gelmeseydim, işin içinden çıkamazdım. İşte bu yüzden, tanışmadığımız halde, gecenin bu saatinde gelip kapınızı çaldım. Siz zeki bir insansınız, bir yazarsınız, anlayın beni, kurtulmam için yardım edin.”

“Ne yapabilirim?”

«t

İzin versinler, gideyim. Her şeyi bırakayım. Yalnızca bunu hayal ediyorum. Bırakmak. Gitmek. Yürüyerek de giderim ama beni tarlalarda yakalarsınız, o zaman da... Beni bırakmaları için ikna edin onlan, kimseye bir şey yapmayacağımı, artık bıktığımı, devam edemeyeceğimi söyleyin. Huzurlu olmak istiyorum. Huzurlu. Her şeyi bırakırsam huzurlu olunım. Beyefendi, rica ediyorum, yalvanyorum size, söyleyin onlara, dayanamıyorum artık... Ya da kaçmama yardım edin. Bunu sizden istiyorum, çünkü bu kadar insana karşı, toplum dışı biriymişim gibi tek başıma olmam normal değil. Yardım edin, böyle bırakmayın beni. Birbirimizi tanımıyoruz bile ama ben sizi seçtim. Size geldim. Artık tamamen savunmasız olduğuma göre, hâlâ niye işkence ediyorsunuz bana? Bitti her şey, bitti."

Titremeye başlayan bu adamın kişiliğinde, en beklenmedik kayaya çarpmıştım. Ona ne demeliydim? Hâlâ Albert'le doluydum, karşımda içini kusan, yeter, yeter, yeter diyen ve merhamet dilenen bir adam vardı. Birden içine düştüğüm ikilemi gördüm. Onu geri çeviremezdim, çünkü ölüm, önümde titreşen bu zavallı hayatın bütün gerçeğini, benden önce avucuna almıştı. Gelmiş, içini dökmüş, böylelikle bana yakın olmuştu. Hayatı ve ölümü, dipsiz bir kuyu gibi açılmıştı şimdi önüme. Öte yandan, gelmiş olması, beni Albert'den çekip almış, yeniden davaya, Hippolyte'in yönetimindeki ortak eylemimize dönmemi sağlamıştı. Siemian da, bu durumda eylemin hedefiydi yalnızca... Hedef olduğu için de, canlılar topluluğunun dışında bırakılmıştı. Onu haklı bulamazdım, onunla anlaşamaz, hatta açıkça konuşamazdım bile. Aramıza mesafe koymak, fazla yaklaşmasına izin vermemek, politik davranmak zorundaydım... Bir an için, aşılmaz bir engelin önünde, şaha kalkan bir at gibi isyan etti beynim. Benim içimdeki insana sesleniyordu çünkü. Bana insanca yaklaşmak istiyordu, oysa benim onun da bir insan olduğunu görmeye hakkım yoktu. Ne diyebilirdim? En önemlisi, daha fazla yaklaşmasına, içimden geçenleri tahmin etmesine izin vermemekti!

"Savaştayız bayım," dedim. "Memleket işgal altında. Bu koşullarda döneklik etmek, izin veremeyeceğimiz bir lükstür. Hepimiz, diğerlerini gözetmeliyiz. Bunu gayet iyi biliyorsunuz."

"Yani bu... benimle konuşmak istemediğiniz anlamına mı geliyor gerçekten?"

Gittikçe bizi birbirimizden uzaklaştıran bu sessizliğin tadım çıkarmak istercesine, sustu bir süre.

“Söyleyin bana,” dedi. “Pantolonunuzu kaybettiğiniz oldu mu hiç?”

Aramızdaki mesafeyi artırmak için, bir kez daha cevapsız bıraktım onu.

“Beyefendi,” dedi sabırla, “Ben kaybettim... Her şeyi, pantolonumu, donumu. Çırılçıplak bir adamım ben. Gelin açık açık konuşalım. Gecenin bir vakti kalkıp, hiç tanımadığım halde size geldim. Kaçamak yapmadan konuşalım istemez misiniz?”

Sustu ve cevabımı bekledi. Hiçbir şey söylemedim.

Kayıtsız bir sesle, “Hakkımda ne düşünürseniz düşünün, benim için fark etmez,” diye ekledi. “Kurtarıcım ya da katilim olarak sizi seçtim. Hangi rolü tercih ediyorsunuz?”

Benim için olduğu kadar, onun için de son derece açık bir yalana başvurup, onu kesin olarak insan topluluğunun dışma attım.

“Sizi tehdit eden bir tehlikeden haberim yok. Abartıyorsunuz. Sinirleriniz bozuk,” dedim.

Bu cevap elini ayağını kesti. Sustu ama gitmeye yeltenmedi, kıpırdamadan, öylece kaldı. Çıkacağı bütün kapılan kapamıştım sanki. “Saatlerce sürebilir bu,” diye düşündüm. Kıpırdamayacaktı, hem niye kıpırdasın ki? Ölü ağırlığıyla beni ezerek kalacaktı burada. Ne yapacağımı bilmiyordum, bana yardım edemezdi çünkü onu dışlamış, itmiştim. Şimdi onun karşısında, onsuz -tek başıma- duruyordum. Kaderi benim elimdeydi. Yine de aramızda kayıtsızlık ve soğuk bir düşmanlıktan başka bir şey yoktu. Benim için bir yabancıydı, tiksinti veriyordu bana. Köpek, at, tavuk hatta bir kurt bile, yaşını başını almış, yıpranmış, bütün yaşam öyküsü alnına kazılmış bu adamdan daha çok sevgi uyandırabilirdi bende -olgun bir insan tüm olgun insanlardan nefret eder. İnsan için, başka bir insandan daha tiksindirici bir şey yoktur. Bunu söylerken, hayat hikâyeleri yüzlerinden okunan yaşlı insanlardan söz ediyorum tabü. Beni çekmiyordu, hayır, hiç. Çekemezdi de. Hoşuma gidemezdi. O da Albert gibi itiyordu beni, hatta daha da çok.

Benim ona itici geldiğim gibi, o da bana itici geliyordu, neredeyse iki düşman geyik gibi boynuzlarımızı çarpıştıracaktık, benim içinde olduğum yozlaşmadan ötürü ona itici geliyor olmam, hıncımı daha da artırıyordu. Önce Albert, şimdi de o, ikisi de iğrençti! Ben de onlarla birlikte! Bir yetişkin, başka bir yetişkin için, ancak dünya nimetlerinden elini eteğini çektiğinde, onur, erdem, vatan, mücadele gibi başka bir şeyi temsil etmek üzere kendinden vazgeçtiğinde katlanılır olabilir. Ama yalnızca insan olan bir insan... bu çok korkunçtu işte!

Beni seçmişti ama. Bana gelmişti, şimdi de gitmek istemiyordu. Hiç hareket etmeden önümde duruyordu. Öksürdüm. Bu küçük öksürük, durumun gittikçe ciddileştiğini gösterdi. Ölümü -ne iğrençti' önümde aşılmaz bir engel gibi yükseliyordu.

Tek bir şey istiyordum; kalkıp gitmesini. Sonra oturup düşünecek zamanım olacaktı ama önce gitmesi gerekiyordu. Ona yardım etmeyi kabul ettiğimi neden söylememiştim sanki? Bunu ille de yapmam gerekmezdi, eğer onu öldürmeye ya da Hippolyte’e teslim etmeye karar verirsem, bu yardım sözünü kurnaz bir savaş manevrası olarak açıklayabilirdim her zaman. Güvenini kazanmam ve onu istediğim gibi kullanmam, eylemimizin ve grubumuzun yararına olurdu. Onu öldürmeye karar verirsem... Her halükârda öldürülmesine karar verilmiş birine yalan söylemekte neden böyle tered

düt ediyordum!

hâkim

olmak. Bu en önemlisi. Yann sabah bizimle öğle yemeğine inin. Bir bunalım geçirdiğinizi ama artık geçtiğini, yavaş yavaş eski halinize döndüğünüzü söyleyin. Öyleymiş gibi yapın. Ben de aynca Hippolyte’le konuşur, gitmenizi sağlamaya çalışırım. Şimdi odanıza dönün, biri sizi burada görebilir.”

Konuşuyordum ama ne söylediğimin kesinlikle farkında değildim. Doğru mu, yalan mı? Yardım yakarışına olumlu bir cevap mı yoksa ihanet mi? Bunu sonradan görecektik, şimdi önemli olan git-

mesiydi. Kalktı, yüzünde en ufak bir ümit belirtisi görmüyordum, hatlarında hiçbir kıpırdama olmuyordu, bakışıyla bile teşekkür etmeye çalışmadı bana. Artık yapılacak hiçbir şey olmadığını, eski haline dönmekten, üstünde çok daha dayanılmaz bir baskı yapan o alçak ve sevimsiz varlık olmaktan başka çaresi olmadığım biliyordu; bu durumda ortadan kaldırılması daha da tiksinti verici olacaktı. Varlığıyla şantaj yapmıştı bana... ah, bütün bunlar Karol’un yaratılışından ne denli farklıydı!

Karol!

Siemian gittikten sonra, Frederick’e yazmaya başladım. Yaptığım iki görüşmeyi anlatan bir tutanaktı bu. Aynı zamanda bir belgeydi de. Ortak eylemimize katıldığımın ifadesiydi. Yazılı olarak katılıyordum. Diyalog kurulmuştu.

XI

Ertesi gün Siemian öğle yemeğine geldi.

Geç kalkmıştım, aşağı indiğimde masaya oturuluyordu. Siemian ortaya çıkmak için bu anı seçmişti, yeni tıraş olmuş, krem ve losyon sürmüştü, ceket cebinde küçük bir mendil vardı. Bir cesedin onaya çıkışı! İki uzun gün boyunca onu öldürme planlarıyla uğraşmamış mıydık? Bu ceset, bir süvari subayının atılganlığı ve çekiciliğiyle ev sahibesinin elini öpüp, herkesi selamlayarak, ‘odada kalmasına neden olan rahatsızlığın geçmek üzere olduğunu’, kendini daha iyi hissettiğini, ‘bütün bir aile burada toplanmışken’, tek başına odada kalmaktan sıkıldığını anlatmaya başladı. Hippolyte ona bir iskemle çekti, masaya servis eklendi, kendisine duyduğumuz saygı, hiç eksilmemiş gibi gen geldi, ilk geldiği

günün akşamında taşıdığı üstün ve ezici havayla masadaki yerine oturdu. Çorbayı getirdiler. Bir kadeh votka istedi. Korkunç bir çaba harcıyor olmalıydı, bir ceset gibi konuştu, bir ceset gibi yedi, bir ceset gibi içti, bütün bunları, ataletinin devasa gücünden kor* kuyla sıynlabilmiş gibi yapıyordu. “İştahım henüz yerine gelmedi... ama biraz daha çorba alayım. İzin verirseniz, bir küçük kadeh votka daha alacağım.”

İçinde gizli bir güç barındıran, durdurulamayan kreşendolar ve çelişik anlamlarla dolu, başka bir yazının üzerine yeniden yazılmış bir metin gibi karmaşık, bu anlaşılmaz yemek!.. Albert, Henia'nın yanındaki yerindeydi - Henia'yla konuşmuş ve "onu asaletiyle fethetmiş" olmalıydı çünkü her ikisi de birbirlerine son derece ince davranıyorlardı. Henia yücelmişti, Albert de yücelmişti, birlikte yücelmişlerdi. Frederick'e gelince, o her zamanki gibi konuşkan ve nazikti, ama hiç belli etmeden varlığını kabul ettiren Siemian yüzünden, açıkça ikinci plana itilmişti. Evet, ona ilk gördüğümüzden çok daha fazla itaat ediyor, ağzından dua gibi çıkmasına rağmen kulaklarımıza buyruk gibi gelen en küçük isteğim, bir tür iç gerginliğiyle karşılıyorduk. Artık ölmüş, kesinlikle ölmüş olan eski üstün tavrını, yalnızca yılgınlığını gizlemek için korkudan takındığını bildiğimden, bütün bu gösteriyi tam bir güldürü gibi seyrediyordum. Durumunu, önce neşeli bir asker sevimliliğiyle gizlemişti, gözünü budaktan sakınmayan, kaba saba biri... ama içindeki sertlik ve bir gece önce fark ettiğim, durgunluğundan gelen soğuk kayıtsızlık, bir süre sonra bütün gözeneklerinden sızmaya başlamıştı. Yüzü, gözle görülür bir biçimde kararıyor ve çirkinleşiyordu. Korkudan eli ayağına dolaşıp, bizim önümüzde eski Siemian'ın kimliğini canlandırmaya kalktığında, içinde katlanılmaz bir çelişkinin doğduğunu hissediyordu. Bizden çok onun korktuğu Siemian değildi artık, emirler vermeye, insanları kullanmaya alışık, insanlann birbirlerini öldürmelerine yol açan, "tehlikeli", eski Siemian'm düzeyinde değildi. "Biraz tuz... Ah, çok mersi!" -bu seste tanıdık, savunmasız ve iyi niyetli bir tını vardı ama özünde bir yerde, başkasının varlığına saygısızlıkla dolu, saldırgan ve kendinden emin bir ton taşıyordu. Bu nedenle Siemian, korkusunun dehşet verici bir şeye dönüştüğünü hissediyordu. Frederick'in varlığı korkunun ve dehşetin artmasına çanak tutuyordu, biliyordum. Ama Karol masa-mn diğer ucundan Siemian'a katılmasa, bütün benliğini onun üstünlüğüne tutsak etmese, Siemian'ın oynadığı oyun hiçbir zaman böylesine aşırıya kaçmazdı.

Karol çorbasını içiyor, ekmeğine yağ sürüyordu ama Siemian bir anda onu ilk geceki gibi egemenliğine almıştı. Oğlan kendini yeniden bir şefe bağımlı hissediyordu. Elleri etkili, asker elleri olmuştu. Henüz tam olarak gelişmemiş varlığını şefin ellerine güvenle teslim etmişti, güvenle teslim etmiş ve sunmuştu. Yemek yiyorsa, bunu ona hizmet etmek için yapıyordu, ekmeğine yağ sürüyorsa, Siemian izin verdiği içindi. Karol'un başı alnında hafifçe kıvırcıklaşan, kısa kesilmiş saçlarıyla daha baştan Siemian'a boyun

eğmişti. Bunu ortaya koymak için söze ihtiyacı yoktu, insanın görüntüsü nasıl farklı ışıkların altında değişirse, o da böyle değişmişti birden işte. Belki Siemian hemen farkına varmamıştı durumun ama yavaş yavaş oğlanla onun arasında özel bir bağ kurulmuş ve hükmeden bir saldırganlıkla ytiklü bu koyu bulut (yapay bir buluttan başka bir şey değildi bu) dehşetini akıtmak için Karol'un üstünde dolaşmaya başlamıştı. Albert seyrediyordu, Henia'mn yanında, beklenildiği kadar asü oturan Albert... Aşk ve erdem isteyen, adalet duygusuyla yoğrulmuş Albert... şefin oğlanla, oğlanın şefle

kararan yüzlerine bakıyordu.

Bu öfke dolu birlikteliğin, koruduğu ve kendisini koruyan saygıyı tehdit ettiğini belli belirsiz hissediyor olmalıydı -Albert-, oğlanla şefin arasında doğan şey, aşağılamadan, özellikle de ölümün aşağılanmasından başka bir şey değildi çünkü. Oğlan kendini, hayatta ve ölümde her şeyiyle şefine sunuyorsa, bunun nedeni şefin ne ölmekten ne de öldürmekten çekinmemesi değil miytfi? Zaten diğerlerine hâkim olmasını da bu sağlamıyor muydu? Hayatın ve ölümün böyle aşağılanması, her şeyin değerini yitirmesi ihtimalini, değersizliğin okyanuslarını ardından süriiklüyordu. Gencin aşağılama kapasitesi, şefin üstün ve ölümü çağrıştıran gevşekliğiyle birle-şiyor, birbirlerini tamamlıyorlardı. Ne acıdan ne de ölümden endişe duyuyorlardı - çünkü biri gençti, diğeri de şefti. Durum, yapay verilere dayandığı ölçüde gerginlik kazanıyordu -yapay olarak yaratılan olaylar, önüne geçilmesi en zor olanlarıdır zaten- çünkü Siemian, korkudan ya da ölümden kurtulmak için, eski günlerin muzaffer şefini oynuyordu sürekli. Genç oğlanın gerçekliğe dönüştürdüğü bu rolden nefesi kesiliyor, dehşete düşüyordu. Frederick, bu üç kişi arasındaki, Siemian, Karol ve Albert arasındaki gerginli-ğin aniden yükseldiğinin, bu yükselişin her an bir patlamaya neden olabileceğinin farkındaydı herhalde (emin gibiydim bundan). Henia ise, en sakin haliyle tabağına eğilmişti.

Siemian yemek yiyordu... herkes gibi yemek yiyebildiğini kanıtlamak ister gibiydi. Bir ceset soğukluğu taşıyan, KaroFun temasıyla bir anda şiddet ve kana dönüşen esirlere özgü çekiciliğini kullanmaya çalışıyordu. Frederick kulağını ve gözünü dört açmıştı. O sırada Karol bir bardak istedi, Henia bardağı uzattı. Bardak bir elden diğerine ulaşıncaya kadar kısacık bir süre geçti, Henia saniyenin dörtte biri gibi bir süre elini geri çekmekte gecikti

gibi geldi. Olabilirdi bu. Ama olmuş muydu gerçekten? Bu önemsiz ayrıntı, Albert üzerinde bir balyoz etkisi yaptı, yüzü griye kesti. Frederick her ikisine de uzun uzun, kayıtsız bir bakışla baktı.

Komposto servisi yapıldı. Siemian susuyordu. Gittikçe nadanlığı artıyordu, sanki yedeklediği bütün sevimlilik tükenmişti, sanki bundan böyle hoşa gitmemeyi kabul etmişti, sanki bütün korkunun kapılan ardına kadar açılıvermişti önünde. Soğuktu. Henia çatalıyla oynamaya başladı. Karol kendi çatalıyla bu çatala dokundu. Çatalıyla oynuyor muydu yoksa çatalı kazara mı dokundurmuştu, kesin olarak söylemek mümkün değildi. Ama Albert'in yüzü kül gibi oldu. Yanlışlıkla dokunmuş olabilir miydi? Tabii olabilirdi. Zaten o kadar önemsiz bir olaydı ki, üstünde durmaya değmezdi. Ama bir yandan da... belki onlann bu oyunu oynamalarını sağlayan bu önemsizlikti aslında. Ah, öyle masum, öyle hafif, öyle küçücük bir oyundu ki bu, (genç kız) (oğlanla), nişanlısının gözü önünde, erdemini tehlikeye atmadan kendini kaptırabiliyordu buna, o kadar zararsız bir oyundu işte... Onlan kışkırtan bu hafiflik değil miydi zaten? Ellerinin en doğal hareketi, Albert üzerinde sert bir darbe etkisi yapmıştı. Kendi içinde çok sıradan ama Albert için fazlasıyla tehlikeli bu oyunun çekiciliğine dayanamamışlardı belki. Siemian kompostosunu bitirdi. Karol, belki tamamen bilinçsiz olarak, Albert'i böyle iğnelemekten gerçekten zevk alıyorsa bile, bu oyun Siemian'a bağlılığını hiçbir açıdan zedelemiyordu. Ölmeye hazır, dolayısıyla kör ve bilinçsiz bir asker gibi oynuyordu. Ama bunda da alışılmadık bir aşınlık, bir yapaylık varmış gibi geliyordu bana: Çatallarla oynanan bu oyun, adadaki düzmece oyunun devamıydı, aralannda yavaş yavaş oluşan flört tamamen "abartıh"ydı. Bu masada demek ki iki yutturmacamn, gerçek bir durum olamayacak kadar gergin iki yutturmacamn ortasındaydım. Sahte bir şef ve sahte bir aşk.

Masadan kalktık. Yemek bitmişti.

Siemian, Karol'a doğru birkaç adım attı.

"Hey, ufaklık..." dedi.

"Evet?" diye sevinçle atıldı Karol.

Kaba, soğuk bir eda ve rengi uçmuş gözleriyle Hippolyte'e döndü subay. Dişlerini gevşetmeden, "Biraz konuşsak," dedi.

Konuşmalarına ben de katılmak istiyordum ama kesin bir hareketle durdurdu beni: "Sizle değil." Nasıl yani? Bir emir miydi bu? Gece yaptığımız konuşmayı unutmuş muydu? Yine de isteğine uydum, Siemian, Hippo'yla birlikte bahçede dolaşmaya gitti, ben verandada kaldım. Henia, Albert'in yanında duruyordu, hatta aralannda hiçbir şey geçmemiş ve yemden sadık ve temiz biri olmuş gibi onun koluna girmişti; Ama açık kapının yanında duran Karol, elini kapıda tutmayı ihmal etmemişti (onun eli kapıda, Henia'nınki Albert'in kolunda). Nişanlı adam genç kıza, "Gezelim," dedi. Uzaklaştılar. Karol, kavranması zor, açık saçık bir şaka gibi bizimle kaldı... Frederick, iki nişanlıdan ve Karol'dan oluşan grubu izledikten sonra, kendini tutamayarak "Nasıl olur?" diye homurdandı. Yalnızca ona yönelik, kaçamak bir gülümsemeyle yanıtladım onu...

Hippolyte on beş dakika sonra döndü ve bizi kütüphaneye çağırdı.

"İşini bitirmek lazım. Hem de bu gece. Diretiyor!"

Divana gömülüp, keyiften gözleri dönerek, bir kez de kendi kendine tekrarladı: "Diretiyor!"

Siemian yeniden at istemiş, ama bu kez yalvarmak yerine, Hippo'nun hâlâ inanamadığı bir üslupla iletmiş isteğini. "Baylar, serserinin biri bu. Katil. At istiyordu, 'bugün imkânsız, belki yann,' dedim, bunun üzerine elimi ellerinin arasına aldı ve sıktı, sıktı diyorum size, tam bir katil gibi sıktı... ve bana aynen şöyle dedi: 'eğer yarın saat tam onda atlar hazır olmazsa...' Diretiyor diyorum size." Korkuyla bitirdi sözlerini: "Bu gece bitirmek gereki-

yor, aksi halde yarın ona at vermek *zorunda kalacağım*

Alçak sesle tekrarladı:

“Zorunda kalacağım.”

Benim için sürprizdi bu. Belli ki Siemian, bir gece önce kararlaştırdığımız rolü uzun boylu sürdürememişti; sakin sakin konuşup, durumu yumuşatacağına, öfkeye kapılmıştı. Yemek sırasında tehditkâr, hükmeden tonu, ayak direyişi ve acımasızlığıyla (bütün bunlardan herkesten fazla korktuğu için kendine hâkim olamıyordu) yeniden canlanan eski Siemian’dan, tehlikeli Siemian’dan korkmuş ve onun etkisine girmiş olmalıydı. Sonuçta yeniden tehlikeli olmuştu işte. Meseleyi Frederick’e devretmiş olduğumdan, kendimi o gece odamdaki gibi Özel olarak sorumlu hissetmiyordum şimdi en azından.

Hippolyte kalktı. “Evet, Baylar, nasıl yapacağız? Kim yapacak?” Dört tane kibrit çıkarıp, birini kırdı. Frederick’e bakıyor, bana işaret etsin diye bekliyordum. O gece Siemian*la yaptığımız konuşmayı anlatmalı mıydım? Ama çok solgun görünüyordu. Yutkundu.

“Özür dilerim,” dedi. “Bilmiyorum belki../’

“Ne?” dedi Hippolyte.

“Ölüm,” diye kısaca cevap verdi Frederick- Gözlerine bakmamaya çalışıyordu. “Onu öldürmek.”

“Nasıl yani? Emir aldık.”

Yeniden “Onu öldürmek,” dedi. Kimseye bakmıyordu. Bu sözcükle başbaşaydı. Hiç kimse yoktu, o ve bu sözcükten başka. Yüzünün, *öldürmenin ne olduğunu bilmekten* kaynaklanan tebeşir beyazlığı ele veriyordu onu. Öldürmenin ne olduğunu -özellikle şu anda- ruhunun derinliklerinde hissediyordu.

"Ben.. Bu... Hayır,” dedi, parmaklarım kımıldatarak, yana doğru küçük bir el hareketi yaptı, parmaklan kıvrıldı... Ansızın Al-bert‘e döndü.

Yüzünün solgunluğu, yerini kesin bir ifadeye bırakmıştı sanki. Konuşmaya başlamadan önce, çözülmediğinden, tam aksine olay-lan, Henia ve Karol’u gözden uzak tutmadan, onlara olabildiğince yaklaşmak için, istediği gibi

yönlendirdiğinden emindim. Ne olmuştu peki? Korkuyor muydu? Yoksa yine amacına yönelik mi davranıyordu?

“Bizden çok siz,” dedi Albert’in gözlerinin içine bakarak.

“Ben mi?”

“Nasıl yapacaksınız? Bıçakla mı? Bıçak daha iyi, tabanca olmasın, çok gürültü yapar. Anneniz daha birkaç gün önce... üstelik o da bıçakla... siz bıçakla nasıl olur da... Siz. Anneniz ve Katolikliğinizle siz. Soranm size, nasıl yapacaksınız?”

Söylediklerinin içinde kayboluyordu ama söylediği her söz, ‘hayır’ diye bağırarak Albert’i çileden çıkartan yüz ifadesiyle güçleniyor ve canlanıyordu. “Ne dediğini biliyordu” besbelli. “Öldürmek” ne demek biliyordu, gücü tükenmişti ve artık dayanamıyordu... Hayır, bu bir oyun ya da bir taktik değildi, şu anda sahiciydi!

Soğuk bir tavırla “Kaçıyor musunuz?” diye sordu Hippolyte.

Cevap olarak savunmasız ve uyuşuk bir biçimde gülümsedi.

Albert, yenilir gibi olmayan yiyecekleri yemeye zorluyorlarmış gibi yutkundu. Şu ana kadar meseleye benim baktığım gibi, yani askerce bakmıştı. Bu ölüm, diğerleri için de bir ölümdü, diğerlerine eklenen bir ölümdü, tiksindiriciydi ama sıradan, hatta gerekli ve kaçınılmaz bir şey olarak görmek gerekiyordu. Ama şimdi bu ölümü anonim olmaktan çıkarmışlar, ayn bir şey gibi, korkunç bir kendini öldürme eylemi gibi sunmuşlardı! Albert’in de rengi uçtu. Her şeyin ötesinde, annesi söz konusuydu. Ve bir de bıçak. Annesini öldüren bıçağın aynısı... Annesinin gövdesinden daha yeni çıkmış bu bıçakla öldürecekti demek, aynı darbeyi vuracak, Siemi-an’ın gövdesi üzerinde aynı hareketi tekrar edecekti... Ama karışıklarla dolu alnının gerisinde annesinin görüntüsü, birdenbire Henia’yla mı karışmıştı? Her durumda, belirleyici olan annesi değil, Henia*ydı. Kendisini Skuziak rolünde, bıçağı saplarken görmüştü herhalde... Peki ama Henia ve Karol’a, onların birlikteliğine daha ne kadar karşı durabilecekti? Karol*un kollarındaki Henia’ya, Karol’un yeniyetme kollarındaki yeniyetme Henia’ya, hayasızcası-na bir erkek çocuğuna

dönüşen Henia'ya nasıl tahammül edecekti?... Siemian'ı öldürmek, Skuziak'ın rolünü oynamak, ne yapacaktı peki? Skuziak mı olacaktı? Bu yeniyetme güce nasıl karşı koyacaktı? Hiç değilse Frederick Öldürme Eylemi'ni böylesine yüceltip, büyütmeseydi... Ama şimdi Öldürme Eylemi söz konusuydu ve bu bıçak darbesi kendi saygınlığını, şerefini, erdemini hedefliyordu. Annesini Skuziak'tan, Henia'yı Karol'dan kurtarmaya çalı-

şıyor olması da hep bu değerler adınaydı ya zaten.

Herhalde bu nedenlerle Hippolyte'e dönerek, "Ben... Hayır, yapamam/' diye kekeledi.

Frederick, cevabım önceden bildiği soruyu sormak üzere, muzaffer bir edayla bana dönerek, "Ya siz?" dedi. "Siz öldürür müydünüz?"

Nasıl olur? Bir taktik miydi bu gerçekten? Korkmuş gibi yaparken, bizi reddetmeye zorlarken, kafasında başka bir şey vardı demek. İnanılır gibi değildi, yüzü solarak, titreyerek, ter içinde kalarak duyduğu bu korku... bu gencecik dizlere doğru... bu gencecik ellere doğru, üzerinde dört nala gittiği bir atmış meğer! Korkusunu erotik bir amaca alet ediyordu. Sahtekârlığın, alçaklığın dik âlâsıydı bu! Hoş görmek, anlamak mümkün değildi. Hatta kendini at yerine koyuyor ve hızını bana geçiriyordu. Onunla birlikte dört nala gitmem gerektiğini hissediyordum. Üstelik öldürmek de istemiyordum doğal olarak. Bu işten sıyrıldığıma seviniyordum. Ortaklığımız geçmişte kalmıştı artık. Hayır, dedim.

"Her şeyi bombok ettiniz," dedi Hippolyte kaba bir tavırla. "Yeter artık. Ben kendim halledeceğim. Sizin yardımınız olmadan."

"Siz mi?" dedi Frederick, "Siz mi. "Ben."

HTT* »

Hayır.

"Nedenmiş o?"

"Hayıır."

“Bayım”, dedi Hippolyte “Kafanızı çalıştıran biraz. Salak gibi davranamayız. İnsanda görev duygusu olması gerekir. Bu bir görevdir bayım! Biz mecburi hizmetteyiz, unutmayın!”

“Görev duygusuyla masum bir insanı mı öldürmek istiyorsunuz?”

“Bir emir bu. Emir aldık. Başarmamız gereken bir eylem bu. Görevden kaçmayacağım, sizin de kaçmamanızı tavsiye ederim. Almış olduğumuz bir sorumluluk bu. Ne istiyorsunuz, bırakalım gitsin mi?”

“Bu imkânsız, biliyorum,” dedi Frederick.

Hippolyte gözlerini iri iri açtı. Frederick’in, “Evet, bırakalım gitsin,” demesini mi bekliyordu? Buna mı güveniyordu? Eğer için

için böyle bir ümit beslediyse, Frederick’in cevabı yok etmişti hemen bu ümidi.

“Ne istiyorsunuz peki?*’

“Biliyorum... Gereklilik. Görev... Alman emir... Emri yerine getirmeliyiz... Ama siz, hayır. Gidip onu öldürecek değilsiniz herhalde... Siz yapmayacaksınız bunu, yapamazsınız. Hayır!”

Hippolyte, bu çekingen, alçakgönüllü, fısıldanarak söylenmiş “Hayııır”ı duyunca oturdu. Bu “Hayııır,” öldürmenin ne demek olduğunu biliyordu, bu bilgi Hippolyte’e yöneliyor, onu eziyordu şimdi. Şişmiş gövdesine kapanmıştı, gözlerini iri iri açarak, bir pencereden bakar gibi bize bakıyordu. Üçümüzün de geri çevirmesinden sonra Siemian’m “dolambaçlı” yollara kaçmadan ortadan-kaldınlması söz konusu olamazdı artık. Duyduğumuz dehşet bu Ölümü iğrençleştirmişti. Bu nedenle artık yüzeyselliğe izin veremezdi. Doğası gereği derin ve zeki bir yapısı yoktu belki, ama belli bir sosyal sınıfın, belli bir seçkinliğin insanıydı. Biz derinleşirken, tamamen sınıfsal nedenlerden ötürü o yüzeysel kalamazdı. Bazı durumlarda “daha az derin”, “daha az ince” olmamıza izin veremeyiz, aksi halde sınıfsal olarak dışlanmayı göze almamız gerekir. Bu nedenle uygun davranmak denilen şey, onun derin olmasını, bizimle birlikte “öldürmek” sözcüğünün anlamına sonuna kadar inmesini, ölümün bütün

dehşetini, bizim gördüğümüz gibi görmesini gerektiriyordu. O da bizim gibi çaresiz hissediyordu kendini. Birini kendi elleriyle boğazlamak mı? Hayır, yapamazdı. O zaman geriye bir tek “öldürmemek” kalıyordu. “Öldürmemek”, ihanet etmek, kaçmak demekti! İşin içinden çıkamayarak kollarım iki yana açtı. Adlançlıramadığı iki kâbus arasında kalmıştı, birini seçmesi gerekiyordu. “Ne yapacağız o zaman?”

“Karol halledecek.”

Karol! Bunca zamandır kendini bir at gibi dürtükleyerek gel-mek istediği nokta buymuş demek ki! Kurnaz tilki! ihtiyar düzenbaz!

Karol mu?”

44

“Tabii. O halleder. Söylemek yeterli.”

İnanılmaz bir rahatlıkla konuşuyordu -işin bütün zorluğu sihirli bir biçimde kaybolmuştu. Sanki Karol’u, alışveriş için Ostrovviec’e göndennek söz konusuydu. Neden bilmem, bu ani ton değişikliği

haklı göründü gözümüze. Hippolyte tereddüt etti.

“Nasıl yani? Siemian’ı o mu...*’

“Başka kim olabilir ki? Biz yapamayız, bize göre değil bu iş... Ama öte yandan onu ortadan kaldırmak gerekiyor. Siz söylersiniz. Söylersek yapar. Onun için sorun değil bu. Niye yapmasın ki? Emir verin.”

“Emredersem yapar, tamam... Ama... Bizim işimizi yapmasını.., Nasıl söylerim?”

Albert sinirli sinirli lafa girdi.

“Bunun taşıdığı sakıncaların farkında değil gibisiniz. Sorumluluk bu. İşi KaroFun üstüne atıp, tehlikeye sokamayız onu, imkânsız bir şey, olamaz.”

“Tehlikeyi kendi üstümüze alabiliriz. Eğer cinayet ortaya çıkacak olursa, bizim yaptığımızı söyleriz. Sonuç olarak ne ki? Biri bıçağı alacak ve... gümm! Bizden çok daha kolay yapacaktır.”

“Ama onu kullanmaya hakkımız yok diyorum size. On altı yaşında olması bir neden değil, tam aksine... Onu bu işe sokamayız... Yerimize bir çocuk koymak...”

Paniğe kapılmıştı. Kendisinin İşleyemeyeceği bir cinayete, genç yaşından, çocuk olmasından yararlanarak Karol’u alet etmek... hayır, namuslu bir davranış olmazdı bu, oğlanın karşısında güçsüz biri gibi kalırdı... oysa güçlü olmalıydı onun gözünde! Odayı arşınlamaya başladı. “Ahlâka aykın bir şey bu!” diye öfkeyle patladı ve kafasındaki gizli düşüncelerin açığa çıkmasından küçük düşüp, kıpkırmızı deşildi. Hippolyte yine de Frederick’in düşüncesine yavaş yavaş alışmaya başlamıştı.

“Belki de daha iyi olur... Asbnda en basit yol bu... Sorumluluktan kaçmamız söz konusu değil. Mesele ellerimizi kirletmemek, hepsi bu... Bu iş bize göre değil, ona göre.”

Beklenmedik bir biçimde rahatladı -sonunda en iyi çözümü bulmuştuk. Bu çözümün eşyanın tabiatma uygun olduğunu kabul ediyor ve içi rahatlıyordu. İşten kaçmıyordu. O emir vermek, Karol da verilen emri uygulamak için buradaydılar.

Yeniden huzura ve mantığa kavuştu. Yeniden aristokrat oldu.

“Nasıl da akıl edemedim bunu! Tabii.”

İki adamın da hali oldukça tuhaftı: birine saygınlık kazandıran şeyden diğeri utanç duyuyordu. ‘Genç bir insanın sömürülmesi’ bi-

rine gurur, diğerine tiksinti veriyordu. Sanki birdenbire birinin erkekliği azalmış, diğerininki artmıştı. Ama ne dehaydı Frede-rick’inki! Karol’u olayın içine sokmayı... Karol’a yönlendirmeyi başarmıştı. Tasarlanan ölüm bu sayede kızışmış, Karol’un, Henia’nm, ikisinin birbirine dolaşmış kol ve bacaklarının ışıltısıyla parlamıştı. İstikbalin cesedi, onların yeniyetme, beceriksiz ve ham yasak şehvetleriyle çiçeklenmişti şimdi. İçimi sıcaklık

kapladı. Ölüm, daha şimdiden aşkla donanmıştı. Her şey -bu ölüm, korkumuz, dehşetimiz, güçsüzlüğümüz- bu genç el, bu fazla genç el, kız çocuğunu elde edebilsin diyeydi... Bir cinayet değil de, onların sağır ve deneyimsiz bedenlerinin neden olduğu harikulade bir macera söz konusuymuş gibi, kendimi şimdiden olaya kaptırmıştım. Şehvet!

Bu karar aynı zamanda, yenilgi tadında acımasız bir alay da taşıyordu. Çünkü biz yetişkinler, kendi imkânlarımızı aşan bir şey için bu çocuğun yardımını istemek zorunda kalmıştık. Bu cinayet, kırılgan bir daldan sarkan kiraz gibi, içimizden yalnızca en hafif olanın ulaşabileceği bir şey miydi? Hafiflik! Birden her şey hafifliğe yönelmeye başlamıştı, Frederick, ben ve Hippolyte, genç oğlana gizli, kurtarıcı bir simyaya yönelir gibi yöneliyorduk.

Albert de birdenbire görüşlerimize katıldığını söyledi birden. Hepimiz konunun dışında kaldığımız için bu düşünceyi geri çevirmesi durumunda, kendisinin harekete geçmesi gerekecekti. Öte yandan, kafası da karışmıştı kuşkusuz -anlaşılan Katolik inancı, Henia’nın katil Karol’u, katil Albert kadar aşağılayacağına ikna etmişti onu: Çiçekleri burnu yerine ruhuyla koklamasından kaynaklanan bir hataydı bu, günahın çirkinliğine, erdemin güzelliğine fazla inanıyordu. Suçun, Karol’un gövdesinde başka, kendi gövdesinde başka bir tadı olabileceğini unutmuştu. Bu yanılsamaya dayanarak, bizim planımıza razı olmuştu. Eğer bağları koparmak, bunca karışıklık içinde tek başına kalmak istemiyorsa, başka türlü yapamazdı zaten.

Albert’in fikir değiştirmesinden korkan Frederick, Karol’u aramak üzere çıktı hemen. Ben de onunla çıktım. Karol evde değildi. Henia çamaşırlıktaydı, çamaşırları katlamakla uğraşıyordu. Gerginliğimiz giderek artıyordu. Karol neredeydi? Birbirine yabancı iki insan gibi tek kelime etmeden, heyecan içinde onu arıyorduk.

Ahırda atlann bakımım yapıyordu; seslendik, gülümseyerek yaklaştı. Bu gülümsemeyi çok iyi hatırlıyordum, ona seslendiğimiz an planımızın bütün çılgınlığının ayrımına varmıştım çünkü. Siemian’a tapmıyor muydu? Ona ruhuyla, bedeniyle bağlı değil miydi? Böyle bir cinayeti işlemeye nasıl zorlayabilirdik onu? Ama bu gülümseyiş, bizi her şeyin kolay ve dostça olduğu bir dünyanın içine sokuverdi hemen. Bu çocuk kendi avantajlarının

farkındaydı. Ondan bir şey bekliyorsak, gençliğinden bekliyorduk, bunu biliyordu -bu nedenle bize doğru, biraz alaycı, eğlenmeye hazır bir tavırla yaklaştı. Bu tavır içimize su serpti, daha şimdiden duruma alıştığını gösteriyordu bize. Ne tuhaf! Bu gülümseyen hafiflik, arkadan gelecek zorbalığa iyi bir başlangıçtı.

“Siemian ihanet etti,” diye kısaca açıkladı Frederick. “Elimizde kanıtlar var.”

“Ya!” dedi Karol.

“Onu bir an önce ortadan kaldırmak gerekiyor, hatta bu gece. Bu işi sen üstlenir misin?”

“Ben mi?”

“Korkuyor musun?”

“Hayır.”

Atlann koşulduğu, üzerinden kayışlar sarkan uzun tahtanın yanında ayakta duruyordu. Siemian’a bağlı olduğunu düşündürecek bir hali yoktu. Öldürmek söz konusu olunca sessizleşmişti, belki utanmıştı da biraz. Kendi kabuğuna çekilmişti. Karşı çıkmayacak gibi görünüyordu. Onun için Siemian’ı öldürmek ya da Siemian’m emriyle başkasını öldürmek aynı şey diye düşünüyordum. Karol’u Siemian’a bağlayan şey ölümdü, kimin ölümü olduğunun önemi yoktu. Siemian’m yanında körü körüne boyun eğen bir askerdi -ama bizim emrimizle Siemian’m karşısında yer aldığında da boyun eğen bir asker oluyordu. Şefin yanındaki körlüğü, onu sessiz ve hızlı bir biçimde ortadan kaldırma yeteneğine dönüşmüştü. Hiçbir şaşkınlık göstermedi.

Yine de (oğlan) ters ters baktı bize. Bu bakışta (sanki bize,

“Söz konusu olan Siemian mı, yoksa ben miyim?” diye soran) gizli bir şey vardı. Ama konuşmadı. Ölçülü bir insan olmuştu şimdi.

Bizi başka bir boyuta taşıyan bu akıl almaz kolaylık karşısında-biraz şaşırmıştık, ek bilgileri alması için Hippolyte’e götürdük onu: Gece bıçakla yanına yaklaşacak ve kesinlikle gürültü yapmayacaktı. Hippolyte dengesine kavuşmuştu ve bir subay edasıyla emir veriyordu -ait olduğu sınıfta yerini almıştı.

“Ama ya kapıyı açmazsa? Bildiğim kadarıyla kilitliyor kapısını.”

“Açması için bir yol buluruz.”

Karol gitti.

Böyle gitmesi beni tam anlamıyla çileden çıkardı. Gitmişti -ama nereye? Evine mi? Onun evi neresiydi? Öldürmek kadar ölmenin de kolay olduğu ona ait bu dünya neyin nesiydi? Tam aradığımız adam olduğunu kanıtlayan bir boyun eğiş ve sabırsızlık vardı onda, teklifimiz sorgusuz sualsiz kabul edilmişti! Ah, nasıl da hoş, sessiz ve uysal bir gidişti o... Bıçak tutuşturduğumuz elleriyle Henia’yı bulmaya gittiğinden emindim! Henia! Buna kuşku yoktu. Şimdi bıçağı olan bir oğlandı, katil bir oğlan, bu haliyle Henia’yı çok daha kolay elde edebilir, fethedebilirdi. Hippolyte bizi kütüphanede birkaç dakika daha tutmasaydı, pusuya yatıp gözetlemek için mutlaka Karol’un peşinden giderdik. Ama ancak bir süre sonra çıkabildik ve genç kızla genç oğlanı bulmak üzere hemen bahçeye yöneldik. Daha henüz holdeydik ki, yemek odasından Albert'in, aniden kesilen boğuk sesini duyduk -orada bir şeyler oluyordu! İçeriye yöneldik. Adadakine benzer bir sahneydi karşımızdaki. Henia*mn iki adım önünde Albert... Aralarında bir şey

4

geçmişti besbelli.

Karol biraz ilerde, büfenin yanında duruyordu.

Albert bizi görünce, “Onu tokatladım,” dedi.

Çıktı.

“Eli çok ağır! dedi Henia.

Karol, “Eli çok ağır” diye tekrarladı.

Gülüyorlardı. Dalga geçiyorlardı. O kadar çok değil, biraz alay ediyorlardı, hepsi bu. Ama nasıl bir zarafet vardı bu alayda! Üstelik bu “eli ağır” sözünden zevk alıyorlardı, bu söze bayılmış gibi bir halleri vardı.

“Ne oldu?” diye sordu Frederick. “Böyle davranmasına yol açan nedir?”

“Ne olsun ki?” diye cevap verdi Henia. Gözlerini çok komik, cilveli bir edayla kırpıştırdı, böylece meselenin Karol’la ilgili olduğunu anladık hemen. İşin güzel tarafı, bunu ima etmek için gözüy-

re bile kalkışmam: olmakla vetinmist

Artık

İkisinin

çaktırmadan

hayranlıkla seyrettiğimizin bal gibi bilincindeydiler. Bu konuda kuşku duyamazdık.

Albert’in soğukkanlılığını kaybettiği ortadaydı -belli belirsiz bir bakış ya da hafif bir dokunuşla onu yaralamış olmalıydılar yine... ah bu çocuksu kışkırtmalar!

Frederick Henia’ya, “Karol bir şey söyledi mi?” diye sordu.

“Ne gibi?”

“Bu gece... Siemian’ı...”

Boğazını keser gibi bir hareket yaptı -oynanan oyun onun için ciddi sonuçlar taşımasaydı, eğlenceli bir hareket sayılabilirdi bu. Ciddiyetle eğleniyordu. Oturdu. Hayır, bir şey bilmiyordu Henia, Karol bundan söz etmemişti. Frederick birkaç cümlede bu geceki planımızı özetledi ve bu işi

Karol’un üstlendiğini söyledi. Konudan son derece önemsiz bir şeymiş gibi söz ediyordu. Henia ve Karol da karşı çıkmadan dinliyorlardı. Başka türlü yapamazlardı çünkü hoşumuza gitmek istiyorlardı, bu da davranışlarını tartmalarına neden oluyordu. Ama Frederick konuşmasını bitirdiğinde tek kelime etmedi Henia, Karol da etmedi, içlerini derin bir sessizliğin kapladığı hissediliyordu. Bunun ne anlama geldiğini bilemezdik. Ama büfeye dayanmış olan (oğlanın) yüzü kararmıştı, Henia’nın da öyle.

Frederick açıklıyordu: “Siemian kapıyı açmayı reddedebilir, tek sorun bu. Korkacaktır. İkiniz birlikte gidebilirsiniz. Bir bahane bulup, kapıyı sen çalarsın. Sana açar. Açmamak aklının ucundan geçmez. Mesela ona iletilecek bir mektup olduğunu söylersin. Kapıyı açınca Karol içeri girer... Sanırım en iyi yol bu... ne dersiniz?” Zaten haklı olduğu bu teklifi hiç ısrar etmeden, ‘laf arasında’ yapıyordu -çünkü savaş planı çok tehlikeliydi; Siemian’m hiç tereddüt etmeden Karol’a kapıyı açacağından emin değildi, bu teklifin asıl amacı Henia’yı bu işe karıştırmak... ikisini birlikte işin içine sokmaktı, Frederick bunu gizlemeye uğraşıyordu. Adadaki gibi bir sahne yaratmaya çalışıyordu. Düşüncenin kendisinden çok,

uygulamaya koyuş biçimine hayran kalmıştım: Onların bize özellikle iyi davranmaya, bizimle birlik olmaya ya da yalnızca bizi -ikimizi!- etkilemeye yatlan oldukları bir andan yararlanarak, planımızı öylesine, üstünde fazla düşünmeden anlatıvermişti. Frederick genç çiftin ‘iyi niyetine’ güveniyordu, onu düş kırıklığına uğratmamak için fazla zorluk çıkarmayacaklarını umuyordu -demek ki yeniden ‘kolaylığa* bel bağlamıştı, Karol’un gösterdiği türden bir kolaylığa. O solucanı ‘birlikte’ ezsinler istiyordu, hepsi bu... Giriştiği işin erotik, şehevi, hissi anlamı, artık kılık değiştirmeden ortaya çıkıyordu -bunu görmemek mümkün değildi. Bir an, bu meselenin iki cephesi çatışıyormuş gibi geldi: Bir yandan yapılan teklif oldukça ahlâka aykırıydı (genç kızı da günaha ve suça ortak etmek değil miydi söz konusu olan?) ... ama öte yandan da ‘baş döndürücü ve tahrik ediciydi’, çünkü bu eylemi ‘birlikte’ yapacaklardı...

Hangisi ağır basıyordu? Hemen cevap vermedikleri için, bu soruyu kendi kendime soracak kadar zamanım oldu. Önümüzde duruşlarından, *birbirlerine karşı* hâlâ ölçülü, sevgisiz hatta soğuk olduklarını açıkça görüyordum -yine de bizim hayranlığımız karşısında duydukları

huzursuzlukla, onlardan gizliden gizliye talep ettiğimiz sarhoşlukla uysallaşıyorlardı. Onlarda keşfettiğimiz güzelliğe karşı duramazlardı. Zaten bu uysallık işlerine de geliyordu -boyun eğmek için yaratılmamışlar mıydı? Gençlik için çok niteleyici, gençliğin bu yolla kendi kendisini onayladığı, 'kendine yönelik' eylemlerden biri söz konusuydu yine. Böyle eylemlerin gücü öylesine baş döndürücüydü ki, nesnel, dış anlamlan neredeyse tamamen kalkıyordu ortadan. Onlar için önemli olan Siemian ya da Siemian'ı öldürmek değil, yalnızca kendileriydi. (Genç kız), "Niye olmasın? Olabilir," demekle yetindi.

Karol birden alık bir ifadeyle gülümsedi.

"Becerebilirsek olabilir, beceremezsek olamaz."

Bu alıklığa o an ihtiyacı olduğunu hissettim.

"Tamam," dedi. "Kapıyı vurursun, sonra çekilirsin. Ben de gebertirim. Kapıyı açarsa olur bu iş."

Henia güldü: "Merak etme, ben vurursam açar."

Ona da bir aptallık gelmişti şimdi.

"Bütün bunlar aramızda kalacak tabii," dedi Frederick.

"Merak etmeyin!"

Bunun üzerine konuşma bitti. Bu tür konuşmaları sonsuza kadar uzatamazdık. Önce verandaya, sonra biraz hava almak için bahçeye çıktım -her şey bana göre biraz fazla hızlı gelişiyordu. Işık azalıyordu. Renklerin ışıltılı cilası kayboluyordu, yeşiller, kırmızılar gözü rahatsız etmiyordu artık- renklerin, gece bastırmadan önceki gölgeli istirahatlarının zamanıydı. Gece neyi saklıyordu? Ah, evet... solucanın ezilmesi... ama şimdi bu rolü oynayan Albert değil, Siemian'dı. Bu işin doğru yolda olduğundan tam anlamıyla emin olamıyordum, bazen kara bir ateş içimi heyecanla dolduruyordu, bazen de kendimi güçsüz, sıkkın hatta ümitsiz hissediyordum. Çünkü bütün bunlar fazla olağanüstüydü, fazla keyfiydi, yeterince gerçek değildi, -evet, bir oyundan başka bir şey değildi bu, bizim

için ‘ateşle oynamak’ söz konusuydu. Parkın bir köşesine, çalıların arasına çekilmiştim, düşüncelerimin ucunu tamamen kaçırmıştım... o sırada Albert’in hızlı hızlı bana doğru geldiğini gördüm.

“Açıklamak istiyorum! Beni anlayın! Hiçbir zaman tokat atmazdım ona ama bana öyle alçakça bir şey yaptı ki... Evet, alçakça!”

“Ne yaptı peki?”

“Alçakça bir şey yaptı! Çok önemsiz gibi görünen, ama çok önemli bir şey... Hayır, yanılmıyorum... Küçük ama önemli bir alçaklık! Yemek odasında konuşuyorduk. O, yani sevgilisi içeriye girdi. Birden fark ettim ki, benimle konuşuyor ama ona hitap ediyor.”

“Ona mı hitap ediyor?”

“Evet, ona. Sözleriyle değil tabii... ama her şeyiyle. Her şeyiyle. Benimle konuşuyormuş gibi görünüyordu ama aklı ondaydı, kendini ona kaptırmıştı. Benim önümde. Hem de benimle konuşurken. Böyle bir şey olabilir mi? Nasıl söylesem... Benimle konuşurken, onunla olduğunu görüyordum - kendini her şeyiyle ona vererek konuşuyordu benimle! Sanki ben orada yokmuşum gibi. Tokatladım. Şimdi ne yapacağım? Söyleyin, ne yapabilirim?”

“Durumun düzelebileceğine inanmıyor musunuz?”

‘Tokat attım ona! Geri dönüşsüz bir adım attım. Ona vurdum! Her şey mahvoldu artık, bitti. Vurdum ona! Bilmiyorum nasıl yap-tim bunu... Biliyor musunuz ne düşündüm? Şu... öldürme işi için onun seçilmesine izin vermeseydim... sanıyorum tokatlamazdım

Henia’yı.

“Niye?”

Delici gözlerle baktı bana.

“Çünkü ona karşı doğru davranmıyorum. Bu işte benim yerimi almasına izin verdim. Aklı selimimi kaybettim, bu nedenle de vuruyorum işte.

Vuruyorum çünkü çektiğim acının hiçbir anlamı yok artık. Saygıyı hak etmeyen bir acı. Şerefi lekelenmiş bir acı. Bu nedenle de vuruyorum, vuruyorum, vuruyorum... diğerine gelince, ona vurmakla kalmaz, öldürürüm de!”,

“Ne dediniz?”

“Kolaylıkla öldürürüm... Böyle rezil bir adamı... öldürmek, cinayet sayılmaz. Solucan öldütmek gibi bir şey. Ama öte yandan* böyle rezil bir adamı öldürmüş olmak da büyük skandal! Büyük utanç! Bir yetişkini öldürmekten çok daha zor. İmkânsız! Yetişkinler birbirini öldürebilir ancak! Mesela Henia’yı Öldürsem... Bir an için böyle bir şey düşünelim. Endişelenmeyin. Şaka yapıyorum. Bütün bunlar şaka! Benimle eğleniyorlar, ne diye ben de eğlenmeyeyim biraz? Tanrım, içine düştüğüm bu komediden kurtar beni! Tanrım, Tanrım, bir tek sana sığınabilirim! Neyse, ne diyorduk? Evet, benim öldürmem gerekiyor... ama Siemian’ı tabii... daha zaman varken yapmalıyım bunu, elimi çabuk tutmalıyım... bu cinayeti o sümüklünün elinden almanın zamanı artık. Ona bıraktığım sürece huzur bulmayacağım.”

Düşündü.

“Çok geç. Beni tuzağa düşürdünüz. Şimdi bu işi nasıl geri alacağım ondan? Bu kadar inat etmem görev duygusundan değil, bütün derdim bu işi ona bırakmamak; Henia üstündeki manevi avantajımı kaybetmemek. Sahip olduğum bütün değerler, yalnızca onu elde etmek için işime yarayacakmış meğer!”

Çaresizlik içinde kollarını iki yana açtı.

“Ne yapabilirim, bilmiyorum. Yapacak bir şey kalmamasından

korkuyorum."

• ■

Üstünde düşünmeye değer bir yığın laf daha etti.

“Çırılçıplağım! Nasıl da çıplak hissediyorum kendimi! Tanrım! Beni **çınlciDİak** bıraktılar! Bu vasımda çıplaklığa izin vermemek

gerekir. Çıplaklık yalnızca gençliğe yakışır!”

Arkasından ekledi:

“Yalnızca beni aldatmıyor. Bütün erkekleri aldatıyor. Genelde bütün erkekleri. Çünkü beni bir erkekle aldatmıyor. Gerçek bir kadın mı o? Bütün mesele bu, henüz kadın olmayışından yararlanıyor. Onlara has bir özellikten yararlanıyorlar, bugüne kadar varlığından haberim bile olmayan bir öz-gül-lük...”

Yine ekledi:

“Bir tek şey kafamı kurcalıyor: Nereden öğrendiler? Daha önce söyledim size, böyle bir şeyi kendi kendilerine bulmuş olamazlar. Adadaki olay. Biraz önce benim yanımda olan olay... Sürekli kışkırtmalar... Onlar için fazla karmaşık. Umarım anlıyorsunuzdur, bunu kendileri bulmuş olamazlar çünkü çok karmaşık. Peki nereden öğrendiler? Kitaplardan mı? Nereden bilebilirim ki?”

Karanlık çoğalıyor, gecenin koyu mürekkebi, görüntüyü bulandırarak topraktan yukarı doğru akmaya başlıyordu, oysa ağaçların en yüksek dallan, parlak, neşeli ve aydınlık gökyüzünde dalgalanıyordu hâlâ, gövdeleriyse artık karanlığın içinde görünmez, seçilmez olmuşlardı. Tuğlanın altına baktım. Mektup.

Siemiarila konuşmalısınız.

Ona, bu gece Henia’yla birlikte onu dışarı çıkaracağınızı, KaroVun dışarda atlarla bekleyeceğini söyleyin. Henia her şey hazır olduktan sonra kapıyı çalsın. Size inanır. KaroVun ona, Henia'nın da Karol a ait olduğunu biliyor! Size yürekten inanacaktır. Kapı vurulduğunda açmasının en iyi yolu bu. Çok önemli. Bunu yapmayı ihmal etmeyin.

Şunu iyi bilin: Artık geri dönüş yok. Geri dönmeye kalktıkça iğrençliğin batağına daha çok saplanırız.

Ya Olek Skuziak? O ne olacak? Bu hikâyede onu nereye koyacağız. Kafamı sürekli buna yoruyorum. Dışarda kalamaz, bunu

üçü yapmalılar. Ama nasıl?

+ »

Dikkat7 Ölçüyü kaçırmamak gerekiyor. Ortalığı kızıştırmamak ve bizi boş yere tehlikeye atmamak için incelikli ve kurnaz davranın. Tanrı'ya şükür, şimdiye kadar şansımız yaver gitti ama yine de aşırıya kaçmayın. Kendinize dikkat edin. Çok dikkat edin!

Siemian'ı görmeye gittim.

Kapıyı vurdum, ben olduğumu anlayınca açtı, hemen ardından kendini yatağa attı yeniden. Kaç zamandır böyle uzanmış yatıyordu? Çorapları ayağındaydı, yerde, bir izmarit yığınının üstünde, pınl pınl cilalı süvari çizmeleri parlıyordu. Sigara üstüne sigara yakıyordu. Elleri ince uzundu, parmağında yüzük vardı. Canı konuşmak istemediği belliydi. Sırtüstü yatmış, gözlerini tavana dikmişti. Onu uyarmak için geldiğimi, boşuna hayal kurmamasını, Hippolyte'in at vermeyeceğini söyledim.

Cevap vermedi.

"Ne yarın, ne de öbür gün. Üstelik, bu evden canlı çıkmayacağınıza ilişkin endişeleriniz boşuna olmayabilir."

Sessizlik.

"Bu nedenle size bir kaçış planı teklif etmeye geldim."

Sessizlik.

"Size yardım edeceğim."

Cevap vermedi.

Bir ağaç gövdesi kadar hareketsizdi. Korktuğunu sandım -oysa korku değil, Öfke duyuyordu. Delice bir öfke. Yatıyordu ve saldırgan bir Öfke taşıyordu,

işte o kadar. Zehir doluydu. Çünkü zayıflığını görmüştüm. Güçsüzlüğünü biliyordum, onu Öfkelendiren buydu.

Planımı anlattım. Henia'mn kapıyı vuracağını, sonra onu dışarı çıkaracağımızı söyledim.

"Hass..."

"Paranız var mı?"

"Evet."

"Bu iyi. Gece yansından hemen sonra hazır olun." "Hass..."

"Küfretmek size bir şey kazandırmaz."

"Hass..."

t»

"Kabalaşmayın böyle. Fikrimizi her an değiştirebiliriz. "Hass..,"

Üstelemedim. Yardımımızı kabul ediyor, onu kurtarmamıza izin veriyor ama bir kez olsun teşekkür etmiyordu. Yatağa uzanmış, uzun, kaslı gövdesiyle, hâlâ gücü temsil ediyordu, bir derebe-yiydi o -derebeyi ve efendi- ama artık gücünü kullanamıyordu. Bitmişti artık. Bunu bildiğimi biliyordu. Eskiden kimsenin yardımını dilenmeye ihtiyacı yoktu, tehlikeliydi, istediğini şiddete başvurarak kabul ettiriyordu, oysa şimdi önümde yatıyordu, saldırgan ve öfkeliydi ama pençeleri yoktu, başkasından merhamet diliyor olmaktan rahatsızdı... kaslı erkeksiliğiyle sevimsiz, itici biri olduğunu biliyordu... Çoraplı ayağıyla baldırını kaşıdı... sonra bacağını kaldırarak ayak parmaklarını oynattı. Son derece itici bir davranıştı bu, onu sevip sevmememe aldırdığı yoktu... beni sevmiyordu... tiksinti veren bir okyanusta yüzüyordu, kusmak istiyordu... ben de öyle. Çıktım* Erkek milletine özgü bu hayasızlık, sigara dumanı gibi zehirliyordu beni. Yemek odasında Hippolyte'e rastladım ve midem bulandı, kusmam için bir saç teli bile yeterliydi, evet bir saç teli, bir kıl, hani şu ellerde, benim ve onların

ellerinin üstünde çıkan kıllardan biri! Şu anda bir erkeğin görüntüsüne katlanamıyordum!

Evde beş erkek vardı. Hippolyte, Siemian, Albert, Frederick ve ben. Pöh... Hayvanlar âleminde hiçbir şey bu biçimsizliğe ulaşamazdı. Hangi köpek, hangi at, biçimlerdeki bu darmadağınıklıkla, bu kendini bilmezlikle başa çıkabilirdi? Yazık! Çok yazık! İnsanlar otuzunu geçince iğrenç yaratıklar oluyorlardı. *Dünyanın bütün güzelliği onlardan, gençlerden yanaydı*. Ben, kemale ermiş insan, kemale ermiş dostlarımdan medet umamazdım, çünkü hepsi midemi bulandırıyorlardı. Beni duvarın öte yanına itiyorlardı!

Hippolyte'in karısı verandadaydı.

"Hepsi nereye kayboldular?" diye sordu. "Kimse yok ortada."
"Bilmiyorum. Yukardaydım."

"Henia'yı görmediniz mi?"

"Belki portakal bahç esindedir."

Parmaklarıyla havayı dövüyordu.

"Albert biraz sinirli görünüyor, üzgün bir hali var... Sizce öyle değil mi? Aralan mı iyi değil acaba? Sanki bir tatsızlık olmuş gibi.

Endişelenmeye başladım, Albert'le konuşmalıyım... ya da Henia'yla, bilmiyorum... ah, Tanrım."

"Hiçbir şey bilmiyorum. Üzgün olabilir... ne de olsa annesini daha yeni kaybetti," dedim.

"Üzüntüsünün annesinden kaynaklanabileceğini mi düşünüyorsunuz?"

"Tabii! Bir annenin yerini hiçbir şey tutamaz."

"Değil mi ya!- Ben de bunu düşünüyordum. Annesini kaybetti zavallı. Henia bile hiçbir zaman onun yerini tutamaz. Bir annenin yerini kimse tutamaz. Bir anne!"

Uzun parmaklarıyla boşluğu yakalar gibi bir hareket yaptı. ‘Anne’ sözcüğü, ‘Henia’ sözcüğünün bile bütün anlamını ortadan kaldıracak kadar güçlü bir sözcükmüş, ermişliğin ta kendisiymiş gibi, gerçekten rahatlattı onu!.. Bir anne! O da bir anne değil miydi? Anne olduğuna göre, onun hiçbir şey olmadığını kim iddia edebilirdi ki?

Anne olmaktan başka bir şey olmayan bu miyadı dolmuş varlık, mişli geçmiş zamanda boğulmuş gözleriyle baktı bana ve anneliğe duyduğu hayranlıkla uzaklaştı. Hiçbir konuda bize sorun çıkarmayacağını biliyordum. Özünde anne olduğu için, şimdiki zamanla ilgili hiçbir şey yapamazdı. O uzaklaşırken, geçmişte kalmış çekiciliği havada dans ediyordu.

Gece koyulaştıkça, onun gelişini haber veren işaretler çoğaldıkça - lambaların yanması, kepenklerin kapanması, akşam yemeği için sofranın kurulması- kendimi gittikçe daha kötü hissediyor, ye-rimde duramayarak bir oraya, bir buraya gidip duruyordum, ihanetimiz, Frederick’inki ve benimki, gitgide daha körleştirici bir açıklıkla ortaya çıkıyordu: (Genç bir kız ve bir oğlan) için, erkekliğe ihanet etmiştik. Evin içinde aylak aylak dolaşırken, neredeyse tamamen karanlığa gömülmüş salona bir göz attım, Albert oradaydı, kanapeye oturmuştu. İçeri girdim, onun biraz uzağına, karşı duvardaki bir koltuğa oturdum. Kafamda tasarl ad ıklan m bulanıktı. Karmakarışıktı. Ümitsiz bir girişim: İnsanüstü bir çaba sarf ederek tik-

sintimi aşabilir, onun olgunluğuyla ilişkiye girebilirdim belki. Ama bu arada, duyduğum tiksinti büyüdükçe büyüvor$_T$ orada bulunuyor olmam tiksintimi kamçılıyordu. Onun gövdesine böylesine yakın duran gövdemin duruşu, benden duyduğu tiksintiyle genişliyordu. Duyduğu tiksinti beni tiksindirici kılıyordu, ondan duyduğum tiksintiyi de tiksindirici kılıyordu. Ve tersi. Bu koşullarda ikimizden birinin, hâlâ elimizde kalan lükslerden birine başvurması söz konusu olamazdı. Fiili temsilcileri olarak ortaya çıkarabileceğimiz erdem, akıl, sadakat, kahramanlık, ruh yüceliği gibi lüksleri düşünüyordum. Ama tiksinti her şeye egemendi. Peki bunu şiddete başvurarak aşamaz mıydık? Şiddet! Saldırı! Boşuna erkek değildik

herhalde! Erkek, hükmeden kişidir! Erkek beğeniliyor muyum diye düşünmez, beğenilir, yalnızca kendi zevki için kaygılanır. Neyin güzel neyin çirkin olduğunu onun zevki belirler; tabii yine yalnızca kendisi için. Erkek yalnızca kendisi için vardır, başka hiç kimse için değil.

İçimizden dışarı çıkartmak istediğim bu saldırıydı işte... Ama şimdiki halde ikimiz de güçsüzdük, kendimiz değildik, kendimiz için değildik, başka bir duyarlılığa, genç bir duyarlılığa kapılmıştık, bu da bizi çirkinliğin içine gömüyordu. Bu salonda bir saniye için bile olsa Albert için varolmayı başarabilseydim, -o da benim için varolmayı başarabilseydi- erkek erkeğe olmayı başarabilsey-dik! Erkekliğimiz nasıl da artardı! Birbirimizi erkekliğe zorlamalıydık. Bana kalan ümitsiz ve bilinçsiz bir beklentinin ortaya çıkardığı çözüm buydu. Çünkü saldırı erkeklikte, erkekler arasında oluşmalıydı önce... yalnızca benim buradaki varlığım bile, ikimizi sımsıkı kapalı olan bu çemberin içine hapsetmek için yeterliydi belki... Karanlığın en zayıf yerimizi, bedenimizi güçten düşürüyor olması çok önemliydi benim için. Güçsüzlüğünden yararlanarak belki ilişki kurmayı, güven duymayı, artık kendimizden iğrenmeyecek kadar güçlü erkekler olmayı becerebilirdik. İnsan kendinden iğrenmez, çünkü insanın kendinden artık iğrenmemesi için kendi olması yeterlidir. Aslında üzerine şimdiden ümitsizliğin gölgesi düşmüş düşüncelerim bunlardı işte... Albert kıpırdamıyordu, ben de öyle... Böyle, bir giriş yapmadan konuşmaya başlayamazdık, nasıl başlayacağımızı bilmiyorduk...

Birdenbire Henia salona süzüldü.

Beni görmedi, Albert’e doğru gitti, sessizce yanına oturdu. Barışmak ister gibi bir hali vardı. Tatlı ve nazik olmalıydı (yüzünü iyi göremiyordum). Uyumlu. Uslu. Uysal. Savunmasız belki. Kaybolmuş. Ne oluyor? Öbüründen... bıkmış mıydı? Korkmuştu da, geri dönmek mi istiyordu? Nişanlısından destek ve yardım mı bekliyordu? Her ne olursa olsun, kibarca, tek kelime etmeden oturuyor, kendini onun vereceği karara bırakıyordu. “Senin emrindeyim, bizimle ilgili ne istiyorsan onu yap,” demekti bu. Albert hâlâ hareketsizdi -küçük parmağını bile oynatmadı.

Bir kurbağa gibi hareketsiz. İçinde neler olup bittiğini merak ettim. Gurur mu? Kıskançlık mı? Hmç mı? Ya da kendini biraz suçlu hissediyor ve nasıl davranacağını bilemiyor muydu? İçimden avaz avaz bağırmak geliyordu,

hiç değilse sarılsın, elleriyle zorla tutsun onu, kurtuluşumuz buna bağlı olabilir! Son kurtuluş imkânı! Elleri, onun gövdesinin üstünde erkek egemenliğine kavuşabilirdi yeniden, ben de kendi ellerimle onlara kadar şöyle bir uzanırdım ve olurdu bu iş Tanrım! Saldın -bu salonda bir saldırı! Ama hayır. Hiçbir şey olduğu yok. Zaman ilerliyordu. Albert kıpırdamıyordu. İntihar gibi bir şeydi bu -bitti- bitti- bitti- genç kız kalkıp gitti... Ben de onun arkasından çıktım.

Akşam yemeği servisi yapıldı. Ev sahibesini düşünerek yalnızca önemsiz şeylerden konuştuk. Yemekten sonra da kendimi aynı derecede kötü hissettim. Bir cinayet Öncesindeki son birkaç saat içinde herkesin yapacak yığınla işi olduğunu sanırsınız, oysa hiç kimsenin bir şey yaptığı yoktu, her şey darmadağınıktı... Belki de planın çok tehlikeli ve gizli olmasıydı bunun nedeni. Frederick? Frederick neredeydi? O da ortadan kaybolmuştu. Onun kaybolması, sanki gözümü bağlamışlar gibi, birdenbire körleştirdi beni, nerede olduğumu bilemez oldum, hemen bulmam gerekiyordu onu. Aramaya başladım. Bahçeye çıktım. Yağmur yağacaktı, havaya sıcak bir rutubet hakimdi, siyah, yıldızsız gökyüzünde bulutlann toplanmaya başladığı hissediliyordu, zaman zaman rüzgâr çıkıyor, bahçenin içinde dönüyor ve sonra diniyordu. Neredeyse, yolları görmeden tahmin ediyor, yere bilinçsizliğin cesaretiyle basarak, neredeyse el yordamıyla gidiyordum. Yalnızca yol üstünde beliren bir ağacın, bir çalılığın silueti bana doğru yolda olduğumu söylüyordu ve kendimi gerçekten de olmak istediğim yerde buluyordum. Bir yandan da bahçenin bu değişmezliğini daha önce hiç düşünmediğimi ve şaşırdığımı fark ettim... Karanlık yüzünden bahçenin altı üstüne gelmiş olsaydı hiç şaşırmayacaktım demek ki. Bu düşünce, dev dalgalarla boğuşan bir kayıktaymışım gibi sarstı beni, karayı çoktan gözden kaybettiğimi anladım. Frederick ortalarda yoktu. Bir tür hezeyanla adalara doğru gittim, yoluma çıkan her ağaç, her çalı doğaüstü bir saldırıydı. Oldukları gibi olsalar da, başka türlü de *olabilirlerdi* çünkü. Frederick? Frederick? Yokluğunu güçlü hissediyordum. Onsuz her şey eksikti. Nereye saklanmıştı? Ne yapıyordu? Onu aramak için yeniden eve doğru giderken, mutfakların yakınındaki çalılıklarda ona rastladım. Beni görünce sokak serserileri gibi ıslık çaldı. Beni görmekten pek hoşnut değildi, hatta utanmıştı da denilebilir.

“Burada ne yapıyorsunuz?” diye sordum.

“Kafa patlatıyorum.”

“Ne konuda?”

“Bu konuda.”

Yüklüğün demir parmaklıklı penceresini işaret etti. Aynı anda eliyle bir şey atıp tuttu. Yüklüğün anahtarıydı bu. Rahat bir tavırla ve yüksek sesle, “Şimdi konuşabiliriz,” dedi. “Bundan böyle mektuplara gerek yok. Doğa... planlarımızı bozamaz artık, çünkü işler çok ilerledi, durum tamamen olgunlaştı... Onu hesaba katmak zorunda değiliz!.,” Bunu tuhaf bir ses tonuyla söylemişti. Özel bir şey yayılıyordu ondan. Masumiyet? Ermişlik? Saflık? Neyse ne ama korkmuyordu artık, bu kesindi. Bir dal kırıp, yere attı -başka bir gün olsa, atsa mı atmasa mı, on kere tereddüt ederdi...

“Bu anahtarları yanıma aldım,” diye ekledi. “Bu soruna bir çözüm bulmaya kendimi zorlamak için. Şu... Skuziak sorununa...” “Buldunuz mu peki?”

“Evet.”

“Öğrenebilir miyim?”

u

Daha değil... Şimdi değil... Zamanı geldiğinde öğrenirsiniz. Ya da hayır. Hemen söyleyeceğim. Bakın!”

Diğer elini karanlıktan çıkardı, elinde bir bıçak, büyük bir mutfak bıçağı tutuyordu.

“Vay canına!” dedim tatsız bir şaşkınlıkla. Birden ve ilk kez, gerçek bir deliyle karşı karşıya olduğumu gördüm.

“Daha iyi bir şey bulamadım,” diye itiraf etti. “Ama bu da yeterli. *Genç yukarıda yetişkini öldürdüğünde, yetişkin burada genci öldürecek*, anlıyor musunuz? Çember kapanacak. Böylece üçü, o, Henia ve Karol birleşecek. Bıçak. Onları birleştirecek olan bağın kan ve bıçak olduğunu uzun zamandır biliyordum. Tabii bu aynı anda olmalı. Karol bıçağını Siemian’a sapladığı anda, ben de benimkini Olek’e saplayacağım... Aaah!”

Ne fikirdi! Nasıl yani, onu bıçaklayacak mıydı?.. Yine de, başka bir açıdan bakıldığında, bu şeytanilik olayların akışına uygun ve anlaşılır görünüyordu. Bu delinin hakkı vardı, yapılmayacak bir şey değildi, bu onlan bir araya getirir, ‘bir bütünde birleşti-rirdi\.. Bu delilik ne denli kanlı, ne denli korkunç olursa aralarındaki bağ da o denli güçlü olacaktı... Tam anlamıyla tımarhaneden çıkma, soysuz, vahşi, aydın bir kafanın iğrenç ürünü olan bu çılgın düşünce, sanki yeterince aşın değilmiş gibi, çiçekli bir meyve ağacının baş döndüren, ilahi kokusunu yayıyordu, evet, gerçek buydu, nefis bir şeydi bu! Büyülüyordu beni! Başka açıdan, ‘onlar’ açısından. Gençliğin ve ölümün bu kanlı yoğunluğu, bıçakla doğan bu birlik (oğlanlann genç kızla)! Sonuç olarak onlara -ya da onlar tarafından- ne tür bir acımasızlıkla davranıldığının önemi yoktu -her acımasızlık, yemeklere konulan acı sos gibi, lezzeti artınrdı.

Karanlık bahçe daha da büyüdü, hava rutubetli ve bulutlu da olsa, bu biçimsiz delinin etrafını hoş bir çekicilik sardı. Temiz havayı derin bir nefesle içime çekmeliydim, acıyla ve iç parçalayıcı bir çekicilikle dolu, harikulade bir banyonun içinde yıkanmıştım. Her şey, her şey yeniden gençliğe ve şehvete dönüştü, hatta biz bile! Yine de... hayır, hayır, bunu onaylayamazdım, imkânsızdı bu. Artık ölçüyü kaçınyordu! Oğlanın yüklükte bıçaklanması gibi korkunç bir şey söz konusu olamazdı, böyle bir şey kesinlikle söz konusu değildi. Hayır, hayır. Güldü.

“Sakin olun! Benim zekâma hâlâ güvenip güvenmediğinizi merak ettim yalnızca. Ne fikir ama! Artık o kadar da değil! Skuziak’a bir çözüm bulamamanın hırsından kaynaklanan öyle bir düştü işte. Canavarca bir şey olurdu bu!”

Canavarlık. Gerçekten de öyle. Böyle düşündüğünü öğrendiğimde, planın tüm vahşeti, gün gibi açık göründü gözüme ve kendimi buna kaptırmış olduğum için altüst oldum. Eve döndük.

XII

Anlatacak pek bir şey kalmadı. Her şey, itiraf etmeliyim ki bizim tahminimizi aşan bir sona kadar fazlasıyla iyi gitti. Hem de ne büyük bir kolaylıkla! Bu denli bunaltıcı bir sorunun, böylesine şaşırtıcı bir kolaylıkla çözümlenmiş oluşu aklıma geldikçe gülüyorum.

Görevim yine Siemian'm odasına göz kulak olmaktı. Yatağıma sırtüstü yatmış, ellerimi ensemde kenetlemiş, kulak kesiliyordum. Gece olmuştu, bütün ev uykuya dalmışa benziyordu. Merdiven basamağının, genç katil çiftin adımlarıyla gıcırdamasını bekliyordum ama daha çok erkendi, en azından on beş dakika zaman vardı. Sessizlik. Hippo bahçede nöbet tutuyordu. Frederick ilk katta, girişteydi. Neyse, saat tam yarımda, basamakların gıcırdadığını duydum,

büyük ihtimalle ayakkabısızdılar. Ayaklan çoraplı mıydı, yoksa çıplak mı?

Unutulmayacak anlar! Merdiven ayaklarının altında yeniden gıcırdadı. Niye bu kadar ihtiyatlı davranıyorlardı? Henia hiçbir şey olmamış gibi çıksaydı, çok daha doğal olacaktı, saklanmak zorunda olan yalnızca Karol’du -ama komplo havasının Henia’ya da bulaşmış olması şaşırtıcı değildi... İkisinin de sinirleri tel teldi herhalde. Henia önde, Karol arkada, her basamağı mümkün olduğu kadar az gıcırdasın diye yoklaya yoklaya yukan çıktıklarını neredeyse görür gibiydim. Yoğun bir üzüntüye kapıldım. Birlikte böyle gizlice yaklaşıyor olmalan, aslında başka bir şeyin, bin defa daha arzu uyandıran bir şeyin, oğlanın kaçamak adımlannın hedef olarak kızı aldığı bir yaklaşmanın gülünç bir benzeri değil miydi? Oysa şimdiki hedefleri de -hedef Siemian değil, onun öldürü İm esiydi- aşktar daha az tensel, daha az suçlu, daha az yakıcı değildi, bu gizli ilerleyiş de aynı gerginliği taşıyordu. Ah! Merdiven bir kez daha gıcırdadı! Gençlik geliyordu! Müthiş istek uyandırıcı bir şeydi bu çünkü korkunç bir eylem, onların adımlannın altında insanın içine serinlik veren bir zafer eylemine dönüşüyordu. Yalnız... Yalnız kimdi bu gizlice yaklaşan gençlik? Temiz bir gençlik miydi, gerçekten taze ve sade ve doğal ve masum muydu? Hayır. “Yetişkinlere” göre bir gençlikti: Şu ikisi böyle bir maceraya atıldılarsa, bunu yalnızca bizim için yapmışlardı, uslu uslu, hoşumuza gitmek ve bizimle flört etmek için... Benim gençliğe “yönelmiş” olgunluğum, Siemian’ın gövdesi üstünde, onlann olgunluğa “yönelmiş” gençlikleriyle karşılaşacaktı. Söz konusu olan buluşma buydu işte!

Mutluluk ve gurur verici bir şey vardı bunda -ama ne tür bir gurur? Başka bir şeyler daha vardı, saf alkol gibi, bizimle suç ortağıydılar, kendilerini bizim kışkırtmamızla, bize hizmet etmek, ihtiyacıyla böyle atıyorlardı işte ortaya -ve sessiz adımlarla yaklaşıyorlar, böyle bir cinayeti işlemeye

hazırlanıyorlardı! Kutsal bir şeydi bu! İnanılmazdı! Dünyanın en büyüleyici güzelliğini banndı-nyordu içinde. Ben yatağıma uzanmış Frederick'le bu iki çift bacağı harekete geçiren ilham kaynağı oluşumuza resmen deli gibi seviniyordum. Merdiven yeniden gıcırdamıştı, üstelik bu kez daha yakınlarda bir yerde, sonra sessizlik oldu yeniden. Belki gevşediler, diye düşündüm; belki birlikte hedefe adım adım yaklaşıyor olmalarına kapılıp, hedeflerinden sapmışlar, sımsıcak bir kucaklaşmayla birbirlerine yönelmişlerdi şimdi, birbirlerine yasak gövdelerinin keşfine çıkmak için her şeyi unutmuşlardı! Karanlıkta. Merdivende. Nefes nefese. İmkânsız bir şey değildi. Ama yine de... yine de? Yeni bir gıcırtı bu ümidimin boş olduğunu gösterdi bana, hiçbir şey değişmemişti, ilerlemeye devam ediyorlardı. Beslediğim ümit daha baştan geçersizdi, kesinlikle geçersizdi, hatta hayali bile kurulamazdı, onların üslubuna hiç uymuyordu. Çok gençtiler. Fazla genç. Bu iş için fazla gençtiler! Siemian'a ulaşmaları ve onu öldürmeleri gerekiyordu! Cesaretlerini kaybettiklerini düşündüm (çünkü merdiven yine sessizliğe gömülmüştü), belki oğlan kızın elinden tutmuş geri çekiyordu, belki birdenbire bu görevin getireceği ağır yükün, bu görevin ölçülmez hacminin, "öldürmek" sözcüğünün dehşetinin farkına varmışlardı. Bunun farkına varınca da paniğe kapılmışlardı. Yok, asla! Bu varsayım da geçersiz! Aynı nedenlerle. Bu uçurum onlan çekiyorsa, üstünden atlayabilecekleri için çekiyordu. Hafiflikleri onlan en kanlı eylemlere sürüklüyordu çünkü bu eylemlerle hemen başka birşeye d ön üşü veriyorlardı -cinayete doğru gidiyor olmalarıysa cinayetin ortadan kalkmasıydı zaten; cinayet işleyerek cinayeti ortadan kaldırıyorlardı.

Bir gıcırtı sesi. Yasadışılıklan, bu hafif ve gizli günah (oğlanın-genç kızın) ne harikuladeydi... Gizemde birleşen bacaklannı, aralık dudaklarını' görüyor, yasak soluklarım duyuyordum neredeyse. Aşağıda, girişin yanında, nöbet tuttuğu yerde aynı kaçamak sesleri dinleyen Frederick'i düşündüm, Albert'i düşündüm, hepsini düşündüm, Hippolyte'i, kansım ve büyük ihtimalle benim gibi yatağında yatan Siemian'ı... ve bu bakir cinayetin, bu genç günahın zevkiyle doldum... Tak, tak, tak.

Tak, tak, tak!

Kapı vuruluyordu. Henia, Siemian'm kapısını çalıyordu.

Aslında hikâyem burada bitiyor. Sonu çok... parlak ve... çarpıcı... Olduğu gibi, bütün gerçekliğiyle aktarabilmem için fazla yü-zeysel-kolay. Olaylann aktanmıyla sınırlayacağım kendimi.

Henia'nın, "Benim," dediğini duydum. Anahtar kilitte döndü, kapı açıldı, ardından bıçak ve koridora boylu boyunca düşen bir gövdenin çıkardığı gürültü... Emin olmak için sanıyorum oğlan iki kere saplamıştı bıçağı. Koridora fırladım. Karol cep lambasını yakmıştı bile. Siemian yerde yatıyordu. Onu döndürdüğümüzde yerde kan gördük.

"Oldu," dedi Karol.

Ama tuhaf bir biçimde, sanki dişi ağnyormuş gibi mendille kapanmış olan bu yüz... Siemian*ın yüzü değildi... Ancak birkaç saniye sonra gerçeği anladık: Albert!

Yerde Siemian yerine Albert yatıyordu. Siemian da ölmüştü -aradaki tek fark onun yatağında olmasıydı- göğsünde bir yara, burnu yastığa gömülü, yatağında yatıyordu.

Işığı yaktık. Gözümüzün önündeki sahneye garip bir inanmazlıkla bakıyordum. Bu... tam anlamıyla gerçek değilmiş gibi geliyordu bana. Çok rahattı -çok kolaydı! Karışık duygular içinde bunun böyle olamayacağını hissediyordum, sanki bir peri gelmiş ve en iyi çözümü bulmuştu... yani onların Siemian'ı değil, Albert'i öldürmelerini. Birden anladım. Olaylar şöyle gerçekleşmiş olmalıydı: Yemekten hemen sonra Albert, Siemian'ınkiyle kendi odası arasındaki kapıyı kullanarak, Siemian'm odasına girmeyi başarmıştı. Onu öldürmüştü. Sonra Henia ve Karol'un gelmesini beklemiş ve onlara kapıyı açmıştı. Her şeyi, on lan n kendisini öldürmeleri için hazırlamıştı. Tedbir olarak ışığı söndürmüş ve yüzünü, hemen tanımasınlar diye, bir mendille kapatmıştı.

İçimde dehşet verici bir ikilik taşıyordum: Bu cesetlerin trajik çarpıcılıkları, kanlı gerçeklikleri, yumuşak bir ağaç dalından sarkan ağır bir meyveydi! Bu iki ceset -bu iki katil. Sorumsuzluk, katı ölüm düşüncesini boydan boya delip geçmişti sanki.

Koridora çıktık.

Birinin merdivenden koşarak çıktığını duyduk. Frederick. Albert'in cesedini görüp durdu. Bize eliyle bir işaret yaptı -ne demek istiyordu böyle? Cebinden bıçağı çıkardı, bir an havada tuttu ve yere attı... Bıçak kan içindeydi.

"Olek," dedi. "Olek. İşi tamam!"

Masumdu! Masumdu! Bütünüyle masum bir saflığın ışıltıları yayılıyordu ondan! Çiftimize baktım. Gülümsüyorlardı. Gençlerin, kötü bir işin içinden nasıl çıkacaklarını bilemediklerinde hep gülümsedikleri gibi. Bir saniyelik bir süre, dördümüz birden gülümsedik.